INSP IRE& INNO VATE

Eindrapportage…

Dit rapport is gemaakt voor Inspire & Innovate
Samengesteld door Tom Cornelissen (tom.cornelissen@oostnv.nl)

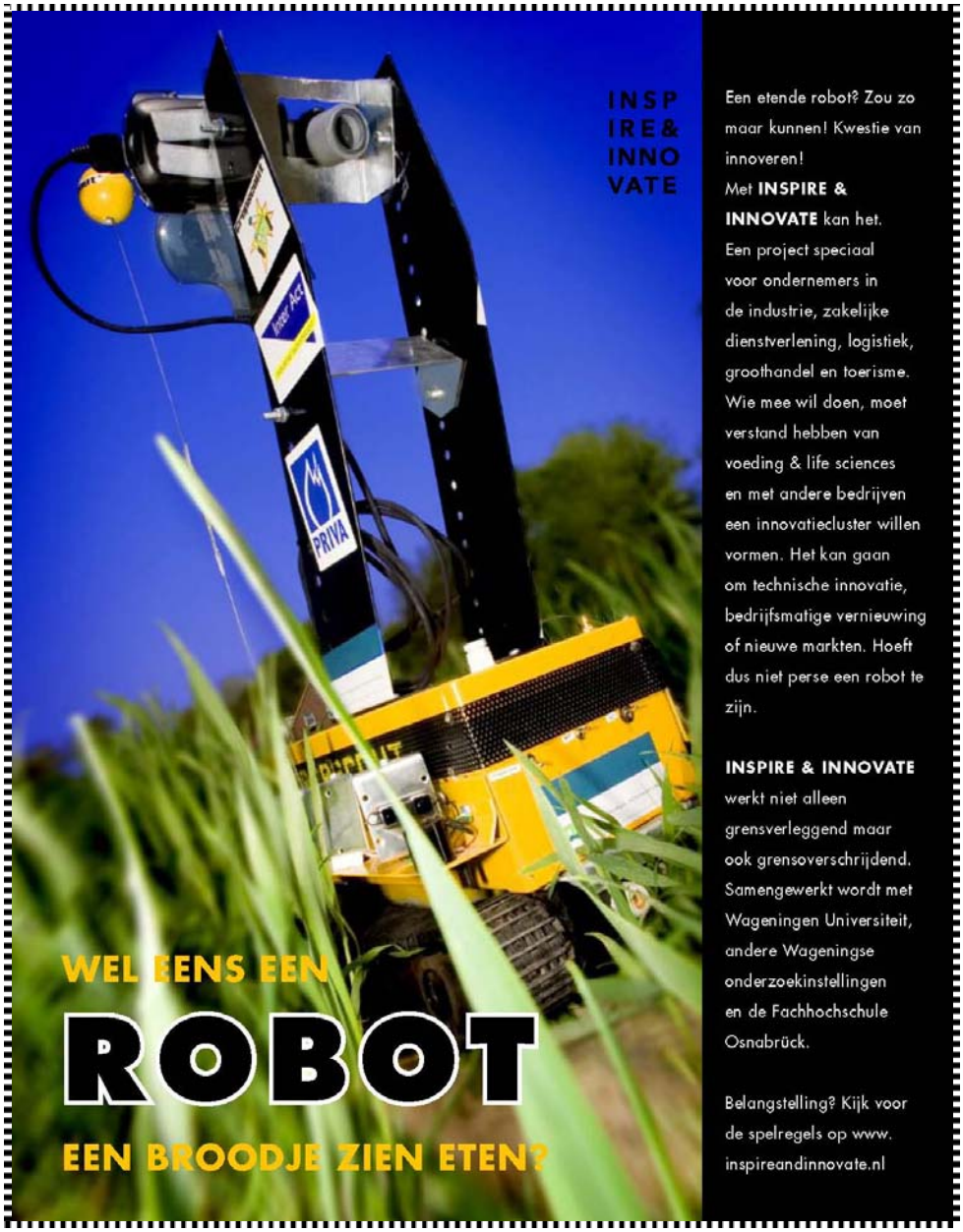
Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV
Postbus 5215
6802 EE ARNHEM
T (026) 384 42 22
I www.oostnv.nl

30 september 2008

INSP
IRE&
INNO
VATE

Dit eindverslag is gemaakt door:
- Ing. Tom Cornelissen, Oost NV (projectleider)
- Dipl.-Forstwirt, Dipl.-Volkswirt Werner Pfeifenroth, Zenit
- Maaike Lugtenaar, Oost NV
- Ir. Jos Balendonck, WUR
- Prof. Dr. Arno Ruckelshausen, FHO
- Ir. René de Wit, Syntens

Inspire & Innovate is gecofinancierd door het EU-programma INTERREG IIIA van de Euregio Rijn-Waal en door de ministeries van Economische Zaken van Nederland en Nordrhein-Westfalen.

INSP
IRE&
INNO
VATE
WEL EENS EEN
ROBOT
EEN BROODJE ZIEN ETEN?
Een etende robot? Zou zo maar kunnen! Kwestie van innoveren!
Met INSPIRE & INNOVATE kan het. Een project speciaal voor ondernemers in de industrie, zakelijke dienstverlening, logistiek, groothandel en toerisme. Wie mee wil doen, moet verstand hebben van voeding & life sciences en met andere bedrijven een innovatiecluster willen vormen. Het kan gaan om technische innovatie, bedrijfsmatige vernieuwing of nieuwe markten. Hoeft dus niet perse een robot te zijn.
INSPIRE & INNOVATE werkt niet alleen grensverleggend maar ook grensoverschrijdend. Samengewerkt wordt met Wageningen Universiteit, andere Wageningse onderzoekinstellingen en de Fachhochschule Osnabrück.
Belangstelling? Kijk voor de spelregels op www.inspireandinnovate.nl

Managementsamenvatting

In de Euregio Rijn-Waal en de Euregio Gronau bestond de behoefte om de aanwezige kennis grensoverschrijdend beter te benutten. Het centrale doel was MKB'ers te ondersteunen bij innovaties die ontstaan vanuit het toepassen van nieuwe kennis. Diverse bronnen van kennis zijn gedurende het project benut; de kennis aanwezig bij de projectpartners, bij andere bedrijven, bij kennisinstellingen en de aanwezige kennis binnen de bedrijven zelf. Tijdens het project hebben we de bedrijven geïnspireerd nieuwe product–markt combinaties te onderzoeken en geadviseerd om hun bedrijfsprocessen te optimaliseren. Hierbij is veelvuldig gebruikgemaakt van voor het bedrijf nieuwe kennis van publieke en private kennisinstellingen.

De redenen waardoor deze kennistransfer heeft geleid tot grensoverschrijdende nieuwe innovaties voor het MKB zijn te verdelen in 3 onderdelen:

1. De grens is een belemmering om zaken te doen. Aan beide zijden van de grens wordt steeds meer samengewerkt. Het samenwerken tussen MKB-bedrijven over de Nederlands-Duitse grens heen vindt slechts zeer beperkt plaats. In het project werd juist dit onderdeel getoetst.
2. Een groot deel van het uitbetaalde subsidie is aangewend voor onderzoeken vanuit de kennisinstellingen binnen de 2 Euregiogebieden. In het project zijn vele projecten grensoverschrijdend uitgevoerd.
3. In het Euregio Rijn-Waal en Euregio Gronau gebied zijn vele traditionele bedrijven aanwezig, die worden geconfronteerd met het verminderen van landbouwactiviteiten en een toenemende werkloosheid. Juist in deze gebieden bestaat behoefte om door innovatieve activiteiten nieuwe werkgelegenheid te creëren.

Veel van de door de kennisinstellingen aan het bedrijfsleven aangeboden kennis gaat uit van een academische behoefte. In het project is uitgegaan van de behoefte aan kennis vanuit het MKB. Doordat er alleen projecten zijn ondersteund waarbij behoefte bestond aan een oplossing voor een reëel knelpunt, waren de bedrijfseconomische effecten binnen de bedrijven direct zichtbaar heeft het ook een aantoonbare impuls veroorzaakt voor de regio.

Vele ondernemers uit Nederland en Duitsland hebben inhoudelijke en financiële ondersteuning gekregen bij belangrijke, innovatieve stappen voor het bedrijf. Het project is uitgevoerd door Oost NV (penvoerder) in samenwerking met vier partners uit beide landen. Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Zenit GmbH, Fachhochschule Osnabrück en Syntens. Het project is gefinancierd door de Europese Unie (Europees fonds voor regionale ontwikkeling, Interreg IIIa), het Ministerium fur Wirtschaft, Mittelstand und Energie, des Landes Nordrhein-Westfalen, en de Provincie Gelderland (door middel van middelen Ministerie van Economische Zaken).

Directe inhoudelijke ondersteuning werd geleverd aan 127 ondernemers. Voor financiële ondersteuning bestonden diverse mogelijkheden. Er was de mogelijkheid van financiële steun voor individuele ondernemingen en de mogelijkheid van subsidie voor een project waaraan meerdere bedrijven risicodragend deelnemen. Individuele ondernemers konden gebruikmaken van een subsidiefaciliteit voor het inhuren van een extern adviseur. In totaal 30 ondernemers hebben hiervan gebruikgemaakt.
Daarnaast bestond de mogelijkheid om subsidie te ontvangen voor het maken van commercialiserings- en implementatiekosten, die voortkwamen uit de innovatie. Van deze mogelijkheid hebben 42 ondernemers daadwerkelijk gebruikgemaakt.

Voor internationale clusters van ondernemingen bestond de mogelijkheid tot subsidie op het laten uitvoeren van een onderzoek door een publieke kennisinstelling. Dit onderzoek moest gericht zijn op de sector Agro-food. Voor de beste projecten die een degelijk onderzoek met succes hadden afgesloten bestond ook de mogelijkheid op subsidie van het hierna

uitgevoerde R&D traject. In totaal zijn 6 onderzoekstrajecten succesvol afgesloten en daarnaast hebben 5 clusters voor een R&D-traject subsidie ontvangen.

Het project heeft geleid tot ruim 3,9 miljoen euro aan uitgelokte investeringen. Het totale overzicht van alle projecten is weergegeven in bijlage 1.

Tijdens het project zijn met name de clusters van bedrijven intensief begeleid en ondersteund. Ook is veelvuldig overleg gepleegd met de Euregio Rijn-Waal voor inhoudelijke en financiële afstemming tijdens het project. Hierdoor was het vaak mogelijk het project beter te laten afstemmen op de wensen en mogelijkheden van het bedrijfsleven in zowel Nederland als Duitsland. Ook is halverwege het project, tijdens een voortgangsbijeenkomst, een aantal van de te verwachten knelpunten en verbeterpunten met de vanuit de financiering betrokken partijen besproken.

Gedurende het project bleken Nederlandse en Duitse ondernemers andere verwachtingen en behoeften te hebben. Voor Nederlands ondernemers is het veel gebruikelijker ondersteuning te ontvangen. Duitse ondernemingen daarentegen proberen knelpunten binnenshuis op te lossen en zien het als een zwaktebod om advies van buitenaf in te schakelen. Deze cultuur verandert pas echt als er vaker zulke grensoverschrijdende programma's worden uitgevoerd.

De in dit project uitgevoerde intakegesprekken hebben onvoldoende aansluiting gehad op de clustertrajecten. Dit kan worden verbeterd door de projectcoördinatie neer te leggen bij technologietransfer-instellingen in plaats van bij hogescholen en universiteiten. Hierdoor worden ondernemers op een efficiëntere wijze geïnteresseerd voor samenwerking met andere bedrijven.

Het instellen van een 'expertteam' vanuit bestaande organisatie zoals Food Valley, Health Valley, Innovatieplatform Twente, GIQS, Food Processing Initiative, MedEcon Ruhr, Food & Nutrition Delta etc. zorgt voor een grotere reikwijdte van het project. Hierbij is het belangrijk dit team mee te laten denken bij de ontwikkeling een eventueel nieuw project. Het team kan als basis dienen voor de adviescommissie.

De sterke sectoren in Oost-Nederland zijn naast food & life sciences health en technology. Ook aan Duitse zijde wordt hierover nagedacht in het kader van het clusterbeleid. Een toekomstig project zou zich kunnen richten op juist deze sectoren.

Door dit project is er een goede solide basis neergezet. Er zal gebruikgemaakt moeten worden van de kennis en ervaringen van dit succesvolle project.

Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…

Inhoudsopgave

Management

Error! No table of contents entries found.

Bijlage 1 Totaaloverzicht projecten
Bijlage 2 Boek Inspire & Innovate, grenzeloos innovaren smaakt naar meer…
Bijlage 3 NACE-codelijst
Bijlage 4 Brochures Inspire & Innovate (Nederlands en Duits)
Bijlage 5 Flyers Inspire & Innovate
Bijlage 6 Persberichten
Bijlage 7 Nieuwsbrieven
Bijlage 8 Publicaties in de media
Bijlage 9 Ideeën voortkomend uit workshops Wageningen en Osnabrück
Bijlage 10 Overzicht van alle clusters behandeld binnen stap 4 en stap 5
Bijlage 11 Analyse van afgeronde projecten
Bijlage 12 Evaluatie Adviescommissie
Bijlage 13 Verslag Stuurgroepoverleg

INSP IRE& INNO VATE

1. Inleiding

1.1 Twee projecten, één gedachte

Binnen de Euregiobedrijven grensoverschrijdend nieuwe producten te laten ontwikkelen en markten te laten benaderen. Dat was medio 2004 het doel van twee, naast elkaar bestaande projectideeën. Wageningen Universiteit & Researchcentrum wilde kennis, aanwezig bij onderzoeksinstituten op het gebied van food en life science, koppelen aan de wensen van bedrijven. Oost NV opperde in diezelfde periode het idee om individuele bedrijven te ondersteunen bij het ontwikkelen en vermarkten van innovatieve producten, door middel van inzet van externen. Door deze twee samen te laten smelten in het project Inspire & Innovate kon het doel op een efficiënte en effectieve manier worden bereikt.

Het secretariaat van de Euregio Rijn-Waal heeft beide initiatiefnemers in 2004 bij elkaar gebracht. De vertegenwoordigers van Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Zenit GmbH, Fachhochschule Osnabrück, Oost NV en Netwerkorganisatie Syntens hadden direct door dat zij door het incorporeren van de initiatieven meer konden leveren dan elk apart. In de periode juli 2004 tot mei 2005 hebben zij het project voorbereid, onder aanvoering van Oost NV.

Op 27 september 2005 heeft de Euregio Rijn-Waal de beschikking in het kader van het Interreg IIIA programma voor het project Inspire & Innovate toegekend. In november van dat jaar ging het project daadwerkelijk van start. Het was de eerste keer dat een grensoverschrijdend project met dit doel van deze grootte werd uitgevoerd in het gebied van de Euregio Rijn-Waal.

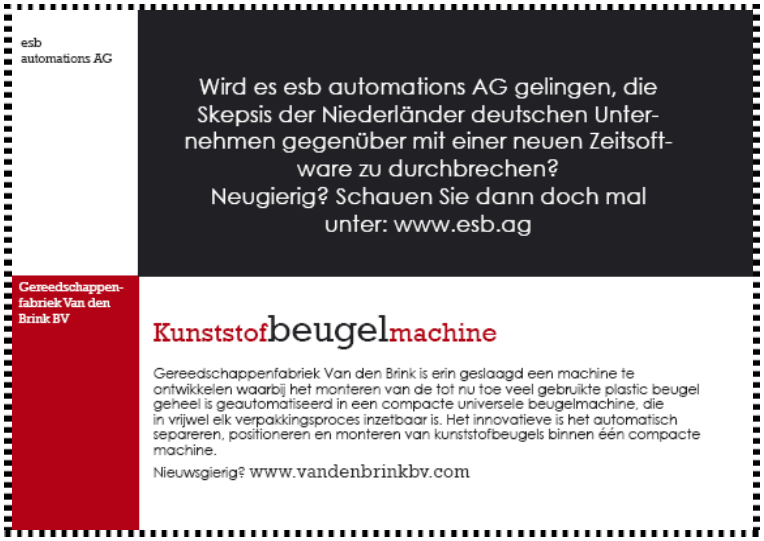
Bijna drie jaar later kunnen we concluderen dat het een zeer succesvol project is geweest: circa 230 ondernemers aan beide zijden van de grens hebben innovaties binnen hun bedrijf doorgevoerd. In totaal hebben 11 Nederlands-Duitse clusters een subsidiebedrag van maximaal € 100.000 voor hun project ontvangen.

1.2 Achtergrond

De concurrentiepositie van West-Europese bedrijven hangt voor een groot deel af van hoe effectief en efficiënt nieuwe kennis in het bedrijf kan worden geïmplementeerd. Concreet betekent dit dat ze de kwaliteit kunnen verbeteren op het gebied van service, het product zelf en de marketing. In West-Europa is deze strategie de enige die mogelijk maakt het marktaandeel te behouden. Dit is onder andere ook vastgelegd in de Lissabon-overeenkomst. Overheden ondersteunen het nut van een beter gebruik van de aanwezige kennis en een betere afstemming tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat onze economie schoksgewijs groeit en dat deze schokken worden veroorzaakt door innovaties. Innovaties ontstaan door nieuwe combinaties van productiemiddelen, producten, markten en kennis. Samenwerking geeft bedrijven toegang tot kennis en competenties, die binnen het eigen bedrijf of de eigen sector niet beschikbaar zijn. Door samen te werken met bedrijven uit meerdere disciplines én andere landen wordt de kans op nieuwe combinaties en nieuwe commerciële toepassingen sterk vergroot.

INSP
Grenzeloos innoveren smaakt naar meer . . .
IRE&
INNO
Grenzüberschreitende Innovationen zukunftsweisend . . .
VATE
Innovaties uit Nederland en Duitsland Innovationen aus den Niederlanden und Deutschland

esb
automations AG
Wird es esb automations AG gelingen, die Skepsis der Niederländer deutschen Unternehmen gegenüber mit einer neuen Zeitsoftware zu durchbrechen?
Neugierig? Schauen Sie dann doch mal unter: www.esb.ag
Gereedschappenfabriek Van den Brink BV
Kunststofbeugelmachine
Gereedschappenfabriek Van den Brink is erin geslaagd een machine te ontwikkelen waarbij het monteren van de tot nu toe veel gebruikte plastic beugel geheel is geautomatiseerd in een compacte universele beugelmachine, die in vrijwel elk verpakkingsproces inzetbaar is. Het innovatieve is het automatisch separeren, positioneren en monteren van kunststofbeugels binnen één compacte machine.
Nieuwsgierig? www.vandenbrinkbv.com

Grensoverschrijdende samenwerkingen leiden dan ook vaak tot innovaties en economische ontwikkeling aan beide zijden van de grens, waardoor deze grensregio in zijn geheel ook een sterkere economische positie krijgt.

Toch komt een samenwerking vaak maar moeilijk tot stand, en al zeker als het om een grensoverschrijdende samenwerking gaat. Allereerst vormen de specialisaties binnen bedrijven en branches een belemmering voor de samenwerking. Door de sterke focus op het eigen vakgebied ontstaan homogene netwerken, netwerken van bedrijven die hetzelfde marktsegment delen en een historie hebben van samenwerking binnen dat vakgebied. Bij grensoverschrijdende samenwerking spelen ook de taal- en cultuurverschillen tussen bijvoorbeeld het Duitse en Nederlandse bedrijfsleven een grote rol. Verschillen in omgangsvormen en besluitvormingsprocessen maken het samenwerkingsproces moeizamer. Deze verschillen versterken het ontstaan van homogene netwerken.

De oplossing ligt volgens de wetenschap in heterogene netwerken. En voor grensregio's betekent dit heterogene grensoverschrijdende netwerken. Door ondernemers uit verschillende disciplines bijeen te brengen, ontstaan nieuwe verbindingen met nieuwe kansen op innovaties. De kracht van deze nieuwe kansen ligt in de daadwerkelijke toepassing van de nieuwe combinaties door de bedrijven. De samenwerking moet dan ook zodanig worden opgezet, dat deze tot succes voor alle partijen leidt. Het project Inspire & Innovate komt voort uit dit gedachtegoed.

1.3 Inspire & Innovate

Het doel van Inspire & Innovate is vierledig:

1. Het vergroten van de concurrentiekracht van het MKB aan beide zijden van de Nederlands-Duitse grens.
2. Het op gang brengen van investeringen, met name in externe diensten. Door deze extra impuls ontstaat ruimte voor extra investeringen in het Euregio Rijn-Waal en Euregion-gebied.
3. Het creëren van een sterkere economische positie van Nederlands-Duitse grensregio's door middel van innovaties.
4. De vorming van heterogene grensoverschrijdende Nederlands-Duitse netwerken en samenwerkingen: tussen afzonderlijke bedrijven, tussen clusters van bedrijven en tussen bedrijven/clusters van bedrijven en kennisinstellingen. Bij deze laatste vorm van samenwerking kan vanuit de vraag van het bedrijfsleven de bij de kennisinstellingen aanwezige kennis benut worden door het bedrijfsleven.

In deze rapportage leest u hoe het consortium van diverse Nederlandse en Duitse partners het project heeft aangepakt. Gekeken wordt of de doelen, zoals in 2005 gesteld in het projectplan “Inspire & Innovate Innovation & SME-support project in Euregion and Euregion-Rhine Waal”, zijn behaald. Eén hoofdstuk is gewijd aan successen en knelpunten. Het laatste hoofdstuk bevat een overzicht van conclusies en aanbevelingen. Deze zijn voortgekomen uit gesprekken met partners, deelnemers aan het project, financiers en leden van de adviescommissie en stuurgroep.

In deze rapportage wordt de nadruk gelegd op de uitvoering van het project. Indien u geïnteresseerd bent naar de inhoud van de deelprojecten die in het kader van Inspire & Innovate zijn uitgevoerd, verwijzen wij u naar het boek: ‘Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…’ dat bij deze rapportage is gevoegd (bijlage 2).

2. Projectbeschrijving

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van het projectplan “Inspire and Innovate Innovation & SME-support project in Euregion and Euregion-Rhine Waal”.

2.1 Doel

Het doel van het Inspire & Innovate-project is als volgt omschreven:

Het verhogen van de concurrentiekracht van MKB’ers in de Euregio Rijn-Waal en de EUREGION, door de bedrijven gebruik te laten maken van nieuwe, innovatieve en strategische kennis. De bronnen van deze kennis zijn middelen van de partners, externe expertise van consultants, kennisinstellingen en natuurlijk van de MKB’ers zelf.

2.2. Projectinhoud

Inspire & Innovate is uitgevoerd in het kader van Interreg IIIA. Om de economische en sociale samenhang binnen Europa te versterken, heeft de Europese Unie het subsidieprogramma INTERREG gestart. Interreg IIIA richtte zich op grensoverschrijdende samenwerking. Met circa 60 miljoen euro werden projecten gesubsidieerd van Duitse en Nederlandse partners uit het grensgebied. Hiermee konden grensgebieden tot structureel sterke en moderne Europese regio´s worden ontwikkeld. De nadruk lag hierbij op het versterken van de economische positie van de grensgebieden.

Inspire & Innovate ondersteunde midden- en kleinbedrijven bij innovatietrajecten in de grensgebieden Euregio Rijn-Waal en EUREGION. Het kon hier gaan om een technische innovatie, een bedrijfsmatige vernieuwing of het betreden van een totaal nieuwe markt. Kenmerkend voor Inspire & Innovate was naast advies- en subsidieverstrekking, ook de samenwerking tussen de MKB-bedrijven en enkele Nederlandse en Duitse kennisinstellingen. Dit creëerde nieuwe kansen en samenwerkingsmogelijkheden.

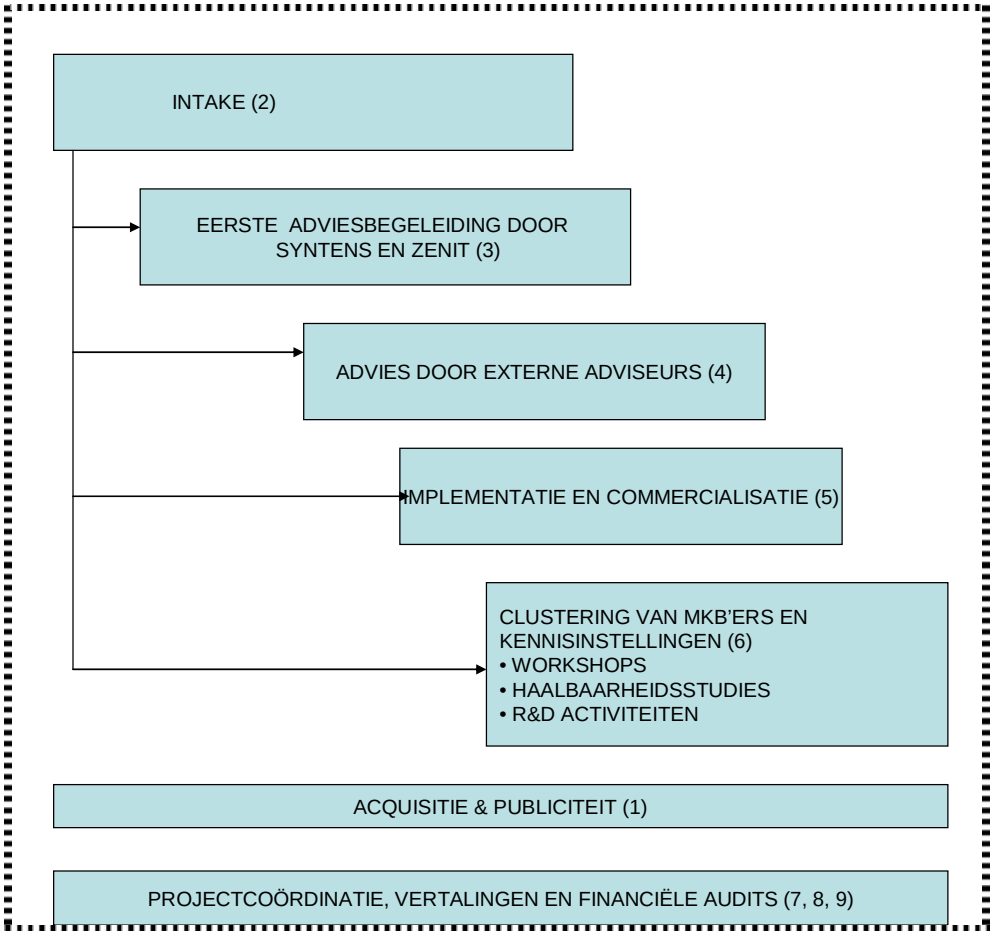
Ondernemers uit het MKB konden gebruikmaken van vijf verschillende ‘stappen’ binnen het project. Deze stappen zijn hieronder kort omschreven.

Adviestrajecten (stap 1)

De eerste stap was een adviesgesprek met Netwerkorganisatie Syntens of Zenit GmbH. Samen met de ondernemer werden de innovatieplannen in kaart gebracht op het gebied van technologie, organisatie en de markt. Vervolgens werd de verdere invulling van het adviestraject bepaald. Dit kon bijvoorbeeld inhoudelijke ondersteuning zijn, waarbij het bedrijf samen met Zenit GmbH en Netwerkorganisatie Syntens een innovatietraject doorliep.

Individuele subsidietrajecten (stappen 2 en 3)

De volgende stap was het bieden van subsidie bij het inhuren van een externe adviseur. Deze adviseur bracht de mogelijke knelpunten binnen het innovatietraject in kaart. De ondernemer kon daarnaast ook een financiële bijdrage krijgen bij het daadwerkelijk implementeren of op de markt brengen van het innovatieve product of de dienst.

INTAKE (2)
EERSTE ADVIESBEGELEIDING DOOR SYNTENS EN ZENIT (3)
ADVIES DOOR EXTERNE ADVISEURS (4)
IMPLEMENTATIE EN COMMERCIALISATIE (5)
CLUSTERING VAN MKB'ERS EN KENNISINSTELLINGEN (6)
• WORKSHOPS
• HAALBAARHEIDSSTUDIES
• R&D ACTIVITEITEN
ACQUISITIE & PUBLICITEIT (1)
PROJECTCOÖRDINATIE, VERTALINGEN EN FINANCIËLE AUDITS (7, 8, 9)

De bijdrage kon zo oplopen tot maximaal € 20.000 per aanvraag. Bij stap 2 kregen ondernemers subsidie voor extern advies, bij stap 3 voor commercialisatie en implementatie van het product.
Aanvragen voor subsidie konden continu worden ingediend bij Oost NV. Duitse ondernemers konden dit rechtstreeks doen, of de aanvraag indienen bij Zenit GmbH. Vooraf werd het maximale subsidiebedrag voor alle aanvragen binnen stap 2 per land vastgesteld. Vervolgens zijn de projecten beoordeeld, waarbij de volgorde van binnenkomst bepalend was. Zenit GmbH begeleidde de Duitse ondernemers bij de aanvraag en de afronding van hun project en Oost NV ondersteunde de Nederlandse ondernemers.

Clusteringstrajecten (stappen 4 en 5)
Daarnaast bood Inspire & Innovate een unieke mogelijkheid om kennis en ervaring van bedrijven en instellingen, die actief zijn op het gebied van voeding en life sciences, te clusteren om op die manier tot innovaties te komen. Door samenwerking kunnen nieuwe initiatieven ontstaan in de vorm van netwerken of het gezamenlijk laten uitvoeren van R&D-activiteiten. Voorwaarde voor deze clustering was een grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Duitse partijen. Per cluster kon maximaal € 100.000 subsidie worden toegekend. Stap 4 was gericht op de technische en economische haalbaarheid en stap 5 op de realisatie van een onderzoeks- en ontwikkelingstraject.

2.3 Werkpakketten

Voor het project zijn de hieronder weergegeven werkpakketten benoemd. In het figuur op de pagina hiernaast zijn deze werkpakketten schematisch weergegeven.

1. **Acquisitie en publiciteit**
   Schrijven van communicatieplan, ontwerpen en produceren van communicatiemiddelen, organiseren van bijeenkomsten en het werven van deelnemers.
2. **Intakegesprekken**
   Het houden van intakegesprekken met MKB'ers.
3. **Eerste adviesbegeleiding** (stap 1)
   Adviesbegeleiding door interne adviseurs.
4. **Advies van externe adviseur** (stap 2)
   Begeleiding van de MKB'er tijdens het adviestraject ten behoeve van ontwikkeling innovatief product of dienst.
5. **Implementatie en commercialisatie** (stap 3)
   Begeleiding van de MKB'er tijdens het implementatie- en commercialisatietraject ten behoeve van ontwikkeling innovatief product of dienst.
6. **Clustering**
   a. Begeleiding van clusters bij onderzoek naar technische en economische haalbaarheid (stap 4).
   b. Begeleiding van clusters bij realisatie van een onderzoeks- en ontwikkelingstraject (stap 5).
7. **Projectcoördinatie**
   Dit omvat het voorbereiden van de start van het project, het selecteren en inhuren van derden, organiseren en bijwonen van projectteamvergaderingen en adviescommissievergaderingen, projectadministratie, eindevaluatie en rapportage aan de opdrachtgever.
8. **Vertalingen**
   Alle communicatiemiddelen en door de projectleider te bepalen andere documenten moeten worden opgesteld in het Nederlands en in het Duits.

PROJECTPARTNERS

oost nv

syntens

WAGENINGEN UR
For quality of life

ZENIT

Fachhochschule Osnabrück
University of Applied Sciences

9. **Financiële audits**
   Ieder half jaar zal iedere projectpartner worden gevraagd een financieel overzicht te leveren. Aan het eind van het project vindt er een accountantscontrole over het complete project plaats.

2.4 Projectpartners

Tijdens de eerste aanzet van het project bestonden er naast elkaar twee projectideeën om binnen de Euregio bedrijven grensoverschrijdend nieuwe producten te ontwikkelen en markten te benaderen. Een project waarbij kennis aanwezig bij kennisinstellingen op het gebied van food en life science werd gekoppeld aan de wensen van bedrijven. Daarnaast bestond een idee om individuele bedrijven te ondersteunen bij het ontwikkelen en vermarkten van innovatieve producten, door middel van inzet externen.

Na overleg met de Euregio Rijn-Waal is gezocht naar een mogelijkheid de beide initiatieven te combineren. Door de combinatie van het eerste contact met individuele ondernemers bestond de mogelijkheid dat initiatieven gecombineerd konden worden tot een cluster. Dit nieuwe project was de basis voor het benaderen van de meest geschikte partners. Hierbij zijn na diverse gesprekken, zowel in Duitsland als in Nederland, partners gevonden die reeds ervaring hadden met de uitvoering van Europese projecten en expertise hadden om de beoogde werkzaamheden uit te kunnen voeren. Dit resulteerde in een consortium van de volgende partijen:

Oost NV werkt aan de ontwikkeling van een toekomstgerichte economie in Oost-Nederland. Versterking van het ondernemers- en investeringsklimaat en het scheppen van werkgelegenheid, daar gaat het uiteindelijk om.
Werkpakketten: 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9

Netwerkorganisatie Syntens (hierna: Syntens) stimuleert en begeleidt ondernemers bij innovatie in de meest brede zin van het woord. Syntens draagt met kennis, contacten, diensten en projecten bij aan het versterken van het innovatievermogen van deze bedrijven die op technologisch gebied of bedrijfsmatig willen vernieuwen.
Werkpakketten: 2, 3

Wageningen Universiteit en Researchcentrum (hierna: WUR) werkt aan kennis waarmee veilige, gezonde en bovenal smakelijke voeding kan worden gemaakt. Wageningen Universiteit en Researchcentrum ontwikkelt milieuvriendelijke en efficiëntere productie- en distributiemethoden waarbij zo weinig mogelijk natuurlijke grondstoffen verloren gaan.
Werkpakketten: 1, 2, 5, 6

Zenit GmbH (hierna: Zenit) is een adviesorganisatie voor het MKB in Nordrhein-Westfalen. Als officieel EU-adviesloket en Innovation Relay Centre (IRC) van de Europese Unie, ondersteunt Zenit het aanvragen van subsidieaanvragen bij de EU en bij het op de Europese markt brengen van technische innovaties. Om het marktsucces structureel te waarborgen wordt aan het MKB onder andere praktijkgerichte ondersteuning bij diverse managementvraagstukken aangeboden.
Werkpakketten: 1, 2, 3, 4, 5

oost nv

INSP
IRE&
INNO
VATE

LOGISTIEK
DIENSTVER
LENING
INDUSTRIE
& HANDEL
FOOD &
LIFE
SCIENCES

De Fachhochschule Osnabrück (hierna: FHO) in Niedersachsen heeft een eigen bedrijf opgericht ten behoeve van de commerciële kennis- en technologietransfer. De vele projecten met regionale bedrijven, hebben vaak internationale onderzoeks- en ontwikkelingsdoelen. Dit kan een aanleiding zijn voor samenwerkingsverbanden, waarbij de opleiding kan worden aangesloten.
Werkpakketten: 1, 2, 5, 6

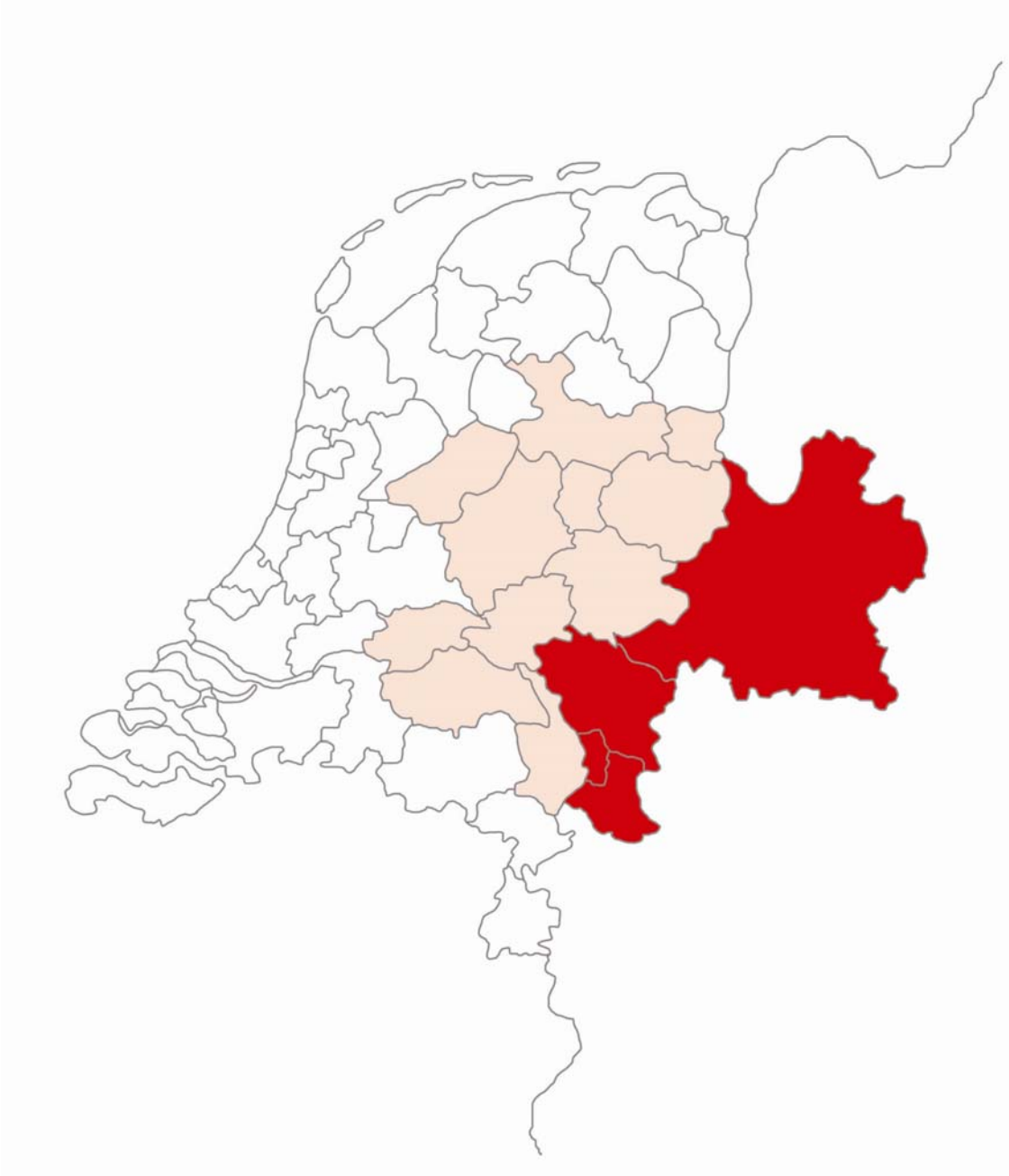
2.4.1 Projectteam

Het projectteam bestaat uit de volgende personen.

- Ing. Tom Cornelissen, Oost NV (projectleider)
- Dipl.-Forstwirt, Dipl.-Volkswirt Werner Pfeifenroth, Zenit
- Maaike Lugtenaar, Oost NV
- Ir. Jos Balendonck, WUR
- Prof. Dr. Arno Ruckelshausen, FHO
- Ir. René de Wit, Syntens
- Drs. Remco Hoogendijk, Oost NV

2.5 Doelgroep

Tot de doelgroep van Inspire & Innovate behoorden MKB'ers uit de sectoren logistiek, dienstverlening, industrie & handel en food & life sciences. Echter, om subsidie te kunnen verkrijgen voor projecten stap 4 of 5 moest de inhoud passen binnen het thema food & life sciences. Deze bedrijven konden zowel aan de Nederlandse als aan de Duitse zijde van de grens zijn gevestigd binnen de gebieden Euregio Rijn-Waal en EUREGION, gedefinieerd als Interreg 3a zones. Voor de bepaling of de bedrijven behoorden tot de juiste branche is de NACE-codelijst gehanteerd (zie bijlage 3).

3. Grensoverschrijdende samenwerking

Inspire & Innovate is uitgevoerd in het kader van Interreg IIIA. Om de economische en sociale samenhang binnen Europa te versterken, heeft de Europese Unie het subsidieprogramma INTERREG gestart. Interreg IIIA was gericht op grensoverschrijdende samenwerking. Deze vorm van samenwerking ontstaat door het bij elkaar brengen van Nederlandse en Duitse ondernemers en maar ook Nederlandse organisaties als Oost NV, Zenit, WUR, FHO en Syntens.

Grensoverschrijdende samenwerking vond binnen Inspire & Innovate dus niet alleen plaats bij de bedrijven, maar ook binnen het projectteam, de adviescommissie en de stuurgroep.

In dit hoofdstuk worden per onderdeel (projectteam, adviescommissie, stuurgroep, publiciteit, stappen 1, 2, 3, 4, 5) de grensoverschrijdende aspecten aangegeven.

3.1 Projectteam

Het projectteam bestond uit drie Nederlandse organisaties (Oost NV, Syntens en WUR) en uit twee Duitse organisaties (Zenit en FHO). De vergaderingen van het projectteam vonden plaats op de kantoren van de partners, afwisselend in Nederland en Duitsland. De voertaal tijdens deze vergaderingen was Engels, aangezien er dan geen van de partijen een taalvoorsprong had. Ook de verslagen zijn in het Engels opgesteld.
Het projectteam heeft gedurende het project gebruikgemaakt van een zogenaamde webshare, een website waar alleen de projectleden toegang tot hadden. Op deze website waren alle gespreksverslagen te vinden, foto's van de projectteamleden en overzichten van alle lopende stap 4 en stap 5 projecten. De WUR en FHO konden op deze manier elkaar op ieder moment een actueel overzicht leveren over de stand van zaken van de clusterprojecten.

3.2 Adviescommissie

De adviescommissie is medio 2006 in het leven geroepen om de aanvragen voor de stappen 4 en 5 te beoordelen. De commissie bestond uit:

- Dipl.-Volkswirt Norbert Reichl, directeur Food Processing Initiative e.V. (hierna: FPI);
- Dr. Piet Derikx, algemeen directeur Eijkelkamp Agrisearch Equipment b.v.;
- Prof. Dr. Brigitte Petersen, voorzitter GIQS (Grenzüberschreitende Integrierte Qualitätssicherung) en leidinggevende van de afdeling Preventief Gezondheidsmanagement aan de Landbouwkundige Faculteit van de Rheinische Friedrich-Wilhelms Universiteit Bonn;
- Dr. Roger van Hoesel, directeur stichting Food Valley.

Deze personen zijn gevraagd vanwege hun kennis, ervaring en visie vanuit de gebieden food & life sciences. Omdat het een Duits-Nederlands project betrof hadden er twee onafhankelijke deskundigen uit Nederland en twee uit Duitsland zitting in de adviescommissie.

Examples of clustering ideas

FOOD PROCESSING & PRODUCTION
New processing technologies, food processing at home. Recycling of food products. Animal or plant based raw products. Bio-based products, eatable or degradable packaging, bio-fuels, bio-plastics.

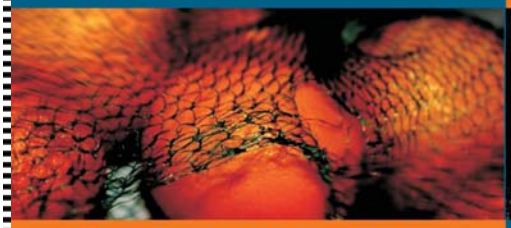
HEALTHY & GOOD FOOD PRODUCTS
Food safety, food quality, new food products, fun food, healthy snacks, personalized foods, food medicines, DNA-profiling.

CHAIN INFORMATION SYSTEMS
Longer shelf life, tracking and tracing, interactive packaging (datachat), reduction of fresh losses, menu-shopping, electronic product information.

SENSORS & IMAGE ANALYSIS
Food quality, freshness, ripeness detection, allergy detection, water and nutrients, climate, electronic noses, early warning systems, sensor fusion. Computer vision and image processing, spectral imaging, high-speed, low-cost, smart cameras, 3D.

MECHATRONICS & PROCESS AUTOMATION
Information and communication systems, sensor-actuator systems, embedded systems, simulation, computer assistance, augmented reality, autonomous vehicles, precision agriculture, field, service and swarm robots, GPS, mobile networks, automatic harvesting, weed control.

ENERGY AND WATER MANAGEMENT
Energy saving, clustering of transport, decentralized energy production, solar and wind energy, blue energy. Efficient use of water, reuse of water, sensors for water quality, membranes, desalinization, nano-materials.

Inspire and Innovate is co-financed by the EU-Programm INTERREG IIIA of the Euregion and Euregion Rhine-Waal, the Ministry of Economic Affairs (NL) and North Rhine Westphalia (D),the province of Gelderland (NL) and North Rhine Westphalia (D).

Our project partners are: Oost NV, Syntens (NL) and Zenit (D).

INSP
IRE&
INNO
VATE

3.3 Stuurgroep

In overleg met Euregio Rijn-Waal is in de loop van het project besloten om voor een tussentijdse evaluatie en eventuele bijsturing van het project een stuurgroep in het leven te roepen. De samenstelling van deze stuurgroep, die bestond uit de Duitse en Nederlandse financiers van het project, is als volgt:

- Drs. Theo Föllings, Oost NV;
- Bc. Andreas Kochs, Euregio Rijn-Waal;
- Drs. Lars Oosters, Provincie Gelderland;
- Drs. Jolanda Verwegen, Ministerie van Economische Zaken;
- Birgitt Kocks, Bundesland NRW;
- Paul Brugman, EUREGION;
- Cees Timmer, Provincie Overijssel.

3.4 Publiciteit

De ingezette communicatiemiddelen zijn zoveel mogelijk in zowel het Nederlands als in het Duits verschenen. Brochures, flyers en de website kenden zowel een Nederlands als Duitstalig exemplaar. De teksten zijn zoveel mogelijk een op een vertaald, waarbij omwille van de boodschap rekening is gehouden met specifieke wensen van de bedrijven in de twee landen. Zo zijn voor de praktijkvoorbeelden in de brochures voor de Duitse folders Duitse ondernemers en voor de Nederlandse brochure Nederlandse ondernemers gebruikt. In de nieuwsbrieven zijn er naast de berichten die voor ondernemers aan beide zijden van de grens interessant waren, berichten geplaatst die specifiek gericht waren op Duitse of Nederlandse ondernemers, bijvoorbeeld met betrekking tot subsidieprogramma's.

3.5 Adviestrajecten (stap 1)

Wat de adviesgesprekken betreft was er op twee niveaus sprake van grensoverschrijdende samenwerking – op bedrijvenniveau en op programmaniveau. Basisdoel van Inspire & Innovate op bedrijvenniveau was om al in de fase van het genereren van een innovatie de focus van de deelnemende bedrijven op de markt 'Nederland/Duitsland' te richten. Dit gebeurde enerzijds door middel van een duidelijke focus van de innovatieprojecten op het „afnemerland Nederland/Duitsland", anderzijds door middel van het zoeken en samenbrengen van mogelijke projectpartners in Nederland/Duitsland als „coöperatieland".

Op programmaniveau werd de mogelijkheid benut om kennis uit te wisselen en om van elkaar te leren bij gesprekken tussen Zenit en Syntens en bij bedrijfsbezoeken, waarbij de instrumenten van adviesgesprekken met elkaar werden vergeleken en geanalyseerd. Beide organisaties waren aan Nordrhein-Westfaalse zijde respectievelijk Nederlandse zijde verantwoordelijk voor de adviesgesprekken. Bij het uitwisselen van ervaringen bleek dat er duidelijke verschillen waren tussen Nordrhein-Westfalen en Nederland voor wat betreft de aanpak en organisatie van de adviesgesprekken. Terwijl Syntens vanuit haar taak als instelling innovatieadviesgesprekken voert, adviestrajecten uitvoert en deze gesprekken grotendeels van overheidswege worden gefinancierd, werkt Zenit bij innovatieadviesgesprekken telkens projectgerelateerd en is de financiering altijd afhankelijk van de betreffende projectfinanciering. Ook wat de gebruikte instrumenten betreft was er duidelijk sprake van verschillen. Terwijl Syntens gebruikmaakte van verschillende op elkaar afgestemde instrumenten was Zenit flexibeler qua keuze van de instrumenten. De telkens ingezette instrumenten waren weliswaar structureel aanwezig, ze werden echter telkens aan de behoeften van de afzonderlijke bedrijven aangepast. De ervaring uit adviesprojecten in Duitsland in het verleden had geleerd dat er bij bedrijven sprake was van een duidelijke weerstand tegen het gebruik van gestructureerde instrumenten.

Chiapas
PREMIUM TASTE
WWW.CHIAPASFOOD.NL
KOEL SERVEREN VOOR EEN JUISTE SMAAKSENSATIE.
HET ALTERNATIEF VOOR BIJ DE BORREL, OP BASIS VAN EEN ROMIGE PATÉ, AFGEMAAKT MET DE BESTE WITTE CHOCOLADE.

Dit was de belangrijkste reden voor de individuele aanpassing van de instrumenten aan de situatie van de afzonderlijke bedrijven in Nordrhein-Westfalen. Dit aspect speelde voor Syntens niet, omdat op grond van het in vergelijking met Zenit veel grotere aantal adviestrajecten (in het verleden) Syntens de gelegenheid heeft gehad vele verschillende standaardinstrumenten te ontwikkelen die adequaat passen bij desbetreffende de vraag van de ondernemer.

3.6 Individuele subsidietrajecten (stappen 2 en 3)

3.6.1 Subsidie bij extern advies (stap 2)

Alle projecten van stap 2 „Subsidie bij extern advies“ moesten een grensoverschrijdend aspect omvatten. Daarbij kon het gaan om het inschakelen van deskundigen uit Duitsland/Nederland, het uitbreiden van de export- en ontwikkelingsactiviteiten richting Duitsland/Nederland of om de acquisitie van medewerkers uit het buurland. Het ging in zoverre niet om de dwingend voorgeschreven samenwerking met Duitsland/Nederland, maar om de grensoverschrijdende aspecten bij de uitvoering van het project en het actief bezig zijn met samenwerkingsmogelijkheden in het buurland. In veel gevallen kon men - bijvoorbeeld bij het zoeken naar partners - terugvallen op de ondersteuning door de partners.

3.6.2 Subsidie bij implementatie en commercialisatie (stap 3)

Zoals ook bij de andere stappen van Inspire & Innovate het geval was, was ook het grensoverschrijdende aspect binnen de projecten voorwaarde voor financiële ondersteuning van een project. Bij stap 3 lag de focus van de grensoverschrijdende input van een project noodzakelijkerwijs vaak in het ontsluiten van de Duitse/Nederlandse markt voor de betreffende product- of marktinnovatie. Vaak was het zaak om zich bij het betreden van de markt aan de randvoorwaarden van de Duitse/Nederlandse markt aan te passen, de bestaande marketinginstrumenten in het Duits/Nederlands te vertalen en om tot een Duitse/Nederlandse verkoopsamenwerking te komen.

3.7 Clustertrajecten (stappen 4 en 5)

Voorwaarde voor het verkrijgen van een financiële ondersteuning voor een haalbaarheidsonderzoek (stap 4) of een onderzoeks- of ontwikkelingstraject (stap 5) was grensoverschrijdende samenwerking. Uitgangspunt daarbij was dat een cluster, of consortium ten minste uit twee MKB’s moest bestaan, elk afkomstig uit Nederland en Duitsland. Clusters met meer dan twee bedrijven konden daarbij hogere punten scoren bij de evaluatie van de projecten. Bij de evaluatie van de projecten werd tevens op grensoverschrijdende activiteiten gescoord. Bijvoorbeeld het verbreden van de markt naar het buitenland, of het opzetten van een samenwerking met een kennisinstelling in het buitenland werd ook extra gewaardeerd. Het aspect samenwerking werd verder getoetst aan het criterium of partners bereid waren de ontwikkelde kennis (IP-rechten) met elkaar te delen en dit vast te leggen in een consortiumdocument.
Het zoeken van MKB’ers over de grens werd bemoeilijkt doordat de databases van de projectpartners niet altijd goed ontsloten konden worden.

3.8 Samenvatting

De grensoverschrijdende samenwerking bestond binnen het project niet alleen tussen bedrijven en kennisinstellingen, maar ook tussen de projectpartners en de leden van de adviescommissie en de stuurgroep. Deze drie teams bestonden uit zowel Nederlanders als Duitsers. Dit leverde in de communicatie geen noemenswaardige problemen op.

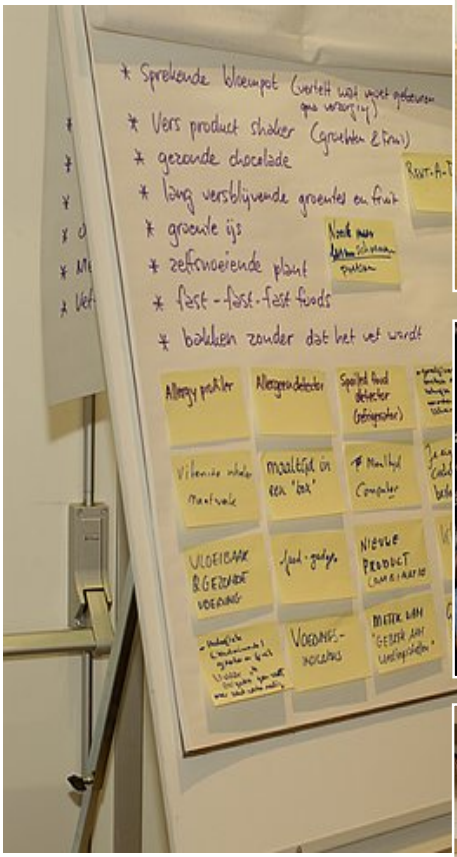
Bij de afstemming van de samenwerking tussen Zenit en Syntens bij de Adviestrajecten (stap 1) viel het op dat er een aantal verschillen zijn tussen de werkwijzen van de beide projectpartners, zoals in de aanpak en de organisatie van de adviesgesprekken en wat betreft de gebruikte instrumenten. Dit heeft te maken met de culturele verschillen tussen de twee landen.

De werkwijze bij de individuele subsidietrajecten was identiek vanaf het moment dat de aanvraag werd ingediend. De bedrijven hadden een duidelijk beeld van de wensen en mogelijkheden. Het traject om te komen tot een aanvraag had in Duitsland gemiddeld meer begeleiding nodig. Hierbij is ook vanuit de Nederlandse partners ondersteuning verleend.

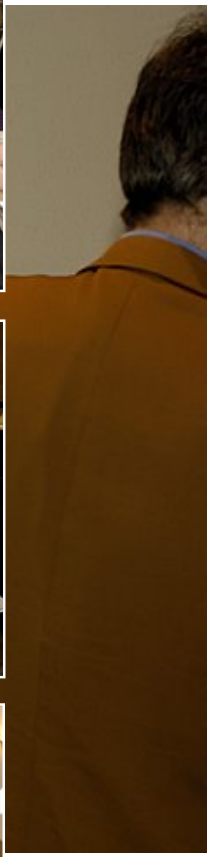
Grensoverschrijdende samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen liepen zonder al te veel problemen. Het was daarentegen wel moeilijk om partners in het andere land te vinden. Databases van projectpartners waren niet altijd goed te ontsluiten.

* Sprekende bloempot
* Vers product shaker
* gezonde chocolade
* lang verstbijvende groenten en fruit
* groente ijs
* zelfwoeiende plant
* fast-fast-fast foods
* bakken zonder dat het vet wordt
Allergy probter
Allergie detector
Vliegende schotel
maaltijd in een 'tas'
Nieuwe Product Concepten
Voedsel-proces

INSP
IRE&
INNO
VATE

Technologie-Kontaktstelle
Wissenschaft
trifft WIRTSCHAFT

4. Acquisitie, publiciteit en intakegesprekken

Dit hoofdstuk bevat de uitvoering van de werkpakketten nummers 1 en 2.

4.1 Acquisitie

In de uitvoering is er voor gekozen om de ondernemers, de subsidieadviseurs en andere belanghebbenden actief te benaderen en te informeren over de mogelijkheden binnen het project Inspire & Innovate. Het projectteam heeft hiertoe bijeenkomsten en adviescontactdagen georganiseerd. Daarnaast hebben leden van het projectteam deelgenomen aan beursen en zijn er presentaties gegeven bij (inter)nationale bijeenkomsten waarbij potentiële Inspire & Innovatie-deelnemers aanwezig waren.

4.1.1 Startbijeenkomsten

In 2006 zijn er drie startbijeenkomsten georganiseerd. Op 3 april vond de bijeenkomst in Wageningen (als centrum van de foodsector in Nederland) plaats. In overleg met Euregio Rijn-Waal is ervoor gekozen om twee startbijeenkomsten te houden: op 10 mei in Kleve en op 1 juni in Osnabrück. Deze plaatsen zijn goed te bereiken voor potentiële deelnemers en op deze manier kon het gehele programmagebied in Duitsland worden bestreken. In totaal hebben er 208 ondernemers en intermediairs aan (een van) deze bijeenkomsten deelgenomen. Tijdens de startbijeenkomsten kon het MKB kennis nemen van hoe het stimuleringsprogramma Inspire & Innovate in elkaar zat.

Bijeenkomst Wageningen

De officiële start van het Inspire & Innovate-programma werd gegeven door René van Diessen (gedeputeerde Economische Zaken, provincie Gelderland), waarna Remco Hoogendijk (Oost NV) een introductie verzorgde voor het project Inspire & Innovate. Wim Jongen van Business Generator Wageningen-UR vertelde over succesvolle kennisoverdracht vanuit het Wageningse onderzoek naar het MKB. Arno Rückelshausen van de Fachhochschule Osnabrück liet vervolgens zien hoe in Duitsland innovaties vanuit de universiteit naar het MKB kunnen verlopen.

Bijeenkomst Kleef

Op 10 mei 2006 vond in het Euregio-forum in Kleve de startbijeenkomst plaats voor de Euregio Rijn-Waal en Gronau. Doel van deze bijeenkomst was om met name bedrijven en multiplicatoren uit Nordrhein-Westfalen aan te spreken. Met 63 deelnemers - waarvan 23 bedrijven - was de ruimte van het Euregio-forum goed gevuld. Naast geïnteresseerde bedrijven was ook een groot aantal multiplicatoren zoals vertegenwoordigers van de Wirtschaftsförderung, (Duitse) Kamers van Koophandel, ondernemingsadviseurs etc. aanwezig om informatie in te winnen over de kansen en mogelijkheden van het programma Inspire & Innovate. De bijeenkomst werd geopend door mevrouw dr. Kamme van het Duitse Ministerium für Innovation, Wissenschaft, Forschung und Technologie van de deelstaat Nordrhein-Westfalen. Naast informatie vanuit diverse perspectieven van het programma vertelde de heer Norbert Reichl van Food Processing Initiative aan de hand van het voorbeeld van de "convenience producten" over de mogelijkheden van transnationale clustersamenwerkingen. Daarnaast werd aan de hand van best-practice voorbeelden verteld over succesvolle grensoverschrijdende netwerken in Nordrhein-Westfalen die men reeds had opgezet.

Wageningen
University &
Research Cent

Tot slot maakte Toon van Asseldonk, directeur van Oost NV, de deelnemers attent op het belang van het samenbrengen van de diverse specialismen die er zijn binnen het MKB en diverse kennisinstellingen. Tijdens deze bijeenkomst kon dan ook een begin worden gemaakt met de eerste aanvraag van Duitse zijde, van ARTEBENE GmbH uit Lüdinghausen.

Bijeenkomst Osnabrück
Op 1 juni 2006 vond de startbijeenkomst in Osnabrück in het WABE-Zentrum / Klaus Bahlsen-Haus plaats. Er waren 600 ondernemers en geïnteresseerden uit het noordoostelijke deel van de Euregio Rijn-Waal en Euregion (in het bijzonder ook uit Niedersachsen) uitgenodigd. De bijeenkomst telde 35 deelnemers, waarvan 12 ondernemers. De heer Reinhold Kassing (Erste Kreisrat des Landkreises Osnabrück) wees er in zijn toespraak op dat Inspire & Innovate goed past binnen de regionale ontwikkeling voor MKB'ers. Het belang van het project voor FHO werd door Peter Seifert (Vizepräsident für Forschung und Technologietransfer an der Fachhochschule Osnabrück) toegelicht. Het WABE-Zentrum/Klaus Bahlen-Haus met de diverse activiteiten en onderzoeksprojecten werden door Dieter Trautz (FH Osnabrück, Fakultät Agrarwissenschaften und Landschaftsarchitektur) gepresenteerd. Jos Balendonck (WUR) en Arno Ruckelshausen (FHO) hebben enkele sprekende innovatieve voorbeelden gepresenteerd. De vijf stappen van Inspire & Innovate met de bijbehorende voorwaarden werden door Werner Pfeifenroth (Zenit) uitgelegd.

4.1.2 Acquisitieactiviteiten individuele trajecten (stappen 2 en 3)

In het projectplan was de mogelijkheid opgenomen om een call center in te schakelen. In Nederland was dit niet nodig, omdat er na de startbijeenkomst al voldoende interesse voor het project was. Na overleg is besloten om ook in Duitsland geen call center in te schakelen. Hieronder leest u welke acquisitieactiviteiten er wel zijn uitgevoerd.

Nederland

- Mailing aan circa 2.500 Nederlandse ondernemers en subsidieadviseurs, voorafgaand aan bijeenkomst op 3 april 2006.
- Beursdeelname aan Nederlands-Duitse ondernemerscongres op 29 augustus 2006 in Roermond.
- Presentaties tijdens 2 bijeenkomsten van de Nederlands-Duitse Businessclub in Kleve door Oost NV (2006) en Zenit (2007).
- Contact gelegd en onderhouden met Kompetenz-Netwerk NL/NRW.
- Presentatie tijdens een bijeenkomst bij de Sparkasse in Kleve.
- Presentaties bij diverse subsidieadviesbureaus.

Duitsland
Na de startbijeenkomsten werden er aan Duitse zijde nog drie andere bijeenkomsten georganiseerd:

- op 9 januari 2007 bij de GfW in Duisburg;
- op 14 februari 2007 bij de HWK in Münster;
- op 19 juni 2007 bij de EAW in Wesel.

De bijeenkomsten waren met 30 tot 50 deelnemers goed bezocht. Men heeft veel bedrijven in de deelregio's kunnen bereiken. Gedurende de gehele looptijd van het project werd aan multiplicatoren, zoals ontwikkelingsmaatschappijen in de regio's, de mogelijkheid geboden om in het kader van Inspire & Innovate bijeenkomsten te organiseren en Inspire & Innovate-presentaties in andere bijeenkomsten te integreren. De vraag naar dergelijke bijeenkomsten was regionaal echter zeer verschillend.

www.
inspireandinnovate
.nl http://www.inspireandinnovate.nl/

www.
inspireandinnovate
.de

Telkens weer werd van de kant van de multiplicatoren erop gewezen dat Inspire & Innovate met andere stimuleringsprogramma's moest concurreren en dat er sprake was van een overaanbod van bijeenkomsten in het kader van dergelijke programma's.

Om ondernemers doelgericht en effectief te kunnen aanspreken, is in het verleden het instrument 'adviescontactdagen' ontwikkeld. Samen met multiplicatoren ter plaatse zijn er contactdagen aangeboden, waarbij ervaren adviseurs bedrijven op een afgesproken tijdstip ter beschikking stonden op locaties van de 'Wirtschaftsförderungen'. Om een en ander effectief te kunnen organiseren, hebben de Wirtschaftsförderer gericht geworven voor deze adviescontactdagen en bedrijven een tijdschema voorgelegd, waarbij ze in een (persoonlijk) intakegesprek hun projectideeën konden bespreken met adviseurs. In totaal hebben drie Wirtschaftsförderungs-organisaties gebruikgemaakt van dit instrument.
De volgende adviescontactdagen werden georganiseerd:

- Wirtschaftsförderung Kreis Coesfeld: 2 adviescontactdagen;
- Wirtschaftsförderung Kreis Osnabrück: 1 adviescontactdag;
- Wirtschaftsförderung Kreis Kleve: 5 adviescontactdagen.

Ook hier werd regionaal gezien duidelijk verschillend gebruikgemaakt van het aanbod aan de Wirtschaftsförderungen in de Euregio-gebieden Rijn-Waal en Gronau.

4.1.3 Acquisitie clusteringstrajecten (stappen 4 en 5)

Tijdens de startbijeenkomst in Wageningen en Osnabrück vond naast het informatieve gedeelte een workshop plaats met als doel ideeën te genereren voor nieuwe clustertrajecten (stappen 4 en 5). Hoe dit was georganiseerd en welke resultaten dit heeft opgeleverd leest u in hoofdstuk 7.

4.2 Publiciteit

In het projectplan zijn de volgende communicatiemiddelen opgenomen:

- website;
- brochure;
- persberichten, advertorials en advertenties;
- free publicity;
- eindbijeenkomst.

Hierbij werd tijdens het project bepaald welke middelen voor welk doel ingezet moesten worden. Door het succes in Nederland naar aanleiding van de eerste pr-acties, werd het zwaartepunt van de pr-acties verlegd naar Duitsland. De geplande inzet van een callcenter in Nederland voor de koude acquisitie bleek niet noodzakelijk. Daarnaast bleek het naast de brochures ook handig een flyer te ontwikkelen. Deze was beter geschikt voor de diverse bijeenkomsten en workshops. Bovendien was er veel vraag naar als eerste informatiebron via internet.

4.2.1 Website

In april 2006 gingen er twee websites de lucht in: www.inspireandinnovate.nl en www.inspireandinnovate.de (dezelfde inhoud, de een in het Nederlands, de ander in het Duits). De websites hadden tot doel ondernemers, subsidieadviseurs en andere geïnteresseerden te voorzien van informatie over het project. Indien men dat wenste, kon men een formulier invullen voor meer informatie, schriftelijk of persoonlijk. Ook werd op de websites een aantal voorbeelden gegeven van succesvolle Inspire & Innovate-projecten. Op deze sites zijn er onder andere links geplaatst naar de volgende organisaties: Kompetenz-Netwerk NL/NRW, Innovatienet, Subsidieshop, Euregio Rijn-Waal en Euregion, Food Valley, ArgriHolland, New Triangle en het SPAS-project.

INSP
IRE&
INNO
VATE
. . . inspireert tot vernieuwing
. . . biedt ondernemers hulp bij innovatietrajecten
NIEUWS
Oost NV • Meander 601 6825 ME ARNHEM • Postbus 5215 6802 EE ARNHEM • T 026 384 42 22 • www.inspireandinnovate.nl

INSPIRE
&
INNOVATE
INSPIRE
&
INNOVATE
INSPIRE
&
INNOVATE

Alle partners in het project hebben op hun websites een link geplaatst naar de website www.inspireandinnovate.de of www.inspireandinnovate.nl. Ook hebben zij vaak inhoudelijke informatie over het project op hun site geplaatst. Daarnaast is er een aantal netwerkorganisaties dat grensoverschrijdende samenwerking als speerpunt heeft, zoals Kompetenz-Netwerk NL/NRW, Food Processing Initiative, GIQS en de Nederlands-Duitse Businessclub Kleve. Ook zij hebben een link geplaatst en informatie verstrekt.

Een aantal deelnemers aan (voorlopers van) het Inspire & Innovate-project hebben het project genoemd op hun site: Orient Plaza, Stextile en Pireco®.

Informatie over het project was tevens te vinden op de sites van de meeste subsidieadviesbureaus uit Nederland zoals Hezelburcht Consultancy en Gibo Groep. Andere organisaties of gemeenten die een link en/of informatie op hun site hadden geplaatst waren bijvoorbeeld de universiteit van Münster, Kreis Wesel, Bocholt en Schermbeck.

4.2.2 Brochure, flyers, posters

Bij de start van Inspire & Innovate is er een Nederlandstalige en een Duitstalige brochure ontworpen en gedrukt (zie bijlage 4). Deze brochure is gedurende het project verstrekt aan ondernemers, subsidieadviesbureaus, provincies, Kamer van Koophandel, gemeenten en aan andere geïnteresseerden.
Naast een brochure is er een flyer gemaakt met daarop in het kort algemene informatie van het project. Deze flyer is zowel in het Nederlands als in het Duits verschenen.
Na ongeveer een jaar is er een extra flyer gedrukt, die uitgebreide informatie gaf over de stappen 4 en 5. De flyer was bedoeld voor Nederlandse en Duitse bedrijven die samen wilden werken. Tijdens intakegesprekken bleek dat in de praktijk de voertaal van deze partijen Engels was. Daarom is gekozen voor een Engelstalige flyer.
De flyers zijn opgenomen in bijlage 5.

Ten behoeve van diverse promotieactiviteiten zijn er posters en banners van het project gemaakt. Hiervoor zijn foto's gemaakt van afgeronde projecten.

4.2.3 Inspire & Innnovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer...

Eind mei 2008 verscheen Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…. In dit boek zijn de namen van alle deelnemers aan de stap 1-adviestrajecten opgenomen. Van alle stappen 2 tot en met 5 projecten is een inhoudelijke omschrijving opgenomen (zie bijlage 2).

4.2.4 Persberichten en nieuwsbrieven

Gedurende het project zijn er acht persberichten verstuurd naar Nederlandse en Duitse media. Deze berichten hebben geleid tot aandacht van diverse Nederlandse en Duitse media, zoals kranten, radio en internet (zie bijlage 6).

Daarnaast heeft Oost NV vijf nieuwsbrieven verstuurd in de periode november 2007 – mei 2008. Deze hadden tot doel om de deelnemers, partners, subsidieadviseurs en andere belangstellenden te informeren over de stand van zaken met betrekking tot het project, hen op de hoogte te brengen van de successen van het project en om informatie te verstrekken over andere projecten, de eindbijeenkomst etc. Voorbeelden van nieuwsbrieven zijn opgenomen in de bijlage 7.

Restaurant van de Toekomst
De smaak van de toekomst

Nadat de eerste projectresultaten in Nordrhein-Westfalen beschikbaar waren, sprak Zenit vanaf mei 2007 vertegenwoordigers van de pers doelgericht aan, om de projectresultaten in de lokale gedrukte media te presenteren. Daarbij werden bedrijven die succesvol een aanvraag hadden ingediend, in hun bedrijf geïnterviewd zoals:

- Artebene GmbH, Lüdinghausen (10 mei 2007);
- ISIS IC GmbH, Wesel (30 mei 2007);
- Vivotec GmbH, Kalkar (19 februari 2008).

Een geheel andere vorm van gebruikmaken van de media in het kader van pr-activiteiten was een interview dat op 21 januari 2007 werd uitgezonden tijdens het programma 'Wirtschaftsförderungsradio' van Antenne Niederrhein. Tijdens dit programma werden door middel van een gestructureerd interview inhoud en mogelijkheden van Inspire & Innovate voor een breed publiek via de radio toegelicht.

4.2.5 Publicaties in de media

Gedurende de looptijd van het project zijn er in de media 25 publicaties geweest. Een overzicht hiervan vindt u in de bijlage 8.

4.2.6 Eindbijeenkomsten

Het project is afgesloten met twee eindbijeenkomsten, één in Wageningen en één in Kleve. Beide bijeenkomsten werden op een originele manier muzikaal omlijst door de Firma Weijland. Zij heette de deelnemers welkom en leidde de sprekers in met een jingle en sloten de bijeenkomst af.

Wageningen, 29 mei 2008
Tijdens het evenement in Wageningen overhandigde Marijke van Haaren, gedeputeerde Economische zaken Provincie Gelderland, aan deelnemer Wim van Garderen van Pireco® uit Ede het eerste exemplaar van het boek 'Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…'. De boodschap van Marijke van Haaren was dat met de ervaring vanuit Inspire & Innovate een goede basis werd gelegd waarop de komende jaren kan worden doorgebouwd. Drie Inspire & Innovate-deelnemers, te weten: Will Bongaerts (PartnerPlus), Wim van Garderen (Pireco®) en Gert-Jan Raatgever (Turnpack) werden geïnterviewd over hun ervaringen binnen het project. Andreas Kochs van Euregio Rijn-Waal noemde het project een goed voorbeeld van samenwerking tussen Nederlandse en Duitse bedrijven met een duidelijk aantoonbaar economische spinn-off. Wagenings ondernemer van het jaar 2007 en directeur van het hotel en congrescentrum WICC in Wageningen Jaap Venendaal vertelde over zijn ervaringen als self-made ondernemer. Tot slot liet René Koster, directeur van het Restaurant van de Toekomst, de bezoekers een kijkje nemen in de keuken van Restaurant van de Toekomst.

Kleve, 2 juni 2008
De bijeenkomst in Kleve werd geopend door Werner Pfeifenroth van Zenit. Hij lichtte de deelnemers in over de resultaten van het Inspire & Innovate-project. Daarna nam Sjaak Kamps van Euregio Rijn-Waal het stokje over. De goede samenwerking tussen Euregio Rijn-Waal en Oost NV heeft tot vele succesvolle initiatieven tussen Nederlandse en Duitse ondernemers geleid. Ook tijdens deze bijeenkomst werden Inspire & Innovate-deelnemers geïnterviewd: de heer Usenos (ISIS-IC GmbH), de heer Van Garderen (Pireco®), de heer Stiens (raiffeisen.com) en de heer Heimann (Heimann Fahrzeugbau).

EINLADUNG
UITNODIGING
INSP
IRE&
INNO
VATE
events
29 mei
2. Juni
Donderdag 29 mei 2008
Hotel en Congrescentrum WICC
Lawickse Allee 9 - Wageningen
Montag, 2. Juni 2008
Euregioforum
Emmericher Straße 24 - Kleve
INFORMATIE & AANMELDEN
INFORMATIONEN & ANMELDUNG
www.inspireandinnovate.nl
www.inspireandinnovate.de
Oost NV
Maaike Lugtenaar
Postbus 5215
6802 EE Arnhem
+ 31 26 38 44 222
ZENIT
Fachhochschule Osnabrück
Inspire & Innovate is gecofinancierd door het EU-programma INTERREG IIIA van de Euregio Rijn Waal en door de ministeries van Economische Zaken van Nederland en Nordrhein-Westfalen.
Inspire & Innovate ist kofinanziert durch das EU-Programm INTERREG IIIA der Euregio Rhein-Waal sowie durch die Wirtschaftsministerien der Niederlande und Nordrhein-Westfalen.
INSP
IRE&
INNO
VATE
events

De bijeenkomst werd afgesloten door Freddy Heinzel, de voorzitter van de Nederlands-Duitse Businessclub in Kleve. De businessclub is betrokken geweest bij de uitvoering van het project en was ook een belangrijke partner. Ze willen ook nadrukkelijk betrokken worden bij toekomstige initiatieven op dit gebied.
Voorafgaand aan tijdens en na afloop van de bijeenkomst konden de deelnemers een aantal Inspire & Innovate-innovaties van dichtbij bekijken. Zo werden onder andere de kleine vrachtwagen van Heimann Fahrzeugbau, waarbij men de aanhanger tot op de grond kan laten zakken, de personenteller van ISIS-IC GmbH en de bekers van Turnpack tentoongesteld. Aansluitend was er de mogelijkheid om deel te nemen aan de bijeenkomst van de Nederlands-Duitse Businessclub.

De deelnemers van beide bijeenkomsten gingen enthousiast naar huis toe, in het bezit van het boekje Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer … en een Europese vlag.
De bijeenkomsten werden minder druk bezocht dan gehoopt. Concurrentie van andere bijeenkomsten en het feit dat er geen informatie werd verstrekt over nieuwe financieringsinstrumenten waren waarschijnlijk hiervan de oorzaak.

4.2.7 Overige pr-activiteiten

Mailingacties
Gedurende de looptijd van het project werden diverse mailingacties gestart, waarbij bedrijven in de gehele regio of in deelregio's doelgericht geattendeerd werden op de mogelijkheden en kansen van het programma Inspire & Innovate. Dit gebeurde centraal vanuit Oost NV en Zenit. Ook werd er aan derden informatiemateriaal voor eigen mailingacties ter beschikking gesteld.

Presentaties
Ter promotie van het project zijn er in 2006 en 2007 diverse presentaties door medewerkers van Zenit en Oost NV gehouden. Zo vonden er twee presentaties plaats tijdens bijeenkomsten van de Nederlands-Duitse Businessclub Kleve plaats en een presentatie bij de Sparkasse in Kleve. In 2007 zijn er presentaties geweest tijdens de bijeenkomst “Interreg for You” bij de Euregio Rijn-Waal in Kleve en tijdens het symposium “Euregionale samenwerking”.

Een bijzondere presentatie van een van de Inspire & Innovate clusterprojecten vond plaats op 30 juli 2007 in het Euregioforum in Kleve. Het Duits-Nederlandse regionale samenwerkingsproject ‘Duits-Nederlandse hennepketen voor textielproductie’ was één van de winnaars in het Duitse initiatief ‘Deutschland, Land der Ideen’. Dit initiatief heeft tot doel de Duitse industrie in binnen- en buitenland te presenteren als innovatief, productief en toekomstgericht. Op deze dag werden de resultaten van het project gepresenteerd. Vele bezoekers waren getuige van een modeshow waar sportieve en modieuze kleding uit hennep werd getoond. Daarnaast werden ook de andere mogelijkheden die de hennepplant biedt belicht.

Kompetenz-Netwerk NL/NRW
De projecten waren vanaf de aanvang van het project op elkaar aangesloten, via mail en internet. Gedurende de looptijd van het project heeft de projectleider Tom Cornelissen twee maal overleg gehad met mevrouw Bongert van Kompetenz-Netwerk NL/NRW. Daarnaast is er twee keer een gezamenlijke beurspresentatie geweest, één in Roermond in 2006 en één in Düsseldorf in 2008.

VAN

Pril

tot

markt RIJP

4.3 Intakegesprekken

Bij de intake van belangstellenden werd een onderscheid gemaakt tussen individuele trajecten voor ondernemers (stap 1, 2 en 3) en aanvragen van clusters van bedrijven (stap 4 en 5).

4.3.1 Werkwijze individuele subsidietrajecten

Syntens en Oost NV voerden de gesprekken met de geïnteresseerde, individuele ondernemers in Nederland, in Duitsland lag deze taak bij Zenit. De gesprekken vonden grotendeels bij de bedrijven zelf plaats, enerzijds om een vertrouwelijke atmosfeer te scheppen, anderzijds om een eerste indruk te krijgen van de innovatieve mogelijkheden van het betreffende bedrijf. In de gesprekken werd de innovatieproblematiek van de ondernemer in kaart gebracht.

De individuele ondernemers konden ondersteund worden met drie van de vijf stappen binnen het project.

- Stap 1: Inhoudelijke ondersteuning door Syntens en Zenit (kosteloos voor de ondernemer);
- Stap 2: Subsidie op externe advieskosten (50% tot maximaal € 20.000);
- Stap 3: Subsidie op implementatie- en commercialiseringskosten (30% tot maximaal € 20.000).

Hoewel deelname aan de verschillende stappen niet volgens deze volgorde hoefde te worden uitgevoerd, bleek dit in Duitsland wel het meest gebruikelijk en werkbaar. Het uitgangspunt bij de gesprekken was het vergroten van de kansen op doorstroming van bedrijven door de opeenvolgende stappen van het project.
In Nederland werden vanaf de startdatum van het project trajecten begeleid binnen alle drie de stappen. Deze projecten bevonden zich in verschillende fasen, van heel pril tot marktrijp. Afhankelijk van de behoefte van de ondernemer maakte deze de keuze welke stap(pen) hij wilde doorlopen.

In Duitsland zijn, zoals in de vorige paragraaf beschreven, de intakegesprekken gevoerd tijdens de adviescontactdagen. Deze vorm van advies maakt het de ondernemer mogelijk om een vertrouwelijk gesprek te voeren met de adviseur, zonder dat concurrerende bedrijven attent worden gemaakt op zijn projectideeën. Deze vertrouwelijke manier van gesprekken voeren met bedrijven is in het kader van Inspire & Innovate effectief gebleken

De intakegesprekken met in Nederland gevestigde ondernemers zijn door Syntens en Oost NV uitgevoerd. De gesprekken die Syntens voerde waren vooral gericht op het werven van deelnemers voor stap 1. Oost NV voerde intakegesprekken die meer waren gericht op het werven van deelnemers aan de stappen 2 en 3 (de individuele subsidiefaciliteiten). Bovendien werd ook gekeken naar de mogelijkheid van clustervorming.
De gesprekken varieerden van oriënterend tot al heel concreet. In een aantal gevallen was er een subsidieadviseur bij. Er waren ondernemers bij die baat hadden bij advisering door Syntens en er waren ondernemers die al heel duidelijk wisten wat zij gingen doen. Een tweede gesprek behoorde tot de mogelijkheden. Dit kon ook enige tijd later zijn, zodat de ondernemer eerst de tijd had om uit te zoeken welke richting hij op wilde, al dan niet met behulp van Syntens, of vrij snel volgend op het eerste gesprek. De ondernemer stond in deze fase centraal, Oost NV speelde in op zijn wensen en verzoeken.

490

intake

gesprekken

4.3.2 Intake clusteringstrajecten

De intake voor de clustereringstrajecten werd verzorgd door WUR en FHO. In de uitvoering is er voor gekozen om de bedrijven aan het begin van het project actief te benaderen en te informeren over de mogelijkheden binnen het project Inspire & Innovate. Hiertoe zijn tijdens de opstartbijeenkomsten workshops georganiseerd. Tijdens deze workshops zijn bedrijven uitgenodigd om ideeën aan te dragen voor projecten en om, ondersteund door het I&I projectteam, voorstellen ter subsidiëring uit te werken. De bijeenkomsten leverden veel ideeën op, maar ze hebben heel beperkt tot concrete clustertrajecten geleid.

Meteen na de startbijeenkomst in Wageningen zijn er al gesprekken en workshops met innovatieve Nederlandse en Duitse ondernemers in de food en life sciences-sector gehouden.

Als ingang voor de intakegesprekken werd vervolgens in elk land één contactpersoon aangewezen: de coördinator voor WUR (Nederland) en FHO (Duitsland). Dit contact kon gelegd worden op initiatief van de ondernemers zelf, of door doorverwijzing via andere Inspire & Innovate-partners uit stappen 1, 2 en 3. WUR en FHO hebben daarna actief (in workshops met clusters, individuele adviesgesprekken en via telefoon en e-mail) de bedrijven ondersteund om de kwaliteit en de haalbaarheid van de voorstellen te optimaliseren en om partners voor de clusters te zoeken evenals de juiste kennisinstelling voor het uitvoeren van het onderzoek. In de praktijk bleek echter dat het MKB ook contact opnam nadat al eerder een contact gelegd was met een onderzoeker van een kennisinstelling.
De voorstellen werden vervolgens per tender voorgelegd aan een onafhankelijke adviescommissie en beoordeeld op:

- de mate van innovatie voor markt, technologie en organisatie;
- de grootte van het cluster en de mate waarin de ontwikkelde kennis binnen het consortium gedeeld zou worden;
- de potentie van het voorstel voor werkgelegenheidsgroei in de regio.

De voorstellen werden per tender op kwaliteit gerangschikt en binnen de financiële ruimte per tender zijn vervolgens de beste voorstellen ter subsidiëring aan het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal voorgedragen.

Voor diverse bedrijven – met name in Duitsland – vormden de bijeenkomsten de aanleiding om contact op te nemen met de hogescholen. Vooral kleine bedrijven hadden tot op dat moment nog geen contact met hogescholen en beschouwden dit eerste contact als positief.

4.3.3 Resultaten

In het projectplan is voorzien dat er 200 intakegesprekken gevoerd zouden worden, ongeveer 100 in Nederland en 100 in Duitsland. Het voeren van de intakegesprekken door Oost NV, Syntens en Zenit was bedoeld voor alle stappen 1 tot en met 5.

In Nederland werden gedurende het project uiteindelijk 280 intakegesprekken gevoerd, bijna drie keer zoveel als er gepland waren.
In Duitsland werden van medio 2006 tot begin 2008 in totaal meer dan 110 gesprekken gevoerd met ondernemers. Hierbij moet worden opgemerkt dat - in tegenstelling tot Nederland - een dergelijk instrument in Nordrhein-Westfalen niet centraal ter beschikking werd gesteld in het kader van innovatieadvies voor het MKB.

ANZEIGE

Euregio Rhein-Waal und Zenit GmbH

Grenzenlos fördern

Das Kerngeschäft geht immer vor. Aber oft gibt es tolle Ideen nebenher, für die es in mittelständischen Unternehmen einfach an Zeit, Geld und Personal für die Umsetzung fehlt. Ein Gemeinschaftsprogramm der Euregionen Rhein-Waal und Gronau hilft Firmen, Projekte in Angriff zu nehmen, mit denen sie ihre Innovations- und Wettbewerbsfähigkeit verbessern können.

Zum Beispiel der Firma Artebene in Lüdinghausen. Das Unternehmen entwirft Papeterie- und Geschenkartikel und beliefert etwa 1.000 Kunden des gehobenen Fachhandels. Drei Kollektionen mit 2.000 Artikeln entwickeln die 30 Mitarbeiter jedes Jahr. Da bleibt nicht viel Zeit für Projekte neben dem Kerngeschäft. Etwa für die Frage, wie man den Kundenberatern die Arbeit erleichtern und gleichzeitig die Übermittlung der Auftragsdaten verbessern kann.

Zumal, wenn verstärkt auch der niederländische Markt bedient werden soll. Denn mit 20.000 Seiten sind die drei aktuellen Kataloge nicht nur extrem unhandlich. Es gibt sie auch nur auf deutsch. Und auf konventionellem Weg ist die anschließende Datenübermittlung zu langsam und unpraktisch.

Alles in einer Hand

Dann erfuhr Geschäftsführer Dr. Rüdiger Kress auf einer Infoveranstaltung der Euregio Rhein-Waal vom Programm „Inspire & Innovate" und der Möglichkeit, Beratung und finanzielle Unterstützung für grenzüberschreitende Projekte zu erhalten. Danach ging alles ganz schnell: Andreas Kochs, Projektkoordinator Wirtschaft bei der Euregio Rhein-Waal, vermittelte Kress an Werner Pfeifenroth von der Zenit GmbH. Die Mülheimer Firma kümmert sich im Rahmen des Projektes um die Beratung vor Ort und unterstützt bei der Antragstellung.

Pfeifenroth, Kress und Artebene Operations-Manager Dirk Röttger setzten sich zusammen und entwickelten die Lösung des Katalogproblems: Ein Handcomputer, auf dessen Monitor sich nicht nur alle Produkte auf Knopfdruck anzeigen lassen, sondern der auch die digitale mehrsprachige Preisliste nebst Telekommunikationsanschluß enthält. Mit der Umsetzung beauftragte Artebene eine Münsteraner Softwarefirma. Für die externen Kosten erhielten die Lüdinghausener 20.000 Euro Fördergelder. Die Gesamtkosten des Projekts beliefen sich auf rund 50.000 Euro.

Zusammenarbeit lohnt sich

Noch bis Oktober haben Unternehmen aus den Euregionen Rhein-Waal und Gronau Zeit, die Förderung eigener Projekte im Rahmen des Programms „Inspire & Innovate" zu beantragen. Inhaltlich und finanziell werden grenzüberschreitende Innovationsvorhaben unterstützt. Auch die Zusammenarbeit von Firmen in grenzüberschreitenden Clustern ist förderfähig. „In erster Linie richtet sich das Programm an Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science", erläutert Werner Pfeifenroth. Aber auch Unternehmen aus anderen Bereichen erhalten die Möglichkeit, fortschrittliche Projekte zu entwickeln und umzusetzen. ▲

ZENIT GmbH
Bismarckstraße 28, 45470 Mülheim/Ruhr
Tel.: 0208/3 00 04-48
Fax: 0208/3 00 04-87
pf@zenit.de
www.zenit.de, www.inspireandinnovate.de

Euregio Rhein-Waal
Emmericher Straße 24, 47533 Kleve
Tel.: 02821/79 30-0
Fax: 02821/79 30-30
kochs@euregio.org, www.euregio.org

Innovation kennt keine Grenzen: Dr. Rüdiger Kress (l.) und Dirk Röttger entwickelten gemeinsam eine mobile PC-Lösung zur Produktverwaltung

Dat betekende dat men in het kader van Inspire & Innovate volkomen nieuwe wegen moest bewandelen. In die zin kon het bereiken van meer dan 110 bedrijven in de regio als een groot succes worden beschouwd.

Het grootste aantal intakegesprekken is gevoerd ten behoeve van de stappen 1, 2 en 3. Ten behoeve van de stappen 4 en 5 (de clustertrajecten) zijn uiteindelijk 20 contacten naar WUR en FHO doorverwezen. Omdat dit aanbod te klein was om het aantal beoogde clusters te genereren zijn door WUR en FHO nog eens 21 intakegesprekken gevoerd. Daarmee kwam het totaal aantal potentiële cluster op 41 stuks.

4.4 Samenvatting

Acquisitie en publiciteit

Ten behoeve van de acquisitie van het Inspire & Innovate-project zijn er diverse pr-instrumenten gedurende de looptijd van het project ingezet die ervoor zorgde dat het project op diverse manieren en op diverse plaatsen in de schijnwerpers werd gezet: 8 bijeenkomsten, een mailing aan 2.500 ondernemers en subsidieadviseurs, beursdeelnames, presentaties tijdens bijeenkomsten in Nederland en Duitsland en adviescontactdagen. Daarnaast zijn er twee websites in het leven geroepen, links naar deze sites zijn geplaatst op sites van partners, deelnemers en derden. Er is zijn brochures en twee verschillende flyers gedrukt. Er zijn 8 persberichten verstuurd die hebben geleid tot zeker 25 publicaties in de media. Er is contact gelegd met projectleiders van andere (grensoverschrijdende) projecten. Tot slot is het boekje Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer… gepubliceerd.

De startbijeenkomsten waren een succesvolle basis voor het contact met de ondernemers. Direct na de eerst bijeenkomst kwamen de aanvragen binnen. Binnen enkele maanden waren er al meer aanvragen ontvangen dan er budget was. Dit maakte de inzet van een callcenter overbodig.

Intakegesprekken

Het vooraf gestelde aantal intakegesprekken voor de individuele trajecten is zowel in Duitsland als in Nederland ruimschoots behaald. De manier van het voeren van intakegesprekken was verschillend: in Duitsland werden de gesprekken gevoerd tijdens de adviescontactdagen en was de insteek dat de bedrijven eerst stap 1 uitvoerde, dan stap 2 etc. In Nederland was de keus voor de stap afhankelijk van de behoefte van de ondernemer. In een enkel geval werd een ondernemer vanuit een intakegesprek voor een clusteringtraject doorverwezen naar een individueel traject.
Wat betreft de clusteringstrajecten waren voor de intakegesprekken twee start-up workshops georganiseerd, één in Wageningen tijdens de startbijeenkomst en één in Osnabrück, eveneens tijdens de startbijeenkomst aldaar. De vele ideeën leverden een beperkt aantal concrete clustertrajecten op.
Een enkele keer werd een ondernemer vanuit een individueel traject doorverwezen naar een intakegesprek voor een clusteringstraject.
Voor diverse bedrijven – met name in Duitsland – vormden de bijeenkomsten de aanleiding om contact op te nemen met de hogescholen. Vooral kleine bedrijven hadden tot op dat moment nog geen contact met hogescholen en beschouwden dit eerste contact als positief.

Weinkontor Kraul verbindt het traditionele aanbod van een wijnhandelaar met nieuwe concepten. Om het aanwezige marktpotentieel beter te kunnen benutten, moesten er ideeën worden ontwikkeld waarmee men klanten aan beide kanten van de grens doelgericht attent zou kunnen maken op de producten van Weinkontor Kraul. Daarnaast moest men kijken of het mogelijk was om speciale, op wijn gebaseerde producten te ontwikkelen voor Nederland.
Samen met het ondernemersechtpaar en een adviseur die zich in Duits/Nederlandse marketing vraagstukken heeft gespecialiseerd is een plan van aanpak ontwikkeld met doelgerichte innovatiemogelijkheden op het gebied van marktbenadering, productontwikkeling en interne organisatievraagstukken.

5. Advisering (stap 1)

In dit hoofdstuk worden de resultaten van werkpakket nummer 3 beschreven. Het doel van stap 1 binnen het programma Inspire & Innovate was om midden- en kleinbedrijven bij het identificeren en formuleren van innovaties te ondersteunen. Stap 1 richtte zich op het vroege stadium van innovatieve projecten en was qua toepassing flexibel aan te passen aan de behoeften van de betreffende bedrijven. In het projectplan 'Inspire & Innovate innovation & SME-support project in Euregion and Euregion-Rhine Waal', is aangegeven dat er in Nederland gedurende de looptijd van het project 62 innovatieadviestrajecten worden afrond en in Duitsland 63 trajecten.

Hoewel in Nederland en in Duitsland een verschillende werkwijze werd gehanteerd is er tussen beide organisaties veelvuldig overleg geweest om de werkwijzen en resultaten op elkaar te laten lijken, binnen de eigen mogelijkheden van de organisaties. (Zie ook hoofdstuk: Grensoverschrijdende samenwerking.)

5.1 Werkwijze Duitsland

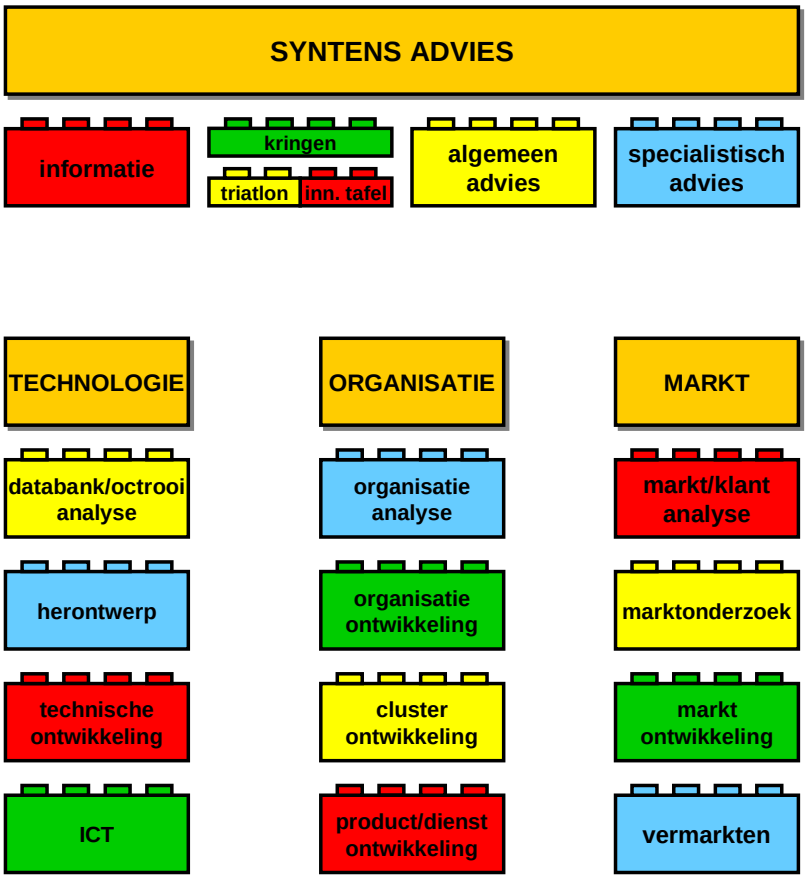
In aansluiting op de activiteiten van de informatieve fase werden in Duitsland bedrijven doelgericht aangesproken op de mogelijke ondersteuning bij het genereren van innovatieve projectideeën. Dit gebeurde ofwel door middel van het rechtstreeks aanspreken van de betreffende bedrijven ofwel - heel af en toe - als reactie op getoonde interesse van de kant van ondernemingen uit de regio. Het was belangrijk dat er van te voren niet bepaalde instrumenten waren vastgelegd, maar dat de mogelijkheid bestond om bij de keuze van de instrumenten op de individuele behoeften van de bedrijven in te gaan en telkens bij het vertrekpunt van de afzonderlijke bedrijven te starten. In het kader van de adviesgesprekken werd gebruikgemaakt van de meest diverse instrumenten, bijvoorbeeld:

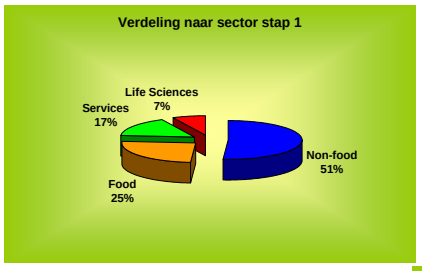
- workshops voor individuele bedrijven;
- innovatie-roadmapping;
- het zoeken van partners in Nederland en Duitsland;
- ondersteuning bij onderzoek;
- doelgerichte bemiddeling van technologietransferpartners van hoge scholen.

Basisdoel van Inspire & Innovate op bedrijvenniveau was om al in de fase van het genereren van een innovatie de focus van de deelnemende bedrijven op de markt 'Nederland' te richten. Dit gebeurde enerzijds door middel van een duidelijke focus van de innovatieprojecten op het „afnemerland Nederland", anderzijds door middel van het zoeken en samenbrengen van mogelijke projectpartners in Nederland als „coöperatieland".

5.2 Werkwijze Nederland

Aan ondernemers in Nederland werden adviestrajecten aangeboden die zijn gebaseerd op het brede ondersteuningsinstrumentarium dat onder andere eerder succesvol is toegepast in het programma Marktgericht Innoveren voor de Provincie Gelderland. De advisering gaat verder dan specifieke interventies op het gebied van samenwerking, ict of productontwikkeling. De vraaggerichte aanpak heeft betrekking op technologische mogelijkheden, mogelijkheden van de onderneming en vraag vanuit de markt.

SYNTENS ADVIES
informatie
kringen
triatlon
inn. tafel
algemeen advies
specialistisch advies
TECHNOLOGIE
ORGANISATIE
MARKT
databank/octrooi analyse
organisatie analyse
markt/klant analyse
herontwerp
organisatie ontwikkeling
marktonderzoek
technische ontwikkeling
cluster ontwikkeling
markt ontwikkeling
ICT
product/dienst ontwikkeling
vermarkten

Verdeling naar sector stap 1
Life Sciences 7%
Services 17%
Non-food 51%
Food 25%

Verdeling naar innovatietype stap 1
Organisation & Processes 24%
Technology & ICT 51%
Market & Marketing 25%

De inzet werkt via het zogenaamde LEGO-principe, waarbij de ondernemer de door hem gewenste bouwstenen naar believen kan inzetten. In hiernaast weergegeven figuur is deze aanpak symbolisch weergegeven.

Het LEGO-concept geeft de advisering een grote mate van flexibiliteit. Vanuit de vraag van de ondernemer kunnen willekeurige adviesblokjes worden gecombineerd tot een gewenste trajectaanpak. Deze opzet zorgt voor een breed scala aan ondersteuningsmogelijkheden voor ondernemers die willen en kunnen innoveren.

In het kader van het eerste advies werden door de adviseur een of meerdere gesprekken met geïnteresseerde ondernemers gevoerd. Op basis van die gesprekken werd door de adviseur voor het bedrijf een analyse van de vraagstelling opgesteld, waarin de actuele situatie en doelstellingen accuraat werden beschreven. Die analyse werd voorzien van een diagnose ten aanzien van de kansen en bedreigingen, sterktes en zwaktes van het bedrijf en de beoogde innovatie. Dit advies werd schriftelijk opgesteld en aan de ondernemer ter hand gesteld, op basis waarvan óf een vervolgactie (bijvoorbeeld doorgeleiding naar stap 2 van het project) plaatsvond, dan wel de ondernemer besloot om een en ander verder vervolg te geven.
Het resultaat van stap 1-gesprekken is tweeledig:

1. Inzicht: Vaak blijkt dat het vraagstuk of probleem bij innovatie – zoals door de ondernemer waargenomen – een dieperliggende oorzaak kent. Bovendien wordt het – in het algemeen – op korte termijn gerichte perspectief van de ondernemer uitgebreid met een perspectief op de middellange tot lange termijn. Het is aan de adviseur om de ondernemer dat inzicht te verschaffen.
2. Planning: Om tot daadwerkelijke innovatie te komen is planning van de te nemen stappen noodzakelijk. Door een goede planning kunnen innovaties eerder, beter en sneller tot stand worden gebracht. Overigens, meestal is het bedrijf niet in staat alle noodzakelijke stappen zelfstandig uit te voeren, waarvoor in het project vervolgstappen waren voorzien (stap 2-traject).

5.3 Resultaten

In totaal zijn er in het project 127 adviestrajecten uitgevoerd. Het adviestraject werd telkens aan de behoeften van de afzonderlijke bedrijven aangepast. De inhoud van de deze trajecten reikte van roadmapping-trajecten via bedrijvenworkshops tot aan het zoeken van partners. Een groot aantal eerste adviesgesprekken hebben aansluitend geleid tot aanvragen in het kader van stap 2 en/of stap 3 van Inspire & Innovate.

In Duitsland zijn er 48, in Nederland zijn er 79 innovatieadviestrajecten afgerond binnen de Euregio Rijn-Waal en de Euregio Gronau.

Het resultaat is weergegeven in de vorm van een aantal grafieken, dat hiernaast is weergegeven.

5.3.1 Verdeling naar sector

Inspire & Innovate was toegankelijk voor bedrijven uit de sectoren food, non-food, services en life sciences.

5.3.2 Verdeling naar hoofdgroepen

De verdeling in percentages naar de drie vastgestelde thema's technologie, markt en organisatie is hiernaast weergegeven.

Goed personeel is schaars en goed technisch personeel al helemaal. Met het oog op groei verdient de werving en het behoud van goed technisch personeel momenteel grote aandacht. Met dit gegeven ontwikkelde Harry van Heumen, oprichter van Intech Installatieburo B.V., een interessant concept. Hij wilde zijn eigen personeel, als visitekaartje van het bedrijf, zodanig 'verpakken' dat (ervaren) technische mensen zich aangetrokken voelen om ook bij het bedrijf te komen werken. Modeontwerpster Sandra Booltink van De Kleedkamer in Arnhem ontwierp bedrijfskleding met de gewenste uitstraling en adviseerde het bedrijf ook over de samenstelling van de totaaloutfit zoals merk-, materiaal- en kleurbepaling.

5.4 Samenvatting

De werkwijzen in Nederland en Duitsland voor het Adviestraject (stap 1) verschilde van elkaar. In Duitsland was het van belang dat de keuze voor de instrumenten niet van tevoren vast stond, maar bepaald werd door de individuele behoefte van het bedrijf, terwijl in Nederland de adviestrajecten werden aangeboden, gebaseerd op het brede ondersteuningsinstrumentarium van Syntens, het Lego-principe; de ondernemers konden zelf kiezen welke bouwstenen ze wilden inzetten.

Sinds tientallen jaren is Heimann Fahrzeugbau actief op het gebied van op maat gemaakte carrosserie en aanhangers voor vooral landbouwvoertuigen. Het bedrijf heeft de afgelopen jaren een innovatief personenwagen-aanhanger-concept ontwikkeld en op de markt gebracht, dat gebaseerd is op een aanhanger voor personenauto's en kleine vrachtwagens, waarbij men de aanhanger tot op de grond kan laten zakken. Vanuit deze ervaringen wil het bedrijf een kleine vrachtwagen tot maximaal 7,5 t ontwikkelen, waarvan men het transportgedeelte eveneens kan laten zakken tot op de grond. Daarmee kan ook worden geleverd aan klanten in binnensteden waar geen aanhangers kunnen of mogen komen.
Men heeft het bedrijf stapsgewijs over de mogelijkheden van Inspire & Innovate geïnformeerd en bij het formuleren van de aanvraag ondersteund. Het bedrijf was succesvol bij het indienen van een aanvraag in het kader van stap II.

Taartgarneringen die niet meer krokant zijn nadat ze in de diepvries zijn bewaard. Een probleem waar Decora Food Products BV mee aanklopte bij Inspire & Innovate.
Decora Food Products BV produceert en verkoopt bakkerijgrondstoffen en –producten en maakt onder andere ijspoeders en taartgarneringen. De garneringen worden gebruikt door (industriële) banketbakkers om zijranden van taarten te decoreren. Met behulp van de Inspire & Innovate-subsidie heeft Decora uiteindelijk een technisch specialist ingeschakeld om samen een coating te ontwikkelen die ervoor zorgt dat de garnering ook na bevriezing krokant blijft

6. Individuele trajecten (stappen 2 en 3)

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de werkpakketten met nummers 4 en 5 aan bod.

6.1 Subsidie bij extern advies (stap 2)

In het kader van stap 2 worden midden- en kleinbedrijven ondersteund bij de concretisering en realisering van innovatieve projectideeën. Doel van deze stap is innovatieve projectideeën te versnellen met behulp van externe adviseurs. Hierdoor kan het MKB specifieke problemen van ontbrekend personeel en financiële krapte het hoofd te bieden. Ten aanzien van de inhoud van de innovatieve ideeën waren er geen beperkingen. Die konden zowel betrekking hebben op de gebieden technologie als ook op organisatie en marketing. In dit traject konden bedrijven met 50% van de externe kosten (tot een maximum van € 20.000) worden ondersteund.

6.1.1 Werkwijze

Aanvragen voor subsidie konden continu, tot uiterlijk 1 november 2007, worden ingediend. Op volgorde van binnenkomst zijn de projecten beoordeeld.

De werkzaamheden bij dit onderdeel van het project bestonden uit het doen van intake, het bijhouden van een grosslist van belangstellenden, aanvraagbegeleiding en het maken van een inhoudelijke beoordeling van ieder project. Iedere projectaanvraag werd door zowel een Nederlandse als een Duitse projectpartner beoordeeld. Indien, in eerste instantie, geen overeenstemming bestond over de beoordeling werd aanvullende informatie verstrekt tot beide landen de aanvraag positief beoordeelden. Daarna vond een financieel-/juridische toets plaats. Zodra het dossier compleet was, werd dit aangeboden aan het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal voor het afgeven van de beschikking. Nadat de beschikking door het bedrijf was ontvangen, hebben de projectpartners ook een nadrukkelijke rol gespeeld bij de monitoring van de individuele projecten en het ondersteunen van de aanvragers bij het doen van hun vaststelling. Hierdoor kon ook snel worden ingegrepen als een project door omstandigheden geen doorgang kon vinden. Op deze manier konden andere ondernemers profiteren van subsidie die hierdoor vrij kwam.
De eindrapportage van ieder project werd beoordeeld en na overleg met de aanvrager eventueel aangevuld. Nadat de Euregio Rijn-Waal de formele vaststellingsbrief had afgegeven, ontvingen de ondernemers het subsidiebedrag.

6.1.2 Resultaten

Tijdens het traject hebben niet alle ingediende aanvragen geleid tot een afrekening. In het onderstaand overzicht is aangegeven welke aantallen en percentages van de aanvragen hebben geleid tot een eindafrekening:

	aantal	**projectomvang**	**subsidie**
Ingediende aanvragen Oost NV of Zenit	44	n.v.t.	n.v.t.
Ingediende aanvragen bij Euregio Rijn-Waal	36	n.v.t.	n.v.t.
Aantal beschikte projecten	34	€ 1.729.141,80	€ 581.433,22
Aantal afgerekende projecten	30	€ 1.059.670,04	€ 478.126,62

Prinzen BV in Aalten is een succesvolle producent van verwerkingsmachines voor broedeieren. In samenwerking met het bedrijf Twinpack is een nieuw verpakkingsconcept geïntroduceerd, bestaande uit kunststof eiertrays en kunststof pallets. Uit proeven bleek dat er behoefte was aan een automatische palletontlader voordat deze kunststof pallets op grote schaal toegepast kunnen worden. Prinzen heeft deze automatische palletontlader ontwikkeld. Het biedt Prinzen BV de kans om zich voor het eerst met een nieuw uniek product op de Nederlandse en Duitse markt te begeven

Vivotec GmbH ontwikkelt en produceert technologieën ter verbetering van de kwaliteit van vers vlees. Het bedrijf heeft op basis van eigen octrooien een zuurstof-hoogdrukprocédé ontwikkeld waarmee vers vlees onder hoge druk en met gebruikmaking van pure zuurstof op een zodanige manier wordt behandeld, dat het bij blootstelling aan de lucht niet meer verkleurt en daardoor kwalitatief hoogwaardiger verkocht kan worden. Basis voor dit procedé is het vertragen van het natuurlijke ontbindingsproces van vlees door contact met de lucht.
Tot nu toe was het bedrijf alleen actief in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Om vooral ook de Nederlandse afzetmarkt te kunnen ontsluiten moest een marketingadviseur in de arm genomen worden, die gespecialiseerd is in de internationale vermarkting van levensmiddelentechnologieën, om een marketingconcept voor Nederland te ontwikkelen.

De omvang van de gehonoreerde projecten was veel hoger dan begroot. In het projectplan was rekening gehouden met gemiddeld € 21.500 per adviestraject. Het beoogde aantal trajecten was hierop gebaseerd. Uiteindelijk hebben 30 bedrijven gebruikgemaakt van deze mogelijkheid. In de praktijk bleek behoefte te bestaan aan grotere adviestrajecten. De gemiddelde omvang was ruim € 35.000.

6.2 Subsidie bij implementatie en commercialisatie (stap 3)

IIn het kader van stap 3 ontvingen MKB-bedrijven een subsidie van 30% (maximaal € 20.000) als ondersteuning bij het op de markt brengen van een innovatie. Net als bij stap 2 werden ook hier alleen externe kosten gesubsidieerd. Doel van deze stap is eveneens innovatieve projectideeën te versnellen.

6.2.1 Werkwijze

De werkzaamheden zijn in deze fase van het project vrijwel gelijk aan die in de tweede fase: voeren van intakegesprek, bijhouden van grosslist van geïnteresseerden, aanvraagbegeleiding en het maken van projectbeoordelingen/ volledige projectdossiers ten behoeve van de Euregio Rijn-Waal. Ook in deze fase werden er tussentijds contacten onderhouden en werden de ondernemers naar een correcte afwikkeling van de subsidieaanvraag begeleid. Doordat de meeste ondernemers in Duitsland de stappen een voor een doorliepen, was er voor de Duitse ondernemers minder tijd om een stap 3-aanvraag uit te voeren. Hierdoor liep het aantal stap 3-trajecten in Duitsland achter bij het aantal in Nederland.

6.2.2 Resultaten

Tijdens het traject hebben niet alle ingediende aanvragen geleid tot een afrekening. In het onderstaand overzicht is aangegeven welke aantallen en percentages van de aanvragen hebben geleid tot een eindafrekening:

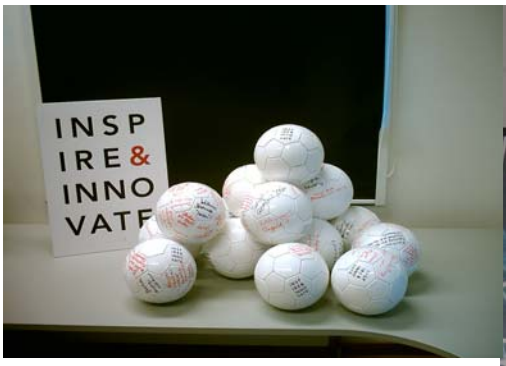
	aantal	**totale projectomvang**	**subsidie**
Ingediende aanvragen bij Oost NV of Zenit	50	n.v.t.	n.v.t.
Ingediende aanvragen bij Euregio Rijn-Waal	45	n.v.t.	n.v.t.
Aantal beschikte projecten	44	€ 2.306.902,55	€ 589.358,43
Aantal afgerekende projecten	42	€ 2.090.819,10	€ 546.740,17

Niet alle projecten die zijn ingediend zijn ook daadwerkelijk afgerekend. Een bedrijf is failliet gegaan, er zijn projecten niet uitgevoerd doordat de bedrijven andere prioriteiten hebben moeten stellen. Dit komt overeen met ervaringen die zijn opgedaan in andere bedrijfsgerichte projecten.

6.3 Samenvatting

De mogelijkheid voor subsidie bij extern advies en bij commercialisatie en implementatie was vooral erg populair in Nederland. In korte tijd was het budget hiervoor uitgeput. De werkwijzen in Nederland en Duitsland sloten goed op elkaar aan, zie ook het hoofdstuk Grensoverschrijdende samenwerking. Het aantal stap 3-aanvragen in Duitsland liep enigszins achter op het aantal in Nederland. De reden hiervoor is dat de meeste Duitse ondernemers de stappen een voor een doorliepen. Zo bleef er weinig tijd over voor een stap 3-traject. Als het project een langere looptijd had gehad, was het beoogde aantal aanvragen zeker behaald.

Het doel van deze stappen was innovatieve projectideeën te versnellen met behulp van subsidie voor externe adviseurs en commercialisatie en implementatie. Van de ondernemers die gebruik hebben gemaakt van de subsidie aan dat de innovatie inderdaad versneld kon worden doorgevoerd dankzij de verkregen subsidie(s).

INSP
IRE&
INNO

Wageningen
Univers &
Rese ntre

Mood Booster
Dagpakket gezond eten

Danalyzer

7. Clustertrajecten (stappen 4 en 5)

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het werkpakket met nummer 6 behandeld.

7.1 Werkwijze

De eerste stap binnen het werkpakket clustering was het vinden van thema's binnen food en life sciences waarvoor bij het MKB de innovatiebehoeften liggen. Deze thema's zouden zo het vertrekpunt kunnen vormen voor het houden van workshops en het uiteindelijk samenstellen van clusters. De gedachte is immers dat het vinden van "gelijkgestemde" MKB-ers eenvoudiger en sneller kan verlopen door een thema te kiezen op hoger abstractieniveau dan door een concreet en smal gebied als uitgangspunt te nemen. Uiteindelijk is gekozen om een gecombineerde "bottum-up" en "top-down" methode te gebruiken.

Tijdens de startbijeenkomsten in Wageningen en Osnabrück is er actief tussen onderzoekers en MKB gecommuniceerd over waar de innovatiebehoeften bij het MKB lagen. De MKB-ers die zich hadden aangemeld, werd vooraf gevraagd uitdrukkelijk na te denken over hun aspiraties tot innovatie en de daarbij horende kennisvragen. Vanuit de concrete ideeën en wensen, en bundeling daarvan, zijn een aantal actuele themas geselecteerd (bottum-up). De zo verzamelde thema's vormden het uitgangspunt voor de invulling van het Inspire & Innovate-project via de cluster workshops (top-down).

7.1.1 Workshop Wageningen, 3 april 2006

De deelnemers werden in kleinere groepen verdeeld om onder leiding van onderzoekers van kennisinstellingen te brainstormen over innovatie-ideeën op het gebied van food en life sciences. Alle ideeën uit deze sessie werden verzameld tot een "longlist" en vervolgens in een tweede brainstormronde werden deze in 5 groepen verder uitgewerkt tot 15 aansprekende innovatie-ideeën (shortlist). Deze ideeën zijn plenair aan alle deelnemers gepresenteerd. Tot slot konden alle deelnemers 1 stem uitbrengen op een van de uitgewerkte ideeën.

7.1.2 Workshop Osnabrück, 1 juni 2006

Na de positieve reacties op het ontwikkelen van nieuwe ideeën in groepen tijdens de opstartbijeenkomst in Wageningen, werd gezocht naar nieuwe mogelijkheden om dit in kleine groepen verder uit te werken. Tijdens de introductie zijn daartoe aan de Duitse deelnemers de geselecteerde thema's gepresenteerd als opstap naar de brainstormsessie.

Met het oog op het naderende WK in Duitsland werden in de brainstormsessie voetballen gebruikt. Er werden twee groepen (met circa 8 personen) gemaakt en iedere groep kreeg meerdere ballen ter beschikking. Iedere deelnemer kreeg een lege bal, en werd gevraagd een eerste idee op de bal te schrijven. Daarna werd de bal in de groep doorgegeven, zodat andere deelnemers andere aspecten of commentaar op het voorgestelde idee op de bal konden schrijven. De individuele ideeën werden na de brainstormsessie in de groep besproken. Tot slot werd per groep een aantal ideeën geselecteerd en gepresenteerd aan de andere groepen. Uiteindelijk is er hier geen stemming gehouden.

INSP
IRE&
INNO
VATE

7.1.3 Workshops (Clustering en Matching)

Ideeën voor clustering kunnen in principe overal ontstaan: bij het MKB, bij kennisinstellingen, eindgebruikers, tussenpersonen of adviseurs. Al deze ideeën werden gerapporteerd aan de twee contactpersonen bij WUR en FHO. Alle ideeën werden gedocumenteerd (naw-gegevens, idee en dergelijke) en elektronisch vastgelegd in een gemeenschappelijke database die via het internet (web-based) on-line toegankelijk was voor alle I&I-projectpartners. Deze database fungeerde daarmee als een “cross-border matching tool” voor clusters in stap 4 en 5. Elk potentieel cluster kreeg in de database een unieke naam (label) met nummer.

Uit ervaring is bekend dat ideeën ontstaan in elke stadium van ontwikkeling, van groen tot rijp. Het ene idee had ook meer sturing nodig dan het andere. Binnen de gegeven kaders en randvoorwaarden hebben WUR en FHO zich voornamelijk geconcentreerd op die clusters die de meeste kans van slagen hebben (wetenschappelijk en economisch) en die het beste aansluiten bij de doelen van Interreg 3A. Door het organiseren van workshops werd het MKB ondersteund bij het zoeken van partners zowel bedrijven als kennisinstellingen, voornamelijk aan de andere zijde van de grens.

7.1.4 Clusterselectie voor haalbaarheids- en R&D trajecten

Clusters die uiteindelijk een voorstel wilden indienen ter subsidiëring moesten een formulier invullen vergezeld van een onderbouwd projectplan. De formats daartoe zijn beschikbaar gesteld via de website www.inspireandinnovate.nl.

De voorstellen werden doorgestuurd naar de contactpersoon van het land waar de hoofdaanvrager vandaan kwam, naar WUR voor Nederland en naar FHO voor Duitsland. Hier werd vervolgens een pre-check uitgevoerd. Indien het voorstel niet voldeed aan de voorwaarden of eisen van I&I (compleetheid, vorm en inhoud), dan werd de aanvrager daarover geïnformeerd en kreeg deze de kans om zijn voorstel aan te passen. Deze werkwijze werd enerzijds via workshops en anderzijds via een schriftelijke procedure afgewikkeld. De definitieve voorstellen werden vervolgens door WUR en FHO inhoudelijk geanalyseerd, vooral op wetenschappelijke en economische haalbaarheid en relevantie voor de markt.

Vervolgens werden de voorstellen (met commentaar van WUR/FHO) per tender voorgelegd aan de onafhankelijke adviescommissie. Deze commissie bestond uit 4 gekwalificeerde personen afkomstig uit wetenschap en bedrijfsleven, zowel uit Duitsland als Nederland. Aan deze commissie werd op voorhand alle informatie toegezonden. Tijdens een “review meeting” werd per voorstel een mondelinge toelichting gegeven door WUR of FHO over de voorstellen. Vervolgens konden de reviewers toelichting krijgen op hun vragen. Daarna kon iedere reviewer een individuele scorelijst volgens vaste criteria invullen. De totaal score voor ieder voorstel was de gemiddelde waarde van alle reviewers. Voor ieder voorstel moest het oordeel vallen: Negatief (onder een drempel), Positief (boven de drempel) of Onbeslist-aanhouden. In dit laatste geval kon de commissie van oordeel zijn dat het voorstel veel potentie had maar nog onvoldoende onderbouwd was. Deze voorstellen konden een tweede kans krijgen die binnen 4 weken een aangepast voorstel werd ingediend. Positieve voorstellen werden vervolgens door Oost NV aan het Dagelijks Bestuur van de Euregio Rijn-Waal voor subsidiëring voorgelegd.

Themas	Idee	Stemmen	Intake	Voorstel	Afgerond
New Food Products (Local Food Processing)	24	60	2	-	-
Sensors	27	57	6	2	1
Production and Processing of Food (Animal and Plant Production, Crop Protection)	22	56	8	3	2
Healthy and Good Food (Food Safety, Food Quality)	23	38	4	2	2
Personalized Foods (Medicins in Food, Raw materials)	16	35	1	-	-
Chain Information (Organisation)	14	24	2	2	2
Longer Shelf Life and Packaging	7	24	1	1	1
Recycling of Food Products	7	23	2	2	2
Bio-based Products (non-food, recycling)	15	22	2	1	1
Service Robots	5	10	1	-	-
Energy and Water	5	8	6	3	-
Totaal aantal	**165**	**357**	**35**	**18**	**11**

Tabel: Overzicht van aantallen clusterideeën, verzameld per thema. In kolommen achtereenvolgens aantal ideeën tijdens startup (idee) met aantal stemmen (Stemmen); aangemelde clusters (intake); uitgewerkte voorstellen (voorstel) en uiteindelijk afgerond onderzoek (afgerond).

7.2 Resultaten

7.2.1 Clusters

Tijdens de start-up bijeenkomst in Wageningen zijn in totaal 165 ideeën voor innovaties verzameld (longlist), en deelnemers konden hun stem op deze ideeën uitbrengen. Ook tijdens het project zijn er nog ideeën binnengekomen en deze zijn achteraf nog in deze lijst verwerkt. Na samenvoegen en analyseren zijn uiteindelijk 11 hoofdthema's geselecteerd, zoals weergeven in de tabel hiernaast. In deze tabel is aangegeven hoeveel ideeën er per thema genoemd zijn, gerangschikt naar hoe vaak er op een idee uit het thema is gestemd. Uit de analyse blijkt dat voor de thema's "new food products", "sensors", "production and food processing", "healthy food" een groot aantal verschillende ideeën zijn gelanceerd. Ook werd op deze thema's relatief veel gestemd. Hoewel er minder ideeën waren voor "longer shelf life" en "recycling of food", kregen deze thema's naar verhouding het grootste aantal stemmen per idee. Het lijkt of het MKB en de onderzoekers hier duidelijker weten wat ze willen.

Op basis van deze thema's zijn in de start-up bijeenkomsten in Wageningen en Osnabrück 29 ideeën geselecteerd en nader uitgewerkt (respectievelijk 15 en 14 stuks) en deze zijn aangegeven in de tabel in bijlage 9.

Van de oorspronkelijk 165 ideeën zijn uiteindelijk 35 ideeën voor clustering in behandeling genomen (zie tabel in bijlage 10). Van deze voorstellen zijn er 18 uitgewerkt tot een concreet projectplan en beoordeeld door de commissie. Hiervan zijn 15 voorstellen gehonoreerd, 2 voorstellen aangehouden en 1 afgewezen. Van de 15 gehonoreerde projecten zijn er 11 volledig afgerond (6 voor stap 4, en 5 voor stap 5), drie projecten zijn teruggetrokken na goedkeuring evenals de twee aangehouden projecten.

Van de in behandeling genomen clusters zijn 17 clusterideeën uiteindelijk niet uitgewerkt tot een concreet projectvoorstel of is na commentaar van de commissie besloten niet opnieuw in te dienen. Deze clusters zijn gedurende het traject teruggetrokken, voornamelijk doordat de geldende randvoorwaarden die binnen I&I gesteld zijn niet in overeenstemming waren met de ideeën of mogelijkheden bij het MKB, of doordat er geen geschikte partners in het grensland gevonden konden worden.

Kijken we naar het totaal aantal ideeën dan zien we dat 21% van de oorspronkelijk aangereikte ideeën voor clustering in behandeling zijn genomen. De helft (10%) van deze ideeën is uitgewerkt tot een concreet voorstel. Uiteindelijk zijn 7% van de ideeën in een clusterproject afgerond.

Binnen alle thema's zijn ideeën in behandeling genomen (Intake). De meeste voorstellen lagen op het gebied van "voedselproductie", "sensoren", "energie en water" en "gezonde voeding". Verder is een redelijke dekking (1-2 ideeën) te vinden over al de thema's.

Van een groot aantal thema's zijn 1-2 voorstellen in een project gerealiseerd. Opvallend dat voor een thema als "nieuwe voedingsproducten" en "persoonlijke voedingsproducten" er binnen stap 4-5 geen voorstellen uitgewerkt zijn en dit terwijl op de start-up workshop deze thema's erg hoog scoorden, en er wel 3 clusters voor intake in behandeling zijn genomen. Mogelijk dat deze thema's nog te ver van de praktijk af staan.

Voor het vrij technische thema “service robots” is geen cluster tot stand gekomen. Voor “energie en water” zijn wel drie voorstellen uitgewerkt, zelfs een daarvan was gehonoreerd, maar geen enkele heeft het tot een afgerond project kunnen brengen.

Aanvankelijk was de gedachte dat voorstellen die in stap 5 zouden lopen ook een stap 4 doorlopen zouden moeten hebben. Echter, alleen Detpacmeat heeft zowel stap 4 als stap 5 doorlopen. Het voorstel Kanaal-GT heeft weliswaar voor beide stappen een voorstel ingediend, maar heeft zich bij de uitvoering van stap 4 teruggetrokken. Dit komt voornamelijk omdat de tijdspanne waarover Inspire & Innovate liep voor veel clusters te kort was om beide trajecten te kunnen doorlopen. Bij de aanmelding is daarom de eis van een haalbaarheidsstudie (stap 4) voordat stap 5 aangevraagd kon worden verlaten, en ook clusters die de economische en technische haalbaarheid langs andere weg konden aantonen zijn toegelaten voor het indienen van stap 5.

Enkele aanmeldingen voor ideeën zijn vanwege de insteek doorverwezen naar stap 1, 2 of 3 (bijvoorbeeld Petfood), of zijn juist via de andere stappen doorverwezen naar stap 4 (bijvoorbeeld Vitomega).

Er is nog een nadere analyse gemaakt van de voorstellen die uiteindelijk zijn afgerond (zie tabel bijlage 11). Zo blijkt dat de trekker van een cluster 3 keer uit Duitsland kwam, en 8 keer uit Nederland. Van alle clusters kwamen 26 partners uit de Euregio Rijn-Waal en 7 partners uit de Euregio Gronau. Van alle clusterprojecten heeft er zich één op de toepassing voor non-food gericht (STEX, jeans uit hennepvezel) alle 10 andere voorstellen waren uitsluitend op voeding gericht.

Bij de aanvragen is gekeken op welk type innovatie het voorstel gericht was. Zo zijn er 4 clusters op technologie gericht, 4 op een nieuw product, 2 op een nieuwe organisatie en 1 op het gebied van een nieuwe markt.

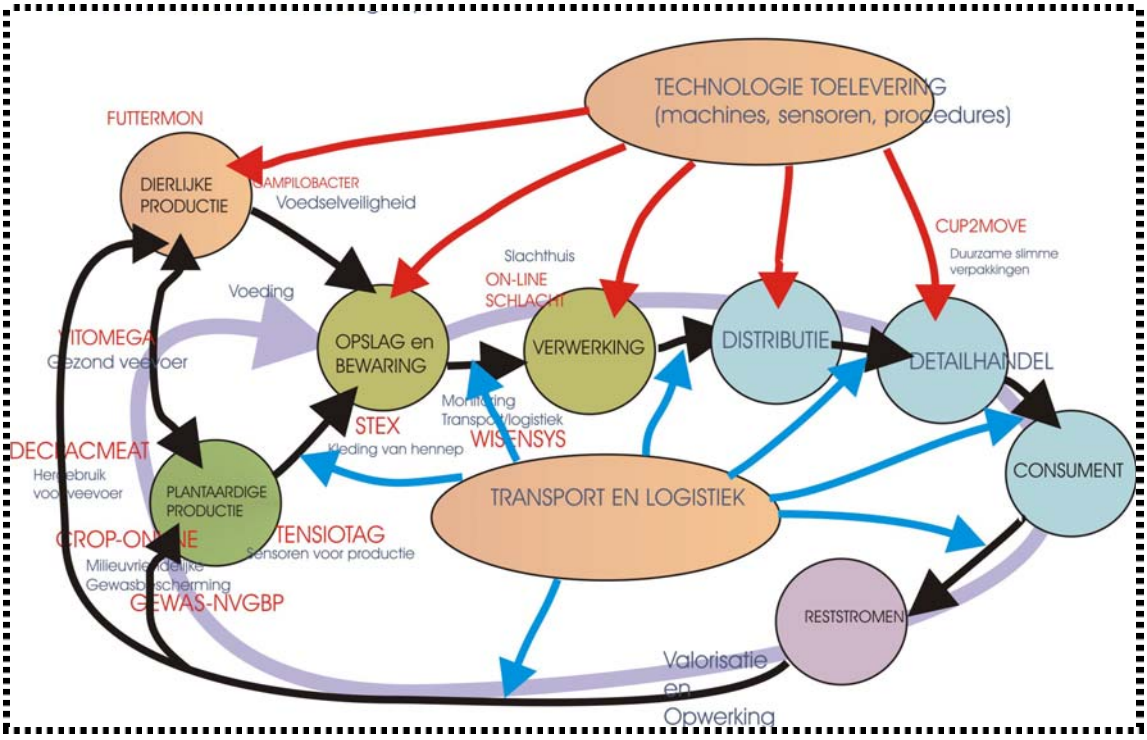
7.2.2 Workshops

In het totaal zijn 35 clusterideeën in behandeling genomen. Omdat er 20 clusters gepland waren, is hiermee dus ruimschoots aan het doel voldaan. Gepland was verder om per cluster gemiddeld 3 workshops met 5 deelnemers te hebben (60 workshops), met een totale deelname van 300 personen.

In de uitvoering van het project is gedeeltelijk voor een andere aanpak gekozen. Bij de twee startbijeenkomsten in Wageningen en Osnabrück zijn twee grote workshops gehouden, waarbij alle deelnemers in kleinere groepen (workshops) verdeeld werden. Het totaal aantal deelnemers in Wageningen was 90 en in Osnabrück was dit 35.

Voor de 18 clusters die een voorstel hebben ingediend zijn in totaal 33 workshops georganiseerd met een gemiddelde deelname van 3-5 personen (totaal 132 personen).

Voor de 17 clusters die uiteindelijk geen voorstel hebben ingediend zijn voor het merendeel bilaterale gesprekken of mini-workshops (2-3 personen) gehouden. In een aantal gevallen is ervoor gekozen om deze gesprekken via de telefoon te voeren. Het totaal aantal personen dat hierbij betrokken was, is geschat op 40.

TECHNOLOGIE TOELEVERING
(machines, sensoren, procedures)
FUTTERMON
DIERLIJKE PRODUCTIE
CAMPILOBACTER
Voedselveiligheid
CUP2MOVE
Duurzame slimme verpakkingen
Slachthuis
ON-LINE SCHLACHT
Voeding
OPSLAG en BEWARING
VERWERKING
DISTRIBUTIE
DETAILHANDEL
Gezond veevoer
Monitoring
Transport/logistiek
STEX
Kleding van hennep
WISENSYS
PLANTAARDIGE PRODUCTIE
TRANSPORT EN LOGISTIEK
CONSUMENT
TENSIOTAG
Sensoren voor productie
Milieuvriendelijke
Gewasbescherming
GEWAS-NVGBP
RESTSTROMEN
Valorisatie
en
Opwerking

In totaal zijn er dus 58 workshops georganiseerd en hebben 329 personen aan deze workshops deelgenomen. Deze resultaten zijn in overeenstemming met de planning, in de wetenschap dat de grootte van de workshops in de praktijk nogal gevarieerd is geweest, van 2 tot 90 personen.

Niet alle workshops hebben geleid tot een aanvraag of zelfs tot een afrekening. Hoe zich dit heeft ontwikkeld gedurende het project is in onderstaande tabellen weergegeven.

Resultaten stap 4

	aantal	**projectomvang**	**subsidie**
Aanvragen voorgelegd aan Adviescommissie	12	n.v.t.	n.v.t.
Ingediende aanvragen bij Euregio Rijn-Waal	8	€ 282.402,98	€ 188.193,48
Aantal beschikte projecten	8	€ 282.402,98	€ 188.193,48
Aantal afgerekende projecten	6	€ 201.068,28	€ 138.193,48

Resultaten stap 5

	aantal	**projectomvang**	**subsidie**
Aanvragen voorgelegd aan Adviescommissie	6	n.v.t	n.v.t.
Ingediende aanvragen bij Euregio Rijn-Waal	6	€ 809.698,30	€ 566.500,00
Aantal beschikte projecten	6	€ 809.698,30	€ 566.500,00
Aantal afgerekende projecten	5	€ 666.497,30	€ 466.500.00

7.3 Samenvatting

Tijdens de startbijeenkomsten in Wageningen en Osnabrück hebben het MKB en de kennisinstellingen in totaal 165 clusterideeën benoemd. De meeste voorstellen lagen op het gebied van “voedselproductie“, “sensoren”, “energie en water” en “gezonde voeding”. Hieruit zijn 11 thema’s geïdentificeerd waarvoor vervolgens clusters geworven zijn. Er zijn 35 clusters in behandeling genomen, en deze lagen redelijk verdeeld binnen alle thema’s (1-8 ideeën per thema). Dit is weergegeven in de figuur op de vorige pagina.
Van deze clusters hebben er 18 een projectvoorstel aan de commissie voorgelegd. Van de 14 projecten die goedgekeurd zijn, hebben 11 consortia het project volledig afgerond. Er waren 14 haalbaarheidsstudies en 6 R&D-trajecten voorzien, waarvan er respectievelijk 6 en 5 zijn afgerond. Hoewel er dus van de geplande 20 studies 18 aangemeld zijn, zijn er uiteindelijk maar 11 uitgevoerd en afgerond, omdat 7 clusters ook na goedkeuring of aanhouding zijn teruggetrokken. In het gehele traject hebben 17 clusters in het geheel geen plan ingediend.

In totaal zijn er 58 workshops georganiseerd en hebben 329 personen aan deze workshops deelgenomen. Deze resultaten zijn in overeenstemming met de planning (60 workshops en 300 personen), in de wetenschap dat de grootte van de workshops in de praktijk nogal gevarieerd is geweest van 2 tot 90 personen.

7.4 Best practice voorbeelden

Plaatsen we de projecten in de Food-keten, dan zien we een beeld zoals aangegeven in het figuur hiernaast. Het zwaartepunt van de projecten zijn gericht op de productie in de voedselketen. Crop-online, Gewas-NVBP richten zich daarbij op de plantaardige productie. Op de dierlijke ketens: Futtermon, Campilobacter, Vitomega, waarbij On-line Schlachtanmeldung zich uitstrekt tot de verwerking bij het slachthuis. Een aantal is gericht op andere delen in de keten zoals: Cup2Move op de consument, Detpackmeat op de valorisatie van reststromen en STEX op verwerking.

Fibre refining

Chamaeleon fibre

Chamaeleon fibre after STEX

Cotton top quality

Wisensys was deels gericht op productie in glastuinbouw en de bewaring van aardappels.

Van een aantal clusterprojecten zal nu omschreven worden wat hiervan de resultaten waren.

WISENSYS (stap 4): Draadloze sensoren voor agroproductieketens
Eucan B.V., T&M Systems B.V. en Orbi Solutions B.V. werken samen met Wireless Value om de “WiSensys”, draadloze sensoren voor het opbouwen van een draadloos sensornetwerk, op de markt te brengen. Dit systeem wordt vooral ingezet voor temperatuur- en luchtvochtigheidsmetingen in ketens waarin bederfelijke voedselproducten worden verwerkt en continue monitoring vanwege certificeringen een vereiste is. Wageningen UR Glastuinbouw en de Fachhochschule Osnabruck hebben een marktverkenning en technisch haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar toepassing van dit systeem in agroproductieketens. Vanuit het oogpunt van energiebesparing, bleek het systeem uitermate geschikt te zijn om in te zetten in de glastuinbouw en bij bewaarfaciliteiten voor aardappelen.

STEX (STAP 4): Marktkansen voor de toepassing van hennepvezels in de productie van stoffen voor kledingproductie.
Hennep werd eeuwenlang gebruikt voor kleding, koorden en touwen. In de 20^{e} eeuw is de belangstelling hiervoor verminderd, door het ontbreken van mechanisatiemogelijkheden en de opkomst van onder andere katoen. Nu, in de 21^{e} eeuw, lijkt hennep in het kader van duurzame landbouw een interessant alternatief.
Om de hennepvezel geschikt te maken voor textieldoeleinden wordt gebruik gemaakt van stoomexplosie (STEX): hennepvezels worden 10 minuten onder hoge druk in een reactievat met stoom behandeld. Hierna wordt in enkele seconden de druk van de ketel gehaald, waarbij de vezels naar buiten geblazen worden. Tijdens deze ‘explosie’ worden de vezelbundels opgesplitst in fijne vezels van circa 50 mm lengte. Binnen een Interreg III project heeft het consortium bestaande uit: Vrisima BV, Laren (Gelderland); Leopold Schoeller jr. GmbH &Co, Düren; Hecking Deotexis, Neuenkirchen; Julius Boos jr. GmbH & Co. KG, Goch; en BRUT (EWIV), Kleve, zich ten doel gesteld om hoogwaardige denimstoffen te produceren op basis van een hennepvezel en aangetoond dat STEX in principe gebruikt kan worden om de vezels te produceren. Echter, de kledingindustrie zou graag over een voldoende grote hoeveelheid geweven stof willen beschikken om te kunnen evalueren of toepassing van de nieuwe vezel in de kledingindustrie geschikt is.

Om de technologie te kunnen opschalen hebben Plant Research International B.V. Wageningen UR, Wageningen en Deutsches Textilforschungszentrum Nord-West e.V., Krefeld in opdracht van Vrisima BV binnen een clusterproject de mogelijkheden van LiSTEX onderzocht. Bij deze lichte vorm van STEX wordt een lagere druk gebruikt en vindt geen explosie plaats. Resultaat van het project is dat uit onderzoek blijkt dat de stoomexplosie die tijdens het proces plaatsvindt essentieel is voor een goede opening van de vezels. De keuze om STEX te gebruiken om de vezels te ontsluiten blijkt de juiste keuze te zijn geweest. Er zijn nu concrete plannen om in de regio een stoomexplosiefabriek op te richten.

VITOMEGA (STAP 4): Vitomega voerstrategie voor varkens, gezonde voeding voor de mens

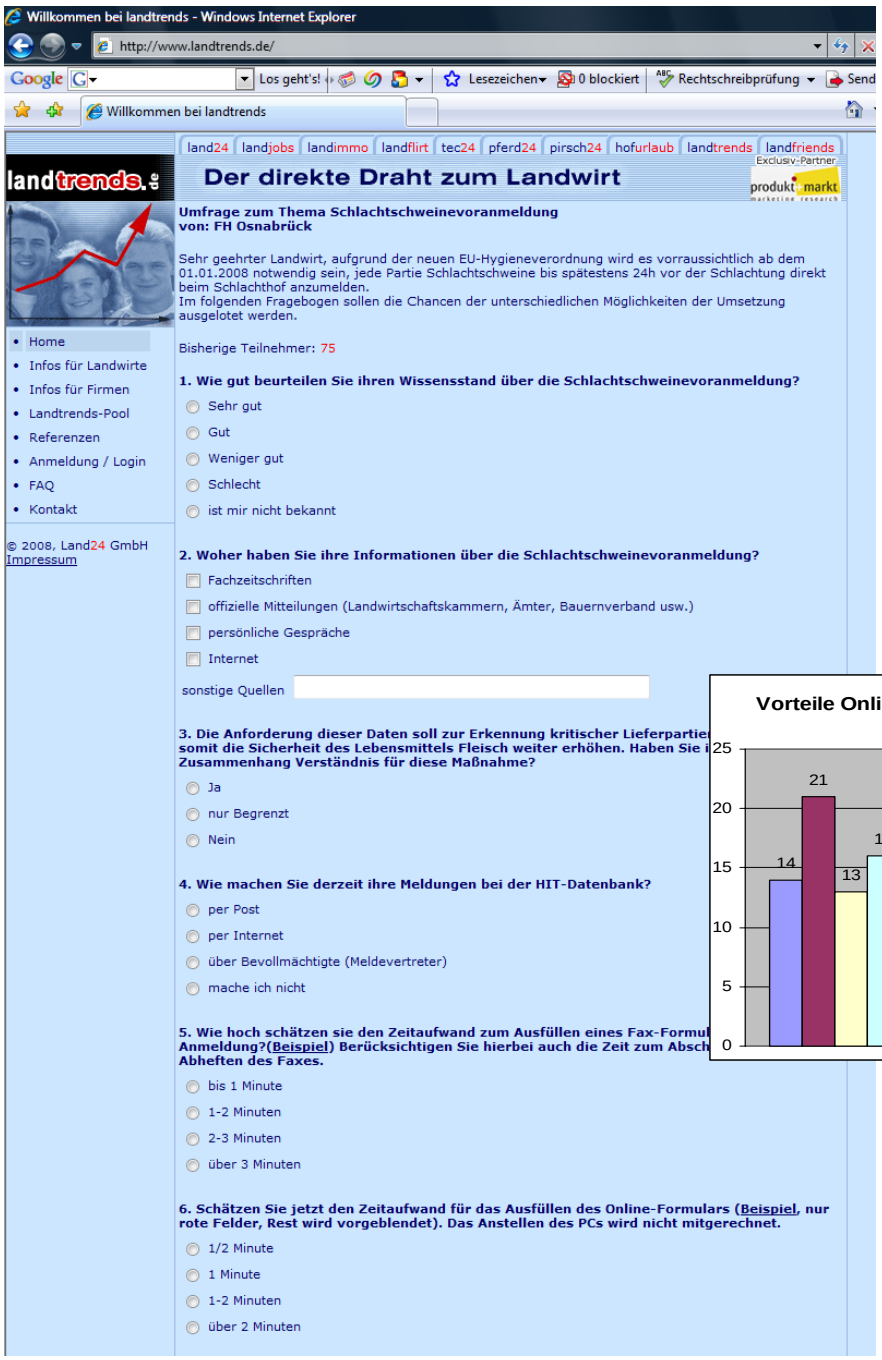
Het aankoopgedrag en consumptie van vlees door de consument wordt bepaald door een groot aantal factoren. Belangrijk voor acceptatie en perceptie zijn de prijs, het imago en de kwaliteit van het eindproduct. Steeds vaker vraagt de consument om “gezonde producten”. De markt voor varkensvlees staat momenteel onder druk omdat varkensvlees een “slecht vet” imago heeft. De varkenssector kijkt daarom uit naar de introductie van Omega-3 rijke nieuwe producten met een gezonder imago.

De “Vitomega” voerstrategie is een voerconcept dat uiteindelijk een voor de mens gezonder varkensvleesproduct oplevert, doordat de ratio tussen n-3 en n-6 meervoudig onverzadigde vetzuren in het vlees lager is dan 4. Om de voorwaarden te scheppen voor een introductie van dit innovatieve concept is onderzoek gedaan naar het effect van de Vitomega® voerstrategie op de technische productkwaliteit van het uiteindelijke varkensvlees (karkassen). Dit onderzoek is uitgevoerd door de Animal Science Group van Wageningen-UR (Lelystad) in opdracht van de firma W. Kosse & Co (Dedemsvaart). Ten aanzien van de markt is het belangrijk te weten hoe het Vitomega concept aansluit bij de bestaande ketens en hoe het concept ontvangen zal worden bij de slagers en consumenten. Samen met de Duitse partner Mäteling (Isselburg) en de Stichting Vitomega heeft W. Kosse & Co. daartoe een marktverkenning uitgevoerd.

CUP2MOVE (STAP 5): Een nieuw revolutionair nieuw verpakkingsconcept voor dranken.

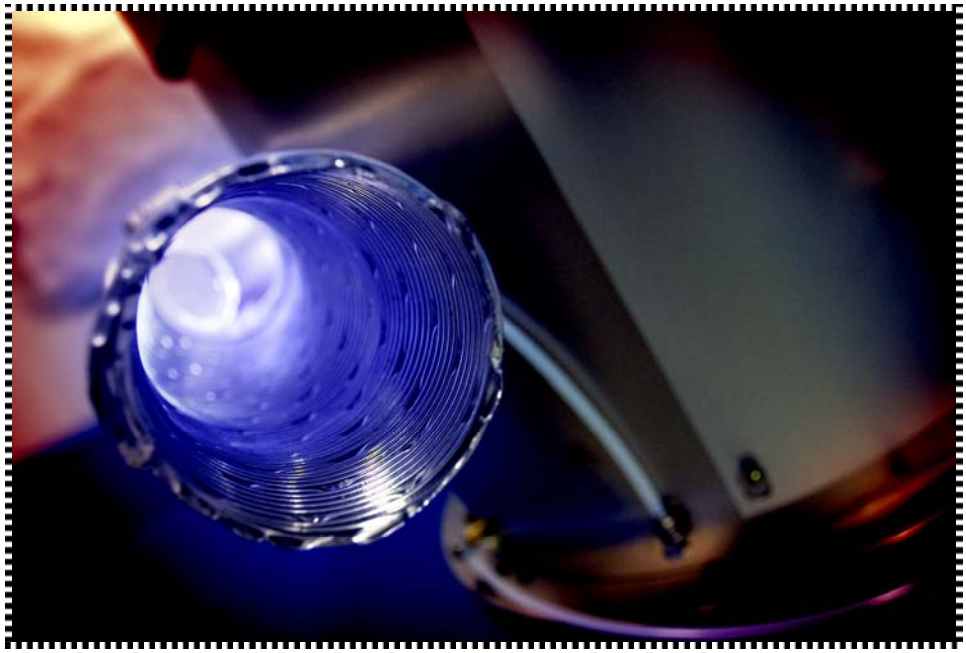
Veranderingen in Europese of nationale regelgeving zijn vaak de trigger voor innovaties in het midden en klein bedrijf. De afgelopen twee jaar hebben veel MKB-ers de Inspire & Innovate-subsidie met succes gebruikt om nieuwe producten te ontwikkelen, daarbij dankbaar gebruikmakend van bij kennisinstellingen beschikbare expertise en faciliteiten, bijvoorbeeld de bedrijven Turnpack en Doeko, die een revolutionair drinkbeker/verpakkingsconcept ontwikkelden met een “groen en gemak”-imago. In 2007 kondigde de overheid aan met de “verpakkingsbelasting” te beginnen in 2008. Doeko was toen al bezig om te kijken of de drinkbeker in PLA, een bio-afbreekbaar plastic, geproduceerd kon worden. Binnenkort mogen we de eerste proefbekers verwelkomen in het Restaurant van de Toekomst in Wageningen.

Het Leeuwens bedrijf Turnpack en Doeko uit Weurt hebben samen een nieuw verpakkingsconcept ontwikkeld: een drinkbeker waarbij de verpakkingsfunctie is gecombineerd met een drinkfunctie. Hierbij kan direct uit de verpakking gedronken worden alsof het een normaal glas is. De twee Gelderse bedrijven hebben daarnaast gebruikgemaakt van de kennis van de Duitse bedrijven Ampack-Amman en Lippke. Het nieuwe verpakkingsconcept is gebaseerd op een patent waarvan de essentie eruit bestaat dat de schroefdraad zich bevindt aan de binnenkant van de drinkbeker, onder de afsluiting, in tegenstelling tot gangbare drinkbekers waarbij de deksel om de beker sluit. Voordeel: er is geen seal nodig, de beker heeft geen scherpe randen, de inhoud is langer houdbaar en het is niet nodig de inhoud over te schenken in een glas. Naast de toepassing van een drinkbeker is dit verpakkingsconcept voor vele doeleinden toepasbaar.

Willkommen bei landtrends - Windows Internet Explorer
http://www.landtrends.de/
Willkommen bei landtrends
land24 landjobs landimmo landflirt tec24 pferd24 pirsch24 hofurlaub landtrends landfriends
Exclusiv-Partner
produkt markt
Der direkte Draht zum Landwirt
Home
Infos für Landwirte
Infos für Firmen
Landtrends-Pool
Referenzen
Anmeldung / Login
FAQ
Kontakt
© 2008, Land24 GmbH
Impressum
Umfrage zum Thema Schlachtschweinevoranmeldung
von: FH Osnabrück
Sehr geehrter Landwirt, aufgrund der neuen EU-Hygieneverordnung wird es vorraussichtlich ab dem 01.01.2008 notwendig sein, jede Partie Schlachtschweine bis spätestens 24h vor der Schlachtung direkt beim Schlachthof anzumelden.
Im folgenden Fragebogen sollen die Chancen der unterschiedlichen Möglichkeiten der Umsetzung ausgelotet werden.
Bisherige Teilnehmer: 75
1. Wie gut beurteilen Sie ihren Wissensstand über die Schlachtschweinevoranmeldung?
Sehr gut
Gut
Weniger gut
Schlecht
ist mir nicht bekannt
2. Woher haben Sie ihre Informationen über die Schlachtschweinevoranmeldung?
Fachzeitschriften
offizielle Mitteilungen (Landwirtschaftskammern, Ämter, Bauernverband usw.)
persönliche Gespräche
Internet
sonstige Quellen
3. Die Anforderung dieser Daten soll zur Erkennung kritischer Lieferpartie
somit die Sicherheit des Lebensmittels Fleisch weiter erhöhen. Haben Sie i
Zusammenhang Verständnis für diese Maßnahme?
Ja
nur Begrenzt
Nein
4. Wie machen Sie derzeit ihre Meldungen bei der HIT-Datenbank?
per Post
per Internet
über Bevollmächtigte (Meldevertreter)
mache ich nicht
5. Wie hoch schätzen sie den Zeitaufwand zum Ausfüllen eines Fax-Formul
Anmeldung?(Beispiel) Berücksichtigen Sie hierbei auch die Zeit zum Absch
Abheften des Faxes.
bis 1 Minute
1-2 Minuten
2-3 Minuten
über 3 Minuten
6. Schätzen Sie jetzt den Zeitaufwand für das Ausfüllen des Online-Formulars (Beispiel, nur rote Felder, Rest wird vorgeblendet). Das Anstellen des PCs wird nicht mitgerechnet.
1/2 Minute
1 Minute
1-2 Minuten
über 2 Minuten
Vorteile Onlinevariante
25
20
15
10
5
0
14
21
13
16
15
4
Kein Zeitaufwand für Verschicken und Abheften
Schnellerer Zugriff auf vorangegangene Meldungen
Möglichkeiten der Auswertung
Preiswerter als Fax
Nutzung der Daten zu Dokumentationszwecken
Evtl. Einsparung Telefonat zum Abstimmen des Abholtermins

Detpackmeat (STAP 4 en 5): Detectie van vleesresten en verpakkingsmaterialen in broodmeel reststromen voor veevoer.
Robi Droge Diervoeders BV verwerkt misproducties uit de bakkerijsector en onverkochte producten zoals brood, pizza's en worstenbrood tot een broodmeelproduct voor toepassing in diervoeders. Strengere EU regelgeving eist dat vleeshoudende bestanddelen daarin verboden zijn en dat de aanwezigheid van plastic clipjes dient te worden voorkomen. Agrotechnology and Food Sciences Group uit Wageningen ontwikkelde voor Robi een Nabij Infrarood detectiesysteem dat de mogelijkheid moet bieden om op hoge snelheid en bij de grote productiestromen de ongewenste bestanddelen uit de bulkstroom te verwijderen. Naast Robi namen Kreklau GmbH, NRG (D), P.C. van Tuijl Kesteren BV deel aan het consortium.

OA-SCHLACHT (STAP 4)
On-line Schlachtanmeldung
Tot nu toe werden slachtdieren hoofdzakelijk telefonisch aangemeld bij de veehandelaren of slachthuizen. Dat maakt enerzijds de planning en verbetering van de logistieke processen moeilijker, anderzijds voldoet men daarmee niet meer aan de hygiëne-eisen (EU-hygiëne-verordening) die gesteld worden in het kader van de levering van specifieke begeleidende informatie. Bij een samenwerking tussen Raffeisen Steverland, raiffeisen.com (Münster) en de afdeling Landwirtschaftliches Marketing (FHO) heeft men om die reden een methode ontwikkeld voor online-slachtaanmeldingen. Het belangrijkste doel daarbij was de inschatting van de haalbaarheid en met name de acceptatie bij de gebruikers. De reacties op de enquête, de acceptatie van de methode en de te verwachte voordelen (tijdsbesteding, financiën) werden positief ingeschat. Men verwacht dat de online-slachtaanmelding bij een goede acceptatie leidt tot minder bureaucratie én tegelijkertijd minder inspanning. Wat dit betreft ziet men marktpotentieel - ook in Nederland.

8. Projectmanagement en evaluatie

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het werkpakket met nummers 7, 8 en 9 weergegeven.

Het onderdeel projectmanagement omvat meerdere onderdelen, te weten:

1. voorbereiden van de start van het project;
2. het inhuren van subcontractanten;
3. organiseren, voorzitten en verslaglegging van projectteambijeenkomsten en adviescommissiebijeenkomsten;
4. voeren van projectadministratie;
5. opstellen van periodieke rapportages;
6. opstellen van de eindrapportage.

Deze komen puntsgewijs in dit hoofdstuk aan de orde.

Daarnaast is er een paragraaf gewijd aan het onderwerp vertalingen en een paragraaf aan de wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke projectplan.

8.1 Voorbereiden van de start van het project

De voorbereiding van de start van het project bestond vooral uit de volgende activiteiten:

- opstellen van formulieren;
- schrijven van teksten, ontwerpen en drukken van een Nederlandstalige en een Duitstalige brochure;
- opzetten van een Nederlandstalige en Duitstalige internetsite;
- voeren van overleg met de vertegenwoordigers van de Euregio Rijn-Waal over de conceptformulieren, de uitvoering van het project.

8.2 Het inhuren van subcontractanten

Selectie, opdrachtverlening en coördinatie van subcontractanten zoals:

- vertaalbureaus;
- ontwerpbureau;
- drukkerij.

Voor specifieke activiteiten zoals hierboven genoemd zijn externe partijen ingehuurd. De inzet van ingehuurde vertaalbureaus werd door de gewijzigde werkwijze (alle subsidieaanvragen voorleggen aan de Euregio Rijn-Waal) groter dan geraamd. Dit heeft er zeker toe geleid dat bij de Euregio Rijn-Waal een beter beeld van de resultaten van het project aanwezig was.
De inzet van de pr-middelen is, conform het projectplan, grotendeels door externe partijen uitgevoerd.

8.3 Organiseren, voorzitten en verslaglegging van projectteam-bijeenkomsten, adviescommissiebijeenkomsten en stuurgroepbijeenkomst

8.3.1 Projectteam

Zowel het voorzitterschap als de verslaglegging van dit overleg was in handen van Oost NV. Gedurende de looptijd van het project is het projectteam 12 keer bij elkaar gekomen. Tijdens deze vergaderingen was Engels de voertaal en werden de notulen ook in deze taal vastgelegd. Om de reistijd eerlijk over de partners te verdelen werd iedere vergadering roulerend bij een van de partners gehouden.

EXPERTTEAM

Food Valley

GIQS

Grenzüberschreitende Integrierte Qualitätssicherung e.V

FPI

Food Processing Initiative e.V.

Eijkelkamp Agrisearch Equipment

8.3.2 Adviescommissie

De adviescommissie had als taak om de aanvragen voor de subsidie van de clusterprojecten te beoordelen. De commissie is in totaal vier keer bij elkaar gekomen. Tijdens deze bijeenkomsten zijn er 18 projectaanvragen beoordeeld. Hiervoor werden twee soorten formulieren gebruikt. Het voorzitterschap en de verslaglegging waren in handen van Oost NV. De bijeenkomsten vonden afwisselend plaats in Nederland en Duitsland. In 2008 is door middel van individuele gesprekken met de deelnemers de adviescommissie geëvalueerd. Deze evaluatie is eveneens in de bijlage 12 weergegeven. De belangrijkste aandachtspunten zijn hieronder beschreven:

Algemeen

- Een nieuw Inspire & Innovate project uitvoeren met inachtneming van onderstaande aandachtspunten.

Rol Food Valley, GIQS, FPI

- Instellen van een 'expertteam' bestaande uit Food Valley, GIQS en FPI, eventueel aangevuld met één of meerdere andere partijen. Dit team mee laten denken bij de ontwikkeling van het project. Het team kan als basis dienen voor de adviescommissie.
- Opstellen van een heldere omschrijving van de rol en het mandaat van de (leden van de) adviescommissie. Adviescommissieleden moeten kritisch zijn en onafhankelijk.

Communicatie

- Met de organisaties (Food Valley, GIQS en FPI) bij aanvang van een nieuw project bespreken wat hun exacte rol op het gebied van communicatie kan zijn.
- Gebruikmaken van de succesverhalen van het huidige project.
- Meer gebruikmaken van huidige media (websites, nieuwsbrieven etc.).
- Zorgen dat kennis over het project zo breed mogelijk wordt verspreid (ook bij bedrijven die zijdelings bij de speerpunten zijn betrokken).

Projectinhoudelijk

- Een langere looptijd van het project geeft kans op meer projecten → bij een gelijk aantal tenderrondes zijn er meer keuzemogelijkheden → adviescommissieleden worden gedwongen kritischer te zijn.
- Presenteren van projecten aan de adviescommissie door een inhoudelijk clusterbegeleider (van bijvoorbeeld Zenit of Oost NV), niet door een bij het project betrokken kennisinstelling.
- Betrek zoveel mogelijk andere kennisinstellingen die op het betreffende thema actief zijn nauwer bij het project.
- Nagaan of het mogelijk is clusters met slechts 1 partner uit de regio (leadpartner) goed te keuren.
- Thema: alleen food & life sciences is prima, er zijn voldoende initiatieven op dit gebied. Uitbreiding naar andere onderwerpen dus (nog) niet nodig.

8.3.3 Stuurgroep

Oost NV heeft in overleg met Euregio Rijn-Waal gedurende de looptijd van het project één keer de stuurgroep bij elkaar geroepen. Dat was in april 2007. De onderwerpen van het overleg waren een tussentijdse evaluatie, een eventuele bijstelling van het project en een bedrijfsbezoek aan een van de deelnemers van het Inspire & Innovate-project, TRM in Doetinchem.

Tijdens het overleg heeft de stuurgroep de volgende aanbevelingen gedaan:

INSP
IRE&
INNO
VATE

FINANZIERUNG UND BERATUNG FÜR IHRE INNOVATION

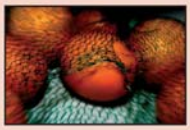
Neue KMU-Förderung in der EUREGIO

Inspire & Innovate (I&I) bietet kleinen und mittleren Unternehmen in den Euregios Rhein-Waal und Gronau inhaltliche und finanzielle Unterstützung, um ihre Innovationsvorhaben grenzüberschreitend umzusetzen.
Das Förderprogramm bietet vor allem für Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science, aber auch Unternehmen aus anderen Branchen neue Möglichkeiten, innovative Projekte zu identifizieren und umzusetzen.

Neben verschiedenen Stufen der individuellen Unternehmensförderung wird auch die Zusammenarbeit der Firmen in grenzüberschreitenden Clustern unterstützt, um Wissen und Erfahrung gebündelt zum Markterfolg zu bringen. Durch diese Zusammenarbeit von Unternehmen und Forschungsinstituten entstehen neue Kontakte und Möglichkeiten. Dies kann den Unternehmern helfen, kosteneffizient neue Produkte und Produktionsverfahren zu entwickeln und neue Märkte zu erschließen. Aber auch Unternehmen, die bereits auf dem niederländischen Markt präsent sind, können von diesem Förderprogramm profitieren.

Finanzierung und fachkundige Beratung

Cluster bieten einzigartige Kooperations-möglichkeiten

Das Projekt bietet Unterstützung in folgenden Stufen:

Beratung durch ZENIT
In einer individuell zugeschnittenen, kostenfreien Beratung werden Innovationsvorhaben aus Technik, Organisation und Markt identifiziert. Darüber hinaus können die konkrete Ausgestaltung des Projektes und die weiteren Schritte thematisiert werden.

Externe Unterstützung
Zur Weiterentwicklung und Konkretisierung von Innovationsprojekten mangelt es gerade mittelständischen Unternehmen oft an zeitlichen und inhaltlichen Kapazitäten. Auch hier bietet das Programm I&I Unterstützung. Externe Berater und Experten können bei der Weiterentwicklung wichtiger Innovationsvorhaben hinzugezogen werden. Dies kann dazu beitragen, Engpässe im Innovationsprojekt zu minimieren. (Förderung: 50% der externen Kosten, maximal 20.000€)

Zuschüsse bei Umsetzung und Markterschließung
Unternehmer können einen Zuschuss zur Umsetzung marktreifer Innovationsprojekte im Unternehmen oder zur Unterstützung bei den ersten Schritten zur Erschließung neuer Märkte beantragen. Gefördert werden kann z. B. das Einschalten einer Werbeagentur oder das Erstellen von Maßstabsmodellen für Messeauftritte. (Förderung: 30% der externen Kosten, maximal 20.000€)

Bildung von Clustern
Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science haben darüber hinaus die Möglichkeit, finanzielle Unterstützung zur Bildung von Clustern und Netzwerken zu erhalten. Diese grenzüberschreitende Bündelung von Wissen und Erfahrung stellt eine einzigartige Grundlage für Innovationen in der Food- und Life-Science-Industrie und ihren Zulieferern in den Euregios dar. Um diesen Prozess zu unterstützen, können Machbarkeitsstudien in Auftrag gegeben werden. (Förderung: 70% der externen Kosten, maximal 70.000€ pro Cluster)

Förderung von F&E-Projekten
Durch die Zusammenarbeit in den Clustern können Initiativen für die Entwicklung neuer Produkte, Technologien oder Märkte entstehen. Ein Cluster kann gemeinsame F&E-Aktivitäten mit wissenschaftlichen Institutionen durchführen. (Förderung: 70% der externen Kosten, maximal 100.000€ pro Cluster)

Für wen?
Antragsberechtigt sind kleine und mittlere Unternehmen (KMU) aus den Euregios Rhein-Waal und Gronau. Anträge werden entsprechend der Reihenfolge der Einrei-chung und den zur Verfügung stehenden Mitteln berücksichtigt. Mehr Informationen erhalten Sie unter www.inspireandinnovate.de. Oder nehmen Sie direkt Kontakt mit ZENIT (0208/30004-0) auf.

ZENIT

Fachhochschule Osnabrück
University of Applied Sciences

oost nederland

syntens

WAGENINGEN UR

euregio

- Financiering en looptijd
  Vergelijkbaar traject in de toekomst wellicht in combinatie met kennisvoucher. Leningen in plaats van subsidies. Methodiek helder krijgen waarmee deze voor andere speerpunten (Health en Technology) kunnen worden toegepast.
- Kostprijsdiscussie
  Heldere afspraak maken over kostprijs voor projectmanagement.
- Grensoverschrijdende samenwerking
  Methodiek Inspire & Innovate opschalen ten behoeve van toekomstige grensoverschrijdende projecten.
  Bij een eventueel nieuw project ook aandacht voor cultuuromslag en voor cultuurverschillen. Daarbij moet gekeken worden naar de ondernemers maar ook de uitvoerende organisaties aan beide zijden van de grens.
  Nieuwe ideeën voor nieuwe periode vergen ook commitment van de provincies en EZ op financieel gebied.
- Speerpunten
  In Nederland zijn dit food, health en technology, aan de Duitse zijde wordt hierover nagedacht in het kader van het clusterbeleid. Thema's die aan beide zijden van de grens van toepassing zijn zullen worden meegenomen in de opzet van het nieuwe plan.

Het hele verslag is opgenomen in bijlage 13.

8.4 Voeren van projectadministratie

De totale projectadministratie kan worden gesplitst in de activiteiten die de partners hebben uitgevoerd en het deel waar werd bijgehouden welke investeringen door de bedrijven zijn gedaan. Het eerste deel, de administratie door de partners, is per partner in hun zijn administratie bijgehouden en aan het eind van de looptijd van het project, voorzien van een accountantsverklaring, afgerekend.

De door het project uitgelokte investeringen werden apart bijgehouden en gecontroleerd. De Euregio Rijn-Waal gaf de beschikkingen en de vaststellingen van de uit te betalen subsidiebedragen af. Alle voorbereidende werkzaamheden, de beoordelingen van de aanvragen en de afrekeningen en uiteindelijk de uitbetaling van de subsidie heeft Oost NV uitgevoerd. Bij de beschikking werd vastgesteld, op basis van de begroting, welk deel van de kosten subsidiabel was. Tijdens de afrekeningen bleek veel begeleiding noodzakelijk voordat de dossiers volledig waren.

8.5 Opstellen van periodieke rapportages

Tijdens de looptijd van het project werd periodiek aan de Euregio Rijn-Waal gerapporteerd over de voortgang van het project. De rapportage werd volgens het format aangeleverd. Dit gaf een globaal beeld van de voortgang en eventueel te verwachten knelpunten. Naast de rapportage vond regelmatig overleg plaats met de Euregio Rijn-Waal over de voortgang. Tijdens deze gesprekken zijn de noodzakelijke aanpassingen besproken.

8.6 Vertalingen

Bij het schrijven van het projectplan is Engels als voertaal gekozen. Bij de start van het project bleek echter dat teksten voor ondernemers toegankelijker zijn als ze in de moedertaal werden geschreven. Bij de Euregio Rijn-Waal is in dezelfde periode bepaald dat stukken ter beoordeling in het Duits moeten worden aangeleverd of in het Nederlands met een samenvatting in het Duits. Er is toen besloten om alle communicatiemiddelen, formulieren, projectbeoordelingen etc. zowel in het Nederlands als in het Duits op te stellen. Het was aan de ondernemer om te kiezen voor informatie in de Nederlandse of de Duitse taal.

Van deze eindrapportage verschijnt zowel een Nederlandse als een Duitse versie. Echter, om te laten zien dat Inspire & Innovate de grenzen overschrijdt, is het boek Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer … een Nederlands-Duitse uitgave geworden.

De voertaal tijdens de projectteamoverleggen en de overleggen van de adviescommissies was Engels. Dit is tevens de taal waarin de verslagen van deze bijeenkomsten zijn opgesteld.

8.7 Wijzigingen ten opzichte van het projectplan

Ten opzichte van het projectplan zijn er geen wezenlijke wijzigen doorgevoerd.

8.8 Accountantscontrole

Een onderdeel van de eindevaluatie is het laten uitvoeren van een accountantscontrole over de uitgevoerde werkzaamheden binnen het project. In dit project is dat vrij complex. Naast de vijf partners in het project hebben ook alle bedrijven die subsidie hebben ontvangen een accountantsverklaring aangeleverd. De overkoepelende accountantsverklaring gaat uit van de onderliggende afzonderlijk aangeleverde verklaringen. De accountantsverklaring wordt voorzien van een gewaarmerkt kostenoverzicht.

8.9 Evaluatie

8.9.1 Successen adviestrajecten (stap 1) en individuele subsidietrajecten (stap 2 en 3)

Er bleek een brede behoefte te bestaan voor deze individuele subsidiemogelijkheden. Vooral in Nederland was deze subsidievorm erg populair. In korte tijd was het subsidiebudget uitgeput.

Uiteindelijk bleek het instrument van individuele subsidietrajecten ook in Duitsland aan te slaan. Duitse bedrijven zijn nog niet zo gewend aan samenwerking. Duitse ondernemingen proberen knelpunten binnenshuis op te lossen en zien het als een zwaktebod om advies van buitenaf in te schakelen. In Nederland is het juist heel normaal als een je extern bureau inschakelt.
Door dit project zijn vele Duitse bedrijven over de streep geholpen door knelpunten helder te benoemen en de juiste partners te vinden.

Het aantal stap 3-aanvragen in Duitsland liep enigszins achter op het aantal in Nederland. Tot nu toe was het vermarkten van technologische producten in Nordrhein-Westfalen niet subsidiabel. Op het gebied van technologiestimulering tonen ervaringen uit het verleden echter aan dat juist de overgang van productontwikkeling naar vermarkting van innovatieve producten voor veel MKB-bedrijven een belangrijke belemmering vormt voor het succes van een innovatie. Terwijl technische en organisatorische innovaties in de onderneming zelf vaak succesvol worden doorgevoerd, stranden veel innovatieve projecten bij de vermarkting. In zoverre is het instrument van stap 3 „implementatie en commercialisatie“ een logische verdere ontwikkeling van het innovatiebeleid in Nordrhein-Westfalen en is het een zinvolle ondersteuning van MKB-bedrijven ter waarborging van het innovatieresultaat zoals dit in Oost-Nederland al enige tijd met succes wordt toegepast. Toen het indieningstermijn bijna was verstreken, kwamen er steeds meer stap 3-aanvragen binnen. Bij een een langere looptijd was ook in Duitsland het beoogde aantal stap 3-aanvragen zeker behaald.

KNELpunten

&

SUCCESsen

De grensoverschrijdende contacten tussen bedrijven in Nederland en Duitsland die tijdens het project zijn ontstaan blijven in vele gevallen ook na de looptijd van het project bestaan.

8.9.2 Knelpunten adviestrajecten (stap 1) individuele subsidietrajecten (stap 2 en 3)

Een belangrijke hindernis was gelegen in de wijze van projectfinanciering. Als door het project onvoldoende bedrijfsbijdrage werd gerealiseerd, dan werden alle partners slechts gedeeltelijk uitbetaald. Vanwege dit afbreukrisico zijn de activiteiten van Syntens in de periode van oktober 2006 tot april 2007 stilgezet, totdat in het voorjaar van 2007 bleek dat de gehele financiering van het project met een grotere mate van zekerheid mocht worden verwacht.

De start van het programma in Nordrhein-Westfalen en in het zuiden van Niedersachsen was aanmerkelijk moeilijker dan aan Nederlandse zijde. De belangrijkste redenen daarvoor waren:

- de ongebruikelijke programmastructuur voor Nordrhein-Westfalen;
- organisatiewijzigingen binnen Zenit;
- de gefragmenteerde organisatiestructuur van de Wirtschaftsförderung in de regio;
- concurrerende programma's in Nordrhein-Westfalen en de rest van Duitsland;
- samenwerkingscultuur bevindt zich nog in een beginfase.

Hierdoor kon pas in de loop van het project een potentieel van geïnteresseerde bedrijven worden opgebouwd, dat geïnteresseerd was in de stimuleringsmogelijkheden en dat aan onderdelen van het programma wilde deelnemen.
Het ontbreken van voorafgaande programma's in Nordrhein-Westfalen, die de basis voor Inspire & Innovate waren, betekende dat de acquisitie van bedrijven vanaf het begin moest worden opgestart. Ten aanzien van de informatieve fase en de acquisitie van bedrijven vergde dit in Nordrhein-Westfalen aanzienlijk meer inspanning dan in Nederland.

De Nederlandse markt leek voor veel bedrijven minder interessant te zijn dan overige markten binnen de Europese Unie c.q. wereldwijd. Veel bedrijven die werden aangesproken op een grensoverschrijdende samenwerking hadden in het verleden negatieve ervaringen opgedaan bij het ontsluiten van de Nederlandse markt. Dit kostte veel extra moeite bedrijven te overtuigen van deelname aan het project.

8.9.3 Successen clustertrajecten (stap 4 en 5)

De opstart workshops en Wageningen en Osnabrück hebben aangetoond dat er binnen het MKB en de kennisinstellingen een groot aantal ideeën en wensen bestaan voor innovatie op het gebied van food en life sciences. Voor Inspire & Innovate werden nieuwe ideeën verzameld en werden mogelijkheden gecreëerd voor matching met de uitkomsten van de bijeenkomst in Wageningen.
Door de deelnemers werden de volgende voordelen van deze werkwijze genoemd:

- samenwerking en stimulering van het werken in internationale clusters;
- het genereren van nieuwe ideeën, persoonlijke contacten met andere ondernemers
- aanwezigheid van kennisinstellingen en de contactpersonen vanuit het project.

De reacties van de deelnemers waren positief. Een meerderheid was van plan een aanvraag in te dienen. De workshop in Duitsland, met de voetballen als communicatie-element, werd als zeer positief beoordeeld.

Binnen het project is een groot aantal potentiële clusters bij elkaar gebracht (35 stuks). Daarvan hebben uiteindelijk 11 een project binnen stap 4 of 5 doorlopen en afgerond. De resultaten van deze projecten, die allen binnen het thema van food en life sciences lagen, hebben de clusters een stap op weg geholpen met hun innovatie-idee. 6 haalbaarheidsstudies hebben een positieve resultaat gehad. Een studie heeft direct geleid tot een R&D-traject via een stap 5-project. Voor de andere studies zoeken de clusters nu andere wegen om de innovatie daadwerkelijk in de praktijk te realiseren. Verder zijn er nog 4 andere R&D-trajecten doorlopen (stap 5) waarvoor een MKB een bestaand haalbaar innovatieidee, verder heeft uitgewerkt, samen met een - mede door Inspire & Innovate te samengesteld – cluster van bedrijven.

Voorbeelden van successen zijn er genoeg. Het cluster Wisensys heeft bijvoorbeeld inmiddels al honderden draadloze RV-sensoren verkocht in de glastuinbouwsector. De resultaten van het STEX-project hebben niet alleen geleid tot de presentatie van op hennepvezel gebaseerde kleding op een modeshow, maar ook tot het maken van concrete plannen om een stoomexplosiefabriek op te richten. Het CUP2MOVE- cluster heeft een prototype drinkbeker opgeleverd die lekvrij is. Het gepatenteerde en geteste concept is nu rijp om geproduceerd te worden. Het Detpackmeat cluster heeft een prototype machine ontwikkeld om vlees en plasticresten in de productstroom van broodafval te verwijderen. De bedrijven zijn nu in staat om aan de strengere EU-regelgeving van voedselveiligheid te voldoen, en zijn daarmee concurrerend in de markt. Dit is maar een kleine greep uit de concrete resultaten die het clustertraject heeft opgeleverd.

Alle clusters en de projecten die uitgevoerd zijn hebben een cross-border component, zowel gericht op samenwerking tussen MKB's, maar ook tussen MKB's en kennisinstellingen. Binnen GEWAS-NVGBP is bijvoorbeeld door een Nederlands bedrijf een nieuw gewasbeschermingsproduct ontwikkeld dat door een Duits bedrijf op inpassing in hun bodemverbeteringsproduct is onderzocht. Voor het cluster Wisensys hebben zowel WUR als FHO aanvullende expertise geleverd voor de economische en technische haalbaarheid van het product in de agro-markt.

De voorstellen van clusters werden vooraf gescreend door de Duitse en Nederlandse partner. De rol van de bi-nationale adviescommissie was daarbij tevens onmisbaar. Juist door de expertise van deze commissie konden de projecten nog verder verbeterd worden in de zin van grensoverschrijdende samenwerking.

8.9.4 Knelpunten clustertrajecten (stap 4 en 5)

Opmerkelijk is dat van de 29 clusterideeën die tijdens de start-up workshops zijn gegenereerd, er geen enkele uiteindelijk heeft geleid tot een afgerond clustertraject. Hieruit mogen we voorzichtig concluderen dat of de ideeën te ambitieus en/of te ver van de praktijk af stonden, of dat het clusteren uiteindelijk niet tot stand komt door het bij elkaar brengen van weliswaar gelijkgeïnteresseerde, maar willekeurig bij elkaar gezette, personen in een brainstormsessie. De aansluiting naar een follow-up ontstaat dan blijkbaar niet vanzelf, omdat er (nog) geen gemeenschappelijk idee en committment voor een innovatie is. Het succes van innovaties ligt dus meer in de "drive" en wilskracht van individuele bedrijven die willen innoveren. In een vervolgproject zal de intake voor clustertrajecten dus op een ander manier vormgegeven moeten worden, meer gericht op innovatie-ideeën vanuit het MKB zelf.

Bedrijven
lopen
niet
‘zo
maar’
te
koop
met
hun
gouden ideeën

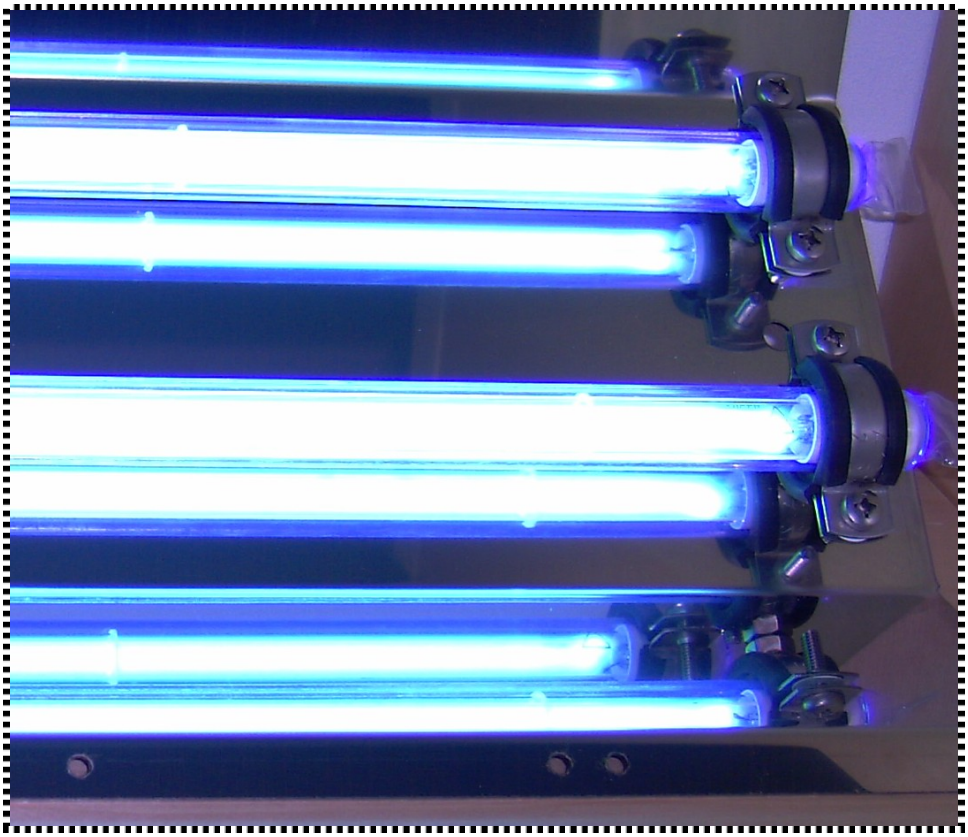
Een knelpunt is het eigendomsrecht van de innovatie. Bedrijven lopen niet ‘zo maar’ te koop met hun gouden ideeën, maar zijn wel bereid om in brede brainstormssessies te discussiëren over wat globaal de innovatierichting is. De start-ups hebben immers een berg aan ideeën opgeleverd, maar hebben niet geleid tot clusters. Bij het samenstellen van de clusters speelt dit ook een belangrijke rol. Een voorwaarde voor subsidie was het delen van kennis in het cluster. Het is gebleken dat ‘delen’ met onbekende partijen (maar zeker aan de andere kant van de grens) niet een vanzelfsprekendheid is. Het winnen van vertrouwen in elkaar kost tijd, en gaat stap voor stap al naar gelang er kleine gezamenlijke successen geboekt worden. Voor veel clusters was de stap van het idee naar een internationaal cluster daarom in de korte tijd die daarvoor was te groot. Veel clusters sneuvelden daarom vroegtijdig, en een cluster is daarop zelfs na het starten zelfs gestruikeld. In een volgend traject moet er dus aandacht voor zijn dat “onbekende” partijen elkaar leren kennen en gezamenlijk kleine voorzichtige stappen moeten kunnen nemen. De subsidies en adviezen kunnen daarbij ondersteunen. De randvoorwaarden moeten daarvoor wel geschapen worden, en mogen niet te knellend zijn.

Tijdens de eerste workshops werd een ander (serieus) probleem helder. Het werd duidelijk dat binnen het project alleen externe kosten als subsidiabele kosten werden aangemerkt. Door de zwaardere eisen die vanuit het Interreg IIIa programma werden gesteld, bleek het niet haalbaar de interne kosten subsidiabel mee te mogen nemen. Vanuit de ervaringen met andere EU-projecten was er tot die tijd van uitgegaan dat eigen inbreng, bijvoorbeeld interne uren, ook als co-financiering konden worden ingebracht.

Dit probleem is voor een deel ontstaan door de andere verwachtingen van de verschillende partners over wat subsidiabele kosten zijn. Indien tijdens de ontwikkeling van het project bekend was geweest dat slechts externe kosten, subsidiabel waren had de FHO niet deelgenomen aan het project. Doordat iedere partner uitgegaan is van hun ervaringen met EU-projecten is dit pas tijdens de uitvoering van het project duidelijk geworden en bestond geen mogelijkheid dit nog aan te passen. Het voorstel is in toekomstige projecten juist ook de interne kosten als subsidiabel op te mogen voeren zoals dat bij vele EU-projecten ook gebruikelijk is.

Ook is het niet aantrekkelijk voor MKB-bedrijven in projecten te participeren door de inzet van tijd en geld, zonder een direct commercieel belang te hebben bij de resultaten van dit onderzoek. Dit type onderzoek kan aantrekkelijker worden gefinancierd met middelen uit bijvoorbeeld AGIP en ProINNO.

Als gevolg hiervan heeft een aantal clusters van bedrijven, waarvan een deel al door de adviescommissie positief was beoordeeld, besloten de aanvraag alsnog in te trekken. Dit waren voornamelijk de projecten die zich in een vroeger stadium bevonden. De voorwaarden bleken in relatie tot de andere mogelijkheden niet heel aantrekkelijk. De projecten die zich in een experimentele fase bevinden lijken beter te passen bij het Inspire & Innovate-project. Dit ook omdat hier minder alternatieve mogelijkheden van financiering voor bestaan.
In Nederland bestaat voor alle bedrijven de mogelijkheid via de WBSO een korting op de loonbelasting van R&D inzet te krijgen. Op deze wijze wordt een financiële ondersteuning op de interne inzet ontvangen. Deze mogelijkheid bestaat in Duitsland niet. Dit leidt ertoe dat het project aantrekkelijker is voor Nederlandse dan voor Duitse MKB-bedrijven om deel te nemen aan stap 4 en 5-trajecten. Uiteindelijk zien we dat ook in het groter aantal projecten dat aan de Nederlandse zijde is gerealiseerd.

Het intrekken van de aanvragen die reeds waren ingediend in september 2006, en de huidige regeling, hebben geleidt tot een bijna onmogelijke opgave om MKB-bedrijven uit Duitsland te betrekken bij stap 4 en 5 aanvragen.

Om te voorkomen dat het hele project en de Euregio een negatief imago kreeg is eind 2006 overeengekomen een andere werkwijze voor de acquisitie van stap 4 en 5 projecten te hanteren. Concreet zijn de volgende acties ingezet:

- specifiek zoeken naar vervolgprojecten uit andere programma's;
- follow-up acties starten vanuit stap 2 en 3 projecten binnen Inspire & Innovate;
- selectieve bijeenkomsten met intermediaire organisaties. Hierbij worden clusters van bedrijven vanuit een invalshoek uitgenodigd voor een speciale Inspire & Innovate-workshop.

In het clustertraject zijn de meeste projecten uiteindelijk dus ontstaan door actief rond een bestaand idee een cluster te vormen, door het gericht benaderen van MKB's en kennisinstellingen of door gebruik te maken van bestaande kleine of grotere netwerken. Juist hier heeft het Inspire & Innovate-project wel haar kracht bewezen. Deze bedrijven, die op zich nog geen cluster vormden, kregen door de extra inzet van Inspire & Innovate (subsidies voor projecten, workshops en menskracht voor advies) een extra duwtje in de rug en konden daarmee juist bereiken wat zij beoogden: een volgende stap dichter bij de innovatie.

Door deze aanpak is voornamelijk geput uit de netwerken die rond WUR en FHO bekend waren. Het gevolg daarvan is dat er in de uiteindelijke gerealiseerde clusters maar weinig deelname is van andere kennisinstellingen. Het advies is daarom in een eventueel vervolgproject ook contactpersonen (kennistransfer points) meer te betrekken bij het project.

8.9.5 Realisatie van de planning

Na een aanvankelijke vertraging tijdens het eerste jaar van het project is het project verder verlopen volgens de planning.

8.9.6 Realisatie van de vooraf gestelde doelen

Indicator	**Aantal**	**Gerealiseerd**
Banen direct of indirect gecreëerd en verzekerd dankzij het project.	300	234
Grensoverschrijdende sectorbijeenkomsten/seminars	42	58
Bedrijven betrokken bij samenwerkingsprojecten	54	84
Externe adviestrajecten ten behoeve van het MKB	50	30
Concrete samenwerkingen op het gebied van R&D tussen MKB'ers en R&D-instituten	20	18
Deelnemers aan seminars	210	329
Grensoverschrijdende netwerken	20	18
Percentage nieuwe banen opgevuld door vrouwen	30	28

8.9.7 Aandachtspunten voor de toekomst

In de toekomst voor het aanbrengen van nieuwe clusterideeën moet worden gezocht naar bestaande projectideeën vanuit ander subsidiemogelijkheden, zoals Interreg IIIC, KP7, Eureka en FND. Bij deze initiatieven ligt de focus op pure onderzoeksprojecten. Daar waar het kansrijk lijkt te zijn om ook gezamenlijk de stap naar de markt te maken zou zo'n project binnen Inspire & Innovate hebben kunnen passen.

FINANCIERS

Ministerie van Economische Zaken

provincie GELDERLAND

Ministerium für Wirtschaft, Mittelstand und Energie des Landes Nordrhein-Westfalen

NRW.

euregio

Bovendien kan worden gebruikgemaakt van initiatieven waarbij MKB en kennisinstellingen elkaar al hebben gevonden. Een voorbeeld hiervan is de Food Valley Innovation Link. Bij dit initiatief worden bedrijven met een kennisvraag begeleid deze vraag aan diverse kennisinstellingen tegelijkertijd voor te leggen. Daarna worden de verschillende aanbiedingen naast elkaar gezet.

8.10 Samenvatting

Het werken met een adviescommissie werd zowel door de projectpartners als de leden van de adviescommissie als succesvolle werkvorm gezien. Naast de inhoudelijke rol die zij hebben vervuld tijdens het beoordelen van de clusterprojecten hebben zij ook een belangrijke aandachtspunten voor een eventueel vervolg op het huidige project gegeven.
Tijdens de bijeenkomst van de stuurgroep zijn er eveneens een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aandachtspunten kwamen voort uit de evaluatie die halverwege het project heeft plaatsgevonden. Het bleek een goede manier om de financiers te betrekken bij het project en de eventuele aanpassingen.
De projectcoördinatie heeft meer tijd gevergd dan vooraf bedacht. Grensoverschrijdende projecten als deze kosten meer tijd aan afstemming tussen de Nederlandse en Duitse partners vanwege de verschillen in de projectmanagementcultuur.
Het bleek moeillijk te zijn om clusters van bedrijven en kennisinstellingen grensoverschrijdend samen te laten werken. Samenwerking kan alleen maar als bedrijven elkaar voldoende vertrouwen. Dit blijkt nog veel moeilijker te zijn als de partijen uit verschillende landen komen.

9. Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat alle conclusies uit de voorgaande hoofdstukken.

9.1 Conclusies

Grensoverschrijdende samenwerking

- Er hebben geen noemenswaardige communicatieproblemen tussen de Nederlandse en Duitse partners plaatsgevonden.
- De werkwijze van Syntens en Zenit voor het Adviestraject (stap 1) verschilt. De oorzaak hiervan zijn culturele verschillen tussen de twee landen. Binnen het project zijn de activiteiten op elkaar afgestemd.
- De behoefte en vraag naar individuele subsidies is aanwezig. Bij een vervolg kan worden gebruikgemaakt van opgebouwde ervaring en bekendheid binnen het MKB.
- Een goede ontsluiting van de databases van de projectpartners is van belang voor het nog beter laten slagen van het project.

Acquisitie en publiciteit

- Acquisitie door middel van de startbijeenkomsten was succesvol: de aanwezigen waren enthousiast en deze leverden veel aanvragen op.
- De gekozen pr-instrumenten leverden voldoende nieuwe deelnemers op.
- Deelnemers kwamen via diverse wegen bij het project binnen.
- Eén op één contact tussen projectpartner en ondernemer lijkt het meest succes op te leveren.

Intakegesprekken

- Het in het projectplan opgenomen aantal intakegesprekken is ruimschoots gehaald in zowel Nederland als Duitsland, ze hebben echter onvoldoende aansluiting gehad als input voor de clustertrajecten.
- De workshops die waren georganiseerd tijdens de startbijeenkomsten in Wageningen en Osnabrück leverden een groot aantal ideeën op, deze leidden echter onvoldoende tot concrete clustertrajecten.
- Slechts een enkele keer werd een ondernemer vanuit een individueel traject doorverwezen naar een clustertraject en vice versa.
- Voor diverse bedrijven – met name in Duitsland – vormden de bijeenkomsten de aanleiding om contact op te nemen met de hogescholen. Vooral kleine bedrijven hadden tot op dat moment nog geen contact met hogescholen en beschouwden dit eerste contact als positief. Daardoor is vanuit Inspire & Innovate een positief effect ontstaan, zonder dat dit tot uitdrukking komt in de projectaanvragen of subsidiegelden.

Individuele adviestrajecten

- Het aantal adviestrajecten dat is uitgevoerd is iets hoger dan bij de start van het project is begroot (127 in plaats van 125).
- In Nederland en in Duitsland is de werkwijze anders geweest. De reden hiervoor is vooral te vinden in de culturele verschillen tussen de twee verschillende landen.

Frei

- De meeste adviestrajecten vonden plaats bij bedrijven uit de non-food-sector en betroffen een innovatie op het gebied van technologie & ict.

Individuele subsidietrajecten

- Vooral in Nederland waren de stappen 2 en 3 erg populair.
- In Duitsland waren er minder stappen 3-trajecten, omdat de ondernemers de stappen één voor één doorliepen vanaf stap 1. Hierdoor resteerde er minder tijd voor een stap 3-traject.
- De individuele subsidietrajecten hebben geleid tot ruim 3 miljoen euro aan uitgelokte investeringen.

Clustertrajecten

- In het totaal zijn 35 clusterideeën in behandeling genomen. Omdat er 20 clusters gepland waren, is hiermee dus ruimschoots aan het doel voldaan.
- Er waren 60 workshops gepland met een totale deelname van 300 personen. Uiteindelijk zijn er 58 workshops georganiseerd met een deelname van 329 personen. De omvang van de workshops was sterk gevarieerd van 2 tot 90 personen.
- In totaal zijn er 18 clusterideeën als projectvoorstel ingediend, waarvan er uiteindelijk 11 projecten afgerond zijn. Bijna alle R&D-trajecten (5 van de 6) zijn gerealiseerd. Bij de haalbaarheidsstudies is iets meer dan de helft van de projecten uiteindelijk afgerond (6 van de 10).
- De clustertrajecten hebben geleid tot bijna 900.000 euro aan uitgelokte investeringen.

Projectmanagement

- Duitse ondernemingen proberen knelpunten binnenshuis op te lossen en zien het als een zwaktebod om advies van buitenaf in te schakelen. Deze cultuur kan veranderen door vaker dit type grensoverschrijdende programma's uit te voeren.
- Geen van 29 clusterideeën die voort zijn gekomen uit de startupworkshops heeft geleid tot een afgerond clustertraject. Het succes van innovaties ligt meer in de 'drive' en wilskracht van individuele bedrijven die willen innoveren.
- Het samenwerken van clusters van bedrijven en kennisinstellingen grensoverschrijdend is onmogelijk zonder voldoende vertrouwen.
- Het feit dat interne kosten niet subsidiabel waren, maakte dat het project voor Duitse bedrijven minder aantrekkelijk werd. Dit is echter vaak wel mogelijk bij andere EU-projecten. 3 stap 4-projectaanvragen zijn om die reden teruggetrokken.
- De meeste projecten in het clustertraject zijn ontstaan door actief rond een bestaand idee een cluster te vormen, door het gericht benaderen van MKB'ers en kennisinstellingen of door gebruik te maken van bestaande kleine of grotere netwerken.
- Voor de clustertrajecten is uiteindelijk voor een groot deel geput uit de netwerken rond WUR en FHO. Hierdoor is er sprake van weinig deelname van andere kennisinstellingen binnen de clustertrajecten.

9.2 Aanbevelingen

Grensoverschrijdende samenwerking

- Meer projecten als Inspire & Innovate stimuleren Duitse ondernemers vaker externen in te huren bij ontwikkeling van innovatieve producten en diensten.
- Bij de start van het project moeten de partners beschikken over een gezamenlijke database.

Acquisitie en publiciteit

- De in dit project uitgevoerde eerste adviesgesprekken hebben onvoldoende aansluiting gehad op de clustertrajecten. Gekeken moet worden naar een meer efficiëntere wijze ondernemers te interesseren voor een clustertraject.
- Met de bij het project betrokken organisaties zoals Food Valley, Health Valley, Innovatieplatform Twente, GIQS, Food Processing Initiative, MedEcon Ruhr, Food & Nutricion Delta etc. bij aanvang van een nieuw project bespreken wat hun exacte rol op het gebied van communicatie kan zijn.
- Gebruikmaken van de succesverhalen van het huidige project.
- Meer gebruikmaken van huidige media (websites, nieuwsbrieven etc.).
- Zorgen dat kennis over het project zo breed mogelijk wordt verspreid (ook bij bedrijven die zijdelings bij de speerpunten zijn betrokken).
- Gedurende het gehele project dient er zoveel mogelijk één op één contact met de projectdeelnemers worden onderhouden.

Intakegesprekken

- De gekozen werkwijze om van individuele trajecten tot clustertrajecten te komen heeft tot onvoldoende resultaat geleid. Hiervoor moet een nieuwe werkwijze worden gezocht.

Individuele adviestrajecten

- Ondanks de behoefte die er voor deze trajecten bleek te zijn, hebben deze geen grote meerwaarde voor de andere onderdelen van het project opgeleverd. Overwegen of adviestrajecten (stap 1) op deze wijze in een vervolgproject moeten worden opgenomen.

Individuele subsidietrajecten

- Door de beperkte looptijd van het project hebben minder individuele subsidietrajecten een goede input geleverd voor een clustertraject. Dat kan worden verbeterd door de looptijd te verlengen en in een nieuw project gebruik te maken van de individuele trajecten die in dit project zijn ondersteund.

Clustertrajecten

- Presenteren van projecten aan de adviescommissie door een inhoudelijk clusterbegeleider, niet door een bij het project betrokken bedrijf of kennisinstelling.
- Betrek zoveel mogelijk verschillende kennisinstellingen die op het betreffende thema actief zijn nauw bij het project.
- Nagaan of het mogelijk is clusters met slechts 1 partner uit de regio (leadpartner) goed te keuren.
- Hoewel binnen het thema food & life sciences er nog voldoende initiatieven zijn, moet er worden gekeken naar thema's die aan beide zijden van de grens van toepassing zijn. In Oost-Nederland zijn naast food de speerpunten health en technology benoemd, aan Duitse zijde wordt hierover nagedacht in het kader van het clusterbeleid.
- Opstellen van een heldere omschrijving van de rol en het mandaat van de (leden van de) adviescommissie. Adviescommissieleden moeten kritisch zijn en onafhankelijk.

Food Valley®

Innovation Link

Food Valley Innovation Link
Kennisnetwerk ontsluiten voor praktijkvragen

Ondernemen met kennis
Succes vereist van bedrijven dat ze voortdurend vernieuwen. Kennis is onontbeerlijk voor innovatie. De Stichting Food Valley heeft het doel de innovatiekracht van het Nederlandse agrifood cluster te stimuleren door ondernemerschap en kennis samen te brengen. De stichting Food Valley is bedoeld voor díe bedrijven die hun marktpositie willen verbeteren en hun concurrentiekracht vergroten.

Hoe komt de ondernemer nou bij de juiste kennis en kennisinstelling terecht? En aan welke kennis is nou werkelijk behoefte? Dit zijn uitdagingen voor Food Valley. Food Valley heeft hiervoor samen met Syntens de Food Valley Innovation Link ontwikkeld. Het doel van de Food Valley Innovation Link is om ondernemers met concrete praktijkvragen op het gebied van food op een snelle en efficiënte manier gericht in contact te brengen met de meeste geschikte kennisleverancier(s).

Toonaangevende kennisinstellingen
De Food Valley Innovation Link maakt gebruik van het netwerk van 'vuurtorenwachters'. Deze mensen werken op strategische plekken in toonaangevende kennisinstellingen en organisaties en vinden daardoor snel de weg naar de juiste experts. Aangesloten zijn foodkennisinstellingen in Nederland, zoals: Aequor, DSM Solutions, Groenhorstcollege, Han BioCentre, HAS Kennistransfer, IAH Larenstein, Nederlands Bakkerij Centrum, NIZO Food Research, Van Hall Instituut, Syntens, TNO, TOP B.V. en Wageningen UR. De Food Valley Innovation Link beschikt ook over goede ingangen bij tal van (commerciële) consultants in Nederland en over nuttige kanalen naar buitenlandse leveranciers.

Simpel, snel en resultaatgericht!
Een concrete vraag van een ondernemer wordt voorgelegd aan alle aangesloten vuurtorenwachters. De vuurtorenwachters reageren binnen een week op de vraag. De resultaten worden vervolgens teruggekoppeld naar de ondernemer die zelf beslist met welke organisaties hij in contact wil treden. De ondernemer krijgt ondersteuning bij het formuleren van de vraag en desgewenst het vervolgtraject. Kortom de Innovation Link werkt simpel, snel en resultaatgericht!

Betere oplossingen en creatieve ideeën
In het kader van de Food Valley Innovation Link wordt de vraag van de ondernemer altijd aan het gehele netwerk van vuurtorenwachters voorgelegd. Hierdoor kan het zijn dat ondersteuning wordt geboden uit onverwachte hoek. Dit draagt bij aan het vinden van betere oplossingen en creatieve ideeën. Dus aan innovatie!

- Een langere looptijd van het project geeft kans op meer (cluster)projecten → bij een gelijk aantal tenderrondes zijn er meer keuzemogelijkheden → adviescommissieleden worden gedwongen kritischer te zijn.
- De startup-workshops konden in het huidige project onvoldoende worden begeleid. Dit kan worden verbeterd door de projectcoördinatie in versterkte mate neer te leggen bij technologietransfer-instellingen en minder bij de hogescholen/universiteiten.
- De workshops waren voor veel bedrijven positief. Zij werden gemotiveerd tot verdere contacten binnen het Inspire & Innovate-project. Een eerste contact met een technologietransfer-instelling zou de bedrijven kunnen ondersteunen bij de oriëntatie, de probleemanalyse en het zoeken naar verdere partners.

Projectmanagement

- Meer aandacht besteden aan het koppelen van een project aan andere initiatieven, zoals Food Valley Innovation Link (zie tekst hiernaast).
- Meer tijd en aandacht besteden aan het kennismaken van partijen die elkaar nog niet kennen. Zij moeten gezamenlijk kleine stappen nemen Subsidies en adviezen kunnen hierbij ondersteunen. De randvoorwaarden moeten hiervoor geschapen worden en mogen niet te knellend zijn.
- Alle projectkosten zouden subsidiabel moeten zijn, inclusief interne loonkosten. Hierdoor zal het aantal deelnemende bedrijven toenemen.
- Om deelname van andere kennisinstellingen te stimuleren ook contactpersonen (kennistransfer points) meer te betrekken bij het project.
- Nagaan of steun voor business to business clusters mogelijk is.
- Deelname van het grootbedrijf (geen MKB) zou mogelijk moeten zijn.
- Ook in Duitsland zou het mogelijk moeten zijn om ureninzet voor ontwikkeling van nieuwe producten en diensten financieel te ondersteunen. In Nederland is dat mogelijk via de WBSO.
- Het instellen van een ‘expertteam’ vanuit bestaande organisatie zoals Food Valley, Health Valley, Innovatieplatform Twente, GIQS, Food Processing Initiative, MedEcon Ruhr, Food & Nutrition Delta etc. zorgt voor een grotere reikwijdte van het project. Dit team mee laten denken bij de ontwikkeling van het project. Het team kan als basis dienen voor de adviescommissie.
- Methodiek I&I opschalen ten behoeve van toekomstige grensoverschrijdende projecten. Bij een eventueel nieuw project ook aandacht voor cultuuromslag en voor cultuurverschillen. Daarbij moet gekeken worden naar de ondernemers maar ook de uitvoerende organisaties aan beide zijden van de grens. Nieuwe ideeën voor nieuwe periode vergen ook commitment van de provincies en EZ op financieel gebied.
- De begeleiding van de clusters breder in steken, bijvoorbeeld door een combinatie van vertegenwoordigers uit MKB netwerken en betrokken kennisinstellingen. De begeleiding naar de presentatie van een project voor de adviescommissie moet door een onafhankelijke partij gebeuren. Presentatie en toelichting van de voorstellen door een inhoudelijk betrokkene.

Bijlagen

Bijlage 1

Totaaloverzicht deelprojecten

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	De Fonteyn	Bedrijfsprojectweek Windesheim	NL	1	0	S	T
1	A.H. Kaascentrale	Verpakkingen buitenlandse kazen	NL	1	0	F	T
1	Aanenuitbesteden.nl	Vervolg organisatieontwikkeling businessmodel ICT	NL	0	1	N	O
1	Aanenuitbesteden.nl	Marketing & Strategie	NL	0	1	N	M
1	Abrakor	Kennismaking en octrooi mogelijkheden	NL	0	1	N	T
1	Advin Noordoost B.V.	Ontwikkeling hergebruik afvalwater	NL	0	1	N	O
1	AL Metalltechnik GmbH	Entwicklung eines innovativen Muldenkippers	D	0	1	N	T
1	Aloys Elders vof Heeten	uitwerken marketinglan	NL	0	1	N	M
1	Alwit GmbH	Sensoren in Funktionskleidung	D	1	0	N	T
1	ARTEBENE GmbH	Elektronische Preisliste	D	0	1	S	M
1	Aufderhaar Kunststofgroep B.V.	Voedings'pad' voor planten	NL	0	1	N	T
1	AVE-Twente	Octrooionderzoek naar telecine-kit, vervolg	NL	0	1	N	T
1	AW Solutions Business Innovators	Internetmarketing	NL	0	1	N	M
1	Axxence Aromatic GmbH	Aufbau von Laborkapazitäten für FuE	D	1	0	F	O
1	B K Poultry Packaging B.V.	Ontwikkelen nieuwe gegaarde producten	NL	0	1	F	T
1	Backgorler Europe GmbH		D	1	0	F	M
1	Bakkerij Hilvers B.V.	Innovatie en samenwerken	NL	1	0	F	M
1	Bauernlädchen	ROkoSA	D	0	1	F	M
1	Bekker Transporte GmbH.	NNL Netherlands Network Logistics	D	1	0	S	O
1	Bercker Graphischer Betrieb GmbH & Co. KG	Supply-Chain-Management	D	1	0	N	M

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	Beuker Vochtrijke Diervoeders B.V.	Scheidingsvraagstuk klips en vleeshoudende resten	NL	0	1	F	T
1	Biokraftstoffe Büning	BHKW mit Hackschnitzeltrocknung	D	0	1	F	M
1	BIOSYM	Vermarkten en financiering mycorrhiza	NL	0	1	N	T
1	Boermarke Vers B.V.	marktonderzoek vla-tender	NL	0	1	F	M
1	Bouwbedrijf EBU Doetinchem B.V.	Ontwikkeling marketing en positionering van het bedrijf	NL	0	1	N	M
1	Brink Techniek B.V.	Nazorg IAP	NL	1	0	N	O
1	Brokers Kunststoffen BV	Productontwikkeling	NL	0	1	N	T
1	CA FNZ Agri	IAP een visiedocument voor de komende jaren	NL	1	0	S	O
1	cg trainings	Beratungstool - Software	D	1	0	S	O
1	Coda Produkten B.V.	medikeeper	NL	0	1	L	O
1	crashtest.service.com		D	0	1	N	M
1	De Boer Industriële Groep B.V.	organisatorische innovatie	NL	0	1	N	O
1	De Groot piano's & vleugels	Conditioneringsapparaat voor piano's	NL	0	1	S	T
1	De Linge Groep	Strategietraject	NL	1	0	S	O
1	De Vierde Wand	Uitbreiding van activiteiten	NL	0	1	N	O
1	Desmold B.V.	onderzoek stand der techniek tie-rib	NL	0	1	N	T
1	Dynteq	Actie n.a.v. ingevulde IQS	NL	0	1	N	O
1	E-SS (E-System Solutions)	vermarkten van ontwikkelde software	NL	0	1	N	T
1	Essensor	Uitbreiding van activiteiten: van idee tot PVE	NL	1	0	F	O
1	Euro Mouldings B.V.	Productie optimalisatie	NL	0	1	N	O
1	Euro Mouldings B.V.	Marktonderzoek tubes	NL	0	1	N	M
1	ExtraLot.com AG	Zentrale Zeitschriftendatenbank	D	1	0	S	O
1	FENA-Naturfaserdämmstoffe	Einblasdämmstoff aus Flachs	D	0	1	F	T
1	Fometrix B.V.	Eerste kennismaking	NL	0	1	N	T
1	Freriksen Vleesbedrijf	Ontwikkelen gaar- en koellijn voor gegaarde producten	NL	0	1	F	T
1	Fruit Inn GmbH	Herstellung von Trockenobst und Gemüse ohne chemische Zusatzstoffe	D	1	0	F	T
1	G.L.I. Global Light Industries GmbH	Fertigungstechnologie für monolithisch integrierte LED	D	1	0	N	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	Gebr. Van der Geest B.V.	Advies ten aanzien van "thermos verfblik"	NL	0	1	N	T
1	Gut Forstmannshof	Neue Schnäpse, Markt NL	D	0	1	F	T
1	GWR Galenuswerk Rees GmbH	Folien-Verpackungsmaschine	D	1	0	N	T
1	Haake		D	1	0	N	T
1	Heerlijkheid Marienwaerdt B.V.	Productontwikkeling vruchtensap	NL	1	0	F	T
1	Heimann Fahrzeugbau GmbH & Co.KG	Absenkbares Fahrzeug	D	0	1	N	T
1	Herikon bv	Samenwerking en marktvergroting in Euregio	NL	0	1	N	T
1	Hulpmiddelencentrum Noordoost Nederland	Management Team	NL	0	1	L	O
1	i.t.s. GmbH	Marktstudie Nasssetzmaschine	D	1	0	N	M
1	Ilca Media	Ontwikkeling Ilca Media	NL	0	1	L	T
1	Impex High Tech	Entwicklung neuartiger Laser und Laserapplikationen	D	1	0	N	T
1	IMST		D	1	0	N	M
1	InfoDish	Ontwikkelen nieuw vleesproduct vanuit chocolaterie-omgeving	NL	0	1	F	O
1	innotec Control GmbH	Kontrolleinheit GFC (gas flow control)	D	1	0	N	T
1	Installatie Portal	Opzetten/operationeel maken Installatie Portal	NL	1	0	N	T
1	Intrium	Strategische ontwikkelingen	NL	1	0	N	T
1	ISIS IC GmbH	Personenzählung in heterogenen Umgebungen	D	1	0	N	T
1	Jansen Food Preparation Technology B.V.	strategie en productontwikkeling	NL	0	1	F	T
1	Jansen, Paul, Metallwarenfabrik GmbH & Co. KG	Herstellung von Bleigewichten für den Schiffsbau	D	1	0	N	T
1	JRS-Systems B.V.	Innovatievouchers verzilveren	NL	0	1	N	T
1	Kemex bv	Herkenning van toevoeging aan wondkussen met X ray	NL	0	1	L	T
1	Klean-Konter		D	1	0	S	T
1	Kleeven Medizintechnik GmbH	"Brustscanner" und "Coolpenbox"	D	1	0	L	T
1	Koninklijke Euroma B.V.	Innovatie n.a.v. IQS	NL	1	0	F	O
1	KOS Spezialtüren GmbH	Entwicklung einer rauchdichten Brandschutzschiebetür	D	1	0	N	T
1	Kraul, Weinkontor	Neue Weinprodukte, Markt NL	D	0	0	F	T
1	Kunstsmederij Willem J. Jonkers BV	Adviesbrief: Metal Design Academy	NL	0	1	N	O

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	Kwetters International	Productie en marketingconcept 'Het Rondeel'	NL	0	1	F	O
1	land24 GmbH	Deutsch-Niederländische Landflirtbörse	D	0	1	F	M
1	Led Konzept		D	1	0	N	M
1	Lens Poppenmode	Marketing	NL	0	1	N	M
1	Lijnrecht Communicatie, Ontwerp & Adviesbureau	Productidee over windenergie	NL	0	1	S	T
1	Liutec	Optimierung eines Rieselbettreaktor nach einer Chemostufe	D	0	1	F	T
1	LOMA GbR	Messestand reha-care Düsseldorf	D	1	0	S	M
1	Lyempf BV	Samenwerking en marktvergroting in Euregio	NL	0	1	F	M
1	Markt und Dienstleistung GmbH	Neuentwicklung Verbrennung Alternativenergie	D	1	0	F	T
1	Marthello Easy Wear B.V.	MII creatieve marketing	NL	0	1	N	M
1	mediamixx GbR	Kompendium/Leitfaden Markteintrittshilfe für niederländische Unternehmen nach Deutschland	D	1	0	S	M
1	MedSpray	Begeleiding van Syntens, waar liggen de mogelijkheden	NL	0	1	L	T
1	MetafloW	Applicatiekennis laserberwerkingen voor muziekinstrument	NL	0	1	N	T
1	Metallbau Vos GmbH	Gewinnung von Neukunden in den Niederlanden	D	1	0	N	M
1	Molderings Haustechnik GmbH	Musteranlage Nahheizkraftwert	D	1	0	N	M
1	Morsink Interieurbouw	Strategie en innovatie	NL	0	1	S	T
1	NEM Energy Services B.V.	Toekomstige strategische keuzes	NL	0	1	S	O
1	NTP Milieu & Infra Enschede	Marketing/verkoop van "De aannemer als regiseur" naar SI	NL	0	1	N	O
1	Online website Management Nederland	strategie, samenwerking	NL	0	1	N	O
1	PartnerPlus GbR	Mediation im deutsch-niederländischen Wirtschaftraum	D	1	0	S	M
1	Poorthuis Industrial Services	Innovatie en participatie in pre-ipc	NL	0	1	S	T
1	proflora GmbH	Substitution von Glas- durch Bambusfasern	D	1	0	F	T
1	Quality On-Line B.V.	Organisatorische Innovaties/verbeteringen	NL	0	1	N	O
1	raiffeisen Steverland	Machbarkeitsstudie zu Dungcheck.com	D	1	0	F	M
1	R-Boats	Oriënterend octrooionderzoek eenhandige bediening spinnakers	NL	1	0	N	T
1	Robbers en Van den Hoogen B.V.	Innovatie en veranderingsvraagstuk	NL	1	0	F	T
1	Roelofs, H.B. grondverzet	Vinding	NL	0	1	N	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	Sanders Vleescentrale B.V.	Bedrijf wil vernieuwing doorvoeren in bedrijfsproces	NL	0	1	F	O
1	Schilderwerken Lenferink Heino B.V.	Ondersteuning bij Fosag IPC	NL	0	1	N	O
1	Schoonmaakbedrijf Adrie Reerink	Nieuw productidee/proto	NL	0	1	S	T
1	SL Biljartservice	Vinding/idee	NL	0	1	S	T
1	Soco Managementsystemen	Desk Research	NL	0	1	S	O
1	Stukadoorsbedrijf L.C. Verheul	Opbouw website	NL	0	1	N	T
1	Tebodin CCE	Innovatie weer op één!	NL	0	1	F	O
1	Telemetronics Biometry B.V.	Biocompatible materialen en batterijtechnologie	NL	1	0	N	T
1	Ter Maat Metselbedrijf B.V.	Gesprek over uitvindingen	NL	0	1	N	T
1	Thissen-Heenen Steuerberatung	NeDTax - Steuerportal D-NL	D	1	0	S	M
1	TIS Technische Informationssysteme GmbH		D	1	0	N	T
1	Triple M	Geschäftsidee Piratenkugel	D	0	1	F	T
1	Tuinte-TDO BV	Participatie in regionale innovatie projecten	NL	0	1	N	T
1	UseLab GmbH	Medizintechnik, Software Ergonomie-Check	D	0	1	L	M
1	van de Loo, Wilhelm, GmbH	Weiterentwicklung eines Giesswagens und Systematisierung der Martkeinführung in den niederländischen und deutschen Markt	D	1	0	N	T
1	Van der Linden Tuinontwerp en Advies	Innovatievoucher	NL	0	1	N	T
1	Van der Vechte Equipment Centre B.V.	Marktonderzoek en zo mogelijk herontwerp 'plantenspuit'	NL	1	0	N	T
1	Vario Lens	VarioLens-Schießbrille	D	0	1	L	M
1	Verhoeckx & Zn. Grooth. in Fr. & Champ. B.V.	Productontwikkeling	NL	1	0	F	T
1	Verzinkerij Twente B.V.	Verzilvering van de innovatievoucher	NL	0	1	N	T
1	Vetinal B.V.	Nieuw ICT concept	NL	0	1	N	O
1	Vivotec GmbH	Exportmarkt Niederlande	D	1	0	F	M
1	Vliegende Varkens Concept & Vormgeving	I&I vliegende varkens	NL	0	1	S	M
1	Weßling, Dr., Laboratorien GmbH	Markterschließung Niederlande	D	0	1	N	M
1	Willert Software Tools GmbH	Samenwerking en marktvergroting in Euregio	NL	0	1	N	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
1	Yalp	Adviesbrief: realisatie innovatietraject	NL	0	1	L	O
2	ALBA-Baving GmbH	Internationale Kommunale Reinigung & Facility Management (IKR &FM)	D	0	1	S	M
2	BV Scheepswerf en Machinefabriek Vahali	Entwicklung eines innovativen Binnenschiffahrttankers	NL	1	0	N	T
2	Clean Light	Entwicklung einer UV Gewacksschützmachine für Kartoffelkrankheit	NL	1	0	F	T
2	Constructiebedrijf Willems	Druckröhre	NL	1	0	N	T
2	Decora Food Products BV	Prozessenentwicklung tiefgefrorenstabile	NL	1	0	F	T
2	Dieter Fellerhof	Einblasdämmstoff auf Basis nachwachsender Rohstoffe	D	0	1	N	T
2	Drieskamp Techniek	Kompakter Traktor der Zukunft	NL	1	0	N	T
2	esb automations AG	Einführung von Machinendaterenlassungen bei NL	D	0	1	N	T
2	Ginaf	Anwendung von VML in Ginaf-Lastkraftwagen	NL	1	0	N	T
2	Heimann Fahrzeugbau GmbH & Co.KG	Ansenkbares Fahrzeug	D	0	1	N	T
2	Het Vleespannetje BV	Foodkonzept institutionele Markt Niederlande-Deutschland	NL	1	0	F	T
2	i.t.s. GmbH	Erstellung einer Marktstudie	D	1	0	S	T
2	Intracare BV	Entwicklung von Antibiotika-Ersatz für den deutschen Markt	NL	1	0	L	T
2	ISIS IC GmbH	Logicware-LAMP-Server zur Personenzählung	D	1	0	N	T
2	J.P. Havens Graanhandel NV	Premix-Produktionslinie	NL	1	0	F	T
2	Kamp Coating Groep	Pulverbeschichtungsstrasse der Zukunft	NL	1	0	N	T
2	Klaremelk BV	Kälbermilch mit flüssige Bestandteile	NL	1	0	F	T
2	KOS Spezialtüren	Entwicklung einer T30-RS-Schiebetür	D	1	0	N	T
2	Liutec GbR	Optimierung eines Rieselbetreaktor nach einer Chemostufe	D	0	1	N	T
2	Meier-Schultz Schweißtechnik Handels GmbH	Kontrolleinheit GFC (gas flow control)	D	1	0	N	T
2	Metallbau Vos GmbH	Gewinnung von Neukunden in den Niederlanden	D	1	0	N	M
2	Mulder Metaal BV	Pedfood/Pedfeed	NL	1	0	F	T
2	Pireco International BV	Pireco, deutscher Markt	NL	1	0	N	M
2	Raiffeisen Steverland e.G.	Machbarkeitsstudie zu Dungcheck.com	D	0	1	F	M
2	Raiffeisen Steverland e.G.	Online-PSM-Bestandsbuch	D	0	1	F	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
2	Saweco Mengvoeders BV	Gesundes Fleisch	NL	1	0	F	M
2	Uniqfill Air BV	Filter Plus System	NL	1	0	N	M
2	Verhoeckx&zn	Innovatives Champignonprodukt auf der Basis frischer Champignons	NL	1	0	F	M
2	Wilhelm van de Loo GmbH	Weiterentwicklung eines Giesswagens und Systematisierung der Martkeinführung in den niederländischen und deutschen Markt	D	1	0	F	T
2	Wormkwekerij R. van Essen	Rotschlamm in neue Energie umsetzen	NL	1	0	S	T
3	Artebene GmbH	Aufbau des Vertriebs NL	D	0	1	N	T
3	Bercker Graphischer Betrieb GmbH	Integriertes Buchproductionssystems	D	1	0	N	T
3	Bercker Graphischer Betrieb GmbH	Integriertes Buchproductionssystems	D	1	0	N	M
3	Citrex Nederland BV	Vermarktung Dipper	NL	0	1	F	T
3	Constructiebedrijf Willems	Druckröhre	NL	1	0	N	T
3	Coöperatie Agruniek U.A.	Vermarktung OptiFit	NL	1	0	F	T
3	Coöperatie Agruniek U.A.	Nachhaltige Landwirtschaftskette	NL	1	0	F	T
3	crashtest.service.com	Prüfung und Optimierung der IT-Struktur der crashtest.service.com	D	0	1	N	T
3	Drieskamp Techniek	Kompakter Traktor der Zukunft	NL	1	0	N	T
3	esb automations AG	Einführung eines Zeitwirtschaftssystems in den NL-Markt	D	0	1	S	O
3	Gereedschappenfabriek Van den Brink BV	Kunststoffbügel-Maschine	NL	1	0	N	T
3	Ginaf Service BV	Umsetzung und Vermarktung von VML in Ginaf-Lastkrafwagen	NL	1	0	N	T
3	Handelsonderneming H. Trienekens B.V.	Vermarktung des Magic Tyre	NL	1	0	N	T
3	Het Vleespannetje BV	Foodkonzept institutionele Markt Niederlande-Deutschland	NL	1	0	F	T
3	Holland Food Service Vers-Panklaar BV	Portion Pack Concept	NL	1	0	F	M
3	Hygear BV	Vermarkten von Wasserstoffreformersysteme in den Markt für industrielles Protzesgas	NL	1	0	N	M
3	IKS international	Vermarktung und Wartung von High-End Labormessgeräte (HEMA)	NL	1	0	N	M
3	Intracare BV	Einführung Nahrungsergänzung für den deutschen Markt	NL	1	0	F	T
3	ISIS IC GmbH	Logicware-LAMP-Server zur Personenzählung	D	1	0	N	T
3	ISIS IC GmbH	Einführung Presto - Schüleranwesenheitserfassung	D	1	0	N	T
3	Kick-Point GmbH	Entwicklung und Markteinführung von Sporttoren	D	0	1	N	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
3	Landhoeve streekproducten BV	Leidenschaft für regionale Produkte	NL	0	1	F	M
3	Liutec GbR	Optimierung eines Rieselbetreaktor nach einer Chemostufe	D	0	1	N	T
3	Matrix Software B.V.	Einführung eines neuen Softwareprogramms MatrixKozijn-Kunststof	NL	1	0	N	T
3	Neuteboom Koffiebranders BV	Bake-off Kaffee im Supermarkt	NL	0	1	F	M
3	PartnerPlus	Mediation im deutsch-niederländischen Wirtschaftraum	D	1	0	S	O
3	Pireco Productie BV	Pireco Deutscher Markt	NL	1	0	N	M
3	Prinzen Machinebouw BV	Vollautomatischer Palettenentstapler für Kunststoff-Eiertrays	NL	1	0	F	T
3	Profish VOF	Markeinführung von verabeiteten Fisch für den deutschen Einzelhandel (Fischwurst)	NL	1	0	F	T
3	Steuerkanzlei Thissen & Heenen	NeD Tax	D	1	0	S	M
3	TRM	Realiserung Mixed Buffer Concept	NL	1	0	N	M
3	TRM	Vermarktung Mixed Buffer Concept	NL	1	0	N	M
3	TSR Holland Groep B.V.	EPS Kompakt Prozess	NL	0	1	N	T
3	Uniqfill Air BV	Filter Plus System	NL	1	0	N	M
3	Van der Zee Vlees BV	Geschmackerlebnis mit Fleisch und Schokolade	NL	1	0	F	M
3	Vario Lens	Variable Schießbrille	D	0	1	N	T
3	Verdict Systems B.V.	Verdict	NL	1	0	F	T
3	Vetinal BV/Sectolin	On-line Apotheke für Tierartz und Pferdeliebhaber	NL	0	1	L	M
3	Vitomega	Markteinführung Vitomega Schweinefleisch	NL	0	1	F	M
3	Vivotec GmbH	Marktaufbau Benelux (Marketing und Vertriebsstrategie)	D	1	0	F	M
3	Vleeswarenfabriek Henri van de Bilt bv	Markteinführung Kinderprodukte	NL	1	0	N	M
3	Wilhelm van de Loo GmbH	Weiterentwicklung eines Giesswagens und Systematisierung der Martkeinführung in den niederländischen und deutschen Markt	D	1	0	F	T
3	Xpiration	Vermarktung der XP Boarding Chair	NL	1	0	N	T
4	Beukelaar Diervoeders/Campilobactor	Reductie Campylobacter besmetting bij vleeskuikens door middel van voeding	NL	1	1	F	T
4	P.C. van Tuijl Kesteren BV	Deptameat: Studie nach und Entwickeling von Detektions- und Trennungsverfahren	NL	6	0	F	T
4	Raifaissen.com	Entwicklung einer Methode für Online Slachtanmeldungen	D	2	0	F	O
4	Vrisima BV/Stex	Stex: Markt Opportunities for hemp based fabrics	NL	3	1	N	T

Step	Name Applicant	Name Projekt	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovation Type
4	W. Kosse & Co BV/Vitomega	Vitomega, gesunde Nahrung für Schweine	NL	1	2	F	T
4	Wisensys	Wisensys, drahtloser Sensortechnik in der Agro-Food-Kette	NL	0	2	F	M
5	Ceradis/ Gewas MVBP	Lignosulfate für "crop protectants"	NL	1	1	F	T
5	Cup2move	New packaging concept for convienience and single use	NL	2	0	F	T
5	P.C. van Tuijl Kesteren BV/Depacmeat	Umsetzung der Trennungsverfahren für Plasticclips und Fleisch enthaltende Producte in Brot- und Backwaren	NL	6	0	F	T
5	Raifaissen.com/Futtermonitoring	Entwicklung einer überbetrieblichen Online-Futtermonitoring-Methode	D	2	0	F	O
5	Raiffeisen Raesfeld-Kirchhellen e.G.	Online Pflanzenschutz Bestandsbuches	D	2	0	F	T

Bijlage 2

Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer …

Bijlage 3

Lijst NACE codes (19 december 2005)

DA.15.00 - Manufacture of food products and beverages
DA.15.10 - Production, processing and preserving of meat and meat products
DA.15.11 - Production and preserving of meat
DA.15.12 - Production and preserving of poultrymeat
DA.15.13 - Production of meat and poultrymeat products
DA.15.20 - Processing and preserving of fish and fish products
DA.15.30 - Processing and preserving of fruit and vegetables
DA.15.31 - Processing and preserving of potatoes
DA.15.32 - Manufacture of fruit and vegetable juice
DA.15.33 - Processing and preserving of fruit and vegetables n.e.c.
DA.15.40 - Manufacture of vegetable and animal oils and fats
DA.15.41 - Manufacture of crude oils and fats
DA.15.42 - Manufacture of refined oils and fats
DA.15.43 - Manufacture of margarine and similar edible fats
DA.15.50 - Manufacture of dairy products
DA.15.51 - Operation of dairies and cheese making
DA.15.52 - Manufacture of ice cream
DA.15.60 - Manufacture of grain mill products, starches and starch products
DA.15.61 - Manufacture of grain mill products
DA.15.62 - Manufacture of starches and starch products
DA.15.70 - Manufacture of prepared animal feeds
DA.15.71 - Manufacture of prepared feeds for farm animals
DA.15.72 - Manufacture of prepared pet foods
DA.15.80 - Manufacture of other food products
DA.15.81 - Manufacture of bread; manufacture of fresh pastry goods and cakes
DA.15.82 - Manufacture of rusks and biscuits; manufacture of preserved pastry goods and cakes
DA.15.83 - Manufacture of sugar
DA.15.84 - Manufacture of cocoa; chocolate and sugar confectionery
DA.15.85 - Manufacture of macaroni, noodles, couscous and similar farinaceous products
DA.15.86 - Processing of tea and coffee
DA.15.87 - Manufacture of condiments and seasonings
DA.15.88 - Manufacture of homogenized food preparations and dietetic food
DA.15.89 - Manufacture of other food products n.e.c.
DA.15.90 - Manufacture of beverages
DA.15.91 - Manufacture of distilled potable alcoholic beverages
DA.15.92 - Production of ethyl alcohol from fermented materials
DA.15.93 - Manufacture of wines
DA.15.94 - Manufacture of cider and other fruit wines
DA.15.95 - Manufacture of other non-distilled fermented beverages
DA.15.96 - Manufacture of beer
DA.15.97 - Manufacture of malt
DA.15.98 - Production of mineral waters and soft drinks
DA.16.00 - Manufacture of tobacco products
DB.0.00 - Manufacture of textiles and textile products
DB.17.00 - Manufacture of textiles
DB.17.10 - Preparation and spinning of textile fibres
DB.17.11 - Preparation and spinning of cotton-type fibres
DB.17.12 - Preparation and spinning of woollen-type fibres
DB.17.13 - Preparation and spinning of worsted-type fibres
DB.17.14 - Preparation and spinning of flax-type fibres
DB.17.15 - Throwing and preparation of silk, including from noils, and throwing and texturing of synthetic or artificial filament yarns
DB.17.16 - Manufacture of sewing threads
DB.17.17 - Preparation and spinning of other textile fibres
DB.17.20 - Textile weaving
DB.17.21 - Cotton-type weaving
DB.17.22 - Woollen-type weaving
DB.17.23 - Worsted-type weaving
DB.17.24 - Silk-type weaving
DB.17.25 - Other textile weaving
DB.17.30 - Finishing of textiles
DB.17.40 - Manufacture of made-up textile articles, except apparel
DB.17.50 - Manufacture of other textiles
DB.17.51 - Manufacture of carpets and rugs
DB.17.52 - Manufacture of cordage, rope, twine and netting
DB.17.53 - Manufacture of non-wovens and articles made from non-wovens, except apparel
DB.17.54 - Manufacture of other textiles n.e.c.
DB.17.60 - Manufacture of knitted and crocheted fabrics
DB.17.70 - Manufacture of knitted and crocheted articles
DB.17.71 - Manufacture of knitted and crocheted hosiery
DB.17.72 - Manufacture of knitted and crocheted pullovers, cardigans and similar articles
DB.18.00 - Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur
DB.18.10 - Manufacture of leather clothes
DB.18.20 - Manufacture of other wearing apparel and accessories
DB.18.21 - Manufacture of workwear
DB.18.22 - Manufacture of other outerwear
DB.18.23 - Manufacture of underwear
DB.18.24 - Manufacture of other wearing apparel and accessories n.e.c.
DB.18.30 - Dressing and dyeing of fur; manufacture of articles of fur
DC.0.00 - Manufacture of leather and leather products
DC.19.00 - Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear
DC.19.10 - Tanning and dressing of leather
DC.19.20 - Manufacture of luggage, handbags and the like, saddlery and harness
DC.19.30 - Manufacture of footwear
DD.0.00 - Manufacture of wood and wood products
DD.20.00 - Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
DD.20.10 - Sawmilling and planing of wood; impregnation of wood
DD.20.20 - Manufacture of veneer sheets; manufacture of plywood, laminboard, particle board, fibre board and other panels and boards
DD.20.30 - Manufacture of builders' carpentry and joinery
DD.20.40 - Manufacture of wooden containers
DD.20.50 - Manufacture of other products of wood; manufacture of articles of cork, straw and plaiting materials
DD.20.51 - Manufacture of other products of wood
DD.20.52 - Manufacture of articles of cork, straw and plaiting materials
DE.0.00 - Manufacture of pulp, paper and paper products; publishing and printing
DE.21.00 - Manufacture of pulp, paper and paper products
DE.21.10 - Manufacture of pulp, paper and paperboard
DE.21.11 - Manufacture of pulp
DE.21.12 - Manufacture of paper and paperboard
DE.21.20 - Manufacture of articles of paper and paperboard
DE.21.21 - Manufacture of corrugated paper and paperboard and of containers of paper and paperboard
DE.21.22 - Manufacture of household and sanitary goods and of toilet requisites
DE.21.23 - Manufacture of paper stationery
DE.21.24 - Manufacture of wallpaper
DE.21.25 - Manufacture of other articles of paper and paperboard n.e.c.
DE.22.00 - Publishing, printing and reproduction of recorded media
DE.22.10 - Publishing
DE.22.11 - Publishing of books
DE.22.12 - Publishing of newspapers
DE.22.13 - Publishing of journals and periodicals
DE.22.14 - Publishing of sound recordings
DE.22.15 - Other publishing
DE.22.20 - Printing and service activities related to printing

DE.22.21 - Printing of newspapers
DE.22.22 - Printing n.e.c.
DE.22.23 - Bookbinding
DE.22.24 - Pre-press activities
DE.22.25 - Ancillary activities related to printing
DE.22.30 - Reproduction of recorded media
DE.22.31 - Reproduction of sound recording
DE.22.32 - Reproduction of video recording
DE.22.33 - Reproduction of computer media
DG.0.00 - Manufacture of chemicals, chemical products and man-made fibres
DG.24.00 - Manufacture of chemicals and chemical products
DG.24.10 - Manufacture of basic chemicals
DG.24.11 - Manufacture of industrial gases
DG.24.12 - Manufacture of dyes and pigments
DG.24.13 - Manufacture of other inorganic basic chemicals
DG.24.14 - Manufacture of other organic basic chemicals
DG.24.15 - Manufacture of fertilizers and nitrogen compounds
DG.24.16 - Manufacture of plastics in primary forms
DG.24.17 - Manufacture of synthetic rubber in primary forms
DG.24.20 - Manufacture of pesticides and other agro-chemical products
DG.24.30 - Manufacture of paints, varnishes and similar coatings, printing ink and mastics
DG.24.40 - Manufacture of pharmaceuticals, medicinal chemicals and botanical products
DG.24.41 - Manufacture of basic pharmaceutical products
DG.24.42 - Manufacture of pharmaceutical preparations
DG.24.50 - Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations
DG.24.51 - Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations
DG.24.52 - Manufacture of perfumes and toilet preparations
DG.24.60 - Manufacture of other chemical products
DG.24.61 - Manufacture of explosives
DG.24.62 - Manufacture of glues and gelatines
DG.24.63 - Manufacture of essential oils
DG.24.64 - Manufacture of photographic chemical material
DG.24.65 - Manufacture of prepared unrecorded media
DG.24.66 - Manufacture of other chemical products n.e.c.
DG.24.70 - Manufacture of man-made fibres
DH.0.00 - Manufacture of rubber and plastic products
DH.25.00 - Manufacture of rubber and plastic products
DH.25.10 - Manufacture of rubber products
DH.25.11 - Manufacture of rubber tyres and tubes
DH.25.12 - Retreading and rebuilding of rubber tyres
DH.25.13 - Manufacture of other rubber products
DH.25.20 - Manufacture of plastic products
DH.25.21 - Manufacture of plastic plates, sheets, tubes and profiles
DH.25.22 - Manufacture of plastic packing goods
DH.25.23 - Manufacture of builders' ware of plastic
DH.25.24 - Manufacture of other plastic products
DI.0.00 - Manufacture of other non-metallic mineral products
DI.26.00 - Manufacture of other non-metallic mineral products
DI.26.10 - Manufacture of glass and glass products
DI.26.11 - Manufacture of flat glass
DI.26.12 - Shaping and processing of flat glass
DI.26.13 - Manufacture of hollow glass
DI.26.14 - Manufacture of glass fibres
DI.26.15 - Manufacture and processing of other glass, including technical glassware
DI.26.20 - Manufacture of non-refractory ceramic goods other than for construction purposes; manufacture of refractory ceramic products
DI.26.21 - Manufacture of ceramic household and ornamental articles
DI.26.22 - Manufacture of ceramic sanitary fixtures
DI.26.23 - Manufacture of ceramic insulators and insulating fittings
DI.26.24 - Manufacture of other technical ceramic products
DI.26.25 - Manufacture of other ceramic products
DI.26.26 - Manufacture of refractory ceramic products
DI.26.30 - Manufacture of ceramic tiles and flags
DI.26.40 - Manufacture of bricks, tiles and construction products, in baked clay
DI.26.50 - Manufacture of cement, lime and plaster
DI.26.51 - Manufacture of cement
DI.26.52 - Manufacture of lime
DI.26.53 - Manufacture of plaster
DI.26.60 - Manufacture of articles of concrete, plaster and cement
DI.26.61 - Manufacture of concrete products for construction purposes
DI.26.62 - Manufacture of plaster products for construction purposes
DI.26.63 - Manufacture of ready-mixed concrete
DI.26.64 - Manufacture of mortars
DI.26.65 - Manufacture of fibre cement
DI.26.66 - Manufacture of other articles of concrete, plaster and cement
DI.26.70 - Cutting, shaping and finishing of ornamental and building stone
DI.26.80 - Manufacture of other non-metallic mineral products
DI.26.81 - Production of abrasive products
DI.26.82 - Manufacture of other non-metallic mineral products n.e.c.
DJ.0.00 - Manufacture of basic metals and fabricated metal products
DJ.27.00 - Manufacture of basic metals
DJ.27.10 - Manufacture of basic iron and steel and of ferro-alloys
DJ.27.20 - Manufacture of tubes
DJ.27.21 - Manufacture of cast iron tubes
DJ.27.22 - Manufacture of steel tubes
DJ.27.30 - Other first processing of iron and steel
DJ.27.31 - Cold drawing
DJ.27.32 - Cold rolling of narrow strip
DJ.27.33 - Cold forming or folding
DJ.27.34 - Wire drawing
DJ.27.40 - Manufacture of basic precious and non-ferrous metals
DJ.27.41 - Precious metals production
DJ.27.42 - Aluminium production
DJ.27.43 - Lead, zinc and tin production
DJ.27.44 - Copper production
DJ.27.45 - Other non-ferrous metal production
DJ.27.50 - Casting of metals
DJ.27.51 - Casting of iron
DJ.27.52 - Casting of steel
DJ.27.53 - Casting of light metals
DJ.27.54 - Casting of other non-ferrous metals
DJ.28.00 - Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
DJ.28.10 - Manufacture of structural metal products
DJ.28.11 - Manufacture of metal structures and parts of structures
DJ.28.12 - Manufacture of builders' carpentry and joinery of metal
DJ.28.20 - Manufacture of tanks, reservoirs and containers of metal; manufacture of central heating radiators and boilers
DJ.28.21 - Manufacture of tanks, reservoirs and containers of metal
DJ.28.22 - Manufacture of central heating radiators and boilers
DJ.28.30 - Manufacture of steam generators, except central heating hot water boilers
DJ.28.40 - Forging, pressing, stamping and roll forming of metal; powder metallurgy
DJ.28.50 - Treatment and coating of metals; general mechanical engineering
DJ.28.51 - Treatment and coating of metals
DJ.28.52 - General mechanical engineering
DJ.28.60 - Manufacture of cutlery, tools and general hardware
DJ.28.61 - Manufacture of cutlery
DJ.28.62 - Manufacture of tools
DJ.28.63 - Manufacture of locks and hinges
DJ.28.70 - Manufacture of other fabricated metal products
DJ.28.71 - Manufacture of steel drums and similar containers
DJ.28.72 - Manufacture of light metal packaging
DJ.28.73 - Manufacture of wire products
DJ.28.74 - Manufacture of fasteners, screw machine products, chain and springs
DJ.28.75 - Manufacture of other fabricated metal products n.e.c.
DK.0.00 - Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
DK.29.00 - Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
DK.29.10 - Manufacture of machinery for the production and use of mechanical power, except aircraft, vehicle and cycle engines
DK.29.11 - Manufacture of engines and turbines, except aircraft, vehicle and cycle engines
DK.29.12 - Manufacture of pumps and compressors
DK.29.13 - Manufacture of taps and valves
DK.29.14 - Manufacture of bearings, gears, gearing and driving elements
DK.29.20 - Manufacture of other general purpose machinery
DK.29.21 - Manufacture of furnaces and furnace burners
DK.29.22 - Manufacture of lifting and handling equipment
DK.29.23 - Manufacture of non-domestic cooling and ventilation equipment
DK.29.24 - Manufacture of other general purpose machinery n.e.c.
DK.29.30 - Manufacture of agricultural and forestry machinery
DK.29.31 - Manufacture of agricultural tractors
DK.29.32 - Manufacture of other agricultural and forestry machinery
DK.29.40 - Manufacture of machine tools

DK.29.41 - Manufacture of portable hand held power tools
DK.29.42 - Manufacture of other metalworking machine tools
DK.29.43 - Manufacture of other machine tools n.e.c.
DK.29.50 - Manufacture of other special purpose machinery
DK.29.51 - Manufacture of machinery for metallurgy
DK.29.52 - Manufacture of machinery for mining, quarrying and construction
DK.29.53 - Manufacture of machinery for food, beverage and tobacco processing
DK.29.54 - Manufacture of machinery for textile, apparel and leather production
DK.29.55 - Manufacture of machinery for paper and paperboard production
DK.29.56 - Manufacture of other special purpose machinery n.e.c.
DK.29.60 - Manufacture of weapons and ammunition
DK.29.70 - Manufacture of domestic appliances n.e.c.
DK.29.71 - Manufacture of electric domestic appliances
DK.29.72 - Manufacture of non-electric domestic appliances
DL.0.00 - Manufacture of electrical and optical equipment
DL.30.00 - Manufacture of office machinery and computers
DL.30.01 - Manufacture of office machinery
DL.30.02 - Manufacture of computers and other information processing equipment
DL.31.00 - Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.
DL.31.10 - Manufacture of electric motors, generators and transformers
DL.31.20 - Manufacture of electricity distribution and control apparatus
DL.31.30 - Manufacture of insulated wire and cable
DL.31.40 - Manufacture of accumulators, primary cells and primary batteries
DL.31.50 - Manufacture of lighting equipment and electric lamps
DL.31.60 - Manufacture of electrical equipment n.e.c.
DL.31.61 - Manufacture of electrical equipment for engines and vehicles n.e.c.
DL.31.62 - Manufacture of other electrical equipment n.e.c.
DL.32.00 - Manufacture of radio, television and communication equipment and apparatus
DL.32.10 - Manufacture of electronic valves and tubes and other electronic components
DL.32.20 - Manufacture of television and radio transmitters and apparatus for line telephony and line telegraphy
DL.32.30 - Manufacture of television and radio receivers, sound or video recording or reproducing apparatus and associated goods
DL.33.00 - Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks
DL.33.10 - Manufacture of medical and surgical equipment and orthopaedic appliances
DL.33.20 - Manufacture of instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, except industrial process control equipment
DL.33.30 - Manufacture of industrial process control equipment
DL.33.40 - Manufacture of optical instruments and photographic equipment
DL.33.50 - Manufacture of watches and clocks
DM.0.00 - Manufacture of transport equipment
DM.34.00 - Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
DM.34.10 - Manufacture of motor vehicles
DM.34.20 - Manufacture of bodies (coachwork) for motor vehicles; manufacture of trailers and semi-trailers
DM.34.30 - Manufacture of parts and accessories for motor vehicles and their engines
DM.35.00 - Manufacture of other transport equipment
DM.35.10 - Building and repairing of ships and boats
DM.35.11 - Building and repairing of ships
DM.35.12 - Building and repairing of pleasure and sporting boats
DM.35.20 - Manufacture of railway and tramway locomotives and rolling stock
DM.35.30 - Manufacture of aircraft and spacecraft
DM.35.40 - Manufacture of motorcycles and bicycles
DM.35.41 - Manufacture of motorcycles
DM.35.42 - Manufacture of bicycles
DM.35.43 - Manufacture of invalid carriages
DM.35.50 - Manufacture of other transport equipment n.e.c.
DN.0.00 - Manufacturing n.e.c.
DN.36.00 - Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.
DN.36.10 - Manufacture of furniture
DN.36.11 - Manufacture of chairs and seats
DN.36.12 - Manufacture of other office and shop furniture
DN.36.13 - Manufacture of other kitchen furniture
DN.36.14 - Manufacture of other furniture
DN.36.15 - Manufacture of mattresses
DN.36.20 - Manufacture of jewellery and related articles
DN.36.21 - Striking of coins
DN.36.22 - Manufacture of jewellery and related articles n.e.c.
DN.36.30 - Manufacture of musical instruments
DN.36.40 - Manufacture of sports goods
DN.36.50 - Manufacture of games and toys
DN.36.60 - Miscellaneous manufacturing n.e.c.
DN.36.61 - Manufacture of imitation jewellery
DN.36.62 - Manufacture of brooms and brushes
DN.36.63 - Other manufacturing n.e.c.
DN.37.00 - Recycling
DN.37.10 - Recycling of metal waste and scrap
DN.37.20 - Recycling of non-metal waste and scrap
G .51.00 - Wholesale trade and commission trade, except of motor vehicles and motorcycles
G .51.10 - Wholesale on a fee or contract basis
G .51.11 - Agents involved in the sale of agricultural raw materials, live animals, textile raw materials and semi-finished goods
G .51.12 - Agents involved in the sale of fuels, ores, metals and industrial chemicals
G .51.13 - Agents involved in the sale of timber and building materials
G .51.14 - Agents involved in the sale of machinery, industrial equipment, ships and aircraft
G .51.15 - Agents involved in the sale of furniture, household goods, hardware and ironmongery
G .51.16 - Agents involved in the sale of textiles, clothing, footwear and leather goods
G .51.17 - Agents involved in the sale of food, beverages and tobacco
G .51.18 - Agents specializing in the sale of particular products or ranges of products n.e.c.
G .51.19 - Agents involved in the sale of a variety of goods
G .51.20 - Wholesale of agricultural raw materials and live animals
G .51.21 - Wholesale of grain, seeds and animal feeds
G .51.22 - Wholesale of flowers and plants
G .51.23 - Wholesale of live animals
G .51.24 - Wholesale of hides, skins and leather
G .51.25 - Wholesale of unmanufactured tobacco
G .51.30 - Wholesale of food, beverages and tobacco
G .51.31 - Wholesale of fruit and vegetables
G .51.32 - Wholesale of meat and meat products
G .51.33 - Wholesale of dairy produce, eggs and edible oils and fats
G .51.34 - Wholesale of alcoholic and other beverages
G .51.35 - Wholesale of tobacco products
G .51.36 - Wholesale of sugar and chocolate and sugar confectionery
G .51.37 - Wholesale of coffee, tea, cocoa and spices
G .51.38 - Wholesale of other food, including fish, crustaceans and molluscs
G .51.39 - Non-specialized wholesale of food, beverages and tobacco
G .51.40 - Wholesale of household goods
G .51.41 - Wholesale of textiles
G .51.42 - Wholesale of clothing and footwear
G .51.43 - Wholesale of electrical household appliances (unit F1) and radio and television goods
G .51.44 - Wholesale of china and glassware, wallpaper and cleaning materials
G .51.45 - Wholesale of perfume and cosmetics
G .51.46 - Wholesale of pharmaceutical goods
G .51.47 - Wholesale of other household goods
G .51.50 - Wholesale of non-agricultural intermediate products, waste and scrap
G .51.51 - Wholesale of solid, liquid and gaseous fuels and related products
G .51.52 - Wholesale of metals and metal ores
G .51.53 - Wholesale of wood, construction materials and sanitary equipment
G .51.54 - Wholesale of hardware, plumbing and heating equipment and supplies
G .51.55 - Wholesale of chemical products
G .51.56 - Wholesale of other intermediate products
G .51.57 - Wholesale of waste and scrap
G .51.80 - Wholesale of machinery, equipment and supplies
G .51.81 - Wholesale of machine tools
G .51.82 - Wholesale of mining, construction and civil engineering machinery
G .51.83 - Wholesale of machinery for the textile industry and of sewing and knitting machines
G .51.84 - Wholesale of computers, computer peripheral equipment and software

G .51.85 - Wholesale of other office machinery and equipment
G .51.86 - Wholesale of other electronic parts and equipment
G .51.87 - Wholesale of other machinery for use in industry, trade and navigation
G .51.88 - Wholesale of agricultural machinery and accessories and implements, including tractors
G .51.90 - Other wholesale
I .0.00 - Transport, storage and communication
I .60.00 - Land transport; transport via pipelines
I .60.10 - Transport via railways
I .60.20 - Other land transport
I .60.24 - Freight transport by road
I .60.30 - Transport via pipelines
I .61.00 - Water transport
I .61.10 - Sea and coastal water transport
I .61.20 - Inland water transport
I .62.00 - Air transport
I .62.10 - Scheduled air transport
I .62.20 - Non-scheduled air transport
I .63.00 - Supporting and auxiliary transport activities; activities of travel agencies
I .63.10 - Cargo handling and storage
I .63.11 - Cargo handling
I .63.12 - Storage and warehousing
I .63.20 - Other supporting transport activities
I .63.21 - Other supporting land transport activities
I .63.22 - Other supporting water transport activities
I .63.23 - Other supporting air transport activities
I .63.30 - Activities of travel agencies and tour operators; tourist assistance activities n.e.c.
I .63.40 - Activities of other transport agencies
I .64.00 - Post and telecommunications
I .64.10 - Post and courier activities
I .64.11 - National post activities
I .64.12 - Courier activities other than national post activities
I .64.20 - Telecommunications
K .71.00 - Renting of machinery and equipment without operator and of personal and household goods
K .71.10 - Renting of automobiles
K .71.20 - Renting of other transport equipment
K .71.21 - Renting of other land transport equipment
K .71.22 - Renting of water transport equipment
K .71.23 - Renting of air transport equipment
K .71.30 - Renting of other machinery and equipment
K .71.31 - Renting of agricultural machinery and equipment
K .71.32 - Renting of construction and civil engineering machinery and equipment
K .71.33 - Renting of office machinery and equipment, including computers
K .71.34 - Renting of other machinery and equipment n.e.c.
K .72.00 - Computer and related activities
K .72.10 - Hardware consultancy
K .72.20 - Software consultancy and supply
K .72.21 - Publishing of software
K .72.22 - Other software consultancy and supply
K .72.30 - Data processing
K .72.40 - Database activities
K .72.50 - Maintenance and repair of office, accounting and computing machinery
K .72.60 - Other computer related activities
K .73.00 - Research and development
K .73.10 - Research and experimental development on natural sciences and engineering
K .73.20 - Research and experimental development on social sciences and humanities
K .74.00 - Other business activities
K .74.13 - Market research and public opinion polling
K .74.14 - Business and management consultancy activities
K .74.15 - Management activities of holding companies
K .74.20 - Architectural and engineering activities and related technical consultancy
K .74.30 - Technical testing and analysis
K .74.40 - Advertising
K .74.50 - Labour recruitment and provision of personnel
K .74.60 - Investigation and security activities
K .74.70 - Industrial cleaning
K .74.80 - Miscellaneous business activities n.e.c.
K .74.81 - Photographic activities
K .74.82 - Packaging activities
K .74.85 - Secretarial and translation activities
K .74.86 - Call centre activities
K .74.87 - Other business activities n.e.c.
O .90.00 - Sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities
O .90.01 - Collection and treatment of sewage
O .90.02 - Collection and treatment of other waste
O .90.03 - Sanitation, remediation and similar activities
O .92.10 - Motion picture and video activities
O .92.11 - Motion picture and video production
O .92.12 - Motion picture and video distribution
O .92.40 - News agency activities

Bijlage 4

Brochures Inspire & Innovate (Nederlands- en Duitstalig)

Bijlage 5

Flyers Inspire & Innovate

Bijlage 6

Persberichten

Nummer	Datum	Titel	N/D
1	13 maart 2006	Euregio programma Inspire & Innovate van start	N
2	24 mei 2006	Neues EU-Projekt fördert innovationen des Mittelstands	D
3	juni/juli 2006	Inspire & Innovate: Auftaktworkshop an FH Osnabrück zum derzeit größten Euregio-Projekt	D
4	25 augustus 2006	Inspire & Innovate helpt ondernemers innoveren	N
5	11 september 2006	Neue KMU-Förderung in der EUREGIO	D
6	19 juni 2007	Euregio-Förderprogramm „Inspire & Innovate (I&I)“	D
7	22 augustus 2007	Geen budget meer voor stappen 2 en 3	N
8	3 juli 2008	Inspire & Innovate helpt meer dan 150 ondernemers innoveren	N

Persbericht 1

PERSBERICHT

Arnhem, 13 maart 2006

Euregio programma Inspire & Innovate van start

Subsidie en kennisbundeling voor Food en Life Sciences MKB bedrijven

Het nieuwe Euregio programma Inspire & Innovate gaat van start. Midden en Klein Bedrijven (MKB) uit de sectoren Food en Life Sciences uit de Euregio Rijn-Waal en EUREGIO, krijgen de komende twee jaar ondersteuning bij innovaties in hun bedrijf.
De officiële aftrap van het project is op maandag 3 april in het WICC in Wageningen.

Naast diverse subsidieregelingen kunnen ondernemingen zich aansluiten bij (internationale) kennisclusters waarin kennis en ervaring is gebundeld. Door het samenbrengen van bedrijven en kennisinstellingen ontstaan nieuwe ideeën en kansen.

Kick-off
Tijdens de startbijeenkomst op 3 april is veel tijd ingeruimd om regionale ondernemers aan het woord te laten over hun wensen te inventariseren als het gaat om innovatie en behoefte aan specialistische kennis. Uit deze inventarisatie ontstaan mogelijk nieuwe onderzoeksprojecten en gezamenlijke innovatieprojecten die leiden tot nieuwe producten, markten en technologieën.

Subsidie en inhoudelijk advies
Tevens worden tijdens de kick-off de aanwezigen geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden van Inspire & Innovate. Zo kunnen ondernemers individueel subsidie krijgen voor het inhuren van extern advies voor het realiseren van hun innovaties. De bijeenkomst is van 14.00 tot 19.00 uur. Ondernemers zijn van harte welkom om hierbij aanwezig te zijn. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden voor de startbijeenkomst via www.inspireandinnovate.nl

Inspire & Innovate wordt gecoördineerd door Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV, Syntens, Zenit en de twee kennisinstellingen Wageningen Universiteit en Researchcentrum en de Fachhochschule Osnabrück.

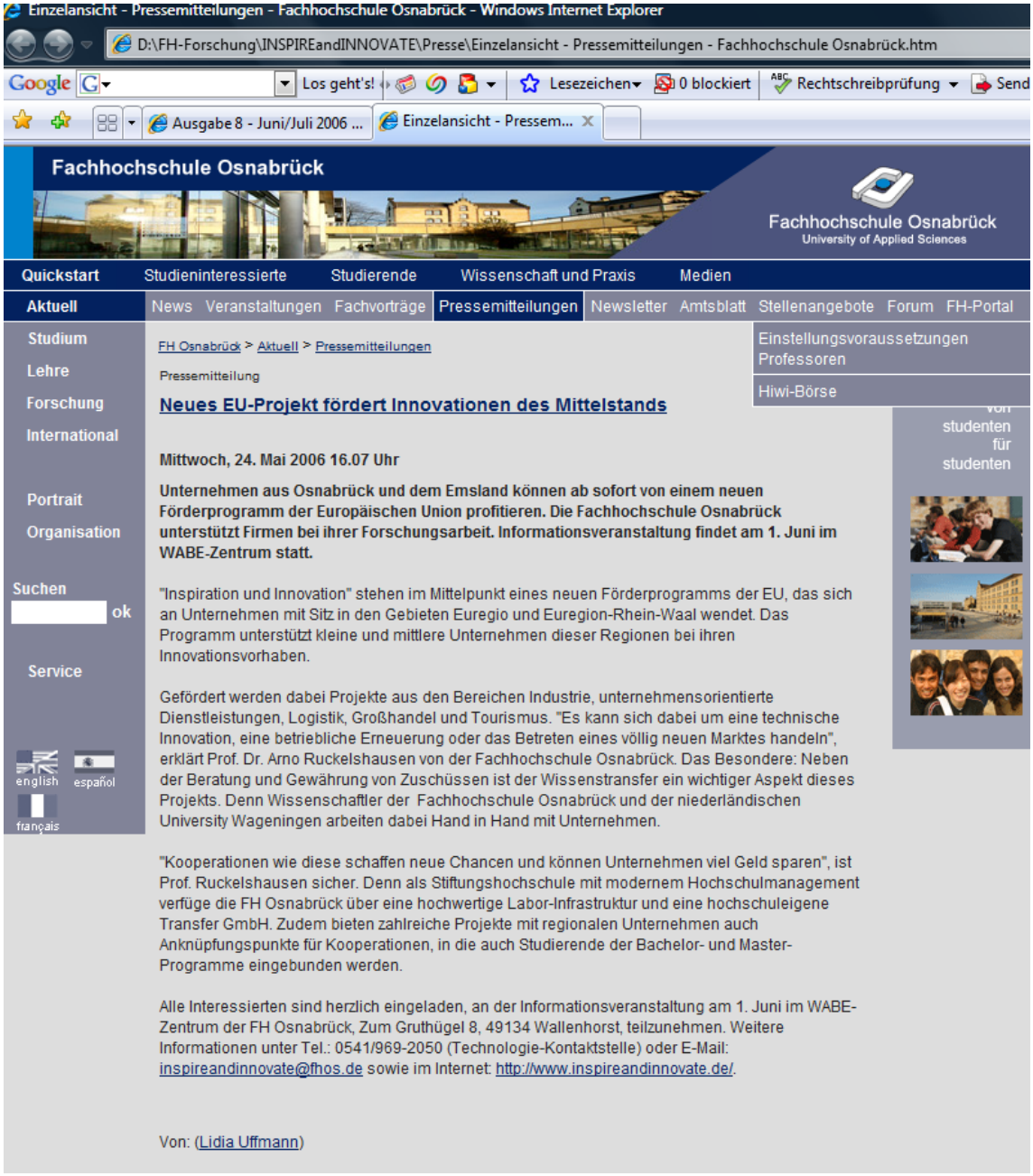
EINDE PERSBERICHT

Nadere informatie:

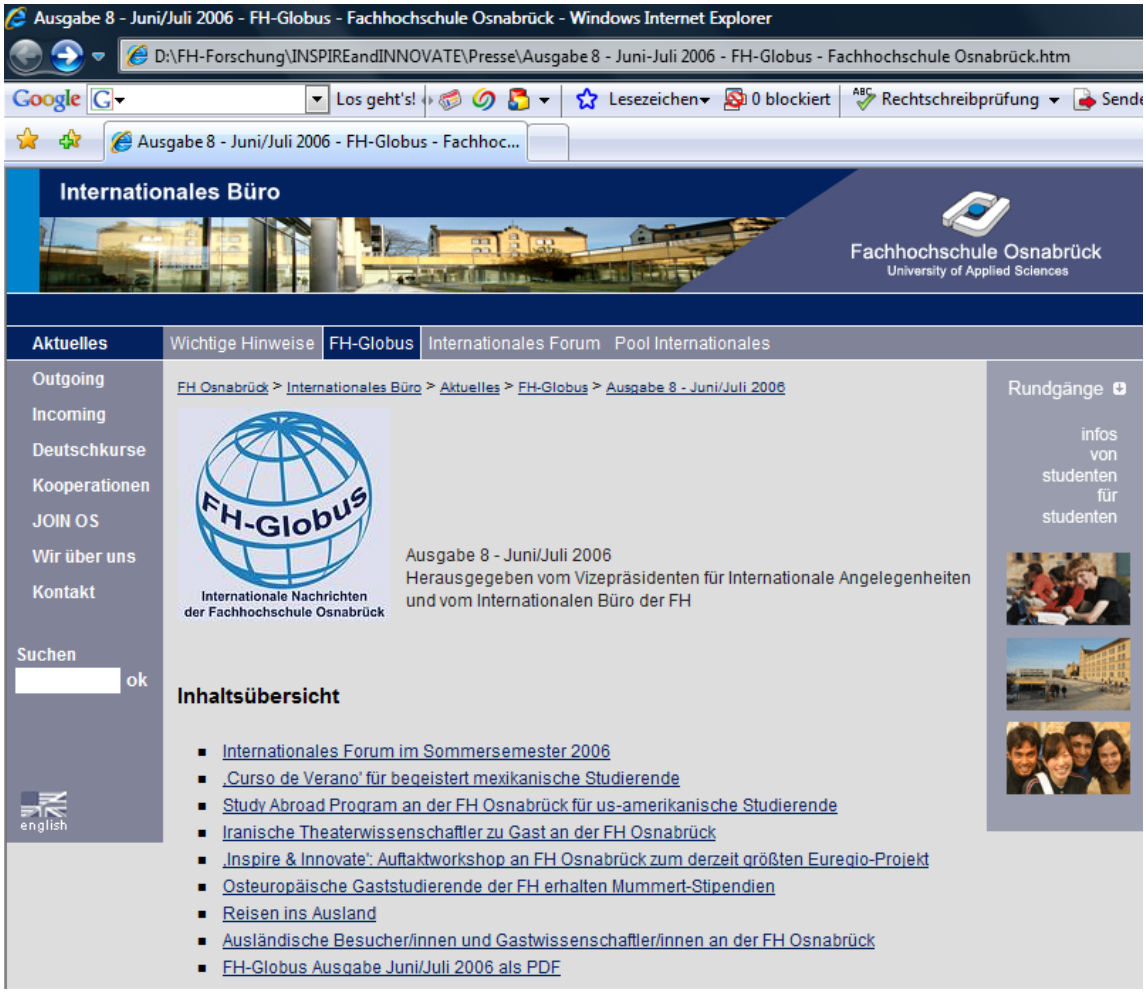
Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV
Audry Hoemakers
Marketing & Communicatie
T : 053 - 484 96 49
E : audry.hoemakers@oostnv.nl
I : www.oostnv.nl

www.inspireandinnovate.nl

Persbericht 2

Persbericht 3

‚Inspire & Innovate': Auftaktworkshop an FH Osnabrück zum derzeit größten Euregio-Projekt

In Kooperation mit der niederländischen Universität Wageningen unterstützt die FH Osnabrück kleine und mittlere Unternehmen der Euregio-Region und der Region Rhein-Waal bei der Umsetzung ihrer Innovationsvorhaben mit dem Schwerpunkt AgroFood. Zusammen mit der Technologie-Kontaktstelle wurde am 1. Juni 2006 im WABE-Zentrum der Auftaktworkshop durchgeführt, auf dem gemeinsam mit Unternehmensvertretern Ideen für Projekte gesammelt wurden.
Kontakt: Prof. Dr. Arno Ruckelshausen, a.ruckelshausen@fhos.de

Persbericht 4

Persbericht

Arnhem, 25 augustus 2006

Veel aanvragen voor innovatieondersteuning

INSPIRE & INNOVATE HELPT ONDERNEMERS INNOVEREN

Ondernemers in het Euregio-gebied zien weer toekomstkansen en willen innoveren. Dat blijkt uit het succes en de vele aanvragen die binnenkomen voor het Inspire & Innovate-project. Er zijn al ruim 50 aanvragen binnengekomen. Als al deze innovatieve-projecten doorgaan dan is de subsidiepot voor een groot deel leeg. MKB-bedrijven kunnen nog wel een beroep doen op het project als het gaat om een individueel adviestraject of clustering van kennis.

Begin dit jaar ging het project Inspire & Innovate van start. Het project is bedoeld voor MKB-bedrijven in de Euregio Rijn-Waal en de EUREGIO die inhoudelijke en financiële ondersteuning zoeken om hun innovatieplannen door te voeren. Dat die innovatieplannen er zijn blijkt wel uit het enthousiasme van de ondernemers. Op dit moment overstijgt het vraagbedrag van de aanvragers het beschikbare subsidiebudget. Dit houdt in dat er geen geld meer is voor financiële ondersteuning van nieuwe aanvragen.

Projectleider Tom Cornelissen van Oost NV: “We zijn positief verrast dat er zoveel innovatieve bedrijven in dit deel van Nederland gevestigd zijn, die bovendien ook bereid zijn op dit moment dit financiële risico te nemen. Een nieuwe weg inslaan kan niet zonder dat het personeel er van overtuigd is dat dit de goede weg is voor het bedrijf. Dit is bij de aanvragen het geval en daarom zijn we blij juist deze projecten te kunnen ondersteunen”.

Adviestraject
Naast de financiële ondersteuning zijn er nog voldoende andere uitdagingen en kansen voor ondernemers binnen het project. Zo is er de mogelijkheid tot het krijgen van ondersteuning op tal van gebieden door Syntens. De eerste stap is een adviesgesprek met de mensen van Syntens. Samen met de ondernemer worden de innovatieplannen in kaart gebracht op het gebied van technologie, organisatie en de markt. Vervolgens wordt de verdere invulling van het adviestraject bepaald. Dit kan bijvoorbeeld inhoudelijke ondersteuning zijn, waarbij het bedrijf samen met Syntens een innovatietraject doorloopt.

Clusteren van kennis
Inspire & Innovate ondersteunt ook clusters binnen de Food-sector die een haalbaarheidsonderzoek willen laten verrichten of gezamenlijk een R&D-traject willen opzetten. De eerste aanvragen hiervoor zijn inmiddels ontvangen. Hiervoor is, naast de technische innovatie, ook vooral de economische spin-off bij de MKB-bedrijven belangrijk. Ondernemers die besluiten samen te werken kunnen hiervoor gezamenlijk maximaal 100.000 euro subsidie krijgen.

Kennis vergaren
Om kennis te vergaren en om deze kennis daadwerkelijk om te zetten in nieuwe bedrijvigheid krijgen ondernemers die meedoen aan het Inspire & Innovate project workshops aangeboden. In deze workshops vervult Wageningen Universiteit een centrale rol door bijvoorbeeld workshops te organiseren rond vakinhoudelijke thema’s. Ook ondersteunt de universiteit de zogenoemde clusters.

Kijk voor meer informatie www.inspireandinnovate.nl. Geïnteresseerden kunnen hier ook hun vragen of opmerkingen kwijt.

Inspire & Innovate

Inspire & Innovate wordt gecoördineerd door Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV, Syntens, Zenit en twee kennisinstellingen: Wageningen Universiteit en Researchcentrum en de Fachhochschule Osnabrück.

- einde persbericht -

Nadere informatie:

Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV
Audry Hoemakers
Marketing & Communicatie
T : 053 - 484 96 49
E : audry.hoemakers@oostnv.nl
I : www.oostnv.nl

Persbericht 5
Pressetext

11. September 2006

Grenzüberschreitende Kooperationen und Unterstützung der Unternehmen bei Innovationen

Inspire & Innovate (I&I) unterstützt kleine und mittlere Unternehmen im Gebiet der Euregio Rhein-Waal und EUREGIO bei Innovationsvorhaben.

Es kann sich dabei um eine technische Innovation, eine betriebliche Erneuerung oder das Betreten eines völlig neuen Marktes handeln. Neben der Beratung und Gewährung von Zuschüssen zur Förderung grenzüberschreitender Innovations-Projekte wird auch die Zusammenarbeit mit niederländischen und deutschen Forschungseinrichtungen fördert.

Die ZENIT GmbH bietet im Rahmen des I&I-Projektes eine kostenfreie Beratung und Hilfe bei der Realisierung von Innovationen für klein und mittelständische Unternehmen an. Die Unterstützung der Unternehmen reicht von der kostenfreien Erstberatung über finanzielle Zuschüsse zur tatsächliche Umsetzung oder Vermarktung des innovativen Projektes bis hin zur Förderung von F&E-Projekten mit Hochschulen.

Teilnahmeberechtigt sind kleine und mittlere Unternehmen aus folgenden Bereichen:

- Industrie
- Großhandel
- Logistik
- unternehmensorientierte Dienstleistungen

Ein besonderer Schwerpunkt liegt in der Unterstützung von Projekten aus dem Themenbereich Ernährung und Life Science.

Ansprechpartner

Werner Pfeifenroth, ZENIT GmbH
Tel. 0208/30004-48
www.inspireandinnovate.de

Persbericht 6

Euregio-Förderprogramm „Inspire & Innovate (I&I)“

Für kleine und mittlere Unternehmen im Gebiet der Euregio Rhein-Waal und der EUREGIO (Gronau) stehen weiterhin Fördermittel und Expertenunterstützung zur Verfügung, um notwendige und lang geplante Innovationen auf den Weg zu bringen! Dabei ist es offen, ob es sich um neue Produkte oder Verfahren, neue organisatorische Ansätze oder die Erschließung neuer Märkte handelt.
Voraussetzung ist, dass Unternehmen mit Ihrer Innovation das Ziel haben, grenzüberschreitend zu den Niederlanden aktiv zu werden.
Für die Einschaltung externer ***Berater***, welche von den Unternehmen beauftragt werden, mit Marktstudien und weiteren Beratungsleistungen Firmenaktivitäten in den Niederlanden aufzubauen bzw. Produkte auf den niederländischen Markt zu bringen, werden 50% der Beratungskosten, maximal jedoch 20.000 EUR aus dem „Inspire & Innovate“-Programm als Zuschuss finanziert.
Darüber hinaus ist es im Program „I & I“ erstmals möglich, für grenzüberschreitende Markterschließung Richtung Niederlande einen Finanzzuschuss zu erhalten. Der Zuschuss wird allerdings nicht direkt an die antragstellenden Unternehmen für deren eigene Aktivitäten gewährt, sondern dient ausschließlich zur Bezahlung der Leistungen externer Dienstleister, die diese im Kundenauftrag erbringen (z.B. die Erstellung von Werbebroschüren, Internetauftriften, etc.)! Die mögliche Zuschusshöhe beträgt 30% der Dienstleistungskosten, maximal jedoch 20.000 EUR.
Dies sind die beiden wichtigsten Bereiche aus insgesamt fünf verschiedenen Projekttypen, die für Unternehmen aus den genannten Euregio-Regionen interessante Möglichkeiten eröffnen.
Wichtig: Eine Einreichung von Anträgen ist letztmals am 31.10.2007 möglich. Nach diesem Termin wird das Programm „„Inspire & Innovate“ geschlossen. Beantragte Projekte müssen dann bis zum 31.12.2007 sowohl inhaltlich als auch finanziell abgewickelt worden sein.
Weitere Details finden Sie im Internet unter http://www.zenit.de/d/finanzierung/euregio/ .

Ansprechpartner:
Dr. Karsten W. Lemke
ZENIT GmbH
Bismarckstr. 28
45470 Mülheim an der Ruhr
Tel.: 0208/30004-27
e-Mail: le@zenit.de

Persbericht 7
Arnhem, 22 augustus 2007

Veel aanvragen voor innovatieondersteuning

GEEN BUDGET MEER VOOR STAPPEN 2 TOT EN MET 5

Ondernemers in het Euregio-gebied zien weer toekomstkansen en willen innoveren. Dat blijkt uit het succes en de vele aanvragen die binnenkomen voor het Inspire & Innovate-project. Er zijn al ruim 80 aanvragen van zowel Nederlandse als Duitse bedrijven binnengekomen. De subsidiepot is nu dan ook leeg. MKB-bedrijven kunnen nog wel een beroep doen op het project als het gaat om een individueel adviestraject.

Begin 2006 ging het project Inspire & Innovate van start. Het project is bedoeld voor MKB-bedrijven in de Euregio Rijn-Waal en de EUREGIO die inhoudelijke en financiële ondersteuning zoeken om hun innovatieplannen door te voeren. Dat die innovatieplannen er zijn blijkt wel uit het enthousiasme van de ondernemers. Op dit moment overstijgt het vraagbedrag van de aanvragers het beschikbare subsidiebudget. Dit houdt in dat er geen geld meer is voor financiële ondersteuning van nieuwe aanvragen. Dit project loopt af op 31 december 2007. Op dit moment is er nog geen zicht op een vervolgproject.

Inspire & Innovate ondersteunt ook clusters binnen de Food-sector die een haalbaarheidsonderzoek willen laten verrichten of gezamenlijk een R&D-traject willen opzetten. Ook dit onderdeel is erg succesvol gebleken: het budget voor dit onderdeel is nagenoeg vergeven.

Naast de financiële ondersteuning zijn er nog voldoende andere uitdagingen en kansen voor ondernemers binnen het project. Zo is er de mogelijkheid tot het krijgen van ondersteuning op tal van gebieden door Syntens. De eerste stap is een adviesgesprek met de mensen van Syntens. Samen met de ondernemer worden de innovatieplannen in kaart gebracht op het gebied van technologie, organisatie en de markt. Vervolgens wordt de verdere invulling van het adviestraject bepaald. Dit kan bijvoorbeeld inhoudelijke ondersteuning zijn, waarbij het bedrijf samen met Syntens een innovatietraject doorloopt.

Wilt u meer informatie over het project Inspire & Innovate? Neem dan contact op met Tom Cornelissen of Maaike Lugtenaar via telefoonnummer (026) 384 42 22 of via het contactformulier op deze website.

Persbericht 8

Persbericht

Arnhem, 3 juli 2008

INSPIRE & INNOVATE HELPT MEER DAN 150 ONDERNEMERS INNOVEREN

Nederlandse en Duitse ondernemers dichter bij elkaar

Ondernemers in het Euregio-gebied zien weer toekomstkansen en willen innoveren. Dat blijkt uit het grote aantal projecten dat is ondersteund vanuit Inspire & Innovate (I&I), het Nederlands – Duitse project voor innovatie in de voedingssector. Meer dan 150 ondernemingen in Nederland en Duitsland kregen hulp bij hun innovaties van I&I. Op 30 juni is I&I afgesloten.

Begin 2006 is het project Inspire & Innovate van start gegaan. Een project bedoeld voor MKB-bedrijven in de Euregio Rijn-Waal en de EUREGIO die inhoudelijke en financiële ondersteuning zochten om hun innovatieplannen door te voeren. Het enthousiasme van de ondernemers bleek groot. De vraag oversteeg het aanbod. In totaal hebben meer dan 150 ondernemers in Nederland en Duitsland gebruikgemaakt van deze ondersteuningsmogelijkheden. Een van hen is Maarten Waaijenberg (directeur Kamp Coating Ede BV): “Mede dankzij de subsidie kunnen we investeren in een high tech coattechniek waar we anders niet aan toe zouden komen.” Een andere I&I-deelnemer is Johan van Eerden (Prinzen BV) “Hiermee krijgen we de kans om ons voor het eerst met een nieuw product op de Nederlandse en Duitse markt te begeven.”

Internationale clusters

Een belangrijk onderdeel van het project bestond uit het bijeenbrengen van groepen van bedrijven en kennisinstellingen in internationale clusters. 25 bedrijven uit zowel Nederland als Duitsland hebben zich aangesloten bij clusters waarin kennis en ervaring werden gebundeld. Door het samenbrengen van bedrijven en kennisinstellingen zijn nieuwe contacten, ideeën en kansen ontstaan.

Innovaties

In het tweetalige boekje ‘Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…’ staat een korte samenvatting van de resultaten van de 80 projecten die de deelnemers hebben uitgevoerd. Enkele innovaties waarbij I&I heeft ondersteund zijn: een smaakbeleving met vlees en chocolade, een variabele schietbril, een visworst, een innovatieve binnenvaarttanker, UV-licht tegen aardappelziekte, een brandveilige schuifdeur, ecologisch verantwoorde bestrijdingsmiddelen en een methode om van hennep denim te maken.

Inspire & Innovate is gecoördineerd door Oost NV. Partners in het project zijn: Syntens, de Duitse organisatie Zenit, Wageningen Universiteit en Researchcentrum en de Fachhochschule Osnabrück. Kijk voor meer informatie op www.inspireandinnovate.nl.

Einde persbericht

Nadere informatie:

Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV (Oost NV)
Tom Cornelissen - projectleider Inspire & Innovate
T 026 384 42 22
E tom.cornelissen@oostv.nl
I www.inspireandinnovate.nl

Boekje ‘Inspire & Innovate, Grenzeloos innoveren smaakt naar meer…’ is gratis te verkrijgen via maaike.lugtenaar@oostnv.nl.

Bijlage 7

Nieuwsbrieven

Bijlage 8

Publicaties in de media

Nummer	Datum	Medium	Titel	N/D
1	9 januari 2006	Tectrum	Förderung für kleine und mittlere Unternehmen in der Euregio	D
2	11 maart 2006	Brabants dagblad, advertentie van ABAB	Kansen voor innovatieve ondernemers	N
3	Maart 2006	Gld.economie	Ondertussen…	N
4	Maart 2006	Subsidie Update, Subsidiefocus		N
5	April 2006	De Ondernemer	Innoveren met een helpende hand	N
6	5 mei 2006	Informationsdienst idw	Neues EU-Projekt fördert Innovationen des Mittelstands	D
7	Juni 2006	Netwerk	Technologische vondsten maken mkb concurrerend	N
8	juni 2006	Wirtschaft aktuell	Neues EU-Projekt für den Mittelstand	D
9	juni 2006	Destinet Infodienst	Euregio: Neues EU-Projekt fördert auch Innovationen des touristischen Mittelstande	D
10	Zomer 2006	Het Ondernemersbelang Wageningen, Ede, Rhenen, Veenendaal	Europese subsidies voor de sectoren food & life sciences	N
11	Najaar 2006	FPInfo nieuwsbrief Food Processing Initiative	Finanzierung und Beratung für Ihre Innovation – Neue KMU-Förderung in der EUREGIO	D
12	Najaar 2006	Typisch Almelo, zakelijk	Volop innovaties, zo blijkt uit vele aanvragen project Inspire & Innovate	N
13	2006	Puur Oost	Wel eens een robot een broodje zien eten?	N
14	11 januari 2007	NRZ	20.000 Euro für kleine Unternehmen	D
15	11 januari 2007	Osnabrücker Zeitung	Förderung von Innovationen im Kreishaus	D
16	12 januari 2007	NRZ	Zuschuss für Unternehmen	D
17	13 januari 2007	Niederrhein Nachrichten	WFG weist auf Fördertöpfe hin	D
18	16 januari 2007	Rheinische Post	Tipp der Kreis Klever WfG: Ein neuer Euregio-Topf	D
19	17 januari 2007	Rheinische Post	Geld für grenzüberschreitende Projekte	D
20	Voorjaar 2007	Wirtschaftsblatt Niederrhein Wirtschafsblatt Metropole Ruhr, Münsterland - Owl	Grenzelos fördern	N
21	Juni 2007	Artikel internetsite Kreis Wesel	Innovative kleine Unternehmen werden gefördert!	D
22	2007	jaarverslag Fachhochschule Osnabrück 2006	Fest verankert: Unsere Projekte für die Region	D
23	2007	Kennis bij de Buren, uitgave van Ministerie van Economische Zaken, voorbeelden succesvolle grensoverschrijdende projecten	Proces van idee naar product niet eenvoudig	N
24	?	?	I&I: hulp bij innovatieplannen	N
25	?	Forschungsbericht Fachhochschule Osnabrück 2006-2007	Inspire & Innovate: Euregio fördert internationale KMU-Kooperationen mit Hochschulen	D

Publicatie 1

Über das Tectrum | Angebot | Service | Kontakt

- Veranstaltungen
- Technologiestammtisch
- Veranstaltungskalender

Suche

Pressemitteilung

09.01.2006

Förderung für kleine und mittlere Unternehmen in der Euregio

Der Technologiestammtisch hat sich in Duisburg zu einer festen Größe entwickelt. Auch im neuen Jahr haben Sie an jedem zweiten Dienstag eines Monats im TECTRUM die Möglichkeit, in einem interessanten Impulsvortrag zu einem aktuellen Thema wichtige Neuigkeiten zu erfahren und neue Kontakte zu knüpfen oder vorhandene zu pflegen.

Gleich zu Beginn des Jahres möchten wir Ihnen ein neues und interessantes Förderprogramm vorstellen. Das von der EU und den Wirtschaftsministerien der Niederlande und des Landes Nordrhein-Westfalen getragene Förderprogramm Inspire & Innovate bietet kleinen und mittleren Unternehmen in den Euregios Rhein-Waal und Gronau inhaltliche und finanzielle Unterstützung, um innovative Vorhaben grenzüberschreitend zu realisieren.

Das Förderprogramm bietet vor allem für Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science, aber auch Unternehmen aus anderen Branchen neue Möglichkeiten, innovative Projekte zu identifizieren und umzusetzen.

Förderfähig sind Projekte aus den Sektoren Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik und Großhandel. Als Projektpartner bietet die ZENIT GmbH kostenfreie Beratung und weitergehende Hilfe bei der Realisierung von Innovationen, gleich ob es sich um technische Innovation, betriebliche Erneuerung oder die Erschließung neuer Märkte handelt.

Erfahren Sie im Impulsvortrag

" Inspire & Innovate"
von Werner Pfeifenroth, Zenit GmbH, am
Dienstag, den 9. Januar 2006, ab 18.00 Uhr im
TECTRUM Technologiezentrum für Duisburg
Bismarckstraße 142,
47057 Duisburg,
im Atrium TecTower (Rundling).

wie Sie von diesem Förderinstrument profitieren können.

Anlässlich des Jahresbeginns möchten wir Sie hiermit herzlich zu einem Gläschen Sekt einladen und mit Ihnen auf ein erfolgreiches 2007 anstoßen.

Wir würden uns sehr freuen, Sie im TECTRUM begrüßen zu dürfen. Nach dem Vortrag besteht die Möglichkeit, in angenehmer Atmosphäre interessante Gespräche zu führen, Kontakte zu knüpfen und zu pflegen.

Publicatie 2

ABAB tip van de maand:

Kansen voor innovatieve ondernemers

Inspire & Innovate
Voor ondernemers die gericht zijn op innovatie zijn er kansen in de regio Gelderland, Noordoost-Brabant, Noord-Limburg, Overijssel en Flevoland gecreëerd. Met de nieuwe Inspire & Innovate-regeling wil de overheid technologische innovatie, organisatorische vernieuwing of het betreden van een nieuwe markt bevorderen. Voor MKB-ondernemers die actief zijn in de sectoren food en life-sciences is deze regeling extra interessant.

Subsidiemogelijkheden
Ondernemers maken meer kans als ze grensoverschrijdend bezig zijn richting Duitsland. U kunt subsidie krijgen voor extern advies, gericht op het oplossen van knelpunten in uw project (50% van de kosten van de adviseur tot maximaal € 20.000 per aanvraag). Het vermarkten van uw innovatie is ook subsidiabel. Denk aan: inschakeling reclamebureau, schaalmodelontwikkeling, beursdeelname en promotiemateriaal (30% van de kosten tot maximaal € 20.000 per aanvraag). Ook kunnen ondernemers zich aansluiten bij een kenniscluster waarbij gezamenlijk R&D wordt uitgevoerd.

Meer weten?
Valt u niet binnen deze regeling, maar houdt u zich wel bezig met innovatie, dan is het goed om te weten dat u meerdere keren per jaar een beroep mag doen op de WBSO-regeling. Hierbij hoeft de innovatie alleen technisch nieuw voor uw onderneming te zijn. Meer weten? Neem dan contact op met Dick Uenk van Subsidiefocus, via e-mail dick.uenk@subsidiefocus.nl of telefoon (073) 646 54 75. Subsidiefocus is een dochter van ABAB.

www.abab.nl

ABAB
ACCOUNTANTS · BELASTINGADVISEURS · JURISTEN

Biedt meerwaarde!

Brabants Dagblad 11/03/06

Publicatie 3

Rivierenland. • Gaat op 3 april in **Wageningen** (WICC) het Inspire & Innovate-programma officieel van start. Food en Life Sciences-bedrijven uit EUREGIO en de Euregio Rijn-Waal kunnen gesteund worden bij innovaties. Ondernemers zijn van harte welkom bij de opening. Aanmelden via www. inspireandinnovate.nl. • Werd

Publicatie 4

HEZELBURCHT **SubsidieUpdate**

Hezelburcht Nijmegen
Nijmeegsebaan 33
6561 KE Groesbeek
Tel +31 (0)24 344 71 20
Fax +31 (0)24 344 63 90

Hezelburcht Helmond
Kasteel Traverse 80
5701 NR Helmond
Tel +31 (0)492 50 96 01
Fax +31 (0)492 50 96 19

Hezelburcht Amsterdam
Hillegomstraat 12-14
1058 LS Amsterdam
Tel +31 (0)20 408 47 10
Fax +31 (0)20 408 49 15

Hezelburcht is sinds 1995 specialist in subsidieadvies en subsidiemanagement en actief in de profit en de non profit markt. Met meer dan 30 medewerkers bedienen wij ruim 750 opdrachtgevers vanuit vestigingen in Nijmegen, Helmond en Amsterdam.

Maart 2006, nummer 1

Voorwoord

Nieuws over de regelingen
- **Nieuwe regeling Inspire & Innovate**
- **Aanpassing datum WBSO**
- **Experimentele kaderregeling subsidies innovatieprojecten**
- **Uitdagerskrediet**
- **ES: Energie en samenwerkings projecten**
- **KP6 oproep**
- **KP7 programma Voeding, Agricultuur, Biotechnologie**

De Regeling
- **Transportbesparing**

Voorbeeldprojecten
- **Nieuwe constructies tuinmeubilair**
- **Drogen van drijfmest**

Deadlines

Voorwoord

'Never a dull moment' in subsidieland!
Nu 2006 enerverend van start is gegaan met een sterk gewijzigde WBSO, dient zich een groot aantal andere regelingen aan, die de komende tijd zullen openen.

In vele sectoren bespeuren wij een sterk toenemende economische activiteit en innovativiteit en lijken de mogelijkheden groot om allerhande projecten onder te brengen in een van de subsidie-regelingen. Kortom, volop mogelijkheden.

Als concreat pakket presenteert Hezelburcht de 'Big Five': vijf interessante regelingen die deze voorjaarsmaanden mogelijkheden bieden op het brede gebied van o.a. transportbesparing, milieu, technologie, arbo en ontwikkelingskredieten. Hierover zult u zeer binnenkort worden geinformeerd.

In deze SubsidieUpdate treft u ook het laatste subsidienieuws en enkele interessante voorbeeldprojecten aan.

Met een nog steeds groeiend team van consultants gaan we optimistisch het voorjaar van 2006 in!

Arthur Vaanhold
Manager

Nieuws over de regelingen

Nieuwe regeling Inspire & Innovate
Het nieuwe programma Inspire & Innovate van Oost NV is geopend. Doel van de regeling is MKB-ondernemers van kosteloos advies te voorzien en hulp te bieden bij het realiseren van vernieuwingen en innovaties binnen hun bedrijf.
Met name voor ondernemingen uit de sectoren food & life sciences biedt dit project vele mogelijkheden. Zij worden aangemoedigd om mee te doen. Dit geldt eveneens voor bedrijven die relaties hebben met óf zich richten op de Duitse markt. Dit project is een samenwerkingsproject tussen Nederlandse en Duitse partijen en stimuleert nieuwe ontwikkelingen, vooral op het vlak van kennisuitwisseling en samenwerking.
De regeling staat open voor MKB-ondernemers uit de zogeheten COROP-gebieden (Gelderland, Noord-Limburg, Noord-Oost Noord-Brabant, delen van Overijssel en Flevoland, en de aanleunende regio's in Duitsland).

Om de risico's van investeringen te beperken is financiële ondersteuning mogelijk. Deze is afhankelijk van de aard en omvang van de activiteiten.

Subsidie bij extern advies
Het kan zijn dat de ondernemer zich al heeft georiënteerd op het gebied van technologie-, organisatie- en/of marktontwikkeling én dat hij al weet waar de knelpunten liggen. Voor het oplossen is wellicht hulp nodig. De hulp kan komen van een externe adviseur. Via het project I&I kan maximaal 50% van de kosten van deze adviseur vergoed worden. De ondernemer bepaalt zelf wie wordt ingehuurd. Of het nu gaat om advies bij het oplossen van een technisch knelpunt of bij het uitzetten van een marktonderzoek, als het maar draait om innovatie.

Subsidie bij implementatie en commercialisatie
Dit is de daadwerkelijke uitvoering van de innovatie. De ondernemer heeft zich voldoende georiënteerd op de mogelijkheden en kansen voor het bedrijf. Nu volgt het implementeren of het naar de markt brengen van de innovatie. Ook dit kost geld. I&I biedt hulp. Denk bijvoorbeeld aan het inschakelen van een reclame-bureau voor het maken van een brochure of een website, een externe partij die schaalmodellen van nieuwe producten maakt of de kosten die gemaakt worden om een beurs te bezoeken. Subsidie is mogelijk tot maximaal 30%. De kosten moeten voortkomen uit een innovatief product of innovatieve dienst.

De maximale financiële bijdrage per aanvraag bedraagt € 20.000,-. Aanvragen kunnen tot en met 31 oktober 2007 worden ingediend bij Oost NV, maar let op: wie het eerst komt, wie het eerst maalt.

Aanpassing datum WBSO 2006-2
Wanneer in december 2005 een WBSO-aanvraag voor 2006 is ingediend voor het hele kalenderjaar 2006 dan kunt u voor de tweede helft van 2006 een aanvullende aanvraag indienen. Deze aanvraag moet uiterlijk 31 mei 2006 bij SenterNovem binnen zijn (let op, voorheen eindigde deze indieningstermijn op 2 juni!).

Experimentele kaderregeling subsidies innovatieprojecten gepubliceerd
De Experimentele Kaderregeling Subsidies Innovatieprojecten is gepubliceerd. De aanleiding voor deze regeling is de vernieuwing van het EZ-subsidie-instrumentarium, zoals in 2005 is aangekondigd. Deze regeling is het centrale instrument voor het programmatische pakket voor innovatie. De doelstelling is een bijdrage te leveren aan duurzame groei van de Nederlandse economie door het versterken van de innovatie-kracht. Een andere doelstelling is het aanbrengen van eenheid in regelgeving.

De Kaderregeling heeft geen zelfstandige toepassing maar treedt pas in werking als onderdelen van de regeling van toepassing worden verklaard. De van toepassingverklaring gebeurt in ministeriële regelingen waarin een bepaalde categorie innovatieprojecten (modules) wordt gesubsidieerd.

De Kaderregeling biedt de faciliteiten om uiteenlopende initiatieven financieel te ondersteunen. De Kader-regeling ondersteunt fundamenteel en industrieel onderzoek, en preconcurrentiële ontwikkeling, maar ook haalbaarheidsstudies en kennisoverdrachtprojecten.

Publicatie 5

Nieuwe Euregio-programma Inspire & Innovate bundelt kennis en subsidies voor MKB

Innoveren met een helpende hand

EP Jacques Kok

Tom Cornelissen

Innoveren móét, daar is iedere ondernemer van overtuigd. Maar het vervelende is dat innoveren tijd kost, en dus geld, en dat het ook nog eens risico's met zich meebrengt. Want succes is niet gegarandeerd. Dan is het prettig als er instanties zijn zoals Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV, kortweg Oost NV, en de netwerkorganisatie Syntens. Begin deze maand introduceerden ze het Euregio-programma Inspire & Innovate voor bedrijven uit de sectoren industrie, zakelijke dienstverlening, logistiek, groothandel en toerisme, vooral die bedrijven die zich bezighouden met food en life sciences. Andere partners die meewerken aan het project zijn het Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR), Zenit (de Duitse tegenhanger van Oost NV) en de Fachhochschule Osnabrück.

Aan verwachtingen ontbreekt het niet bij de initiatiefnemers, ondanks het feit dat de startbijeenkomst nog maar net achter de rug is. "Onze ervaring is dat MKB-ondernemers vol zitten met kennisvragen", legt senior projectleider Ontwikkeling en Innovatie Tom Cornelissen van Oost NV uit. "Maar die vragen bereiken nog veel te sporadisch de kennisinstellingen. Daar proberen we al veel langer iets aan te doen. Met dit project gaan we de hele Euregio bestrijken. Gelderland, Overijssel, Flevoland, delen van Noord-Brabant en Limburg en het hele aangrenzende gebied in Duitsland."

Kennisconcentraties

Het project Inspire & Innovate speelt in op het programma 'Pieken in de Delta 2006-2010' van het ministerie van Economische Zaken. In het kader hiervan heeft staatssecretaris Van Gennip programma's ontwikkeld voor zes 'Pieken in de Delta'-gebieden. Deze zijn gericht op het versterken van economische sterkten die van nationaal belang zijn. Dit jaar is voor Oost-Nederland een bedrag beschikbaar 3,2 miljoen euro.

Centraal staat het benutten van kennisconcentraties. De concentraties in dit deel van het land zijn gegroepeerd rond de universiteiten van Wageningen (Food Valley), Nijmegen (Health Valley) en Twente (Technology Valley). Wageningen is momenteel het verst ontwikkeld, vandaar dat food centraal staat in het begin deze maand gelanceerde Inspire & Innovate-programma.

Tom Cornelissen van Oost NV: "Het ministerie geeft aan dat kennis belangrijk is. Daarom is het beleid niet meer gericht op het sterker maken van zwakke kanten, maar op het versterken van de gebieden waarop al veel kennis aanwezig is. Een keuze waar wij als ontwikkelingsmaatschappij helemaal achter staan."

EP Jacques Kok

Senior projectleider Ontwikkeling en Innovatie Tom Cornelissen van Oost NV springt een gat in de lucht nu het Euregio-programma 'Inspire & Innovate' van start is gegaan.

Subsidies

De hoop van de initiatiefnemers van Inspire & Innovate is dat ondernemers in de food- en life sciences-sector hun kennisvragen nu ook echt bij het WUR of andere kennisinstellingen (zoals TNO) gaan neerleggen. In het geval de deskundigen er iets in zien en ook een speciale beoordelingscommissie de uitkomst onderschrijft, kan Oost NV de betreffende ondernemer op een gesubsidieerd spoor zetten. In de onderzoeksfase wordt tot 50% van de kosten gesubsidieerd (met een maximum van 20.000 euro), terwijl de overheid tevens bereid is 30% van de kosten van het vercommercialiseren van innovaties (eveneens met een maximum van 20.000 euro) voor haar rekening te nemen.

Interessant, vindt Tom Cornelissen. "Bij innovaties gaat het in eerste instantie om het idee en de eerste uitwerking. Dat blijft helemaal bij de ondernemer liggen. Vaak zie je echter dat er vervolgens niks meer gebeurt, omdat er kosten gemaakt moeten worden. Voor een haalbaarheidsstudie bijvoorbeeld of een technische tekening waarvoor een extern bureau moet worden ingeschakeld. In die kosten voorziet dit programma voor een groot deel, evenals in de kosten die in het vervolgstadium moeten worden gemaakt voor het daadwerkelijk op de markt brengen van een product."

Innovatietraject

De eerste stap? Tom Cornelissen: "Heel simpel. Een gesprek aanvragen met een adviseur van Syntens. Dat kost niets en deze adviseur stelt samen met de ondernemer een innovatietraject op. Hij begeleidt dit traject ook en helpt bij het vergaren van de nodige expertise. Ondernemers die zich al hebben georiënteerd op het gebied van technologie, organisatie en marktontwikkeling en weten waar de knelpunten liggen, kunnen rechtstreeks bij ons, bij Oost NV, aankloppen. Wij kunnen verder helpen bij het aanvragen van subsidie."

Een bijzondere vervolgstap binnen het project kan volgens projectleider Cornelissen een samenwerking tussen meerdere bedrijven zijn. "Als je samen onderzoek doet naar nieuwe producten, markten, processen of technologieën, mogelijk ook met Duitse bedrijven, ontstaan nieuwe contacten, ideeën en kansen. Denk bijvoorbeeld aan het samen uitvoeren van research- en development-activiteiten. Tot hoever je daarmee gaat, bepaalt iedere ondernemer zelf, maar het is hoe dan ook een aantrekkelijke optie. Ook voor kleine bedrijven, want de kosten worden gedeeld en blijven dus te overzien."

Symposium over kansen voor regio

'Verbindingen in de Delta' heet het symposium dat het departement Nijmegen van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel (NMNH), VNO-NCW Arnhem-Nijmegen en de Industriële Kring Nijmegen op maandag 24 april vanaf 16.00 uur organiseren in concertgebouw De Vereeniging in Nijmegen.

Het symposium behandelt de de toekomstkansen die deze regio heeft 'op de snijpunten van hightech systems, nanotechnologie, ict, farma en health'. De symposiumorganisatoren rekenen de Stadsregio Arnhem-Nijmegen tot de sterke regio's van Nederland. "Deze regio heeft banden met nabije kennisregio's rond Twente en Wageningen, met industrieregio's in Zuid-Nederland, Duitsland en België en met steden als Eindhoven, Maatrichts, Aachen, Duisburg, Münster en Leuven", aldus de aankondiging van het symposium.

Sprekers zullen zijn: ir. LeoVisser (lid RvB Royal Haskoning en voorzitter van het departement Nijmegen van de NMNH), dr. Guusje ter Horst (burgemeester Nijmegen en voorzitter Euregio Rijn-Waal), dr. Ton Rijnders (vice-president research Organon, Akzo Nobel NV en voorzitter Nationaal Topinstituut Farma), ir. Arthur van der Poel (voorheen Philips NV, lid RvB en ceo Divisie Semiconductors, voorzitter Europees samenwerkingsverband MEDEA).

Bovendien vindt er een forumdiscussie plaats over de versterking van de regio door middel van verdergaande samenwerking, onder leiding van drs. Jaap Modder (voorzitter Stadsregio Arnhem-Nijmegen).

Deelname aan het symposium is gratis, deelname aan het aansluitende diner kost € 40,- per couvert.
Aanmelden en informatie: info@nmnh.nl.

parkmanagement

Oost NV brengt in samenwerking met de provincies Gelderland en Overijssel een update uit van het draaiboek Parkmanagement. Het is beschikbaar voor gemeenteambtenaren en ondernemersverenigingen in de Overijssel en Gelderland.

Daarnaast is het draaiboek uitgebreid met een thema over breedband op bedrijventerreinen. Hierin worden onderwerpen als vraagbundeling, open infrastructuur en de mogelijkheden van de digitale marktplaats NDIX (Nederlands Duitse Internet Exchange) beschreven. Ook is er een aantal cases opgenomen die een praktisch beeld geeft van de mogelijkheden om breedband op een bedrijventerrein te realiseren. Het nieuwe draaiboek werd gepresenteerd op het Breedband Event op 30 maart in het Ondernemingshuis in Doetinchem.

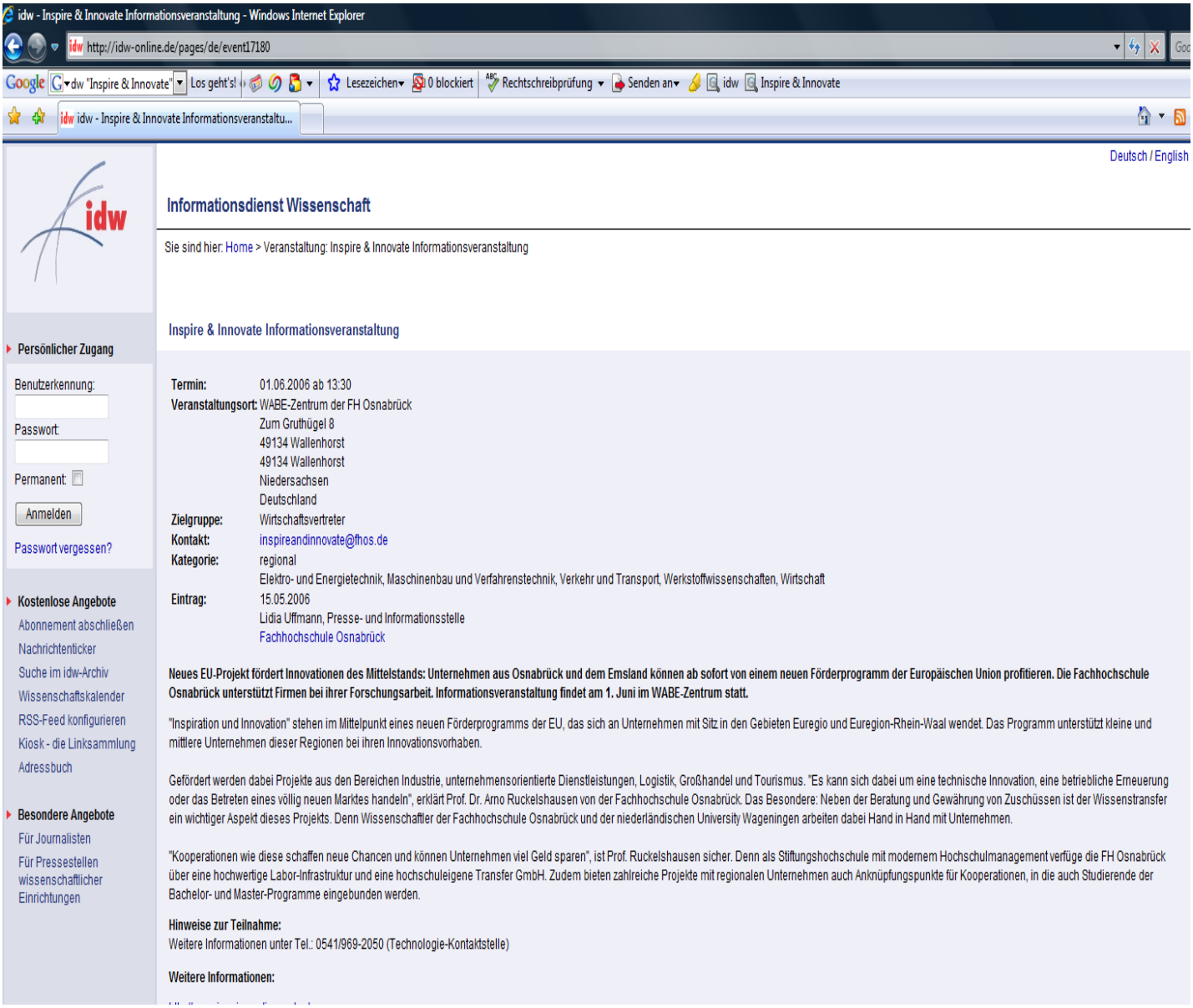
026 - 384 42 22

Innovatiemanagement

Isaac Getz geeft op 24 en 25 april op uitnodiging van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) een lezing en masterclass in Arnhem. De Parijse hoogleraar is een van Europa's meest vooraanstaande specialisten op het gebied van innovatiemanagement. Getz wil Arnhem en regionale bedrijven helpen creatiever en innovatiever te zijn. Uit zijn praktijkonderzoek blijkt dat niet technologische innovaties, maar het benutten van de creativiteit van alle medewerkers bedrijven structureel succesvol en vernieuwend maakt. Op 24 april, van 20.00 tot 22.00 uur, is hij in de Eusebiuskerk te Arnhem.

024 - 353 0385 of hanevent@han.nl

Publicatie 6

idw - Inspire & Innovate Informationsveranstaltung - Windows Internet Explorer

http://idw-online.de/pages/de/event17180

Deutsch / English

Informationsdienst Wissenschaft

Sie sind hier: Home > Veranstaltung: Inspire & Innovate Informationsveranstaltung

Persönlicher Zugang

Benutzerkennung:

Passwort:

Permanent:

Anmelden

Passwort vergessen?

Kostenlose Angebote

Abonnement abschließen
Nachrichtenticker
Suche im idw-Archiv
Wissenschaftskalender
RSS-Feed konfigurieren
Kiosk - die Linksammlung
Adressbuch

Besondere Angebote

Für Journalisten
Für Pressestellen wissenschaftlicher Einrichtungen

Inspire & Innovate Informationsveranstaltung

Termin: 01.06.2006 ab 13:30
Veranstaltungsort: WABE-Zentrum der FH Osnabrück
Zum Gruthügel 8
49134 Wallenhorst
49134 Wallenhorst
Niedersachsen
Deutschland
Zielgruppe: Wirtschaftsvertreter
Kontakt: inspireandinnovate@fhos.de
Kategorie: regional
Elektro- und Energietechnik, Maschinenbau und Verfahrenstechnik, Verkehr und Transport, Werkstoffwissenschaften, Wirtschaft
Eintrag: 15.05.2006
Lidia Uffmann, Presse- und Informationsstelle
Fachhochschule Osnabrück

Neues EU-Projekt fördert Innovationen des Mittelstands: Unternehmen aus Osnabrück und dem Emsland können ab sofort von einem neuen Förderprogramm der Europäischen Union profitieren. Die Fachhochschule Osnabrück unterstützt Firmen bei ihrer Forschungsarbeit. Informationsveranstaltung findet am 1. Juni im WABE-Zentrum statt.

"Inspiration und Innovation" stehen im Mittelpunkt eines neuen Förderprogramms der EU, das sich an Unternehmen mit Sitz in den Gebieten Euregio und Euregion-Rhein-Waal wendet. Das Programm unterstützt kleine und mittlere Unternehmen dieser Regionen bei ihren Innovationsvorhaben.

Gefördert werden dabei Projekte aus den Bereichen Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik, Großhandel und Tourismus. "Es kann sich dabei um eine technische Innovation, eine betriebliche Erneuerung oder das Betreten eines völlig neuen Marktes handeln", erklärt Prof. Dr. Arno Ruckelshausen von der Fachhochschule Osnabrück. Das Besondere: Neben der Beratung und Gewährung von Zuschüssen ist der Wissenstransfer ein wichtiger Aspekt dieses Projekts. Denn Wissenschaftler der Fachhochschule Osnabrück und der niederländischen University Wageningen arbeiten dabei Hand in Hand mit Unternehmen.

"Kooperationen wie diese schaffen neue Chancen und können Unternehmen viel Geld sparen", ist Prof. Ruckelshausen sicher. Denn als Stiftungshochschule mit modernem Hochschulmanagement verfüge die FH Osnabrück über eine hochwertige Labor-Infrastruktur und eine hochschuleigene Transfer GmbH. Zudem bieten zahlreiche Projekte mit regionalen Unternehmen auch Anknüpfungspunkte für Kooperationen, in die auch Studierende der Bachelor- und Master-Programme eingebunden werden.

Hinweise zur Teilnahme:
Weitere Informationen unter Tel.: 0541/969-2050 (Technologie-Kontaktstelle)

Weitere Informationen:

Publicatie 7

Tekst Professor Eldert van Henten
Fotografie Wageningen Universiteit

Robots oogsten tomaten en komkommers

technologische vondsten maken mkb concurrerend

Euregio Rijn-Waal financiert het project Inspire and Innovate, dat op 3 april zijn kick-off beleefde. Het Nederlands-Duitse project ondersteunt het MKB bij innovaties. MKB en kennisinstituten werken samen in Food en Life Sciences en willen zo werkgelegenheid in de regio creëren. Prof.dr.ir. Eldert van Henten legt uit waarom Wageningen Universiteit het project zo'n warm hart toedraagt.

Van Henten werkt bij van de leerstoelgroep Agrarische Bedrijfstechnologie van Wageningen Universiteit en bij de contract research organisatie Plant Research International. In die hoedanigheid ontwikkelde hij onder andere technologische hulpmiddelen zoals veldrobots. Ze zijn helpen de agrarische bedrijven concurrerend te produceren. En dat is belangrijk, vindt hij, want de agrarische sector in Nederland is een krachtige niet te onderschatten bedrijfstak.

Van Henten: "Een paar feiten ter illustratie. Inclusief toelevering, productie, verwerking, distributie en afzet, is de sector goed voor tien procent van het nationaal inkomen en tien procent van de werkgelegenheid in Nederland. Het huidige kabinet heeft de agrarische sector als één van de laatste grote maakindustrieën in Nederland geïdentificeerd, en het Innovatie Platform heeft onder meer 'Flowers and Food', 'High-Tech' en 'Water' tot sleuteltechnologieën benoemd. Uit een concurrentieanalyse bleek, dat van de honderd meest concurrerende goederenstromen van ons land ongeveer de helft afkomstig is uit het landbouw- en voedingscluster. Op hoofdlijnen zal dit beeld in de nabije toekomst niet veranderen. Immers, ook dan zullen in West-Europa enkele honderden miljoenen mensen moeten eten en een bloemetje op tafel willen hebben. Import uit andere werelddelen zal onmogelijk aan die vraag kunnen voldoen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Euregio Rijn-Waal inzet op Food and Life Sciences om in de regio het MKB te stimuleren en te helpen bij innovatie. Zeker omdat we hier een aantal gerenommeerde kennisinstellingen op dat gebied in huis hebben, die daarbij goed van pas komen."

Die technologische bijdrage is zeer welkom, zeker als je het bekijkt vanuit de problemen die de voedselproductiesector, net

Prof.dr.ir. E.J. van Henten

als andere sectoren, zegt Van Henten. "De glastuinbouw is een arbeidsintensieve sector, de arbeidskosten nemen nog steeds toe en er zijn te weinig goed geschoolde arbeidskrachten. Dit zet de bedrijfsvoering onder druk. Daarnaast doet de samenleving een divers beroep op de sector. Zo accepteert de West-Europese samenleving steeds minder dat er residuen van bestrijdingsmiddelen op producten van het land achterblijven. Dat vraagt om alternatieve bestrijdingsmethoden. De overheid wil dat de sector emissies naar lucht en water reduceert. De consument wil nieuwe producten, zelfs voedsel dat is toegesneden op ons eigen DNA-profiel. En bij dit alles willen de boer en tuinder economisch rendabel produceren, liefst met winst,

Publicatie 8

ZEITSCHRIFT FÜR DIE WIRTSCHAFT IM OSNABRÜCKER LAND

Wirtschaft®
aktuell

Nr. 33 • 10. Jahrgang • Juni 2006 • Ausgabe: TE/06

Europark
Trimodaler Standort
und gelebte Integration

Austausch
Französische Lehrlinge
besuchen deutsche Betriebe

Neues EU-Projekt für den Mittelstand

„Inspiration und Innovation" stehen im Mittelpunkt eines neuen Förderprogramms der EU, das sich an Unternehmen mit Sitz in den Gebieten Euregio und Euregio-Rhein-Waal wendet. Das Programm unterstützt kleine und mittlere Unternehmen (KMUs) dieser Regionen bei ihren Innovationsvorhaben.

Beratung und Wissenstransfer

Unterstützt werden von Inspire und Innovate dabei Projekte aus den Bereichen Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik und Großhandel. Die Förderungen umfassen Erstberatung, weiterführende Beratung, Unterstützung bei der Umsetzung und das Bündeln von Unternehmen und Forschungsinstitutionen. „Es kann sich dabei um eine technische Innovation, eine betriebliche Erneuerung oder das Betreten eines völlig neuen Marktes handeln", erklärt Professor Dr. Arno Ruckelshausen von der Fachhochschule Osnabrück (FH). Das Besondere: Neben der Beratung und Gewährung von Zuschüssen ist der Wissenstransfer ein wichtiger Aspekt dieses Projekts. Denn Wissenschaftler der FH Osnabrück und der niederländischen Universität Wageningen arbeiten dabei Haud in Hand mit Unternehmen. „Kooperationen wie diese schaffen neue Chancen und können Unternehmen viel Geld sparen", ist sich Ruckelshausen sicher. „Die FH Osnabrück verfügt über eine hochwertige Labor-Infrastruktur und eine hochschuleigene Transfer GmbH. Zudem findet eine enge Zusammenarbeit mit den Wirtschaftsförderen, Kammern und weiteren Partnern in der Region statt."

www.inspireandinnovate.de

Publicatie 9

Destinet Infodienst – Juni 2006

Publicatie 10

Europese subsidies voor de sectoren Food & Life Sciences

‘Wij zoeken creatieve ondernemers met lef’

Innovatie is voor een ondernemer van levensbelang. Toch komen velen van hen er door geld- en tijdgebrek niet aan toe. Met het project Inspire & Innovate helpt de EU Nederlandse en Duitse bedrijven in met name de sectoren Food en Life Sciences op weg. Een grote pot geld voor de ondernemers met de beste ideeën.

‘Als je de berichtgeving over onze economie moet geloven, is het alleen maar kommer en kwel,’ zegt René van Diessen, gedeputeerde Economische Zaken van de provincie Gelderland. Zijn toespraak voor een zaal vol ondernemers in Wageningen, geldt als het officiële startsein van het Euregio subsidieproject Inspire & Innovate. ‘De glorietijd van Europa zou voorbij zijn,’ vervolgt Van Diessen. ‘Volgens de doemdenkers gaan we het afleggen tegen de concurrentie uit Aziatische lagelonenlanden. Maar dergelijke verhalen neemt u waarschijnlijk met een korreltje zout. U weet dat er hier hard gewerkt wordt en dat er met kennis, inspiratie en innovatie veel mogelijk is.’
Inspiratie en innovatie, dat is waar het die middag om draait in het Wageninger congrescentrum. Rond een grote flip-overs wordt driftig gebrainstormd. Tom Cornelissen, projectmanager van Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland (Oost NV), de drijvende kracht achter het project, vindt het belangrijk dat de ideeën uit de ondernemers zelf komen. ‘Je kunt de Wageningen Universiteit natuurlijk ook met ideeën laten komen,’ zegt hij, ‘maar daar zitten de meeste ondernemers denk ik niet op te wachten. Die hebben zo hun eigen problemen. Bovendien zijn zij degenen die er straks iets mee moeten gaan doen.’
Toch speelt de Wageningen Universiteit wel degelijk een belangrijke rol binnen het subsidieproject. Zo organiseert zij ten minste twintig workshops voor ondernemers rond vakinhoudelijke thema’s. Doel: Kennis delen, relaties leggen, samenwerkingsverbanden vormen. Gezamenlijke innovatie is een van de hoofddoelen van dit project. Ondernemers die besluiten samen te werken kunnen hiervoor €100.000,- krijgen. Cornelissen: ‘Er is kennis genoeg in de regio. Het is alleen de kunst om die kennis bij elkaar te krijgen. We willen dat wetenschap en bedrijfsleven elkaar meer gaan inspireren. Voor een concurrerende kenniseconomie zijn kennisnetwerken nodig. Ik ben erg benieuwd wat dit gaat opleveren. Ik laat me graag verrassen.’

De kracht van het MKB
‘Als het op innovatie aankomt zijn MKB-bedrijven vaak de voorlopers,’ stelt Cornelissen. Ze zijn kleiner en daardoor wendbaarder dan de grote multinationals. Een MKB-er is in staat snel in te spelen op onverwachte kansen. Daar hoeven niet eerst tal van commissies en besturen overheen. Het is om die reden dat je uit kleine bedrijfjes vaak verrassende innovaties ziet voortkomen.’ Toch heeft ook het MKB zijn zwaktes, vindt Cornelissen. ‘Veel goede ideeën blijven onnodig lang liggen, omdat de ondernemer het te druk heeft met zijn dagelijkse beslommeringen. Wij willen hem of haar daarom stimuleren die ideeën op te pakken, zodat het allemaal net iets sneller en beter kan.’
De subsidies (maximaal €20.000,- per aanvraag) zijn bedoeld voor projecten binnen de branches industrie, zakelijke dienstverlening, logistiek, groothandel of toerisme. Omdat

de regionale overheid veel economische mogelijkheden ziet voor de sectoren Food & Life sciences, worden vooral bedrijven in deze sectoren aangemoedigd mee te doen. Wel zijn er een aantal voorwaarden. Zo moet het project vernieuwend zijn voor de sector, moet het bedrijf vallen onder het MKB en mogen de activiteiten op het moment van aanvraag nog niet zijn gestart. Daarnaast moet het bedrijf gevestigd zijn in Oost-Nederland. Een gebied dat Gelderland, een groot deel van Overijssel en Flevoland en delen van Noord-Brabant omvat.
Cornelissen: 'We letten vooral op creativiteit, lef en ambitie, zonder overigens de haalbaarheid uit het oog te verliezen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat het project de handelsrelatie met Duitsland verbetert, dat er kennisrelaties ontstaan met universiteiten en wetenschappelijke instituten en, niet in de laatste plaats, dat het zorgt voor behoud of zelfs groei van werkgelegenheid.'
Steun is er voor ieder traject van het innovatieproces. Zo is er het kosteloze oriënterende advies van Syntens en Oost NV. Organisaties die beschikken over een groot aantal hoogopgeleide professionals met een groot relatienetwerk. Zij openen deuren en brengen partijen met elkaar in contact. Daarnaast is er subsidie voor marktonderzoek, het inkopen van specialistisch advies en het vermarkten van de nieuwe producten.
Cornelissen: 'Wanneer bedrijven gaan samenwerken, stellen we nog extra geld beschikbaar. Denk aan de financiering van haalbaarheidsstudies, laboratoriumexperimenten en het testen van prototypes.'
De aanvragen moeten voor 31 oktober 2007 zijn ingediend, maar Cornelissen verwacht dat de subsidies al lang voor die tijd vergeven zijn. 'We beoordelen de aanvragen op volgorde van binnenkomst. Hierbij geldt: Op is op. Medio juni gaan de eerste subsidies de deur uit. Tot die tijd is er dus nog volop ruimte om een aanvraag in te dienen.'

Orient Plaza
Een van de ondernemers die in het verleden al in aanmerking kwam voor Europese innovatiesubsidie, is de uit Singapore afkomstige Yong Li Chang. Zijn bedrijf Orient Plaza groeide uit tot het grootste Oosterse restaurant van Europa. 'Eigenlijk zijn het vijf restaurants onder één dak,' vertelt Chang. 'Een Japans, Indonesisch, Thais en Chinees restaurant en een Oosterse Drive-in. Omdat ons bedrijf te groot was geworden voor de plaatselijke markt en we toch verder wilden groeien, kwamen we op het idee kant-en-klaarmaaltijden te gaan produceren.'
Chang wilde een natuurlijk product van hoge kwaliteit, dat zonder conserveringsmiddelen zo lang mogelijk houdbaar is. Hiervoor moest hij innoveren. 'Als je naar de top wilt, moet je samenwerken,' zegt hij. 'We organiseerden brainstormsessies met collegafabrikanten. Samen zochten we naar de ideale samenstelling van ingrediënten, het optimale productieproces en methodes om het keukenpersoneel te controleren en corrigeren. Natuurlijk is het hierbij wel belangrijk dat je niet elkaars directe concurrent bent. We werken daarom veel samen met Italiaanse keukens.'
Changs product werd een groot succes. Het belandde in de schappen van enkele grote nationale supermarktketens. En een aantal grote restaurantketens zette zijn maaltijden op het menu. Om aan de groeiende vraag te kunnen blijven voldoen, bouwde Chang een fabriek in Wijchen, waar nu 150 mensen werkzaam zijn. 'Onze volgende stap is de internationale markt. We verkopen nu al in België. Verleden jaar kregen we subsidie om een stand te ontwikkelen voor een beurs in Birmingham. Verder hebben we nog plannen voor de Duitse markt.'
Cornelissen is erg enthousiast over het ondernemerschap van Yong Li Chang. 'Chang is een goed voorbeeld van het soort ondernemer dat we zoeken. Hij heeft risico's genomen en veel moeilijkheden moeten overwinnen. Denk aan de vele strenge regels voor hygiëne, verpakkingen, etc. Daarnaast heeft hij lef getoond door als kleine ondernemer een grote competitieve markt te betreden. Het is hem gelukt om als regionaal restaurant de landelijke markt te veroveren. Wat hij doet, kunnen alleen de allergrootsten.'

Publicatie 11

FPInfo 02/06

Liebe *FPInfo*-Leser!

Innovationen sind der Schlüssel zum Markterfolg; nur wer die Chancen der Internationalisierung nutzt, wird dauerhaft erfolgreich sein – diese und ähnliche Aussagen spiegeln die vorherrschende Meinung der Experten wieder. Beide Sätze sind für sich genommen richtig, erfordern aber immer ein hohes Maß an Kreativität und Fokussierung, will man die Ziele nicht aus den Augen verlieren.

Auch wir vom FPI e.V. sehen in Innovation & Internationalisierung wichtige Bausteine zur Stärkung der Wettbewerbsfähigkeit der Food-Branche im Land. Deshalb sind wir aktiv und verbinden diese beiden Themen miteinander. Im Ergebnis sollen innovative Ideen im internationalen Kontext entstehen und realisiert werden.

Wie wir dies angehen wollen, hierfür finden Sie einige Projektbeispiele in der vorliegenden Ausgabe unseres *FPInfo*. Vielleicht wecken diese Ihr Interesse; vielleicht stimulieren diese auch neue Ideen. Auf jeden Fall können Sie uns ansprechen, wenn es darum geht, Ihre Vorstellungen zu realisieren.

Ich wünsche Ihnen viele wertvolle Informationen!

FACHTHEMA

TNO, Netherlands and NRW – from far friends to close partners in food research

TNO and FPI – a win-win partnership

TNO, the Netherlands Organisation for Applied Scientific Research, is a knowledge organisation for companies, government bodies and public organisations. The daily work of some 5,000 employees is to develop and apply knowledge. In food and nutrition research, Netherlands is a leading country, and the 800 TNO professionals in this field offer a range of high level expertises. TNO has a long tradition of contract research for multinational companies in the agri-food area from all over the world. In the Netherlands, we are also actively supporting innovative smaller companies, with contract research, consultancy, testing and certification.

With the growing European integration we aim at broadening our client base with innovative companies of neighbour regions and countries. In 2003, the NRW Food Processing Imitative decided to include TNO's expertises in its information package for members. The signing of the FPI-TNO Memorandum of Understanding, November 2003, created a win-win situation for both partners. Since then, our contacts with companies and research groups in NRW and adjacent parts of Germany have increased substantially. FPI activities, such as the visit to TNO of NRW food companies last year, and the FPI 10 year celebration initiated a range of new contacts. Two areas with many new contacts are highlighted below. For a more complete overview of TNO's capabilities, see www.tno.nl and browse to Food and Nutrition of TNO Quality of Life.

Convenience food – maximising shelf life and freshness

TNO offers comprehensive knowledge in the field of processing, product design, formulation of ingredients and packaging research. With its patent portfolio, and licensing policy we help in implementing innovations that cannot be copied by competitors, e.g. for maintaining crispness/ crunchiness, of systems such as particles in moist products or bread crusts. We apply a range of novel non-thermal preservation technologies for limiting

Food-Processing Initiative e.V. • Geschäftsführer: Dipl. Volkswirt Norbert Reichl • Herforder Straße 26-28 • 33602 Bielefeld
FON +49 (0) 521 / 98640-0 • FAX +49 (0) 521/98640-29 • www.foodprocessing.de • e-Mail: info@foodprocessing.de

heat damage. We also are experts in reducing the risks of microbial contaminations, both for closed processes, such as for drinks, as for open processes, that play such an important role in the production of multi-component convenience foods. Our approach for quantitative microbial risk assessment has supported numerous companies in making cost effective decisions for process design, specification of raw materials, cleaning practices etcetera.

Food and Health – exploiting possibilities

More and more companies are taking actions in improving the health profile of their products – e.g. by lowering the sugar and (saturated) fat level, and increasing the content of healthy components. Many marketeers envy the tremendous successes of functional food products such as Unilever's Becel ProActiv, where TNO did all nutrition and toxicology studies required for getting approval by the European Commission.

With the new EU regulations on nutrition and health claims, to be approved end 2006, interest in launching functional foods will grow further. In countries with a health claim regulation, such as Netherlands, UK and Sweden, TNO is increasingly supporting smaller companies in getting approved nutrition and health claims – thereby demonstrating the many opportunities not requiring the million euro budgets needed for Becel. With this experience we are confident that we can serve more NRW companies when the EU regulation will come into force in Germany and in all other EU member countries.

Jan Willem van der Kamp

Drs. Jan Willem van der Kamp arbeitet als Senior Officer International Projects an der TNO Quality of Life in Zeist. Zu seinen Aufgabenschwerpunkten zählen der Bereich „Food Research" und das „Management and Consulting on international Cooperation and Projects". Die TNO Quality of Life ist eines von 15 Forschungsinstituten der TNO-Organisation. Sie ist seit über 60 Jahren in der Ernährungs- und Lebensmittelforschung tätig und bietet Lösungen in den Bereichen Gesundheitswesen, Convenience-Food und der Verpackungsindustrie für umweltfreundliche Verpackungen an. TNO ist ein langjähriger Kooperationspartner der Food-Processing Initiative. Drs. Jan Willem van der Kamp hat seine jahrelangen Erfahrungen in verschiedenen Publikationen zusammengefasst u.a. *HEALTHGRAIN – new EU project for health promoting cereal foods and ingredients of high eating quality, Getreidetechnologie / Cereal Technology.*

RÜCKBLICK INTERMOPRO

Erfolgreiche Messeteilnahme

Der Food-Processing Initiative e.V. blickt auf vier erfolgreiche Messetage auf dem Messetrio InterMopro, InterMeat, InterCool zurück. Dabei diente der Stand des Ministeriums für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz (MUNLV) NRW in Halle 5 dem FPI Team als Ausgangspunkt. Neben der Pflege bestehender und dem Knüpfen neuer Kontakte konnten auch erste Schritte hin zu neuen Projekten gemacht werden. So fand am 25.09.06 im Rahmen einer Pressekonferenz mit Staatssekretär Dr. Schink die Kick-Off-Veranstaltung zum ASIA Invest-Projekt „EU-China Business Encounter in the Agro and Food Industry" statt, an dem der FPI e.V. beteiligt ist. Der Staatssekretär des MUNLV NRW lud Unternehmen zur Teilnahme an der im Mai 2007 stattfindenden Kooperationsbörse in Chengdu ein. Am 27.09.06 trafen sich die Projektpartner des EU-Projekts „SMEs Virtual Platform on Agro-Food Sector to access the Sixth and Seventh Framework Programme (SPAS)". Informationen zu diesen Projekten finden Sie auf unserer Homepage. Unsere „Mitgliederlogenwand" verdeutlichte den Messebesuchern auf plakative Weise wie vielfältig und stark die Food-Branche NRW ist.

Das Messetrio konnte seine Position als wichtigster europäischer Treffpunkt der Frischebranchen ausbauen. Vom mittelständischen Unternehmen bis zum Weltkonzern, vom nationalen bis zum internationalen Repräsentanten, sie alle treffen sich im zweijährigen Turnus in Düsseldorf, um sich Neues und Altbewährtes schmecken zu lassen. Diesmal besuchten rund 34.000 internationale Fachbesucher vom 24.-27.09.2005 die Hallen der Messe Düsseldorf mit 965 Ausstellern.

Food-Processing Initiative e.V. • Geschäftsführer: Dipl. Volkswirt Norbert Reichl • Herforder Straße 26-28 • 33602 Bielefeld
FON +49 (0) 521 / 98640-0 • FAX +49 (0) 521/98640-29 • www.foodprocessing.de • e-Mail: info@foodprocessing.de

FPInfo 02/06

IN EIGENER SACHE-

EU-China: Lebensmittelbranche kooperiert

EU-Projekt bietet kleinen und mittleren Unternehmen Unterstützung auf dem Weg nach China

Das Projekt "EU-China Business Encounters in the Agricultural and Food Sector" wurde auf der Lebensmittelmesse Inter-Mopro in Düsseldorf vorgestellt. Am Stand des Landes Nordrhein-Westfalen gab Dr. Alexander Schink, Staatssekretär des Ministeriums für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz NRW den offiziellen Startschuss für das Projekt.

Organisatorin des Projekts ist die InWEnt - Internationale Weiterbildung und Entwicklung gGmbH. Partner sind die Food-Processing Initiative e.V. (FPI), das Practical Training Centre (PTC+), Niederlande und der China Council for the Promotion of International Trade Sichuan Council (CCPIT Sichuan).

Ziel des Projektes ist es, neue Wirtschaftskooperationen zwischen Unternehmen aus dem Agrar- und Lebensmittelsektor aus Deutschland, den Niederlanden, Ungarn und China zu initiieren. Mit Briefings und Einführungsveranstaltungen werden die Unternehmen auf die Wirtschaftskooperationsbörse im Mai 2007 in Chengdu vorbereitet.

Das Projekt baut auf den langjährigen Beziehungen zwischen Nordrhein-Westfalen, der niederländischen Provinz Friesland und der chinesischen Provinz Sichuan auf. Landwirtschaft und Lebensmittelindustrie zählen zu den wichtigsten Industriezweigen in Sichuan. Daher bietet die Region zahlreiche Kooperationsmöglichkeiten für europäische Unternehmen.

Finanziert wird das Projekt durch das Asia Invest Programm der Europäischen Union, das Ministerium für Umwelt und Naturschutz, Landwirtschaft und Verbraucherschutz NRW und die Provinz Friesland/Niederlande.

Inspire & Innovate

Finanzierung und Beratung für Ihre Innovation - Neue KMU-Förderung in der EUREGIO

Inspire & Innovate (I&I) bietet kleinen und mittleren Unternehmen in den Euregios Rhein-Waal und Gronau inhaltliche und finanzielle Unterstützung, um ihre Innovationsvorhaben grenzüberschreitend umzusetzen. Das Förderprogramm bietet vor allem für Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science, aber auch Unternehmen aus anderen Branchen neue Möglichkeiten, innovative Projekte zu identifizieren und umzusetzen. Teilnahmeberechtigt sind kleine und mittlere Unternehmen aus den Bereichen der Industrie, Großhandel, Logistik und unternehmensorientierte Dienstleistungen.

Es kann sich dabei um eine technische Innovation, eine betriebliche Erneuerung oder das Betreten eines völlig neuen Marktes handeln. Dabei ist entscheidend, dass I&I neben der Beratung und Gewährung von Zuschüssen auch die Zusammenarbeit mit niederländischen und deutschen Wissenschaftseinrichtungen fördert.

Die Zenit GmbH bietet im Rahmen des I&I-Projektes eine kostenfreie Beratung und Hilfe bei der Realisierung von Innovationen für klein und mittelständische Unternehmen an. Die Unterstützung der Unternehmen reicht von der kostenfreien Erstberatung über finanzielle Zuschüsse zur tatsächliche Umsetzung oder Vermarktung des innovativen Projektes bzw. der innovativen Dienstleistung bis hin zur Förderung von F&E-Projekten mit Hochschulen.

Der Food-Processing Initiative e.V. unterstützt das Projekt I&I durch Herrn Norbert Reichl, der im Advisory Board vertreten ist.

Weitere Informationen zum Förderprojekt Inspire & Innovate senden wir Ihnen gerne zu. Gerne vermitteln wir auch ein persönliches Gespräch mit den Experten der Zenit GmbH.

Food-Processing Initiative e.V. • Geschäftsführer: Dipl. Volkswirt Norbert Reichl • Herforder Straße 26-28 • 33602 Bielefeld
FON +49 (0) 521 / 98640-0 • FAX +49 (0) 521/98640-29 • www.foodprocessing.de • e-Mail: info@foodprocessing.de

Mitgliederversammlung

Am 29.11.2006 standen wieder schwerpunktmäßig die Mitglieder des Food-Processing Initiative e.V. treffen sich zur jährlichen Mitgliederversammlung. Hauptthema der diesjährigen Veranstaltung ist die Neuausrichtung der Wirtschaftscluster des Landes Nordrhein-Westfalens. Hierzu sind folgende Industriereferate geplant:

- Die Cluster Politik des Landes NRW, Vertreter des Wirtschaftsministeriums
- Ansätze für das Marketing Agrar- und Ernährungsindustrie, Vertreter des Landwirtschaftsministeriums
- Die Aktivitäten von NEW S und Ansätze für eine Zusammenarbeit, Vertreter NEW S

Es werden aktuelle Entwicklungen aufgezeigt und diskutiert.

NACHLESE

Ernährungswirtschaft - Risiken in Chancen wandeln!

Weiterbildung "RisikomanagerFood" zeigt, wie Fach- und Führungskräfte der Ernährungswirtschaft Krisensituationen besser meistern

Das zertifizierte Weiterbildungsprogramm "Risikomanager Food" der Privaten Universität Witten/Herdecke (UWH) ist nun auch erfolgreich außerhalb der Hochschule in Düsseldorf-Mettmann gestartet. Für die teilnehmenden Unternehmen ergeben sich aus der Weiterbildung handfeste Vorteile. Mit dem Zertifikat verbessern die Unternehmen ihre Verhandlungspositionen gegenüber den Banken und Versicherungen durch bessere Konditionen im Rahmen von Basel II oder beim Abschluss von Risikoversicherungen, so Prof. Dr. Werner F. Schulz vom Deutschen Kompetenzzentrum für Nachhaltiges Wirtschaften (dkw) der Universität Witten/Herdecke.

Nach dem gut besuchten Auftakt folgen nun weitere Veranstaltungen in Stuttgart (17.-19. Oktober), Bielefeld (5.-7. Dezember), Berlin (27. Februar - 1. März 2007) und Hamburg (27.-29. März 2007). Das neue Angebot zur Bewältigung von Krisensituationen in der Ernährungswirtschaft richtet sich an Führungskräfte aus der Molkereiwirtschaft, der Meierei-, der Fleisch- und Obstbranche sowie der Versicherungsbranche. Es wird in Kooperation mit der Lebensmittel Zeitung und der SoFM AG angeboten.

Um die Praxisrelevanz zu gewährleisten, wurde das Angebot zum Risikomanagement gemeinsam mit Unternehmen der Ernährungsbranche und insbesondere mit der FPI e.V. und NEW S erarbeitet und wird permanent weiterentwickelt.

VERANSTALTUNGEN HERBST/WINTER 2006

- 06.11.2006 29. Lemgoer Arbeitstagung Fleisch und Feinkost, Lemgo
- 16.11.2006 Vermittungsveranstaltung für Biotechnologie, Sofia
- 16.11.2006 Symposium Health Claims, Wien
- 17.11.2006 Grüne Biotechnik 7. EU Forschungsrahmenprogramm FRP, Aachen
- 21.11.2006 Logistik-Strategien und IT im Spannungsfeld zwischen Vision und Realität, Paderborn
- 29.11.2006 Health Claims und Anreicherung - die neuen Verordnungen, Wien
- 30.11.2006 Überwachung von logistischen Kontexten per Datenfunk - Möglichkeiten, Erfahrungen, Potenziale, Dortmund
- 01.12.2006 Fachbereichstag Life Science Technologies Schwerpunkt Innovationen bei Getränken und Verpackungen, Lemgo
- 05.12.2006 Weiterbildungsprogramm Risikomanager Food, Bielefeld

Impressum

Food-Processing Initiative e.V.
Herforder Straße 26-28
33602 Bielefeld
FON +49 (0) 521 98640-0
FAX +49 (0) 521 98640-29
www.foodprocessing.de
info@foodprocessing.de
V.i.S.d.P. Sabine Hofe

Publicatie 12

Volop innovaties, zo blijkt uit vele aanvragen project Inspire & Innovate

Ondernemers in het Euregio-gebied zien weer toekomstkansen en willen innoveren. Dat blijkt uit het succes en de vele aanvragen die binnenkomen voor het Inspire & Innovate-project.

Dit project wordt gecoördineerd door Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland, Syntens, Zenit, Universiteit en Researchcentrum Wageningen en de Fachhochschule Osnabrück.
Er zijn al ruim 50 aanvragen ingediend. Als al deze innovatieve projecten doorgaan, is de subsidiepot voor een groot deel leeg. MKB-bedrijven kunnen nog wel een beroep doen op het project als het gaat om een individueel adviestraject of clustering van kennis. Begin dit jaar ging Inspire & Innovate van start. Het project is bedoeld voor MKB-bedrijven in de Euregio Rijn-Waal en de Euregio die inhoudelijke en financiële ondersteuning zoeken om hun innovatieplannen door te voeren. Dat die innovatieplannen er zijn blijkt wel uit het enthousiasme van de ondernemers. Op dit moment overstijgt het vraagbedrag van de aanvragers het beschikbare subsidiebudget. Dit houdt in dat er geen geld meer is voor financiële ondersteuning van nieuwe aanvragen. Projectleider Tom Cornelissen van Oost is dan ook aangenaam verrast dat er zo veel innovatieve bedrijven in dit deel van ons land zijn en dat ze de risico's aandurven. 'Een nieuwe weg inslaan kan niet zonder dat het personeel ervan overtuigd is dat dit de goede weg is voor het bedrijf. Dit is bij de aanvragen het geval en daarom zijn we blij juist deze projecten te kunnen ondersteunen.'
Ondernemers kunnen overigens niet alleen financiële ondersteuning krijgen. Ze kunnen bijvoorbeeld ook advies krijgen of ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken of het in kaart brengen van technologische, organisatorische en marketingaspecten. Ook is het mogelijk r&d trajecten op te zetten. Voorts zijn er workshops voor deelnemende bedrijven rondom vakinhoudelijke thema's op het gebied van innovatie.
Zie ook www.inspireandinnovate.nl.

Projectleider Tom Cornelissen

Publicatie 13

Publicatie 14

Wirtschaftsförderung Kreis Kleve GmbH ☐ Fremd-Artikel

Erscheinungsdatum 11.01.02

Medium: ☐ Rheinische Post ☐ überregional ☐ lokal Kle / Gel / Moe-Xa / Wes-Em ☐ Niederrhein-Seite

☒ NRZ ☐ überregional ☒ lokal Kle / Em / Moe ☐ Niederrhein-Seite

☐ andere _____

20 000 Euro für kleine Unternehmen

KREIS KLEVE. Vor allem grenzüberschreitende innovative Vorhaben will die Euregio Rhein-Waal zusammen mit der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve unterstützen. Inhaltlich und finanziell. Kleine und mittlere Unternehmen können Zuschüsse von bis zu 20 000 Euro beantragen. Selbst das Hinzuziehen externer Berater oder einer Werbeagentur wäre zuschussfähig. „Inspire & Innovate, I&I" heißt das Programm.

Laut Wifö-Prokurist Norbert Wilder stehen die Chancen für die ersten Gesprächspartner der letzten Tage schon gut. Interessierte lassen sich ihren Termin zum persönlichen, kostenlosen Beratungsgespräch am 25. oder 30. Januar, jeweils ab 14 Uhr, geben unter ☎ 0 28 21/72 81 13. Auch Fachberater der Zenit GmbH, Zentrum für Innovation und Technik in NRW, sind dabei.

Publicatie 15

Mehrere Kurzberichte über den Start des Projektes sowie spezifische Veranstaltungen in regionalen Zeitungen (Beispiel unten: Osnabrücker Zeitung, 11.01.2007)

Förderung von Innovationen im Kreishaus

OSNABRÜCK. Am Dienstag, 16. Januar, 13 bis 19 Uhr, veranstaltet die Wirtschaftsförderungsgesellschaft Osnabrücker Land im Kreishaus einen Informations- und Beratungstag für Unternehmen zum Thema „Förderung von Innovationen". Das Projekt „Inspire & Innovate" bietet kleinen und mittleren Unternehmen inhaltliche und finanzielle Unterstützung. Infos: Telefon 0541/501-3091.

NOZ 11.01.07

Publicatie 16

☒ Wirtschaftsförderung Kreis Kleve GmbH ☐ Fremd-Artikel

Erscheinungsdatum 12.01.07

Medium:
☐ Rheinische Post ☐ überregional ☐ lokal Kle / Gel / Moe-Xa / Wes-Em ☐ Niederrhein-Seite
☐ NRZ ☐ überregional ☒ lokal Kle / Em / Moe ☐ Niederrhein-Seite
☐ andere

Zuschüsse für Unternehmen

KREIS KELVE. Grenzüberschreitende innovative Vorhaben will die Euregio Rhein-Waal zusammen mit der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve unterstützen. Inhaltlich und finanziell. Kleine und mittlere Unternehmen können Zuschüsse von bis zu 20000 Euro beantragen. Selbst das Hinzuziehen externer Berater oder einer Werbeagentur wäre zuschussfähig. „Inspire & Innovate, I&I" heißt das Programm. Termine zum Beratungsgespräch gibt es am 25. und 30. Januar, jeweils ab 14 Uhr, Anmeldung ☎ 02821/ 728113.

Publicatie 17

Wirtschaftsförderung Kreis Kleve GmbH ☐ Fremd-Artikel

Erscheinungsdatum 13.01.07

Medium:
☐ Rheinische Post ☐ überregional ☐ lokal Kle / Gel / Moe-Xa / Wes-Em ☐ Niederrhein-Seite
☐ NRZ ☐ überregional ☐ lokal Kle / Em / Moe ☐ Niederrhein-Seite
☒ andere Niederrhein Nachrichten

WFG weist auf Fördertöpfe hin

Kleine und mittlere Unternehmen können sich jetzt bis zu 20.000 Euro sichern

KREIS KLEVE. Inhaltliche und finanzielle Unterstützung für Innovationsvorhaben können kleine und mittlere Unternehmen in der Euregio Rhein-Waal jetzt in Zusammenarbeit mit der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve bekommen. Das Programm „Inspire & Innovate" (I&I) sieht Zuschüsse von bis zu 20.000 Euro vor und soll Firmen vor allem dabei helfen, grenzüberschreitende Vorhaben umzusetzen.

„Für unsere ersten Gesprächspartner der letzten Tage stehen die Chancen auf einen Fördermittel-Zuschlag ausgesprochen gut", so Norbert Wilder, Prokurist bei der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve und dort langjähriger Berater in Sachen Fördermittel.

Der Wirtschaftsförderer bittet Interessierte, sich unter der Telefonnummer 02821/728113 ebenfalls ihr persönliches Beratungsgespräch terminieren zu lassen. Und zwar für den 25. und 30. Januar 2007, jeweils ab 14 Uhr. An diesen Tagen seien auch die Fachberater der Zenit GmbH - Zentrum für Innovation und Technik in NRW - an der Hoffmannallee 55 zu Gast. An diesen beiden Tagen werden in einer individuell zugeschnittenen - kostenfreien - Beratung Innovationsvorhaben aus Technik, Organisation und Markt identifiziert. Zur Umsetzung marktreifer Projekte oder zur Unterstützung bei den ersten Schritten zur Erschließung neuer Märkte können die Unternehmen die Zuschüsse beantragen.

Über ein I&I-Projekt können zum Beispiel die Kosten für das Hinzuziehen externer Berater bis zu 50 Prozent gefördert werden. Der Unternehmer/ die Unternehmerin bestimmt selbst, wen er/sie mit der Beratung über die Lösung eines technischen Problems oder mit der Durchführung einer Marktforschung beauftragen will. Wer sich bei der Umsetzung oder Vermarktung einer Innovation Unterstützung holen will, kann zum Beispiel eine Werbeagentur einbinden. Auch diese Kosten - für die Anfertigung einer Broschüre, die Gestaltung eines Internetauftritts oder die Entwicklung eines Messestandes - sind im Rahmen der I&I-Förderung bis zu 30 Prozent zuschussfähig.

Wer wissen möchte, ob sein Vorhaben für das I&I-Projekt in Betracht kommt, kann dies anhand der nachfolgenden Checkliste prüfen. Folgende Rahmenbedingungen müssen gegeben sein:

„Das Projekt ist innovativ.

„Das Projekt hat mit Technologie, Organisation oder dem deutsch-niederländischen Markt zu tun.

„Das Unternehmen gehört zu den kleinen und mittleren Unternehmen (KMU) gemäß der aktuell gültigen EU-Definition.

„Das Unternehmen ist innerhalb des festgestellten Gebietes in Nordrhein-Westfalen, Niedersachsen und den Niederlanden niedergelassen.

„Das Unternehmen gehört zu den ausgewählten Sektoren: Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik, Großhandel und Tourismus.

„Man hat mit der Durchführung vor der Einreichung des Förderantrags noch nicht begonnen.

Antragsberechtigt sind kleine und mittlere Unternehmen aus den Euregios Rhein-Waal und Gronau. Anträge werden entsprechend der Reihenfolge der Einreichung und den zur Verfügung stehenden Mitteln berücksichtigt.

Nähere Infos bei der WFG Kreis Kleve, Norbert Wilder: n.wilder@wfg-kreis-kleve.de oder www.zenit.de. Hintergrundinformationen zum Projekt „Inspire & Innovate" unter www.inspireandinnovate.de.

Publicatie 18

Wirtschaftsförderung Kreis Kleve GmbH ☐ Fremd-Artikel

Erscheinungsdatum 16.01.07

Medium: ☒ Rheinische Post ☐ überregional ☒ lokal Kle / Gel / Moe-Xa / Wes-Em ☐ Niederrhein-Seite
☐ NRZ ☐ überregional ☐ lokal Kle / Em / Moe ☐ Niederrhein-Seite
☐ andere

Tipp der Kreis Klever WfG: Ein neuer Euregio-Topf

KREIS KLEVE (RP) Inhaltliche und finanzielle Unterstützung für Innovationsvorhaben können kleine und mittlere Unternehmen in der Euregio Rhein-Waal jetzt in Zusammenarbeit mit der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve bekommen. Das Programm „Inspire & Innovate" (I&I) sieht Zuschüsse von bis zu 20 000 Euro vor und soll Firmen vor allem dabei helfen, grenzüberschreitende Vorhaben umzusetzen.

„Für unsere ersten Gesprächspartner stehen die Chancen auf einen Zuschlag ausgesprochen gut", so Norbert Wilder, Prokurist bei der Wirtschaftsförderung und langjähriger Berater in Sachen Fördermittel. Der Wirtschaftsförderer bittet Interessierte, sich unter der Telefonnummer 02821 / 72 8113 ihr Beratungsgespräch terminieren zu lassen. Und zwar für den 25. und 30. Januar, jeweils ab 14 Uhr. An diesen Tagen seien auch die Fachberater der Zenit GmbH – Zentrum für Innovation und Technik in NRW - an der Hoffmannallee 55 zu Gast. An diesen beiden Tagen werden in einer individuell zugeschnittenen kostenfreien Beratung Innovationsvorhaben aus Technik, Organisation und Markt identifiziert. Zur Umsetzung marktreifer Projekte oder zur Unterstützung bei den ersten Schritten zur Erschließung neuer Märkte können die Unternehmen die Zuschüsse beantragen.

Über ein I&I-Projekt können zum Beispiel die Kosten für das Hinzuziehen externer Berater bis zu 50 Prozent gefördert werden. Der Unternehmer / die Unternehmerin bestimmt selbst, wen er/sie mit der Beratung über die Lösung eines technischen Problems oder mit der Durchführung einer Marktforschung beauftragen will. Auch die Kosten für die Anfertigung einer Broschüre, die Gestaltung eines Internetauftrittes oder die Entwicklung eines Messestandes sind im Rahmen der I&I-Förderung bis zu 30 Prozent zuschussfähig.

Wer wissen möchte, ob sein Vorhaben für das I&I-Projekt in Betracht kommt, kann dies anhand einer Checkliste prüfen. Folgende Rahmenbedingungen müssen gegeben sein: Das Projekt ist innovativ. Das Projekt hat mit Technologie, Organisation oder dem deutsch-niederländischen Markt zu tun. Das Unternehmen gehört zu den kleinen und mittleren Unternehmen (KMU). Das Unternehmen ist innerhalb des festgestellten Gebietes in NRW, Niedersachsen und den Niederlanden niedergelassen. Das Unternehmen gehört zu den ausgewählten Sektoren: Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik, Großhandel und Tourismus. Man hat vor der Einreichung des Förderantrags noch nicht begonnen. Antragsberechtigt sind kleine und mittlere Unternehmen. Anträge werden entsprechend der Reihenfolge berücksichtigt. Mehr Infosmationen gibt es bei Norbert Wilder: n.wilder@wfg-kreis-kleve.de oder bei www.zenit.de. Hintergrundinfos: www.inspireandinnovate.de

Publicatie 19

Erscheinungsdatum 17.01.07

Medium:

- ☐ Rheinische Post ☐ überregional ☒ lokal Kle / Gel / Moe-Xa / Wes-Em ☒ Niederrhein-Seite
- ☐ NRZ ☐ überregional ☐ lokal Kle / Em / Moe ☐ Niederrhein-Seite
- ☐ andere

Geld für grenzüberschreitende Projekte

KREIS KLEVE (A-n) Die Euregio Rhein-Waal will jetzt in Zusammenarbeit mit der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve kleinen und mittleren Unternehmen Investitionen erleichtern. Das Programm „Inspire & Innovate" (I&I) sieht Zuschüsse von bis zu 20 000 Euro vor und soll interessierten Firmen vor allem dabei helfen, grenzüberschreitende Vorhaben umzusetzen.

Gute Chancen

„Für unsere ersten Gesprächspartner der letzten Tage stehen die Chancen auf einen Fördermittel-Zuschlag ausgesprochen gut", versichert Norbert Wilder, Prokurist bei der Wirtschaftsförderung Kreis Kleve. Der Wirtschaftsförderer bittet Interessierte, sich unter der Telefonnummer 02821/72813 ebenfalls ihr persönliches Beratungsgespräch terminieren zu lassen. Und zwar für den 25. und 30. Januar jeweils ab 14 Uhr.

An diesen Tagen seien auch die Fachberater der Zenit GmbH – Zentrum für Innovation und Technik in NRW – an der Hoffmannallee 55 zu Gast. „Dann werden den Entscheidungsträgern die Vorhaben visa-vis vorgestellt", macht Wilder Mut.

An diesen beiden Tagen werden in einer individuell zugeschnittenen und kostenfreien Beratung Innovationsvorhaben ausgemacht. Zur Umsetzung marktreifer Projekte oder zur Unterstützung bei den ersten Schritten zur Erschließung neuer Märkte können die Unternehmen dann Zuschüsse beantragen.

Über ein I&I-Projekt können zum Beispiel die Kosten für das Hinzuziehen externer Berater bis zu 50 Prozent gefördert werden. Der Unternehmer bestimmt selbst, wen er mit der Beratung über die Lösung eines technischen Problems oder mit der Durchführung einer Marktforschung benuftragen will. Wer sich bei der Umsetzung oder Vermarktung einer Innovation Unterstützung holen will, kann zum Beispiel eine Werbeagentur einbinden. Auch diese Kosten – für die Anfertigung einer Broschüre, die Gestaltung eines Internetauftrittes oder die Entwicklung eines Messestandes – sind im Rahmen der I&I-Förderung bis zu 30 Prozent zuschussfähig.

Norbert **Wilder** gibt Tipps für **„Inspire & Innovate"**. FOTO SEYHERT (ARCHIV)

Wer wissen möchte, ob sein Vorhaben für das I&I-Projekt in Betracht kommt, kann dies anhand einer Checkliste prüfen. So muss das Projekt innovativ sein und mit Technologie, Organisation oder dem deutsch-niederländischen Markt zu tun haben. Das Unternehmen soll zu den kleinen und mittleren Unternehmen (KMU) gemäß der aktuell gültigen EU-Definition gehören und innerhalb eines festgestellten Gebietes in NRW, Niedersachsen oder den Niederlanden angesiedelt sein.

Antragsberechtigt

Antragsberechtigt sind in der Region kleine und mittlere Unternehmen aus den Euregios Rhein-Waal und Gronau. Anträge werden nach Auskunft Wilders in der Reihenfolge der Einreichung und den zur Verfügung stehenden Mitteln berücksichtigt.

Info Weitere Informationen gibt es bei der WFG Kreis Kleve, Norbert Wilder: n.wilder@wfg-kreis-kleve.de oder bei www.zenit.de. Hintergrundinfos zum Projekt „Inspire & Innovate": www.inspireandinnovate.de.

Publicatie 20

ANZEIGE

Euregio Rhein-Waal und Zenit GmbH

Grenzenlos fördern

Das Kerngeschäft geht immer vor. Aber oft gibt es tolle Ideen nebenher, für die es in mittelständischen Unternehmen einfach an Zeit, Geld und Personal für die Umsetzung fehlt. Ein Gemeinschaftsprogramm der Euregionen Rhein-Waal und Gronau hilft Firmen, Projekte in Angriff zu nehmen, mit denen sie ihre Innovations- und Wettbewerbsfähigkeit verbessern können.

Zum Beispiel der Firma Artebene in Lüdinghausen. Das Unternehmen entwirft Papeterie- und Geschenkartikel und beliefert etwa 1.000 Kunden des gehobenen Fachhandels. Drei Kollektionen mit 2.000 Artikeln entwickeln die 30 Mitarbeiter jedes Jahr. Da bleibt nicht viel Zeit für Projekte neben dem Kerngeschäft. Etwa für die Frage, wie man den Kundenberatern die Arbeit erleichtern und gleichzeitig die Übermittlung der Auftragsdaten verbessern kann.

Zumal, wenn verstärkt auch der niederländische Markt bedient werden soll. Denn mit 20.000 Seiten sind die drei aktuellen Kataloge nicht nur extrem unhandlich. Es gibt sie auch nur auf deutsch. Und auf konventionellem Weg ist die anschließende Datenübermittlung zu langsam und unpraktisch.

Alles in einer Hand

Dann erfuhr Geschäftsführer Dr. Rüdiger Kress auf einer Infoveranstaltung der Euregio Rhein-Waal vom Programm „Inspire & Innovate" und der Möglichkeit, Beratung und finanzielle Unterstützung für grenzüberschreitende Projekte zu erhalten. Danach ging alles ganz schnell: Andreas Kochs, Projektkoordinator Wirtschaft bei der Euregio Rhein-Waal, vermittelte Kress an Werner Pfeifenroth von der Zenit GmbH. Die Mülheimer Firma kümmert sich im Rahmen des Projektes um die Beratung vor Ort und unterstützt bei der Antragstellung.

Pfeifenroth, Kress und Artebene Operations-Manager Dirk Röttger setzten sich zusammen und entwickelten die Lösung des Katalogproblems: Ein Handcomputer, auf dessen Monitor sich nicht nur alle Produkte auf Knopfdruck anzeigen lassen, sondern der auch die digitale mehrsprachige Preisliste nebst Telekommunikationsanschluß enthält. Mit der Umsetzung beauftragte Artebene eine Münsteraner Softwarefirma. Für die externen Kosten erhielten die Lüdinghausener 20.000 Euro Fördergelder. Die Gesamtkosten des Projekts beliefen sich auf rund 50.000 Euro.

Zusammenarbeit lohnt sich

Noch bis Oktober haben Unternehmen aus den Euregionen Rhein-Waal und Gronau Zeit, die Förderung eigener Projekte im Rahmen des Programms „Inspire & Innovate" zu beantragen. Inhaltlich und finanziell werden grenzüberschreitende Innovationsvorhaben unterstützt. Auch die Zusammenarbeit von Firmen in grenzüberschreitenden Clustern ist förderfähig. „In erster Linie richtet sich das Programm an Unternehmen aus den Branchen Food und Life Science", erläutert Werner Pfeifenroth. Aber auch Unternehmen aus anderen Bereichen erhalten die Möglichkeit, fortschrittliche Projekte zu entwickeln und umzusetzen.

ZENIT GmbH
Bismarckstraße 28, 45470 Mülheim/Ruhr
Tel.: 0208/3 00 04-48
Fax: 0208/3 00 04-87
pf@zenit.de
www.zenit.de, www.inspireandinnovate.de

Euregio Rhein-Waal
Emmericher Straße 24, 47533 Kleve
Tel.: 02821/79 30-0
Fax: 02821/79 30-30
kochs@euregio.org, www.euregio.org

Innovation kennt keine Grenzen: Dr. Rüdiger Kress (l.) und Dirk Röttger entwickelten gemeinsam eine mobile PC-Lösung zur Produktverwaltung

Publicatie 21

Innovative kleine Unternehmen werden gefördert! EAW, ISIS IC GmbH und ZENIT aus Mülheim zeigen wie es

INSPIRE & INNOVATE, ein aus Mitteln der Europäischen Union gespeistes Förderprojekt soll auch kleineren Unternehmen den Weg eröffnen, innovative Ideen umzusetzen. Hinter dem Namen steht ein unbürokratisches und schnelles Förderprogramm, das unter anderem bis zu 20.000 Euro für die Vermarktung innovativer Ideen bereitstellt. „Gerade kleinen Unternehmen fehlt es oft an Zeit und Geld innovative Ideen umzusetzen, um im Wettbewerb bestehen zu können“, so Michael Düchting, Leiter der EAW EntwicklungsAgentur Wirtschaft Kreis Wesel.
INSPIRE & INNOVATE schließt genau diese Lücke. Im Mittelpunkt der Förderung steht die Umsetzung innovativer Ideen unterstützt durch externes Know-How. Das bestätigt auch Dirk Unsenos, Geschäftsführer der ISIS IC GmbH aus Wesel, der als erster im Kreis Wesel eine solche Förderung erhalten hat.

Gefördert wurde bei ISIS eine Innovation im Bereich der Datenverarbeitung bei der elektronischen Personenzählung. ISIS hat beispielsweise eine Lösung zur Personenzählung für Altenheime entwickelt. Hier geht es darum, dementen Menschen zu mehr Lebensqualität zu verhelfen. Betroffene werden mit einer Funktechnik in Form einer Uhr ausgestattet, die das Verlassen eines vorher festgelegten Bereiches an ein Überwachungssystem meldet. Ein freies Bewegen in bestimmten Bereichen bleibt möglich. Gleichzeitig wird die Gefahr für demente Personen abgewendet, sich desorientiert in unbekannten Gebieten zu befinden.

Eingesetzt werden kann diese Technik aber auch zur detaillierten Auswertung von Kundenfrequenzzahlen im Einzelhandel. Die neue Datenverarbeitung von ISIS ermöglicht hier eine Auskunft über Kundenströme zum Beispiel zu bestimmten Tageszeiten. Vielfache weitere Einsatzmöglichkeiten sind denkbar. Im Fokus steht für ISIS –ganz im Sinne der europäischen Förderung – nun der niederländische Markt. INSPIRE & INNOVATE hilft auch bei der Markterschließung im Nachbarland. „Eine runde Sache die genau unseren Bedarf getroffen hat“, bewertet Dirk Unsenos das Angebot, welches er anderen Unternehmen gerne weiterempfiehlt.

Um Unternehmen im Kreis Wesel weitere Informationen zu diesem Programm aber auch andere Fördermöglichkeiten vorzustellen, veranstaltet die EAW am 19. Juni 2007 ab 18 Uhr im Sitzungssaal des Kreishauses in Wesel einen Informationsabend zum Thema „Förderchancen für den Mittelstand“. Ansprechpartnerin: EAW - Anne Janssen, 0281 / 207-4959 oder eaw@kreis-wesel.de bzw. www.kreis-wesel.de.

Foto: von links: Will Hildering , Geschäftsführer ISIS GmbH, Werner Pfeifenroth, ZENIT Mülheim, Dirk Unsenos, Geschäftsführer ISIS GmbH, Michael Düchting, Leiter EAW Kreis Wesel.

Publicatie 22

Auszug Jahresbericht der Fakultät Ingenieurwissenschaften und Informatik 2006

Fest verankert: Unsere Projekte für die Region

Die Fakultät Ingenieurwissenschaften und Informatik ist ein moderner und verlässlicher Partner für Unternehmen und Organisationen in Osnabrück-Emsland. Gemeinsam mit unseren Kooperationspartnern engagieren wir uns mit Forschungsvorhaben, studentischen Projekten oder Angeboten für Schulen dafür, dass unsere Region den Herausforderungen von heute und morgen erfolgreich begegnet. Hier finden Sie einige Beispiele solcher Kooperationen.

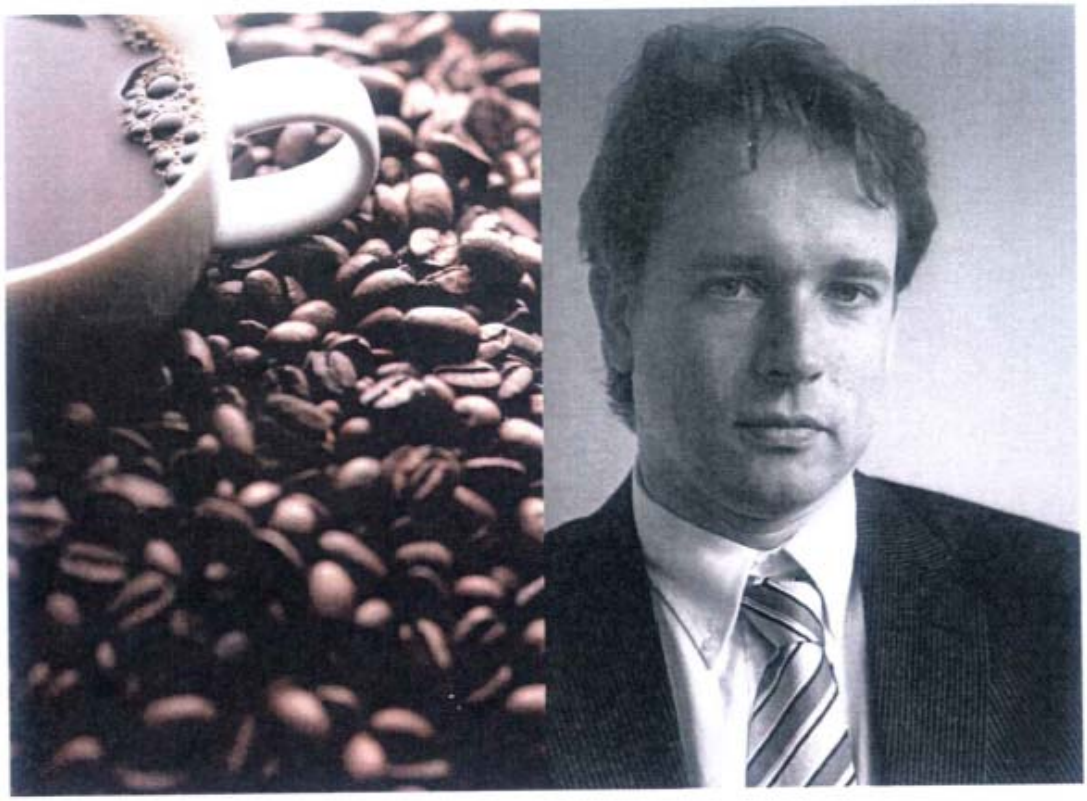
ⓘ Neues EU-Projekt fördert Innovationen des Mittelstandes

„Inspiration und Innovation" stehen im Mittelpunkt eines neuen Förderprogramms der EU, das sich an Unternehmen mit Sitz in den Gebieten Euregio und Euregion-Rhein-Waal wendet. Das Programm unterstützt kleine und mittlere Unternehmen dieser Regionen bei ihren Innovationsvorhaben.
Gefördert werden dabei Projekte aus den Bereichen Industrie, unternehmensorientierte Dienstleistungen, Logistik, Großhandel und Tourismus. „Es kann sich dabei um eine technische Innovation, eine betriebliche Erneuerung oder das Betreten eines völlig neuen Marktes handeln", erklärt Prof. Dr. Arno Ruckelshausen von der Fakultät Iul der Fachhochschule Osnabrück. Das Besondere: Neben der Beratung und Gewährung von Zuschüssen ist der Wissenstransfer ein wichtiger Aspekt dieses Projekts. Denn Wissenschaftler der FH Osnabrück und der niederländischen University Wageningen arbeiten dabei Hand in Hand mit Unternehmen.
„Kooperationen wie diese schaffen neue Chancen und können Unternehmen viel Geld sparen", ist Prof. Ruckelshausen sicher. Denn, als Stiftungshochschule mit modernem Hochschulmanagement verfüge die FH Osnabrück über eine hochwertige Labor-Infrastruktur und eine hochschuleigene Transfer GmbH. Zudem bieten zahlreiche Projekte mit regionalen Unternehmen auch Anknüpfungspunkte für Kooperationen, in die auch Studierende der Bachelor- und Master-Programme eingebunden werden.

Weitere Informationen unter Tel.: 0541/969-2050 (Technologie-Kontaktstelle) oder E-Mail: inspireandinnovate@fhos.de sowie im Internet: www.inspireandinnovate.de.

International und regional
Das passt zusammen!

Publicatie 23

17 Proces van idee naar product niet eenvoudig

Duitsers en Nederlanders werken veel en intensief met elkaar samen in de voedsel-sector. Dit gegeven, plus de aanwezigheid van veel MKB-bedrijven in de food-sector in de grensregio inspireerde ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland tot het project Inspire & Innovate.

Inspire & Innovate biedt midden- en kleinbedrijven in de regio Rijn-Waal inhoudelijke en financiële ondersteuning om hun kansrijke innovatieplannen en ambities door te voeren, zélfs over grenzen heen. Dit innovatieprogramma geeft vooral aan ondernemingen in de food en life sciences sector vele nieuwe mogelijkheden.

Naast gebruikmaken van de diverse subsidieregelingen kunnen bedrijven zich aansluiten bij (internationale) clusters waarin kennis en ervaring is gebundeld. Door het samenbrengen van bedrijven en kennisinstellingen ontstaan nieuwe contacten, ideeën en kansen. Dit kan ondernemers veel geld besparen. In totaal maken 150 ondernemers gebruik van de advies- en ondersteuningsmogelijkheden van het project.

Koffiebonen

Volgens Remco Hoogendijk, projectleider ontwikkeling en innovatie bij Oost Nederland, begint innovatie meestal bij een individuele ondernemer die een probleem of idee heeft. Hoogendijk noemt het ontwikkelen van gezond varkensvlees en het slimmer branden en mengen van koffiebonen. "So far so good", zegt hij, maar bij de realisatie van een dergelijk plan ontstaan er vaak obstakels die zich lastig laten oplossen. Hoe bewijs je bijvoorbeeld dat je varkensvlees gezonder is of hoe bewaak je de kwaliteit van het branden en mengen van koffiebonen?"

Door de inschakeling van externe experts of kennisstellingen kunnen technische hobbels wellicht worden overwonnen, zo deed in het geval van het varkensvlees de universiteit van Wageningen proeven naar de samenstelling van de vetzuren en zo deed de Fachhochschule in Osnabrück onderzoek naar de juiste meng- en brandtechniek van de koffiebonen.

Kassa

"Maar innovatie is pas succesvol als de kassa rinkelt", zegt Hoogendijk. "Dus ook op het gebied van marktonderzoek en marketingstrategie is ondersteuning zeer welkom. Het proces van een idee tot een concreet verkoopbaar product is niet eenvoudig."

Voor Nederlandse bedrijven blijkt het lastig in contact te komen met bedrijven in Duitsland. Hoogendijk: "Een reden hiervoor is dat bedrijven in Nederland gewend zijn om derden in te huren terwijl dit in Duitsland minder gebruikelijk is. Het opstellen van gezamenlijke regels en procedures kost ook altijd meer tijd dan voorzien. Inspire & Innovate probeert deze problemen het hoofd te bieden en legt een basis waar de komende jaren op kan worden doorgebouwd."

Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland
Vestiging Arnhem
Postbus 5215
6802 EE Arnhem
T +31 26 3844222
E info@oostnv.nl
W www.oostnv.nl

Publicatie 24

I&I: hulp bij innovatieplannen

Vorige maand is het nieuwe subsidieproject Inspire & Innovate, afgekort als I&I, van start gegaan. Oost NV en Syntens geven binnen dit project midden- en kleinbedrijven kosteloos inhoudelijke en financiële hulp bij hun kansrijke innovatieplannen.

Er worden verschillende stappen doorlopen. Via een individueel adviestraject door Syntens of het Duitse Zenit, krijgen ondernemers advies en een beter inzicht in innovatievraagstukken op het gebied van technologie, organisatie en marketing.

Vervolgens biedt het project financiële ondersteuning voor het uitdiepen van de adviezen door externe adviseurs en bij de implementatie ervan. Naast deze steun biedt I&I ook een traject aan dat is gericht op grensoverschrijdend onderzoek en ontwikkeling op het gebied van voeding en life sciences. Hierbij zijn Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR) en de Fachhochschule Osnabrück betrokken.

Zij voeren haalbaarheidsstudies voor bedrijven uit. Mkb-bedrijven in noordoost- en zuidoost-Nederland kunnen meedoen aan I&I. Meer informatie is te vinden op www.inspireandinnovate.nl.

Digitaal bedrijvenloket

In 31 gemeenten, waaronder Arnhem en Nijmegen, is of komt er een (digitaal) bedrijvenloket dat gekoppeld zal worden aan het landelijk bedrijvenloket.

Dat laatste is inmiddels operationeel, de gemeentelijke loketten zullen uiterlijk volgend jaar gekoppeld zijn.

Vorige maand ondertekende staatssecretaris Yvonne van Gennip daartoe een convenant met de betrokken gemeenten.

Nieuwe industriële kring

Vijf ondernemers in Bronckhorst hebben de Industriële Kring Bronckhorst (IKB) opgericht.

Aanleiding is de gemeentelijke herindeling en de behoefte om kennis en ervaringen uit te wisselen.

Verhuizing

Arcadis gaat een deel van de staf en directie van het kantoor in Arnhem verplaatsen naar Amersfoort.

Tot medio maart zullen in totaal 30 mensen van de staf en directie van Arcadis Nederland, die nu nog op de Utrechtseweg zitten, fasegewijs verhuizen.

De rest van het personeel (90 mensen) wordt geconcentreerd op de Beaulieustraat, waar Arcadis al een kantoor had.

Publicatie 25

ELEKTROTECHNIK

Verschleißgradbestimmung von Waschflüssigkeiten in Industriewaschanlagen

In der Industrie müssen viele Produkte und Zwischenprodukte mittels Industriewaschanlagen gereinigt werden. Hierbei werden große Mengen Wasser und chemische Zusätze verbraucht. Es liegt sowohl im ökonomischen als auch im ökologischen Interesse der Firmen, die Waschflüssigkeit optimal zu nutzen: Auf der einen Seite sollen die Flüssigkeiten nicht zu früh gewechselt werden, auf der anderen Seite müssen strenge Qualitätsvorgaben bezüglich der Reinheit der Produkte eingehalten werden.

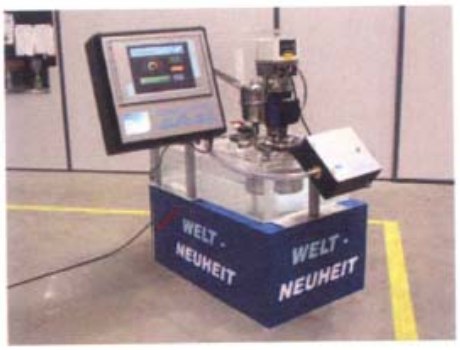

Abb. : Das Messsystem „Libelle" zur Verschleißgradbestimmung von Waschflüssigkeiten

Bisher erfolgte der Wechsel der Waschflüssigkeit nach mehr oder weniger subjektiven Kriterien. Die Firma BvL-Oberflächentechnik als Hersteller von Industriewaschanlagen sowie das Labor für Messtechnik und Messsignalverarbeitung (LMM) der FH Osnabrück beschäftigen sich daher mit der Entwicklung eines Sensorsystems, welches objektive Kriterien zur Bestimmung des Verschleißgrades der Waschflüssigkeiten liefert. Der Verschleißgrad kann vom Anwender verschieden definiert werden. So können Öle eine größere, jedoch auch geringere Bedeutung als partikulare Verunreinigungen haben.

Projektleitung:	Prof. Dr.-Ing. Jörg Hoffmann
Adresse:	Labor für Messtechnik und Messsignalverarbeitung, Albrechtstraße 30, 49076 Osnabrück Telefon: 0541/969-3018, Fax: 0541/969-2982 E-Mail: j.hoffmann@fh-osnabrueck.de
Kooperationspartner:	BvL-Oberflächentechnik GmbH, Emsbüren
Wissenschaftlicher Mitarbeiter:	Dipl.-Ing. Werner Trentmann
Studierende:	Christian Dücker, Daniel Decker, Tan Yan, Aleksej Kistanow, Aozhe Pan.
Projektdauer:	seit Januar 2005
Finanzierung:	BvL-Oberflächentechnik GmbH

Der Prototyp eines Sensorsystems wurde bei einem großen Anwender von Industriewaschanlagen erfolgreich getestet und auf Messen dem Fachpublikum vorgestellt (s. Abb.).

Inspire & Innovate: Euregio fördert internationale KMU-Kooperationen mit Hochschulen

Zur Förderung von innovativen Ideen und Vorhaben wurde das EU-Projekt „Inspire & Innovate" von niederländischen und deutschen Institutionen und Hochschulen erfolgreich beantragt. Dabei steht die Stärkung der Wettbewerbfähigkeit kleiner und mittlerer Unternehmen (KMUs) in den Gebieten Euregio und Euregion-Rhein-Waal im Vordergrund. Zielgruppe sind KMUs in der Region, die sich für den deutsch-niederländischen Markt interessieren oder bereits damit zu tun haben. Der innovative Charakter eines Projektes spielt hierbei eine zentrale Rolle.

Es gibt verschiedene Stufen der Förderung für die KMUs, die von der Beratung über die Vermarktung bis hin zu Forschungs- und Entwicklungsvorhaben reichen. In STEP 1 unterstützt die Zenit GmbH als beteiligte Beratungsgesellschaft die Unternehmen durch Beratung bei Fragen zur Techno-

logie-, Organisations- sowie Marktentwicklung. In STEP 2 kann eine finanzielle Unterstützung bei einer gezielten externen Beratung gewährt werden, wobei insbesondere die Lösung konkreter Probleme im Vordergrund steht. Für die Umsetzung und Vermarktung der Innovation bietet STEP 3 Fördermöglichkeiten.

Aufgrund der herausragenden Bedeutung von Lebensmitteltechnik, Agrartechnik und Life Sciences in den genannten Regionen sollen insbesondere internationale Forschungscluster für diese Bereiche gebildet werden. Dabei können sowohl Machbarkeitsstudien (STEP 4) als auch Forschungsvorhaben (STEP 5) durchgeführt werden. Hierbei nehmen die beteiligten Hochschulen – Wageningen University and Research Centre (Niederlande) und die Fachhochschule Osnabrück – eine besondere Rolle ein: In Workshops werden gezielt die Vorhaben vorbereitet und begleitet. Aufgrund der Praxiserfahrungen in den aufgeführten Fachgebieten werden auch die Forschungsvorhaben überwiegend von den Hochschulen durchgeführt.

Zur Information über Inspire & Innovate wurden mehrere Veranstaltungen durchgeführt, u. a. im WABE-Zentrum der Fachhochschule Osnabrück. Weiterhin haben die Technologietransfer-Einrichtungen in der Region (z. B.: IHK Osnabrück-Emsland, Landkreis Osnabrück, Landkreis Grafschaft-Bentheim) über das Vorhaben informiert, die Technologie-Kontaktstelle von Fachhochschule und Universität Osnabrück ist in das Projekt eingebunden.

Ein Beispiel für ein angewandtes Forschungsvorhaben unter Beteiligung niederländischer und deutscher Partner ist die Machbarkeitsstudie zur Anwendung von drahtlosen Sensornetzwerken in agrartechnischen Produktionsketten. Dabei wurden durch Marktrecherchen und technische Untersuchungen Applikationen der Sensoren in diesem Bereich evaluiert. An der Fachhochschule Osnabrück wurden insbesondere die Störanfälligkeit und die Stabilität der Sensoren in der Landtechnik untersucht, wobei Landmaschinen und die

Abb.: Test mit drahtlosen Sensornetzwerken für Applikationen in der Landwirtschaft (Inspire & Innovate Projekt: WISENSYS; Sensor: WirelessValue / Emmen, Niederlande)

Lagerung von Erntegut im Vordergrund standen (s. Abb.). Die bisherigen Projektergebnisse zeigen an konkreten Beispielen Verbesserungen sowohl bei der internationalen Zusammenarbeit als auch beim Technologietransfer.

Projektleitung:	Prof. Dr. Arno Ruckelshausen
Adresse:	Albrechtstraße 30, 49076 Osnabrück Telefon: 0541/969-2090, http://www.inspireandinnovate.de/ E-Mail: a.ruckelshausen@fh-osnabrueck.de
Kooperationspartner:	Wageningen University and Research Centre / Niederlande Oost NV, Arnhem/Niederlande Syntens, Arnhem/Niederlande Zenit GmbH, Mühlheim an der Ruhr Technologie-Kontaktstelle der FH und der Uni Osnabrück
Wissenschaftliche Mitarbeiter/innen:	Dipl.-Ing. (FH) Wilfried Niehaus, M. Sc. Dipl.-Ing. (FH) Kai-Uwe Wegner, M. Sc. Dipl.-Ing. (FH) Jörg Klever, M. Sc. Dipl.-Ing. (FH) Andreas Linz
Projektdauer:	seit 2006
Finanzierung:	Euregio Rhein-Waal (EU-Programm INTERREG IIIA), Wirtschaftsmini-sterien der Niederlande und des Landes Nordrhein-Westfalen, Industrieförderung

Bijlage 9

Ideeën voortkomend uit workshops Wageningen en Osnabrück

Innovatie-idee	Aantal	NL/D	Thema
Biobased verpakking eetbaar, composteerbaar	8	NL	Recycling of Food Products
Raapzaad – Diesel - Gezond varkensvet	8	NL	Bio-Based Products
Beperken van verlies in de versketen	7	NL	Longer Shelf Life
Fun Food	6	NL	New Food Products
Snack met gezondheidsimago	5	NL	Healthy Foods
Valorisatie van reststromen in de 'food'	5	NL	Recycling of Food Products
A Personal Analyzer	5	NL	Personalized Foods
DNA profiel gebonden voeding	5	NL	Personalized Foods
Gezondheid van de mens vanuit/ door vlees	4	NL	Healthy Foods
Allergieprofiler & allergiedetector	3	NL	Personalized Foods
Mood Booster	3	NL	New Food Products
Voedingsadvies via Quickscan	3	NL	Personalized Foods
Dagpakket Gezond Eten	2	NL	Healthy Foods
Personalised Sensor@home for healthy & safe foods	2	NL	Healthy Foods
Bederfdetectiesensor van vluchtige (geur-) stoffen	2	NL	Longer Shelf Life
Broodje: knapperig, kruimelt niet	1[1]	D	New Food Products
Lotuseffect voor walsoppervlak	1	D	New Food Products
Continue registratie van opname en verbruik van calorieën	1	D	Personalized Foods
Analyse van behoefte/ gebrek/ teveel aan voedingsmiddelen + passend voedingsplan	1	D	Personalized Foods
Duurzame grondstoffen voor het bedekken van verpakkingen (van levensmiddelen)	1	D	Packaging
Voeding „ervaren + beleven" voeding in leeromgeving	1	D	New Food Products
Robots	1	D	Service Robots
Wellness braadworst „lekker"!	1	D	Healthy Foods
Single groente/fruit	1	D	Healthy Foods
„levend" varkensvlees blijft langer vers	1	D	Healthy Foods
Personal Analyzer	1	D	Personalized Foods
Eetbaar papier	1	D	Bio-Based Products
Zelfreinigende tandplak	1	D	New Food Products
Sensor kwaliteit verpakkingsfolie levensmiddelen	1	D	Sensors

[1] De score in Duitsland is op 1 gezet omdat daar niet gestemd is.

Bijlage 10

Overzicht van alle clusters behandeld binnen stap 4 en stap 5

No.	Cluster Naam	Omschrijving	Aanvrager	Stap	Status	Thema
1	CAMPYLOBACTER	Reductie Campylobacter besmetting bij vleeskuikens door middel van voeding	Beukelaar Diervoeders BV	4	Afgerond	Healthy and Good Food
2	DETPACMEAT	Detectie van vlees en plastic in broodafvalstromen	Beuker Vochtrijke Diervoeders	4	Afgerond	Recycling of Food Producs
3	OA-SCHLACHT	On-line Schlachtanmeldung	Raiffeisen.com / Münster	4	Afgerond	Chain Information
4	STEX	STEX	Vrisima B.V.	4	Afgerond	Bio-based products
5	VITOMEGA	Vitomega voerstrategie	W. Kosse en Co. BV	4	Afgerond	Healthy and Good Food
6	WISENSYS	Wireless Sensor Systems	Eucan	4	Afgerond	Sensors
7	CROP-ONLINE	Online-Pflanzenschutze Bestandsbuches	Raiffeisen.com	5	Afgerond	Production and Processing of Food
8	CUP2MOV	Nieuw verpakkingsconcept voor dranken	Turnpack	5	Afgerond	Longer shelflife and Packaging
9	DETPACMEAT	Step 5 detection of plastic clips and Meat in bread recycling	Van Tuijl/ROBI diervoeders	5	Afgerond	Recycling of Food Products
10	FUTTER-MON	Online-Futtermonitoring	raiffeisen.com	5	Afgerond	Chain Information
11	GEWAS-NVGBP	Natuurvriendelijke gewasbeschermingsproducten	Ceradis BV	5	Afgerond	Production and Processing of Food
12	TENSIOTAG	Sensors for moisture content	MMI Innovations	4	Terug-getrokken	Sensors
13	KANAAL-GT	Innovatief Kanaalplaten systeem voor glastuinbouw	BW-Industrial	4	Terug-getrokken	Energy and Water
14	KANAAL-GT	Innovatief Kanaalplaatsysteem voor Glastuinbouw (R&D)	BW Industrial	5	Terug-getrokken	Energy and Water
15	PET-FOOD	Petfood (Pet snacks op basis van vers vlees)	Mulder Metaal	4	Afgekeurd	Production and Processing of Food
16	SPECTRAL IMAGING	Spectral Imaging Agro/Food	CLS	4	Niet ingediend	Sensors
17	EMC-ES	EMC expert system	ENETECH	4	Niet ingediend	Energie en Water
18	GEO-CAMERA	Digitale Geo-Kamera	EFTAS	4	Niet ingediend	Sensors
19	-----	DHV BV Ruimte en Mobiliteit	Afkoppelen – Hoveniers	4	-[2]	Energie en Water
20	CLAWHEALTH	Administration software for detection of Claw Health in Dairy Farming	Niet vastgesteld	5	-	Production and Processing of Food
21	RIVERMAN	Innovatief rivierbeheer	Geomatics	4	-	Energy and Water
22	SILTFOOD	Afzet van zilte producten in Duitsland	Niet vastgesteld	4	-	New Food Products
23	CAT	nieuwe sensor voor meting van atmosferische concentraties van N2O / CH4 voor fluxmetingen	Niet vastgesteld	4	-	Sensors
24	DRY-CLEAN	Environmental Friendly Dry Cleaning Method for Food Processing	3R Adviseurs	4	-	Production and Processing of Food
25	EWSFAD	Early warning systems for animal diseases	TeleMetronics biometry BV	4	-	Healthy and Good Food
26	FIELDROBOT	Autonomous service robots for field operation	Niet vastgesteld	4	-	Service Robots
27	LABLAB	faciliteit toegang tot food grade micro-organismen	NIZO food research	4	-	Personalized Foods
28	PROTINH	Protease inhibitors in honing	Bfactory	4	-	Healthy and Good Food
29	SMART-SPRAY	Smart-Spray systeem voor phytoftera	Cleanlight	4	-	Production and Processing of Food
30	SPOC	Smaak en Product Ontwerp Centrum	NIZO food Research	4	-	New Food Products
31	BIO-ENERGY	Restwarmte van biovergisting voor glastuinbouw	Hortisolutions	4	-	Energie en Water
32	OPTIPEAR	DNA-rijpheidstesten voor ketenlogistiek bij Peren	nSure	4	-	Sensors
33	RF-HEAT	RF Heating for meat producing companies	Sonder Food Systems BV	5	-	Production and Processing of Food

34	VALBREAD	Introductie biologisch afbreekbare broodclips	Robi Droge Diervoerders	4	-	Bio-Based products
35	WITLOF	Automatisering Witlof productielijn	Sonder Machinefabriek BV	4	-	Production and Processing of Food

Bijlage 11

Analyse van afgeronde projecten naar regio, deelnemers, sector (F=Food; N=Non-Food) en innovatietype (T=Technologie, P=Product, M=Markt, O=Organisatie)

Korte naam	Project Naam	NL/D	Euregio Rijn-Waal	Euregio Gronau	Sector	Innovatie
CAMPYLOBACTER	Reductie Campylobacter besmetting bij vleeskuikens door middel van voeding	NL	1	1	F	T
DETPACMEAT	Deptameat: Studie nach und Entwickeling von Detektions- und Trennungsverfahren	NL	6	0	F	T
STEX	Stex: Markt Opportunities for hemp based fabrics	NL	3	1	N	T
VITOMEGA	Vitomega, gesunde Nahrung für Schweine	NL	1	2	F	P
WISENSYS	Wisensys, drahtloser Sensortechnik in der Agro-Food-Kette	NL	0	2	F	M
OA-SCHLACHT	Entwicklung einer Methode für Online Slachtanmeldungen	D	2	0	F	O
CROP-ONLINE	Online Pflanzenschutz Bestandsbuches	D	2	0	F	P
GEWAS-NVGBP	Lignosulfate für "crop protectants"	NL	1	1	F	P
FUTTER-MON	Entwicklung einer überbetrieblichen Online-Futtermonitoring-Methode	D	2	0	F	O
CUP2MOVE	New packaging concept for convienience and single use	NL	2	0	F	P
DETPACMEAT	Umsetzung der Trennungsverfahren für Plasticclips und Fleisch enthaltende Producte in Brot- und Backwaren	NL	6	0	F	T

Bijlage 12

Evaluatie Adviescommissie

Datum: februari 2008
Auteur: Maaike Lugtenaar

Nr.	Onderwerp
1.	**Leden van de Advisory Board (AB)** De AB van Inspire & Innovate bestaat uit de volgende personen: ▪ Piet Derikx (General Manager Eijkelkamp Agrisearch Equipment) ▪ Roger van Hoesel (directeur Food Valley), ▪ Brigitte Petersen (voorzitter bestuur GIQS[3] en hoofd afdeling Preventief Gezondheidsmanagement aan de Landbouwkundige Faculteit van universiteit Bonn) ▪ Norbert Reichl (directeur Food Processing Initiative e.V.) Deze personen zijn gevraagd vanwege hun kennis en ervaring op het gebied van Food & Life Sciences. Omdat het een Duits-Nederlands project betreft hadden er twee onafhankelijke deskundigen uit Nederland en twee uit Duitsland zitting in de AB. De heer Derickx heeft het eerste projectidee voor I&I opgezet, in de periode dat hij nog werkzaam was bij de Wageningen Universiteit.
2.	**Overige betrokkenen** **Aanwezig ter verdediging ingediende projecten** Namens WUR: Jos Balendonck, Namens FHO: Arno Ruckelshausen. Deze heren, verantwoordelijk voor de intake en begeleiding van de stappen 4 en 5, waren tijdens alle vergaderingen aanwezig om de ingediende projectvoorstellen te presenteren en toe te lichten aan de AB. **Namens Oost NV aanwezig** Remco Hoogendijk (voorzitter), Tom Cornelissen (projectleider) en Maaike Lugtenaar (verslag).
3.	**Uitgangspunten** De AB geeft advies over ingediende projectvoorstellen voor de stappen 4 en 5. Hierna volgt een korte omschrijving per stap: ▪ *Stap 4 Clusteren van MKB en kennisinstellingen* Bedrijven in de food en life sciences sector kunnen ondersteuning krijgen bij het vormen van kennisclusters (of netwerken) en bij het uitvoeren van haalbaarheidsstudies. Deze grensoverschrijdende bundeling van kennis en ervaring vormt een unieke basis voor innovaties in de voedingsindustrie, haar ketenpartners en toeleveranciers in de Euregio Rijn-Waal (70% van de externe kosten, maximaal € 25.000,- per cluster). ▪ *Stap 5 Subsidie bij R&D-trajecten* Door samenwerking in kennisclusters kunnen initiatieven ontstaan voor de ontwikkeling van nieuwe producten, markten, processen en technologieën. Een cluster kan gezamenlijk R&D-activiteiten laten uitvoeren bij kennisinstellingen (70% van de externe kosten, maximaal € 100.000,- per cluster). Bij de start van het project was er uitgegaan van 10 stap 4-projecten en 6 stap 5 projecten. Het aantal is afhankelijk van het budget, dat gelimiteerd is. De aantallen zijn flexibel, het budget niet. Het totale budget bedroeg voor stap 4 en stap 5 samen: € 665.000,-. Er heeft vier keer een overleg plaatsgevonden: september 2006 (Eijkelkamp AE, Giesbeek), januari 2007 (Euregio, Kleve), mei 2007 (WUR, Wageningen) en november 2007 (FHO, Osnabrück). Van deze overleggen zijn verslagen gemaakt, waarbij het overleg, de stemming en de uiteindelijke besluitvorming zijn vastgelegd.
4.	**Beoordeling projecten**

	Voor het beoordelen van de projecten is gebruikgemaakt van twee verschillende scoringsformulieren: 1 voor stap 4- projecten ('25 punten formulier'), 1 voor stap 5- projecten: '100 punten formulier. De formulieren zijn in de bijlagen weergegeven.
5.	**Ingediende projecten** Er zijn 12 stap 4-projecten ingediend, daarvan zijn er 9 goedgekeurd (75 %), 1 is afgekeurd en 2 moesten er worden verbeterd. Er zijn 5 stap 5- projecten ingediend, deze zijn allemaal goedgekeurd (100 %). Adviescommissieleden mochten niet stemmen op projecten die hun eigen organisatie had ingediend (dat is overigens niet voorgekomen). In de bijlage is een overzicht weergegeven van ingediende projectvoorstellen.
6.	**Toelichting evaluatie** Oost NV evalueert het Inspire & Innovate-project niet alleen intern, maar wil ook graag horen van de leden van AB wat volgens hen de sterke punten zijn van het een project waarbij een onafhankelijke advies wordt gegeven voordat een project kan worden gehonoreerd. Daarnaast werd ook advies gevraagd over wat volgens hen bij een vervolgproject zou kunnen worden verbeterd. Na sluiting van de adviesprocedure is in januari en februari 2008 met ieder AB-lid één gesprek gevoerd. Tijdens het gesprek zijn de volgende punten aan de orde gekomen: ▪ de rol AB-lid bij het huidige Inspire & Innovate-project en de mogelijke rol bij een eventueel nieuw project ▪ kwaliteit en kwantiteit van de ingediende projecten ▪ thema Food & Life Sciences ▪ begeleiding vanuit de projectpartners (WUR, FHO en Oost NV)
7.	**Conclusies** Uit de gesprekken zijn de volgende conclusies getrokken: *Algemeen* ▪ Alle leden zijn unaniem van mening dat Inspire & Innovate een heel goed project is om Nederlandse en Duitse MKB'ers en kennisinstellingen samen te laten werken. *Rol Food Valley, Food Processing Initiative e.V. en GIQS binnen het project* ▪ Brigitte Petersen gaf aan graag betrokken te willen worden bij een nieuw Inspire & Innovate-project. Ook Roger van Hoesel en Norbert Reichl zijn geïnteresseerd. Wel willen zij dan graag eerder en intensiever betrokken zijn bij het nieuwe project dan bij het huidige project het geval was: namelijk vanaf de ontwikkeling van het project. Nu zijn ze pas in een later stadium inhoudelijk geïnformeerd over het project, pas in september 2006 (een half jaar na de kick-off bijeenkomst). Tevens ontbrak een duidelijke omschrijving van de rol en het mandaat van de adviescommissieleden. Mede hierdoor kwam de acquisitie, vanuit bovengenoemde organisaties, laat op gang. *ML: door de partijen bij de voorbereiding van het project te betrekken is de verwachting dat de inzet en dus de output van deze organisaties groter zal zijn: de contactpersonen voelen zich meer betrokken bij het project en zullen zich ook meer en beter inzetten om het project te laten slagen. Inspire & Innovate zal dan breder worden gepromoot onder bedrijven en kennisinstellingen dan dat nu het geval is geweest. Ook kunnen zij ondersteunend zijn in het tot elkaar brengen van bedrijven en kennisinstellingen*. Piet Derickx staat positief tegenover deelname in een AB, maar in de toekomst zal dat alleen kunnen bij een project dat dezelfde focus heeft als het bedrijf waar hij nu voor werkt: milieu- en landbouwkunde. ▪ Brigitte Petersen merkt tevens op dat GIQS ook een logische partner zou zijn voor de rol die Zenit nu in het project speelt. Zenit is meer gericht op technologische projecten, terwijl GIQS veel ervaring heeft in het coördineren van food-gerelateerde, grensoverschrijdende, projecten (Interreg, KP6). GIQS heeft een uitgebreid netwerk met kennisinstellingen, publieke organisaties en bedrijven. Daarnaast heeft GIQS op dit moment als contactpersoon tussen WUR en universiteit Bonn. ▪ Roger van Hoesel vindt dat de adviescommissieleden niet altijd even kritisch zijn. Een van de

	oorzaken zou kunnen zijn dat er te weinig projecten waren: er viel weinig te kiezen. Wellicht als de looptijd van het project wordt verlengd is het mogelijk meer projecten aan te leveren zodat er een ruimere keus is en de adviescommissieleden gedwongen worden te kiezen. Piet Derickx gaf in het gesprek echter aan dat de kwantiteit voor wat hem betreft geen invloed had op de beoordeling van de projecten. Hij was tevreden over de kwaliteit van de projecten. *Rol Oost NV* ▪ Piet Derikx is zeer te spreken over de begeleiding van de AB door Oost NV. (projectcoördinator). Doordat er voldoende vooronderzoek had plaatsgevonden en nauw overleg was met de overige projectpartners (WUR en FHO), was het kaf van het koren al gescheiden. *Voorafgaand aan de indiening van een projectplan bij de AB werd zowel het cluster inhoudelijk intensief begeleid als ook zorg gedragen dat alleen volledige aanvragen werden voorgelegd*. *Rol Euregio Rijn-Waal* ▪ Het is niet goed wanneer een ingediend projectvoorstel te lang moet wachten op goedkeuring van het Dagelijks Bestuur van Euregio Rijn-Waal. Piet Derikx vindt dat een MKB'er niet langer dan vier weken op goedkeuring moet hoeven te wachten, anders loopt een project onnodig veel vertraging op. *Communicatie* ▪ Roger van Hoesel gaf aan dat Food Valley tevens een belangrijke rol kan spelen in het communicatie-gedeelte van het project. Norbert Reichl voegt daaraan toe dat het visualiseren van gerealiseerde projecten (branche, vestigingsplaats etc.) helpt nieuwe bedrijven te overtuigen van het nut van deelname aan een project als Inspire & Innovate. Ook zou Oost NV niet te selectief moeten zijn bij PR & communicatie: ook andere bedrijven en kennisinstellingen die zijdelings food-gerelateerd zijn aanschrijven. Tot slot raadt hij aan gebruik te maken van beschikbare media en geen nieuwe media te ontwikkelen. *Betrokkenheid kennisinstellingen* ▪ FHO en WUR zouden hun onafhankelijkheid beter moeten waarborgen, geeft Roger van Hoesel aan. De reden hiervoor is dat zij hun projecten presenteerden waarbij hun werkgever bij was betrokken. Dit is op te lossen door bijvoorbeeld door de clusterbegeleider van Oost NV of Zenit het project voor te laten leggen aan de adviescommissie. ▪ Zowel Piet Derikx als de andere AB-leden zijn het erover eens dat bij het huidige Inspire & Innovate-traject de betrokkenheid van kennisinstellingen te beperkt is. Bij een volgend project moeten er meer kennisinstellingen betrokken worden. *Speerpunten* ▪ Roger van Hoesel geeft aan dat hij denkt dat het project interessanter is voor food-bedrijven dan voor health-bedrijven. Hij verwacht ook dat er meer food-bedrijven onder de doelgroep vallen. ▪ Norbert Reichl stelt voor om ook clusters waarvan alleen de leadpartner uit de regio komt ruimte te geven om een project in te dienen. Hierdoor komen meer clusters in aanmerking voor subsidie.
8.	**Aandachtspunten voor de toekomst**
	Algemeen ▪ Een nieuw Inspire & Innovate project uitvoeren met inachtneming van onderstaande aandachtspunten. *Rol FV, GIQS, FPI* ▪ Instellen van een 'expertteam' bestaande uit FV, GIQS en FPI, eventueel aangevuld met één of meerdere andere partijen. Dit team mee laten denken bij de ontwikkeling van het project. Het team kan als basis dienen voor de adviescommissie. ▪ Opstellen van een heldere omschrijving van de rol en het mandaat van de (leden van de) adviescommissie. Adviescommissieleden moeten kritisch zijn en onafhankelijk.

Communicatie

- Met de organisaties (Food Valley, GIQS en FPI) bij aanvang van een nieuw project bespreken wat hun exacte rol op het gebied van communicatie kan zijn.
- Gebruikmaken van de succesverhalen van het huidige project.
- Meer gebruikmaken van huidige media (websites, nieuwsbrieven etc.).
- Zorgen dat kennis over het project zo breed mogelijk wordt verspreid (ook bij bedrijven die zijdelings bij de speerpunten zijn betrokken).

Projectinhoudelijk

- Een langere looptijd van het project geeft kans op meer projecten → bij een gelijk aantal tenderrondes zijn er meer keuzemogelijkheden → adviescommissieleden worden gedwongen kritischer te zijn.
- Presenteren van projecten aan de adviescommissie door een inhoudelijk clusterbegeleider (van bijvoorbeeld Zenit of Oost NV), niet door een bij het project betrokken kennisinstelling.
- Betrek zoveel mogelijk andere kennisinstellingen die op het betreffende thema actief zijn nauwer bij het project.
- Nagaan of het mogelijk is clusters met slechts 1 partner uit de regio (leadpartner) goed te keuren.
- Thema: alleen Food & Life sciences is prima, er zijn voldoende initiatieven op dit gebied. Uitbreiding naar andere onderwerpen dus (nog) niet nodig.

Bijlagen scoreformulieren

Projektbeurteilung Inspire & Innovate Step 4

Name Berater: **Datum:** **Score**

Maß der Innovation:

Markt
(kein = 0, gering = 1, mittel = 2, hoch = 3)

Technologie
(kein = 0, gering = 1, mittel = 2, hoch = 3)

Organisation
(kein = 0, gering = 1, mittel = 2, hoch = 3)

Cluster:

Wissenstransfer im Cluster
(kein = 0, gering = 1, mittel = 2, hoch (alle Teilnehmer) = 3)

Clustergröße
(1 KMU = 0; 2 KMU = 1; bis zu 4 KMU = 2; mehr als 4 KMU = 3)

Arbeitsplätze in der Region:
Gesamtzunahme der Arbeitsplätze
(keine = 0, bis zu 2 = 1, bis zu 5 = 2, mehr als 5 = 3)

Beurteilung durch Berater:
Freier Raum (0 – 5 Punkte)

Gesamtpunkte per Berater (Maximum 23 Punkte)

Raum für weitere Informationen durch WUR und FHO und Bemerkungen durch den Beratungs-Ausschuss
An dieser Stelle wird die Innovationsrate erläutert (keine Routineaktivitäten, dauerhafter Konkurrenzvorteil, großes Risiko). Dies soll mittels einer Internet-Rechercher überprüft werden.

Gesamturteil durch Berater:
positiv – negativ – überarbeiten

Namenszeichen

Projektbeurteilung Inspire & Innovate Step 5
Für das Beratungsgremium

Projekt:
Name Berater:
Datum:

1. Maß der Innovation

Innovativ für das Unternehmen	2 Punkte
Innovativ für die Region	+ 2 Punkte
Innovativ für die Branche	+ 3 Punkte
Innovativ für die Welt	+ 3 Punkte

2. Effekt auf die Arbeitsplätze

Erhaltung von Arbeitsplätzen	2 Punkte
Geringe Erweiterung	+ 2 Punkte
Große Erweiterung	+ 3 Punkte
Sehr große Erweiterung	+ 3 Punkte

3. Investition für das Unternehmen

Gering	2 Punkte
Mittel	+ 2 Punkte
Groß	+ 3 Punkte
Sehr groß	+ 3 Punkte

4. Technische und finanzielle Machbarkeit

Zweifel	2 Punkte
Einige Bedenken	+ 2 Punkte
Keine Bedenken	+ 3 Punkte
Großes Vertrauen	+ 3 Punkte

5. Marktchance des Projektes

Gering	2 Punkte
Mittel	+ 2 Punkte
Groß	+ 3 Punkte
Sehr groß	+ 3 Punkte

6. Ziele und Ergebnisse des Projektes

Global umschrieben	2 Punkte
Genau umschrieben	+ 2 Punkte
In Abschnitte eingeteilt	+ 3 Punkte
In Abschnitte eingeteilt und messbar umschrieben	+ 3 Punkte

7. Effekt für die Region

Gering	2 Punkte
Mittel	+ 2 Punkte
Groß	+ 3 Punkte
Sehr groß	+ 3 Punkte

8. Bezug zu Ernährung und Life Sciences

Kein	0 Punkte
Gering	5 Punkte
Groß	+ 5 Punkte

9. Zusatzpunkte 0 bis 20 Punkte
Die höchste Punktzahl **100 Punkte**
Förderung: Die höchsten Punktezahlen bis zum Erreichen des Subventionsmaximums. Minimale Punktezahl zur Förderung: 50.

Bijlage: overzicht ingediende projectvoorstellen

Stap 4-projecten

nummer	projectnummer	projectnaam	punten	beoordeling	afgerekend	reden intrekking
1	4.5	Detpameat	63	positief	€ 22960,00	
2	4.11	Stex	72	positief	€ 16233,48	
3	4.5	Kanaal GT	90	positief	ingetrokken	Onderzoek is gestart en uitgevoerd, maar het consortium en de uitvoerende onderzoeksorganisatie zijn het niet eens geworden over de rechten op de resultaten. Het consortium heeft besloten het project in zijn geheel terug te trekken.
4		Spectal imaging	72	Positief	ingetrokken	The projects Spectral Imaging,
5		Geo-camera	51	Aanpassen	ingetrokken	Geo-Camera as well as EMV
6		EMV	56	Aanpassen	ingetrokken	have been proposed by very small companies in Germany. After checking different ways to finance the financial contributions of the companies involved it became clear that they were not able to supply the corresponding amout of money. Further options - such as taking into account working hours of company members - are not accepted by the rules of Inspire & Innovate
7	4.22	Wisensys	71	Positief	€ 25.000,00	
8	4.21	Vitomega	65	Positief	€ 25.000,00	
9	4.1	Campylobactor	72	Positief	€ 24.500,00	
10		Online Schlachtanmeldung	62	Positief	€ 24.500,00	
11		Petfood	42	negatief	ingetrokken	Project paste niet bij stap 4, en is voortgezet in aangepaste vorm als een stap 2 of 3.
12		TensioTag	38	positief	ingetrokken	Consortium vond de kostenstructuur en randvoorwaarden van I&I (samenwerking met meerdere partners o.a. D) te risicovol, en heeft het onderzoek op aangepaste wijze met een andere financiering en een kleinere NL-groep voortgezet.
Totaal	**12**			**9x positief 2x aanpassen 1x negatief**	€ 138.193,48	

Stap 5-projecten

nummer	projectnummer	projectnaam	punten	beoordeling	afgerekend	reden intrekking
1		Kanaal GT	283	Positief	ingetrokken	Het consortium heeft stap 4 voorstel ingetrokken, als gevolg heeft I&I zelf de stap 5 ingetrokken omdat aan de voorwaarden voor het starten van de stap 5 (afgeronde

haalbaarheidsstudie) niet voldaan kon worden.

2	5.1	Gewas MVGBP	241	Positief	€ 100.000,00
3	5.3	Online Futtermonitoring	222	Positief	€ 100.000,00
4	5.4	Cup2Move	186	Positief	€ 100.000,00
5	5.7	Online Pflanzenschutz	124	Positief	€ 66.500,00
6	5.5	Detpameat		Positief	€ 100.000,00
Totaal	**6**			**6x positief**	€ 588.048,30

Bijlage 13

Verslag Stuurgroepoverleg

Datum:	19 april 2007
Plaats:	Palestra, Braamt
Deelnemers:	Theo Föllings (voorzitter) (Oost NV), Andreas Kochs (Euregio), Lars Oosters (Provincie Gelderland), Jolanda Verwegen (Ministerie van Economische Zaken), Tom Cornelissen (projectleider) (Oost NV), Maaike Lugtenaar (Oost NV)
Afwezigen:	Paul Brugman (Euregio Gronau), Cees Timmer (Provincie Overijssel), Birgit Kocks (Bundesland NRWF)

Nr.	Onderwerp
1.	**Opening door de voorzitter, Theo Föllings** Het project Inspire & Innovate is een jaar geleden van start gegaan. Deze bijeenkomst is georganiseerd om het eerste jaar te evalueren: wat kunnen we leren van onze ervaringen tot nu toe? Hoe kunnen we onze ervaringen gebruiken bij toekomstige projecten?
2.	**Case Study: TRM, Zevenaar** De heer Ronald Vorwerk, directeur van TRM (www.trm.eu) is aanwezig om uitleg te geven over hun succesvolle, innovatieve organisatie op het gebied van handling- en opslagsystemen. In de bedrijfshal van TRM in Doetinchem bezoekt de stuurgroep een proefopstelling van deze systemen. TRM heeft zowel een stap 2 als een stap 3 projectvoorstel ingediend.
3.	**Huidige status van het project Inspire & Innovate** Een jaar geleden zijn we het project begonnen met drie aftrapbijeenkomsten: één in Nederland, twee in Duitsland. Daarna zijn we gestart met het houden van intakegesprekken bij de bedrijven. Er is een aantal overleggen met de projectpartners georganiseerd. We hebben een website en een webshare in het leven geroepen. Het Inspire & Innovate avontuur werd gestart. Binnen het project zijn er vijf stappen: Stap 1 Advisering van Syntens In een individueel adviestraject worden de innovatieplannen in kaart gebracht op het gebied van technologie, organisatie en de markt. Vervolgens wordt de verdere invulling van het traject bepaald. In zowel het Nederlandse als het Duitse gebied hebben Syntens respectievelijk Zenit op dezelfde manier de gesprekken met de bedrijven gevoerd. Syntens en Zenit hebben werkwijzen met elkaar uitgewisseld. Stap 2 Subsidie bij extern advies Om de risico's van investeringen te beperken is subsidie mogelijk, bijvoorbeeld bij het inhuren van een externe adviseur. Deze adviseur kan helpen mogelijke knelpunten binnen het innovatietraject op te lossen *(50% van de externe kosten, maximaal € 20.000,-).* Stap 3 Subsidie bij implementatie en commercialisatie Ondernemers kunnen daarnaast ook een financiële bijdrage ontvangen bij het daadwerkelijk implementeren of naar de markt brengen van het innovatieve product of de dienst. Bijvoorbeeld bij het inschakelen van een reclamebureau of voor het maken van schaalmodellen *(30% van de*

externe kosten, maximaal € 20.000,-).

Voor stappen 2 en 3 geldt dat er, om subsidie te krijgen, binnen de projecten een Duitse (voor Nederlandse bedrijven) of een Nederlandse (voor Duitse bedrijven) connectie moet zijn.

Stap 4 Clusteren van MKB en kennisinstellingen
Bedrijven in de food en life sciences sector kunnen ondersteuning krijgen bij het vormen van kennisclusters (of netwerken) en bij het uitvoeren van haalbaarheidsstudies. Deze grensoverschrijdende bundeling van kennis en ervaring vormt een unieke basis voor innovaties in de voedingsindustrie, haar ketenpartners en toeleveranciers in de Euregio Rijn-Waal *(70% van de externe kosten, maximaal € 25.000,- per cluster).*

Stap 5 Subsidie bij R&D-trajecten
Door samenwerking in kennisclusters kunnen initiatieven ontstaan voor de ontwikkeling van nieuwe producten, markten, processen en technologieën. Een cluster kan gezamenlijk R&D-activiteiten laten uitvoeren bij kennisinstellingen *(70% van de externe kosten, maximaal € 100.000,- per cluster).*

De stappen 4 en 5 kunnen alleen worden uitgevoerd door een cluster van bedrijven: twee MKB-bedrijven en duidelijke inbreng vanuit beide landen in het project.

Conclusies
Stap 1:
Het aantal gesprekken dat we ons tot doel hadden gesteld is uitgevoerd, zowel aan Nederlandse als aan de Duitse kant. Het is nu zaak om deze gesprekken op een juiste en eenzelfde manier te documenteren. Oost NV onderneemt hierin actie.

Stappen 2 en 3:
Het aantal Nederlandse aanvragen overtreft het budget voor zowel stap 2 als stap 3. Er is nu een wachtlijst met bedrijven die wellicht later, bij vrijval van budget, in aanmerking kunnen komen.

Het in contact komen met bedrijven in Duitsland blijkt moeizamer te verlopen dan in Nederland. De reden hiervoor is dat bedrijven in Nederland gewend zijn om adviseurs/consulenten in de arm te nemen en dat het in de arm nemen van een adviseur in Duitsland veel gevoeliger ligt. Ook weten de subsidieadviseurs Oost NV goed te vinden. In Duitsland is de opstart van een traject langer: voordat men aan de slag gaat, moeten alle zaken schriftelijk worden vastgelegd. In Nederland wordt hier niet op gewacht.

Wat betreft de werkwijze van de Nederlandse en Duitse partners is er nog een verschil: Zenit werkt per bedrijf de stappen af: eerst stap 1, dan wellicht stap 2 en 3. In Nederland slaan veel bedrijven stap 1 over. Het is ook niet verplicht voor bedrijven om bij stap 1 te beginnen, dan stap 2 etc. De werkwijze van Zenit heeft tot gevolg dat het tijdsbestek voor een aantal bedrijven, die nu in stap 1 zitten, te kort is. Voor hen is er geen tijd meer een vervolgstap uit te voeren.

Mocht het zo zijn dat het project niet de 100% bedrijfsbijdrage haalt, dan worden alle projectpartners evenredig financieel gekort. Om dit te voorkomen wordt in mei bekeken of er budget van Duitsland naar Nederland kan worden overgeheveld.

Stappen 4 en 5
Voor het beoordelen van de projectvoorstellen voor de stappen 4 en 5 is een adviescommissie in het leven geroepen. Hierin nemen de volgende personen zitting: Norbert Reichl (Food -Processing Initative e.V.), Brigitte Petersen (Rheinischen Friedrich-Wilhelms Universität Bonn), Piet Derikx (Eijkelkamp Agrisearch Equipment b.v.) en Roger van Hoesel (Food Valley). De adviescommissie beoordeelt de kwaliteit van de aanvragen.
Het probleem dat zich binnen stap 5 voordoet is dat de clusters waarvan een stap 4-project is goedgekeurd in oktober, zij een zeer korte tijd hebben om een stap 5 aanvraag in te dienen en uit te voeren.

	Er zijn op dit moment circa 130 bedrijven die voordeel hebben van het Inspire & Innovate project. Opmerkingen/vragen Andreas Kochs: Aan de Duitse kant zijn er in tussentijd meer deelnemers geworven. De Euregio heeft, naast de trekker van het project en zijn partners, het project in diverse organisaties bekend gemaakt. Duitsland doet het goed, maar op Landesgebied is het moeilijk. De Euregio vindt het een goed project, en hebben dit ook neergelegd bij de Kreise bestuurders. Zij hebben het project goed ontvangen, maar het wordt niet omgezet in bijvoorbeeld promotie van het project. In Duitsland is de werkwijze bij dit soort projecten anders dan in Nederland. Het is goed om te zien dat niet de kleinste Duitse bedrijven deelnemen aan het project. Binnenkort vindt er een bijeenkomst plaats in Wesel, dan zal er een ondernemer de voordelen van het project benadrukken. Tom Cornelissen merkt op dat Zenit een positieve verandering heeft doorgemaakt. Sinds eind vorig jaar gaan ze actief op zoek naar bedrijven, daar plukken ze nu de vruchten van. Verschil in werkwijze aan het begin van het project: Zenit laat bedrijven naar zich toekomen, Oost NV gaat zelf bij bedrijven langs. Ondernemers blijken dit prettig te vinden en het voegt iets waardevols toe aan de kennismaking met het bedrijf. ▪ Cultuuromslag communicatie\klantvriendelijkheid: de eerste stappen zijn gezet. ▪ Ambassadeurs inzetten. ▪ PR, bijvoorbeeld door inzet van een nieuwsbrief, gaat in Nederland wat eenvoudiger. Rol Euregio: beschikken van de projecten door het DB bestuur (bestaande uit vertegenwoordigers van Nederlandse en Duitse gemeenten). Zij willen ook graag weten waarom in verhouding minder Duitse ondernemers deelnemen dan Nederlandse.
4.	**Uitdagingen** Loonkosten zijn niet subsidiabel Voor de Duitse ondernemingen, en dus voor onze Duitse projectpartners, is dit een belangrijk punt. In het projectplan is opgenomen alleen externe kosten subsidiabel zijn. In Duitsland is het gewoon bij subsidiering loonkosten wel mee te rekenen. Wellicht is het een idee om bij een volgend project de loonkosten wel subsidiabel te maken, de verwachting is dat er dan meer aanvragen worden ontvangen. Voordeel van de situatie bij Inspire & Innovate is dat er nu wellicht kwalitatief betere projectaanvragen worden ingediend en dat je verschoond blijft van ingewikkelde procedures en de daarbij horende extra kosten. Een andere mogelijkheid voor kwalitatief hoge projectaanvragen is het verlagen van de instapdrempel. Dan kunnen de projectpartners, of bijvoorbeeld een adviescommissie, daar goede projecten uitkiezen. Daarnaast is er in Nederland een apart instrumentarium voor in het leven geroepen om de loonkosten te beperken: de WBSO-regeling. In Duitsland bestaat dit niet. Looptijd van het project Dit betreft de stappen 4 en 5. In september vindt de laatste tender plaats. De beschikking zal dan op z'n vroegst in de eerste of tweede week van oktober worden afgegeven. De deadline voor het maken van subsidiabele kosten is 31 december 2007. Afrekenen kan dan tot 31 maart 2008, dan zijn er nog drie maanden om het hele project af te ronden (30 juni 2008). Deze einddatum is hard en kan niet worden aangepast. Ondernemers kunnen uiteraard op eigen risico eerder beginnen, maar een andere mogelijkheid is om ondernemers drie maanden extra te geven om kosten te maken. De projectpartners moeten aangeven of zij met een kortere tijd kunnen uitkomen. Een andere optie om tijd te winnen is om een extra tenderronde in te lassen. Ook dit zal met de projectpartners worden besproken. Spanningsveld Duits/Nederlands verdeling van middelen, zorgvuldig hiermee omgaan. Beheer van projecten zodat je ondernemingen die nu geen geld krijgen en bedrijven die nu wel geld krijgen, die later weer kunt gebruiken bij bijvoorbeeld andere subsidieregeling, portfolio opstellen. Syntens: kostprijs versus vaste tarieven Dit geldt vooral voor Oost NV en Syntens en betreft het opvoeren van tarieven. Syntens mag in plaats van de werkelijke kostprijs eigen tarieven hanteren bij EZ-projecten en zij willen deze

	manier ook gebruiken voor het Inspire & Innovate project. Echter, het betreft hier een project dat is opgesteld volgens de in Duitsland geldende regels en de NRW-bank geeft geen goedkeuring aan het hanteren van tarieven. Zolang de NRW-bank geen schriftelijke goedkeuring geeft aan Syntens, moeten ook zij werken met een kostprijs. Aan het eind van het traject moet helder zijn welke tarieven moeten worden gehanteerd. Euregio speelt hierin ook een rol.
5.	**Aandachtspunten voor de toekomst** ▪ Financiering en looptijd Vergelijkbaar traject in de toekomst wellicht in combinatie met kennisvoucher. Leningen in plaats van subsidies. Methodiek helder krijgen waarmee je deze voor andere speerpunten (Health en Technology) kunt toepassen. ▪ Kostprijsdiscussie Heldere afspraak maken over kostprijs voor projectmanagement. ▪ Grensoverschrijdende samenwerking Methodiek I&I opschalen ten behoeve van toekomstige grensoverschrijdende projecten. Speerpunten voor NRW worden aan deelnemers stuurgroep toegezonden. Deze punten vormen de basis voor verdere samenwerking tussen Euregio en Oost NV. Nieuw programma uitrollen voor komende vier à vijf jaar: ook aandacht voor cultuuromslag en voor cultuurverschillen. Daarbij moet gekeken worden naar de ondernemers maar ook de uitvoerende organisaties aan beide zijde van de grens. Nieuwe ideeën voor nieuwe periode vergen ook commitment van de provincies en EZ op financieel gebied. ▪ Speerpunten In Nederland zijn dit Food, Health en Technology, aan de Duitse zijde wordt hierover nagedacht in het kader van het clusterbeleid. Thema's die aan beide zijde van de grens van toepassing zijn zullen worden meegenomen in de opzet van het nieuwe plan.
6.	**Rondvraag** *Andreas Kochs geeft aan dat de Euregio Rijn-Waal in het kader van het nieuwe Interreg-programma behoefte heeft aan nieuwe ideeën. Ook Syntens is gevraagd mee te denken. Het gaat dan om projecten als bijvoorbeeld Bridge to Future. Binnenkort zal de Euregio Rijn-Waal met Oost NV een en ander te bespreken. Een vervolgproject I&I in combinatie met een 'voucher'project is een van ideeën waarover men moet nadenken een prima project.* Jolanda Verwegen vraagt of deze bijeenkomst eenmalig is. Dat is inderdaad het geval gelet op de resterende looptijd van het project. De stuurgroepleden worden uiteraard ook uitgenodigd voor de eindbijeenkomst. Dan wordt er opnieuw verantwoording afgelegd over in dit geval de eindresultaten.
7.	**Sluiting** Theo Föllings sluit de vergadering om 13.30 uur en dankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid.